UPANİSHADLAR

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SANSKRİT ASLINDAN ÇEVİREN: KORHAN KAYA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 1596

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

UPANİSHADLAR

ÖZGÜN ADI

UPANİSHAD

SANSKRİT ASLINDAN ÇEVİREN

KORHAN KAYA

EDİTÖR

ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN

BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI EKİM 2008, İSTANBUL

ISBN 978-9944-88-497-6 (CİLTLİ)

ISBN 978-9944-88-498-3 (KARTON KAPAKLI)

BASKI

KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1

TOPKAPI İSTANBUL

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskultur.com.tr

UPANİSHADLAR

SANSKRİT ASLINDAN ÇEVİREN:
KORHAN KAYA

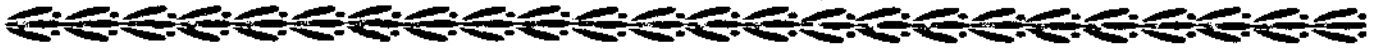
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Upanishadlar Üzerine vii
Kısaltmalar xvi
Brihadāranyaka Upanishad 1
Çhāndogya Upanishad 89
Īşā Upanishad 179
Kena Upanishad 183
Aitareya Upanishad 191
Taittirīya Upanishad 201
Kauşītaki Upanishad 221
Katha Upanishad 243
Mundaka Upanishad 261
Şvetāşvatara Upanishad 273
Praşna Upanishad 291
Māndukya Upanishad 307
Maitri Upanishad 311
Kaynaklar 353

Upanishadlar Üzerine

Upanishadlar, eski Hintlilerin yaşamı ve ölümü, ölümden sonrasını, tanrıyı ve evreni açıklamaya çalıştıkları, bu bağlamda birçok soruna el attıkları felsefe ve teoloji metinleridir. Bunlar Hindistan'da izleyen dönemdeki bütün düşünce akımlarına kaynaklık etmiş birikimlerdir. Ünü Hindistan dışına da çıkmış, Batı felsefesinde de büyük etkileri olmuştur. Bu metinler felsefe tarihi, bilim tarihi ve ilahiyat yönünden öylesine önemlidirler ki Upanishadlar olmaksızın bu bilim dallarında çalışma yapmak çok büyük bir eksiklik yaratır.

Upanishadlar tanrı, tanrının doğası, evren, yaşam, ölüm, ölümden sonrası, yeniden doğuş ve kurtuluş konularında bilgiler içerir. Bu bilgilerin gizli olduğu ve herkese öğretilmemesi gerektiği vurgulanır. Bunun yanı sıra vücut organları, vücuttaki damarlar, rüyalı ve rüyasız uyku durumu, güneş ve ayın rolleri ve birtakım etimolojik bilgiler gibi birçok bilgiler de konu edilir. Upanishadlarda Veda tanrılarına sunulmuş ilahilerin ve Brahmanaların kurbancılığının izleri bulunur. Ancak, Brāhman egemenliğine bir tepki olarak çıkmış olan materyalistlerin de etkisi vardır. Nitekim Uddālaka Āruni ya da Yācnavalkya gibi birtakım filozoflar deneysel metotlar kullanmaya kalkışmışlardır. Upanishadlarla ilk dönem Budizmi arasında da bir ilişki, bir etkileşim söz konusudur.

Vedānta ekolünün öncüsü Şankarāçārya (788-820) Upanishadlar üzerine bir yorum yazmıştı. Vişishtādvaita ekolünün öncüsü Ramanuca da (11. yüzyıl) onun yorumlarına ek olarak başka yorumlar yapmıştır. Şah Cihan'ın en büyük oğlu Dara Şükuh Upanishadlardaki felsefeden etkilenerek bu metinleri 1657 yılında Farsçaya çevirttirmişti. Bu çevirileri Fransız Anquetil Duperron Fransızca ve Latin diline çevirmiştir. Latince çeviri 1801-1802 yıllarında Avrupa'da basılmıştı. Alman filozofu Arthur Schopenhauer 1813-1814'te Upanishadları buradan öğrenmişti ve onlar için, "İşte insan düşüncesinin en yüce ürünü" demişti.

Türkler ise, benzer düşünceleri Yunus Emre dillendirse de, çok uzun yıllar bu metinleri bilmeden yaşadılar. Bizde ilk Türkçe Upanishad çevirisinin ne zaman ve kim tarafından yapıldığı hakkında bir bilgi mevcut değil. Bilinen kadarıyla ilk kez Mehmet Ali Işım, Dergâh Yayınları'ndan 1976 yılında bir "Upanishadlar" çevirisi yapmıştır. Ancak bu çeviri özettir ve eksik bir çeviridir. Bir dönem ihtiyacı görmüş olsa dahi, artık bugün için bu çevirinin bilimsel araştırmalarda ihtiyacı karşılaması olanaklı değildir.

Elinizdeki bu çeviri ise, on üç temel Upanishadın eksiksiz tam metnidir. Max Müller'in çevirmeden Sanskrit olarak bıraktığı ya da bazı Hindu çevirmenlerin sansür uygulayarak metinden çıkarttığı kısımları hiç atlamadan çevirdim ve okuyucuya sundum.

Burada uzun uzadıya Upanishadları anlatmaya gerek yok. Bu iş için daha kapsamlı araştırma ve inceleme yazıları yazmak gerekir. Bilim insanları, araştırmacılar bu metinleri okuduktan sonra, mutlaka bunlardan yararlanacaklardır. Vedalardan Brahmanalara, oradan Upanishadlara evrilen dinsel düşüncenin nasıl değişimlere uğrayarak günümüz Hindu dünyasını yarattığını kavrayan bir kimse, bunun benzerlerinin başka dinsel düşüncelerde de başka türlü evrilmelerle olabileceğini kavrayabilecektir.

Çevirimi Sanskrit ve İngilizce dillerinin aracılığıyla gerçekleştirdim. Burada, kaynakçada açıkça belirtilen, R.E. Hume'un ve Max Müller'in çevirileri ile Hintli Swami Gambhīrānanda ve Swami Şarvananda'nın çevirilerini kaynak kitap olarak kullandım. Metinlerin Sanskrit orijinallerini bulmak zor olmadı, ancak çeviriyi yapmak zaman zaman çok zor oldu. Upanishadların sıralamasında Ranade'nin kitabındaki sıralamaya uymayı uygun buldum. Çünkü bu, eserlerin eskilik durumuna göre yapılmış bir sıra idi. Bu kitapta Upanishadlar okuyucunun karşısına eskilik sırasına göre çıkacaktır. Buna göre Brihadāranyaka Upanishad ilk sırada, Çhāndogya Upanishad ikinci sıradadır. Sonra sırasıyla Īşā, Kena, Aitareya, Taittirīya, Kauşītaki, Katha, Mundaka, Şvetāşvatara, Praşna, Māndukya, Maitri Upanishadlar verilmiştir.

Upanishadlar Hinduların sistematize edilmiş ilk felsefesel düşünce denemeleridir. İçinde materyalist Çārvākalardan ve Budist düşüncelerden de izler taşıyan bu eserler, sonraki felsefe akımları olan Mimāmsa, Vedānta, Sāmkhya, Yoga, Nyāya ve Vaişeşikayı da etkilemiş ve beslemiştir. Batı felsefesinde ise Upanishadların, başta Arthur Schopenhauer olmak üzere, Parmenides, Eflatun ve Kant gibi birçok büyük filozof üzerinde etkisi olmuştur ve Upanishadlardan övgüyle söz etmişlerdir. Schopenhauer Upanishadlar için şöyle demiştir: "Bu, dünyadaki en iç rahatlatıcı ve insanı yücelten eser olsa gerek. Yaşamımın tesellisi o oldu, ölümümün de o olacak."[1]

Upanishadların ortaya çıkış tarihi MÖ 600'lerdir, yani Budizmin ortaya çıkış ve yükseliş döneminden az önce. Sayıları yüz sekiz tane olan fakat bazı yerlerde Vedalarla bağı olmayanlarla birlikte iki yüzden fazla oldukları söylenen bu eserlerin en eski ve en önemli olanları "On Üç Temel Upa-

---

1 R.E. Hume, *The Thirteen Principal Upanishads*, Oxford University Press, New York, 1930, 3-4.

nishad" adıyla bilinir ve dünyanın her yerinde bu şekilde çevrilirler. Upanishadlar, kendisinden önce var olan Vedalardan ve Brahmanalardan izler taşır. Birincinin ilahilerinin, ikincinin ise kurban törenciliğinin tekrar edildiğini görebiliriz. Kendinden sonraki eserler içinde etkilemiş olduğu en önemli eser ise Bhagavadgītā'dır.

Rigveda mitolojisinden ve Vedik tanrılardan bir türlü kurtulunamazken, bir yandan da vücuttaki damarlardan, insanı yaşatan nefesten, aydan, güneşten söz edilerek bilimsel yaklaşımlar sergilenmektedir. Birtakım etimolojik çıkarımlar yapılmaktadır. Bir türlü çözülemeyen rüya sorunu, Upanishadların kendi mantığı içinde çözümlenmektedir. O zaman var olan ve sadece Vedaları öğreten mektepler yeterli gelmemiş ve "gizli öğretiler" olan Upanishadları öğretecek hocalara gereksinim duyulmuştur. Vedaları çok iyi bilen birisi bile bu hocalardan ders aldığı zaman kendisini gerçekten aydınlanmış saymıştır. Şāndilya, Dadhyanç, Sanatkumāra, Āruni ve Yācnavalkya bu büyük filozoflardan bazılarıdır. Bazen de bu dersi, Katha Upanishad'da olduğu gibi, Ölüm vermiştir.

Bir diğer kayda değer nokta da Brāhmanların kayıtsız şartsız egemen oldukları bir toplumda bu gizli öğretileri zaman zaman asker sınıfından (Kshatriya) bir kimsenin din adamı sınıfından (Brāhman) olanlara vermesidir. Daha sonra ortaya çıkacak olan Caynizm ve Budizm dinlerinin kurucuları Vardhamāna (Mahavīra) ve Siddhārtha Gautama Buddha'nın da asker sınıfından oldukları düşünülecek olursa, toplumdaki sınıfsal değerler arasında önemli bir yer değiştirme hali oluştuğu anlaşılacaktır. Bu durum, başlı başına bir araştırma konusunu oluşturur. Upanishadlarda, Gārgī gibi, kadın filozoflar da vardır.

Upanishad sözcüğü *upa* ve *ni* öneklerine *sad* eyleminin eklenmesiyle oluşturulmuştur ve "bir kimsenin yakınına yahut dizinin dibine oturmak" anlamına gelir. Nitekim hoca kendisinden öğrenim almak isteyene, "Git kandilini al

gel, sana öğreteceğim" diyerek onu öğrenciliğe kabul eder. O kişi artık hocasının dibinden ayrılmadan sorularına karşılık bulur. Yukarıdaki paragrafta Brāhmanlar'ın Kshatriyalardan bu şekilde öğrenim talep ettiklerini söylemiştik. Buna Satyakāma gibi babası, soyu sopu belli olmayan çocukların da (Çhāndogya Upanishad, IV, 1-3) öğrenime kabul edildiklerini düşünürsek, Brāhmanlığın yükseliş döneminin sona erdiği ve bir iniş dönemine geçtiği kanaatine varırız.[1]

Upanishadlarda hem cennete benzer başka dünyalardan söz edilir, hem de ruh göçünden. Kişi cenaze ateşinin dumanıyla göğe yükselir, ay dünyasına kadar gider ve sonra oradan tekrar yeryüzüne gelir. Upanishadlarda daha uzun olarak anlatılan bu açıklamalar, sonraki Hindu inanışındaki ruh göçü olayının temellerini oluşturur.

Orman metinleri olan Āranyakalar, Vedalara bağlı olan Brāhmanalara bağlıydılar. Daha doğrusu bunlar, artık ormanda öğretilen gizli öğretiler idiler. Āranyakalarla Upanishadlar arasında kesin bir sınır çizmek zordur. Āranyaka ve Upanishadlara, Vedaların sonu anlamında Vedānta denmiştir. Bunlar çeşitli Veda okullarına aittirler. Örneğin kendisine Aitareya Upanishad dahil edilmiş Aitareya Āranyaka, Rigveda'ya ait olan Aitareya Brāhmana'ya ilişkindir. Keza, Beyaz Yacurveda'ya bağlı Şatapatha Brāhmana'da XIV. Bölüm'ün ilk üçte biri bir Āranyaka'dır. Bu kitabın sonu, en büyük ve en ünlü Upanishad olan Brihadāranyaka Upanishad'dır.[2]

En eski Upanishadlar, Aitareya, Brihadāranyaka, Çhāndogya, Taittirīya, Kaushītaki ve Kena Upanishad'dır.

---

1 Bu Satyakāma öyküsü, Rabindranath Tagore tarafından *Meyva Zamanı* adlı eserde (LXIV) yeniden anlatılmıştır. (R. Tagore, *Meyva Zamanı*, çev.: İbrahim Hoyi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1944.)

2 M. Winternitz, *A History of Indian Literature*, University of Calcutta, Calcutta, 1927, 235.

Bunların hemen hepsi düzyazıdır, sadece Kena Upanishad'ın yarısı şiirseldir. Kısa fakat çok değerli olan Īşā Upanishad Beyaz Yacurveda'ya, yarı düzyazı yarı şiirsel olan Mundaka ve Praşna Upanishadlar Atharvaveda'ya aittirler. Yukarıdaki altısında Vedānta öğretisi işlenmişken bu üçünde daha çok Sāmkhya-Yoga öğretileri ve monoteistik düşünceler işlenmiştir.

Yüz sekiz Upanishaddan on tanesi Rigveda'ya aittir; on dokuz tanesi Beyaz Yacurveda'ya, otuz iki tanesi Siyah Yacurveda'ya, on altısı Sāmaveda'ya, otuz bir tanesi de Atharvaveda'ya aittir.[1] Kalan Upanishadların Vedalar ile bir ilgisi yoktur.

Upanishadlarda en yüce varlık Brahma ile her canlının içinde barınan Ātman aynı varlıktır. Bunlar gibi Prāna, Udgītha, Pracāpati ve daha birçok kavram yüceltilir. Tat tvam asi (sen O'sun) ve aham Brahma asmi (ben Brahma'yım) sözleri, Upanishadların felsefesini formülleştirirler. Evren Brahma'dır, Brahma da Ātman'dır. Ātman Evren'dir. Bilge Şāndilya, "Elbette var olan bütün her şey Brahma'dır" diyerek[2] bir başka formül cümle yaratır ve açıklamasını şöyle sürdürür:

"Onda var olan, onda son bulan, onda soluyan insan ona tapınsın... Akıl olarak, vücutta Prāna olarak gözükür; biçimi ışıktır, düşüncesi gerçektir, ruhu boşluktur; tüm işleri, tüm istekleri, tüm korkuları, tatları kapsar; tüm dünyayı içine alır, konuşmaz, kayıtsızdır. Kalbimdeki Ātman (öz), bir pirinç tanesinden, bir arpa tanesinden, bir hardal çekirdeğinden daha küçüktür. Kalbimdeki öz, yeryüzünden, hava boşluğundan, gökyüzünden, bütün dünyalardan daha büyüktür... Bu öz Brahma'dır. Bu dünyadan ayrıldığımda ona kavuşacağım."

---

1 M. Winternitz, a.g.e., 242.
2 Sarvam khalu idam Brahma (Çhāndogya Upa. III, 14)

Ātman sözcüğünü Oldenberg Almanca Atem (nefes) sözcüğüyle kıyaslamıştır.[1] Ātman'ın soluk olduğunu anlatmaya çalışır. Soluk için Prāna sözcüğü de kullanılır ve bu sözcük çok yüceltilir.

Çhāndogya Upanishad'da Hindistan'ın ve belki de tarihin ilk rasyonalist filozofu Uddālaka Āruni, Şvetaketu'ya ders verirken deneysel metotlar kullanır. Tuz ile deney yapar. Onun incir çekirdeğindeki yaratıcı gücü açıkladığı sahne çok ünlüdür. Brihadāranyaka Upanishad'da ise filozof Yācnavalkya'nın karısı Maitreyī'ye, canlıların değerli olma nedenlerinin aslında içlerindeki Ātman'dan olduğunu açıkladığı kısım son derece etkileyicidir. O karısına şunu der: "Zenginlikte ölümsüzlüğe dair bir umut yoktur." Upanishadlarda daha bunlar gibi birçok etkileyici kısım bulunmaktadır.

Ruh göçü ve Karma kanunuyla ilgili birçok konuşma vardır. Upanishadlardaki öğretiye göre en yüce amaç, Brahma ile bir olmaktır. Bu da bilgisizliğin yenilmesiyle olur. Bu yüce amaca ulaşmak için iyi-kötü her türlü işi bırakmak gerekmektedir. Bunun için kurban sunmak ya da çilecilik yapmak da hiçbir işe yaramaz; bunlar sadece yeniden doğuşlara neden olur. İnsanlar bu bilgiyi edinebilmek için bunu öğretene müthiş hediyeler verirler.

Upanishadlarda Budizmin anlatım tekniğine benzer anlatımlar da göze çarpar. Örneğin Mundaka Upanishad'da (III, 2, 8) şöyle yazar: "Akarsuların okyanusa vardıklarında ad ve biçimlerini kaybetmeleri gibi, aydınlanmış ruh da ad ve biçimini bırakarak en yüceden daha yüce olan göksel Purusha'ya karışır." Bu, Budizmdeki ad ve biçim (Nāmarūpa) anlatımının neredeyse aynısıdır. Maitri Upanishad'da (I, 3) yazanlar, yani "Kötü kokan, kemik yığınlarından, deriden, kaslardan, et, ilik, kan, meni, mukus vs'den oluşan değersiz

1 H. Oldenberg, *The Doctrine Of The Upanishads And The Early Buddism*, çev.: S.B. Shrotri, Delhi, 1997, 33.

bedende durarak tutkulardan zevk almanın ne yararı var?" diye sorulan kısım tamamen bir Budizm yaklaşımıdır.[1]

Upanishadların etkisi büyük olmuştur. Hindistan'daki bütün düşünce akımlarını etkilediğini söylemiştik. Batı felsefesine olan etkisi de aşikârdır. Bunlardan başka Taoculuk düşüncesine de etkisi olmuş olabilir. Lao Tse'nin Tao Te Ching'inde (56), "Bilenler konuşmuyor, konuşanlar bilmiyor" yazar. Bunun orijinali belki de Kena Upanishad'daki (II, 11) şu cümledir: "O, ona bilinmez olanı bilir. O ona bilinmez olanı bilmez. O, onu çok iyi anladığını söyleyenler tarafından anlaşılmaz. O, onu hiç anlamadığını söyleyenler tarafından anlaşılır." Tao Te Ching'deki bu sözün devamında gelen, "Çıkışlarını kapa, deliklerini tıka" sözlerinin benzeri de Upanishadlarda vardır. Bunun bir benzeri Bhagavadgītā'da da vardır. Y. Hikmet Bayur Dara Şükuh'un, Upanishadların Kuran'ın Vakıa Suresi'nde (77-78) geçen kutsal kitap olduğunu ileri sürdüğünü bildirmektedir.[2]

Upanishadlardaki Vedik tapınışı, Brāhman kurbancılığını, onun bu ikisini değiştirmeye yönelik devrimci düşüncelerini, şüpheciliğini, bilgi teorisini ve sistematiğini, metafizik düşüncelerini, kozmos anlayışını, Māyā doktrinini, Ātman Brahma eşitliğini ve daha birçok konusunu bu satırlara sığdırmak olanaksızdır. Bu konuda kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.

Okunuşlar üzerine birkaç söz söylemek gerekirse, öncelikle Upanishad'ın "sh" ile yazılıp "Upanişad" diye okunması gerektiğini belirtmek isterim. Benzer şekilde Purusha, "Puruşa" diye, Vishnu "Vişnu" diye okunmalıdır. Devanāgarī alfabesine sadık kalmak zorunlu olduğu için öyle yaz-

1 Suttanipāta, Uragavagga 11 ile karşılaştırılabilir. (Korhan Kaya, *Buddhistlerin Kutsal Kitapları*, İmge, Ankara, 1999, 148-149.)

2 Y. Hikmet Bayur, *Hindistan Tarihi*, Cilt I, Ankara, 1987, s. 34.

mak gereği vardır. Ben yine de okuyucuyu yormamak için altı noktalı sesleri belirtmedim. Fakat uzun a, i, u'ları belirttim. Ric, Rik ve Rig sözcükleri aynı sözcüktür, hiçbir fark yoktur. Keza, "bhūr, bhuvas, svar" ile "bhūh, bhuvah, svah" arasında da bir fark yoktur. Bunlar ses uyumu kuralları (Sandhi) ile ilgili fonetik değişikliklerdir.

Upanishadların her satırında bir bilgelik aramamak gerekir. Zaman zaman ortaya çıkan müthiş anlatımları iyi görmek, onların altını çizmek ve üzerinde düşünmek daha doğru olur.

Bu çeviriyi yaparken bana Bruckner'in feierlich'leri ve misterioso'ları eşlik etti. Bazen de Mahler'in yaşamla ölüm arasında gidip gelen notaları destek oldu. Upanishadların layık olduğu derecede okunması dileğimle.

Korhan Kaya
Ankara, 2008

Kısaltmalar

AV. Atharvaveda
Bhg. Bhagavadgītā
Bkz. Bakınız
Brih. Upa. Brihadāranyaka Upanishad
Çhand. Upa. Çhāndogya Upanishad
RV. Rigveda
Şat. Brah. Şatapatha Brahmana
Şvetaş. Upa. Şvetāşvatara Upanishad
TS. Taittirīya Samhita
Upa. Upanishad
VS. Vācasaneyī Samhita

BRİHADĀRANYAKA UPANİSHAD

Birinci Adhyāya

I

1. Om! Şafak kurban atının başıdır; güneş gözü, rüzgâr soluğu, Vaişvānara ağzıdır. Yıl kurban atının bedenidir; gök arkası, hava karnı, yeryüzü karın altıdır. Yönler böğürleri, ara yönler kaburga kemikleri, mevsimler organları, aylar ve yarım aylar eklemleridir. Günler ve geceler bacakları, yıldızlar kemikleri, bulutlar etleridir. Kum, onun midesindeki yemektir, nehirler bağırsaklardır. Dağlar, karaciğer ve akciğerleridir. Ağaçlar ve bitkiler yeleleridir. Doğu onun ön kısmı, batı onun arka kısmıdır. Kişnediğinde ışık saçar, şaha kalktığında yıldırımlar çakar. İşediğinde yağmur yağar. Çıkan bütün sesler onun sesidir.

2. Attan önce doğan ve bir altın kurban kabı gibi olan gün Mahiman (büyüklük) diye adlandırılır. Onun yeri doğu denizindedir. Attan sonra doğan ve bir gümüş kurban kabı gibi olan gece de Mahiman diye adlandırılır. Onun yeri de batı denizindedir. Doğrusu bu ikisi atın iki yanında iki kurban kabı gibi doğarlar. O bir küheylan olarak tanrıları taşıdı; aygır olarak Gandharvaları, hızlı koşucu olarak ifritleri, at olarak insanları taşıdı. Deniz onun akrabası, onun doğum yeridir.

II

1. Başlangıçta hiçbir şey yoktu. Her şey ölümle, açlıkla örtülmüştü, çünkü açlık ölümdür. Sonra o düşündü: "Bir beden edineyim." Sonra o tapınmaya başladı. Bu tapınmadan su ortaya çıktı. "Tapınırken zevk aldım" diye düşündü. O yüzden parlaklıkla ilgili olana Arka denir. Parlaklıkla ilgili olana Arka dendiğini bilen mutlu olur.

2. Su Arka'dır. Suyun sertleşen köpüğü yeryüzünü oluşturdu. Yeryüzünde ölüm kendine eziyet etti. O çile çekip eziyet ederken onun ısısından ve özünden ateş çıktı.

3. O kendini üçe böldü: Agni (ateş), Āditya (güneş) ve Vāyu (hava). Yaşam soluğunu (Prāna) da üçe böldü. Doğu yönü onun başıdır. Kuzeydoğu ve güneydoğu onun ön kısımlarıdır. Batı yönü onun kuyruğudur. Kuzeybatı ve güneybatı arka kısımlarıdır. Kuzey ve güney böğürleri, gökyüzü sırtıdır. Hava karnı, yer göğsüdür. O sularda sağlam bir şekilde durur. Bunu bilen de nereye gitse orada sağlam kalır.

4. O "ikinci bir ben edinmek" istedi. O (açlık ve ölüm) akıl aracılığıyla sözle (Vāç) birleşti. Sonra tohum yıl oldu. Bundan önce yıl yoktu. O (Vāç) yıl boyunca giden zamanı doğurdu. Sonra onu uzun zamanlar olarak çıkardı. O çıkınca Ölüm ağzını açtı. "Bhan!" diye bağırdı. Bu söz oldu.

5. O kendi kendine düşündü: "Eğer ona karşı çıkarsam çok az yiyecek bulurum." O yüzden o sözle ve bedenle birlikte var olan her şeyi ortaya çıkardı; Rigleri, Yacusları, Sāmanları, şiir ölçülerini, kurbanları, insanları ve sığırları. O bunları ortaya çıkartınca yemeye de başladı. Doğrusu o her şeyi yedi. Bu Aditi'nin aditi-doğasıdır. Aditi'nin (sonsuzluk) aditi-doğasını bilen her şeyin yiyicisi olur; her şey ona besin olur.

6. O istedi: "Tekrar büyük bir kurban sunayım." Kendine eziyet etti. Çile doldurdu. O kendine eziyet edip çile doldurunca ortaya güç ve görkem çıktı. Güç ve görkem yaşam

soluklarıdır. O yüzden, yaşam solukları gittiğinde beden büyüdü, akıl da bedende yerini aldı.

7. O "benim bedenim kurbana uygun olsun, onunla kendime benlik bulayım" istedi. Sonra o at oldu, çünkü büyümüştü. "O kurbana uygun olsun" diye düşündü. O yüzden at kurban törenine Aşvamedha adı verilir. Bunu böyle bilen Aşvamedha'yı bilmiş olur. Sonra atı sınırsızca serbest bıraktı. Bir yıl sonra onu kendisi için kurban etti. Diğer hayvanları tanrılara sunulmaktan kurtardı. O nedenle kurbancı kurbanı, bütün tanrıları temsilen Pracāpati'ye sunar. Doğrusu bu ışık saçan güneş Aşvamedha'dır; yıl da onun bedenidir. Agni kurban ateşidir (arka). Dünyalar onun bedenleridir. Bu ikisi, arka kurban ateşi ve Aşvamedha töreni bir tanrıdır, yani Ölüm. Bunu bilen ölüme üstün gelir, ölüm ona erişemez; ölüm onun özü olur, o bu tanrılardan biri haline gelir.

III

1. Tanrılar ve ifritler (devalar ve asuralar) Pracāpati'nin iki tür nesliydiler. Bunlardan tanrılar daha genç, ifritler daha yaşlıydı. Bunlar dünyalara hâkim olmak için birbirleriyle çarpışırlardı. Tanrılar dediler ki: "Gelin ifrtileri kurban sırasında Udgītha ile alt edelim."

2. Onlar Söz'e, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. Söz de, "Pekiyi" dedi ve okudu. Sözden ne zevk gelirse bu tanrılara okuduğu içindir; güzel telaffuzu ise kendisi içindir. İfritler "bu şarkıcıyla bizi yenecekler" diye fark ettiler. Saldırıp onu parçaladılar. Bir kimse konuşurken kötülük çıkarsa bu ifritler yüzündendir.

3. Sonra onlar İç Soluk'a, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. İç Soluk da, "Pekiyi" dedi ve okudu. İç soluktan ne zevk gelirse tanrılara okuduğu içindir; güzel soluması ise kendisi içindir. İfritler, "bu şarkıcıyla bizi yenecekler" diye fark ettiler. Saldırıp onu parçaladılar. Bir kimse solurken aksilik olursa bu ifritler yüzündendir.

4. Sonra onlar Göz'e, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. Göz de, "Pekiyi" dedi ve okudu. Gözden ne zevk gelirse bu tanrılara okuduğu içindir; güzel görmesi ise kendisi içindir. İfritler, "bu şarkıcıyla bizi yenecekler" diye fark ettiler. Saldırıp onu parçaladılar. Bir kimse bakarken kötü şeyler görürse bu ifritler yüzündendir.

5. Sonra onlar Kulak'a, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. Kulak da, "Pekiyi" dedi ve okudu. Kulaktan ne zevk gelirse bu tanrılara okuduğu içindir; güzel duyması ise kendisi içindir. İfritler, "bu şarkıcıyla bizi yenecekler" diye fark ettiler. Saldırıp onu parçaladılar. Bir kimse duyarken kötü şeyler işitirse bu ifritler yüzündendir.

6. Sonra onlar Akıl'a, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. Akıl da, "Pekiyi" dedi ve okudu. Akıldan ne zevk gelirse bu tanrılara okuduğu içindir; iyi düşündüğü her şey kendisi içindir. İfritler, "bu şarkıcıyla bizi yenecekler" diye fark ettiler. Saldırıp onu parçaladılar. Bir kimse düşünürken ne kötülük ortaya çıkarsa bu ifritler yüzündendir. Böylece onlar ifritler tarafından parçalanan bu tanrılıkları bıraktılar.

7. Sonra tanrılar ağızdaki Soluk'a, "Bize Udgītha'yı oku" dediler. Soluk da, "Pekiyi" dedi ve okudu. İfritler bildiler: "Bizi bu şarkıcıyla yenecekler." Saldırıp onu kötülükle parçalamak istediler. Bir toprak parçası üzerine taş düşünce nasıl toprak etrafa dağılıp yok olursa ifritler de böyle dağılıp yok oldular. İşte bu nedenle tanrılar yüceldiler, ifritler aşağılık oldular. Bunu bilen de öyle yücelir, nefret dolu düşmanları ondan aşağıda kalır.

8. Sonra tanrılar dediler ki: "Bize böylesine bağlı şey neydi?" O ağızdaki soluktu, o yüzden ona Ayāsya dendi; o uzuvların özü olduğu için de Āngirasa dendi.[1]

9. Bu tanrılığa Dūr dendi, çünkü ölüm ondan uzaktı. Bunu bilenden ölüm uzak olur.

---

1 Ayam asya "bu ağızdır" demektir. Anga "uzuv", Rasa "öz" demektir. İzleyen cümlede Dūr "uzak" anlamındadır.

10. Bu tanrılık kötülüğü, hatta ölümü bile tanrılardan ayırdı ve onu yeryüzünün sonu neredeyse oraya gönderdi. Orada onların kötülüğünü çökertti. O nedenle kişi yabancı insanlara gitmemeli, yeryüzünün sonuna gitmemeli, kötülükle ve ölümle karşılaşmamalı.

11. Bu tanrılık tanrılardan kötülüğü ve ölümü söküp attıktan sonra onları ölümün ötesine taşıdı.

12. O önce Söz'ü taşıdı. Söz ölümden kurtulunca ateş haline geldi. Ateş ölümden kurtulunca parlamaya başladı.

13. Aynı şekilde Soluk'u (kokuyu) taşıdı. O ölümden kurtulunca rüzgâr haline geldi. Rüzgâr ölümden kurtulunca esmeye başladı.

14. Aynı şekilde Göz'ü taşıdı. Göz ölümden kurtulunca güneş haline geldi. Güneş ölümden kurtulunca yakmaya başladı.

15. Aynı şekilde Kulak'ı taşıdı. O ölümden kurtulunca göğün yönleri haline geldi. Göğün yönleri ölümün ötesine geçmişlerdir.

16. Aynı şekilde Akıl'ı taşıdı. O ölümden kurtulunca ay haline geldi. Ay ölümden kurtulunca parlamaya başladı. İşte böyle, bu tanrılık bunları bileni de ölümün ötesine taşır.

17. Sonra Soluk şarkı söyledi ve yiyecek sağladı kendine, çünkü yenilebilecek besini sadece o yiyebilir ve soluk onda barınır.

18. Tanrılar dediler ki: "Şarkı söyleyerek kendine sağladığın bu besin evreni ne kadar da geniş. Bize de bu besinden pay ver." "Bunun için benim içime girmelisiniz." "Pekâlâ" dediler ve her yönden gelip onun içine girdiler. O nedenle soluk tarafından ne besin yenilirse bu diğer organların da doymasını sağlar. İşte bunu bilene de, aynı soluğa geldikleri gibi, tüm akrabaları, insanlar gelirler ve o onların başı, geçindiricisi, güçlü yöneticisi olur. Ve ona benzeyip de karşı çıkmaya kalkışan olursa kendi yandaşlarını geçindirmeyecektir. Ama bu bilgiye sahip olanı izleyen ve onun izin verdikleri kendisine bağlı olanları geçindirebilecektir.

19. Ona Ayāsya Āngirasa denilir çünkü o tüm organların özüdür. Doğrusu soluk organların özüdür, evet soluk organların özüdür. O nedenle soluk hangi organı terk ederse o organ kurur, çünkü soluk organların özüdür.

20. O aynı zamanda Brihaspati'dir; Brihatī sözdür. O onun efendisidir (pati); o yüzden o Brihaspati'dir.

21. O aynı zamanda Brahmanaspati'dir, çünkü Brāhman sözdür. O onun efendisidir (pati); o yüzden o Brahmanaspati'dir.

22. O aynı zamanda Sāmaveda'dır. Sāman sözdür. Sā (söz) ve ama (soluk) şeklindedir.[1] O nedenle Sāman'a Sāma da denir. O bir sinekle aynıdır[2], o bir sivrisinekle aynıdır, bir fille aynıdır, üç dünyayla aynıdır, evrenle aynıdır; o yüzden o Sāmaveda'dır. Sāman'ı böyle bilen Sāman ile yakın birlik sağlar, onun dünyasını kazanır.

23. O aynı zamanda Udgītha'dır. Doğrusu soluk yukardadır (ut), solukla tüm evren yukarı kalkar. Şarkı (gītha) sözdür. Dolayısıyla ikisinin birleşimi Udgītha'dır.

24. Kralın maiyetindeki Brahmadatta Çaikitāneya dedi ki: "Eğer Ayāsya Āngirasa Udgītha'yı anlamının dışında okuduysa kral onun başını alsın; o bu Udgītha'yı sadece söz ve solukla okudu."

25. Bu Sāman'ın mülkiyetini bilen ona sahip olur. Onun mülkiyeti müzik sesidir. O nedenle Ritvic rahibi kurban töreni sunacağı zaman sesinde iyi bir müzik uygunluğu olmasını ister. Ritvic rahibi böyle güzel sese sahip olarak görevini yapsın. O yüzden insanlar böyle bir mülkiyet kazanmış olanı, yani güzel sesi olan bir rahibi tercih etsinler. İşte Sāman'ın bu mülkiyetini bilen mülk sahibi olur.

26. Bu Sāman'ın altınını bilen altın sahibi olur. Onun altını müzik aletidir. Sāman'ın altınını bilen altın sahibi olur.

---

1 Sā "dişil o" ve ama "eril o" olarak da verilebiliyor (Hume, s. 79).
2 Sāma "aynı" demektir.

27. Sāman'ın desteğini bilen desteklenir. Ses onun desteğidir. Çünkü sesle desteklenen soluk şarkı söyler. Ama bazıları da bu desteği besinin verdiğini söylerler.

28. Şimdi temizleyici formüllerin duası: Prastotri rahibi duaya bir Sāman ile başlar. O duaya başladığında kurbancı şunu mırıldanır: "Beni gerçek olmayandan gerçeğe götür. Beni karanlıktan aydınlığa götür. Beni ölümden ölümsüzlüğe götür."[1] Beni gerçek olmayandan gerçeğe götür derken, gerçek olmayan ölüm, gerçek ise ölümsüzlüktür. Beni ölümden ölümsüzlüğe götür, ölümsüz yap demek ister. Beni karanlıktan aydınlığa götür derken, karanlık ölüm, aydınlık ise ölümsüzlüktür. Beni ölümden ölümsüzlüğe götür, ölümsüz yap demek ister. "Beni ölümden ölümsüzlüğe götür"ün ise anlamı açıktır, açıklamaya gerek yok... Sonra başka bazı dua ilahilerinin beyitleri gelir ki bunları şarkı olarak okuyarak yiyecek elde etmek mümkündür. O yüzden kurbancı bunlarla ne dilemek istiyorsa onu diler. Bunu bilen Udgātri rahibi de şarkı okuyarak kurbancının ve kendisinin istediği her şeyi elde eder. Bu, dünyayı zapt etmektir. Bu Sāman'ı bilen için bu dünyada olanaksız hiçbir şey kalmaz.

IV

1. Başlangıçta bu dünya insan (Purusha) biçimindeki öz (Ātman) idi. Etrafına baktı, kendinden başka kimseyi göremedi. İlk kez, "Bu benim" dedi. Buradan "ben" adı doğdu. İşte bu yüzden bugün bile birisi önce "ben" der, sonra sahip olduğu adı söyler. Bütün bunlardan önceki zamanda (pūrva) o bütün kötülükleri yaktığı (ush) için ona Purusha denmiştir. Bunu bilen kişi, onun önüne geçmeye çalışanı yakar.

1 Ünlü Hindu duası: "Asato mā sadgamaya, tamaso mā cyotirgamaya, mrityor mā amritam gamaya."

2. O korktu. O yüzden yalnız olan korkar. Sonra şöyle düşündü: "Madem yalnızım neden korkayım ki?" O zaman korkusu geçti, çünkü korkacak ne vardı ki? Bir ikinci olursa korku olurdu.

3. Ama hiç zevk almıyordu. O yüzden yalnız olan zevk almaz. Bir ikinci olsun istedi. Erkeği ve kadını kapsayacak kadar genişti. Yere düşüp (pat) kendini ikiye böldü. Böylece koca (pati) ve karı (patnī) ortaya çıktı. O nedenle Yācnavalkya'nın dediği söz doğrudur: "Kişi bir bütünün yarısı gibidir." Bu yüzden bu boşluk, kadın tarafından doldurulur. Erkek onunla birleşti ve insanlar ortaya çıktı.

4. Kadın düşündü: "Beni kendinden yarattıktan sonra nasıl benimle birlikte oluyor ki? Kendimi gizleyeyim." O bir inek oldu, öteki boğa oldu ve onunla birleşti, sığırlar ortaya çıktı. O kısrak oldu, öteki aygır; o dişi eşek oldu, öteki erkek eşek. Birleşmeden tek toynaklı hayvanlar doğdu. Kadın keçi oldu, erkek teke; o dişi koyun oldu, öteki koç. Böyle böyle, karıncalara varıncaya kadar bütün çiftleri oluşturdular.

5. Erkek bildi: "Ben yaratılışım, çünkü her şey benden türedi." Böylece o yaratılış oldu. Her kim bunu bilirse onun yaratılışı içinde yaşar.

6. Böylece sürtmeye başladı. Bir ateş deliği olan ağzıyla ve elleriyle ateşi yarattı. O yüzden ağzın ve ellerin içi tüysüzdür, çünkü ateş deliğinin içinde tüy olmaz. İnsanlar, "şu tanrıya tapının, bu tanrıya tapının" derler, halbuki her tanrı onun görünüşüdür; çünkü O bütün tanrılardır. Tohumdan yarattığı nemli olan ne varsa o Soma'dır. Bu bütün dünya, sadece besin ve besin yiyiciden ibarettir. Kendi en iyi parçasından ölümsüz tanrıları, ona karşılık olarak ölümlüleri yaratması Brahma'nın en yüksek dereceden yaratışıdır. O yüzden bu en yüce yaratılıştır. İşte bunu bilen kişi en yüce yaratılışın içinde yaşar.

7. Bütün bunlar olurken dünya gelişip ayrışmamıştı. O, ad ve biçim alarak gelişti, öyle ki kişi, "şu adda, şu biçimde"

diyebildi. Bugün bile dünya ad ve biçim olarak gelişir ve insan, "şu adda, şu biçimde" der. O (Brahma) tıpkı usturanın kınına, ateşin ateş deliğine girmesi gibi tırnak ucu dahil her yere girmiştir. O, tamam olmadığından, görülmez. Soluk alırken adı soluk olur, konuşurken adı söz olur, görürken göz, duyarken kulak, düşünürken akıl olur; bunlar onun sadece hareketlerden aldığı adlardır. Bir kimse bunlardan sadece birini yüceltiyorsa onu bilmiyor demektir. Çünkü o bunlardan ayrıdır. İnsan ona Ātman olarak tapınmalıdır, çünkü onların hepsi Ātman'da bir olurlar. Bu Ātman her şey için bir izdir, çünkü her şey onunla bilinir olur. Kişi de aradığını ayak izlerini takip ederek bulur. Bunu bilen şan ve şöhret sahibi olur.

8. Bize her şeyden yakın olan bu Öz, oğuldan, zenginlikten ve her şeyden daha değerlidir. Eğer bir kimse herhangi bir şeyi bu özden daha değerli sayarsa şöyle söylemek gerekir: "Değerli saydığını kaybedecek!" Ve öyle de olur. Kişi sadece Öz'e değer vermelidir. Kişi sadece Öz'e değer verir, sadece onu yüceltirse asla mahva uğramaz.

9. İnsanlar derler ki: "İnsanlar Brahma bilgisi yoluyla düşünürlerse 'her şey' haline gelirler; zaten Brahma da her şey haline gelmekle her şeyi bilmemiş miydi?"

10. Doğrusu başlangıçta bu dünya Brahma idi. O sadece kendini bildi: "Ben Brahma'yım!" O yüzden o her şey oldu. Tanrılardan hangisi bunun farkına varırsa o, o oldu. Aynı şekilde ermişler ve insanlar da böyle oldular. Bunu anlayan ermiş Vāmadeva dedi ki: "Ben Manu idim, ben güneş idim." Bu böyledir de. Her kim, "Ben Brahma'yım" derse "her şey" haline gelir. Tanrılar bile bunu engelleyemez, çünkü o kişi onların bile özü haline gelmiştir. Dolayısıyla kim bir tanrıya, bu ayrı ben ayrıyım diye tapınırsa hiçbir şey bilmiyor demektir. O, tanrılara sunulan bir kurban hayvanı gibidir. Nasıl birçok hayvan bir insanı doyurursa, bunun gibi her bir insan da tanrıları doyurur. Tek bir hayvan dahi alınıp götürülürse

bu hiç hoş olmaz, kaldı ki çok olursa ne olur? O yüzden insanların bunu bilmeleri tanrıların hoşuna gitmez.

11. Doğrusu başlangıçta bu dünya tek olan Brahma idi. Tek olarak gelişmiş değildi. En üst dereceden Kshatralığı yarattı; tanrılar arasında Kshatra (güçlü yönetici) olan tanrıları ki bunlar şunlardı: İndra, Varuna, Soma, Rudra, Parcanya, Yama, Mrityu, Īşāna. O yüzden Kshatra'dan daha üstünü yoktur. Bu nedenle Rācasūya kurban töreninde Brāhman Kshatriya'dan aşağıda oturur. O bu onuru sadece Kshatralığa verir. Brahmanlık da Kshatralığın kaynağıdır. O nedenle çok yüce de olsa kral sonuçta kaynağı olan Brāhman'ın aşağısında oturur. Ona her kim saldırırsa onun kaynağına saldırmış olur. Kendisini, kendisine saldırılmıştan daha kötü hisseder.

12. O henüz yeterli gelişmemişti. Viş denilen kalabalık tanrıları yarattı. Bunlar, Vāsular, Rudralar, Ādityalar, Vişvadevalar ve Marutlar idi.

13. O henüz yeterli gelişmemişti. Şūdra sınıfını Pūshan olarak yarattı. Bu dünya Pūshan'dır[1], çünkü yer ana her şeyi besler, büyütür.

14. O henüz yeterli gelişmemişti. Daha üstün bir biçim olan Dharma'yı yarattı. Dharma (yasa) Kshatralığın gücüdür, o yüzden Dharma'dan daha üstünü yoktur. Zayıf insan güçlü insanı, sanki kralmış gibi, onunla kontrol eder. Yasa ne derse doğru odur. O nedenle doğruyu konuşana, "Yasal konuşuyor" derler, yasal konuşana da, "Doğruyu konuşuyor" derler. Bu ikisi aynı şeydir.

15. Brahma'nın Kshatra, Viş ve Şūdra olarak görünüşü böyledir. Brahma tanrılar arasında Agni, insanlar arasında Brāhman, Kshatriyalar arasında göksel Kshatriya, Vaişyalar arasında göksel Vaişya, Şūdralar arasında göksel Şūdra olarak gözükür. O nedenle insanlar, tanrılar arasındaki gelecek-

1 Büyüten

teki konumlarına Agni aracılığıyla, insanlar arasındakine de Brāhman aracılığıyla kavuşmak isterler, çünkü Brahma bu iki biçimde görünür. Kişi bu Ātman dünyasını bilmeden yaşamdan ayrılırsa, bilinmemiş olan ve okunmamış Veda'ya, yapılmamış iyiliğe benzeyen Öz, yücelip kutsanamaz. Yine bu Ātman'ı tanımadan, bilmeden, bu dünyada büyük ve kutsal bir iş yapılsa, o iş sonunda mahvolur gider. Kişi Öz'e tek gerçek durum olarak tapınırsa işi mahvolmaz, istediği her şeyi bu Öz'den karşılar.

16. Bu Öz tüm yaratıkların dünyasıdır. İnsan adak ve kurban sunduğunda tanrıların dünyası olur. Vedaları öğrendiğinde ermişlerin dünyası olur. Atalara adak sunup nesil sahibi olmak istediğinde ataların dünyası olur. İnsanlara barınak ve yiyecek verdiğinde insanların dünyası olur. Hayvanlara ot ve su verdiğinde hayvanların dünyası olur. Vahşi hayvanları, kuşları ve hatta karıncaları evinde yaşattığında onların dünyası olur. Her insan kendi dünyasında güven içinde yaşamak ister; bunu bilen tüm canlılar da onun güven içinde yaşamasını isterler. Bu durum iyi düşünülürse anlaşılır.

17. Başlangıçta bu dünya tek olan Ātman'dan ibaretti. Şöyle diledi: "Bir karım olsun, doğurtayım ve zenginliğim olsun, kurban sunayım." Doğrusu bu çok büyük bir istektir; bir kimse bundan fazlasını istese de elde edemez. O yüzden bugün bile yalnız olan bir kimse, "bir karım olsun doğurtayım ve zenginliğim olsun kurban sunayım" ister. Bunlardan birini bile kazanamazsa kendisini kusurlu hisseder. Onun kusursuzluğu şöyledir: Akıl onun kendisidir, ses ise karısı. Soluk onun neslidir; göz dünyalık servetidir, çünkü onunla bulur. Kulak onun göksel servetidir çünkü onunla duyar. Beden onun işidir çünkü onunla iş yapar. Bu beş çeşit kurban sunmadır, çünkü kurban hayvanı beş çeşittir. İnsanlar beş çeşit, dünyada her ne varsa beş çeşittir. Bunu bilen kişi tüm dünyayı elde eder.

V

1. Yaratılışın Atası bilgi ve çile ile yedi çeşit besin yaratınca,
Bunların birinci kısmını herkese, ikinci kısmını tanrılara verdi.

Üçüncüsünü kendine ayırdı, bir parça hayvanlara verdi,
Soluk alan-almayan her şey bu besine muhtaçtır.

Madem sürekli yiyorlar neden tükenmiyor?
Bu yok olmazlığı bilen, ağzıyla yemek yiyen,
Tanrılara gider, güçlü yaşar.

Şlokalar böyledir.

2. Ata bilgi ve çile ile yedi çeşit besin yarattı dendi ya, gerçekten de bunu bilgi ve çile ile Ata yaptı. Bunların birinci kısmını herkese verdi dendi ya, gerçekten de yiyeceği herkese genel yaptı. Kim bu genel besini yüceltirse kötülükten kurtulamaz, çünkü bu genel bir besindir. İkinci kısmı tanrılara verdi. Onlar ateşe kurban edilen Huta ve ateşe sunulan Prahuta'dırlar. Bu sebeple kişi tanrılara kurban keser ve sunar. İnsanlar bunun yeniay ve dolunay kurbanları olduğunu söylerler. O nedenle kişi sadece bir isteğin yerine gelmesi için kurban sunmamalıdır. Bir parça hayvanlara verdi derken kastedilen "süt" tür. O nedenle insan ve hayvan yavruları meme emerler, yağ yalarlar, yani sütle beslenirler; yeni doğmuş buzağıya "ot yemeyen" derler. Soluk alan-almayan her şey bu besine muhtaçtır. Derler ki, "Bir yıl boyunca sütle kurban törení yapan kişi, tekrarlanmış ölümden kurtulur." Kişi bunun böyle olmadığını bilmelidir. Tekrarlanmış ölümden kaçmayı düşünerek sunusunu yaptığı gün kişi, bütün besinleri tanrılara sunmuştur. "Madem sürekli yiyorlar neden tükenmiyor?" Çünkü tükenmeyen Purusha'dır ve o yiyeceği hiç durmadan üretir. Bu yok olmazlığı bilen kişi yok olmazlık için-

dedir ve sürekli derin düşünce ile çalışarak bu besini üretir. Eğer bunu yapmazsa besin tükenir. O besini ağzıyla (Pratīka) yer. Pratīka ağızdır, o yüzden o besini ağzıyla yer. "O tanrılara gider, güçlü yaşar" da bir duadır.

3. "Kendisi için üç yaptı" dendiğinde "akıl, söz ve soluk" anlaşılmalıdır. İnsanlar derler ki: "Aklım başka yerdeydi görmedim, aklım başka yerdeydi duymadım." Doğrusu insan aklıyla görür, aklıyla duyar. Tutku, hayalleme, şüphe, inanç, inançsızlık, metanet, metanet yoksunluğu, utanma, düşünme, korku; bütün bunlar akıldır. Ses aslında sözdür. Söz bir amaç için tasarlanır, kendiliğinden bir şey değildir. İç soluk, dış soluk, yaygın soluk, üst soluk, orta soluk; bunların hepsi de sadece soluktur (Prāna). Öz (Ātman) söz, akıl ve soluğu içerir.

4. Bunlar üç dünyayı oluştururlar. Bu dünya Söz'dür; orta dünya Akıl'dır, göksel dünya Soluk'tur.

5. Bunlar üç Veda'dırlar. Rigveda Söz'dür, Yacurveda Akıl'dır, Sāmaveda Soluk'tur.

6. Bunlar tanrılar, atalar ve insanlardır. Tanrılar Söz'dür, Atalar Akıl, İnsanlar Soluk'tur.

7. Bunlar baba, anne ve çocukturlar. Baba Akıl'dır, anne Söz'dür, çocuk Soluk'tur.

8. Bunlar bilinen, bilinmesi gereken ve bilinmeyendirler. Bilinen Söz'ün biçimidir, çünkü söz bilinir. Söz bu şekliyle insanlara yardım eder.

9. Bilinmesi gereken Akıl'ın biçimidir, çünkü akıl bilinmesi gerekendir. Bu şekliyle akıl insanlara yardım eder.

10. Bilinmeyen ise Soluk'un biçimidir, çünkü soluk bilinmez. Bu şekliyle soluk insanlara yardım eder.

11. Söz'ün bedeni yeryüzüdür. Onun parlak biçimi ateştir. Söz ne kadar genişlerse, yeryüzü de o kadar genişler, dolayısıyla ateş de o kadar genişler.

12. Aynı şekilde Akıl'ın bedeni gökyüzüdür. Onun parlak biçimi güneştir. Akıl ne kadar genişlerse gökyüzü de o kadar

genişler, dolayısıyla güneş de o kadar genişler. Bu ikisi (ateş ve güneş) birleşti ve onlardan soluk (yel) ortaya çıktı. O İndra'dır ve o rakipsizdir. Doğrusu ikinci bir kişi rakiptir. Bunu bilen rakipsiz olur.

13. Aynı şekilde Soluk'un bedeni sudur. Onun parlak biçimi aydır. Soluk ne kadar genişlerse su da o kadar genişler, dolayısıyla ay da o kadar genişler. Bunların hepsi birbirine benzerdir, sonsuzdur. Her kim bunlara sınırlı tapınır, onun sınırlı dünyası olur. Her kim bunlara sınırsızca tapınır, onun sınırsız dünyası olur.

14. Bu Pracāpati yıldır ve on altı parçası vardır. Onun geceleri on beş parçadır. On altı parçası sabittir. O sadece geceler yoluyla alçalır ve yükselir. Yeniay olduğu gece on altı parçasıyla soluğu olan her şeyin içine girer ve ertesi sabaha yeniden doğar. O yüzden bu gecede hiç kimse, bu kutsallığın onuruna, soluk alan bir canlının, bir kertenkelenin bile soluğunu kesmemelidir.

15. Yılı oluşturan ona altı parçalı Pracāpati, bunu bilen insanla aynıdır. On beş parça onun zenginliğidir. On altı parça onun özüdür. Bir kimse yalnızca zenginliğiyle alçalır veya yükselir. Öz (Ātman) tekerlek göbeği, zenginlik ise tekerlek çemberidir. O yüzden bir kimse her şeyini yitirdiği zaman insanlar, "Tekerlek çemberini kaybetmiş bir tekerlek göbeği gibi oldu" derler.

16. Şimdi üç dünya gerçeği! Bunlar, insanların dünyası, ataların dünyası ve tanrıların dünyasıdır. İnsanların dünyası sadece bir oğul edinerek kazanılır; ataların dünyası kurban sunmayla, tanrıların dünyası ise bilgiyle kazanılır. Tanrıların dünyası dünyalar içinde en iyisidir, o yüzden bilgiyi överler.

17. Şimdi nakletme! Kişi öleceğini düşünmeye başladığı zaman oğluna şöyle der: "Sen kutsal bilgisin. Sen kurbansın. Sen dünyasın." Oğlan yanıt verir: "Ben kutsal bilgiyim, ben kurbanım, ben dünyayım." Vedalardan ne öğrenilirse

bunun toplamı Brahma olarak nitelenir. Kurban olarak ne yapılırsa bunun toplamı Kurban sözcüğüyle belirtilir. Hangi dünyalar varsa hepsine birden Dünya denir. Bunun hepsi böylesine büyüktür. Baba şöyle düşünür: "Tüm bunlara sahip oğul beni bu dünyadan kurtarsın." O nedenle bunları öğrenmiş bir oğula, "dünyalık oğul" derler ve o yüzden ona eğitim verirler. Bu bilgiyi bilerek bu dünyadan ayrılan bir baba oğluna bu yaşam özellikleriyle (Söz, Akıl, Soluk) girer. Baba tarafından bir hata yapılırsa oğul ondan sapma gösterir. O nedenle ona Putra[1] denir. Bir baba oğlu sayesinde bu dünyada sağlam yaşar, sonra bu ölümsüz ruhlar (Söz, Akıl, Soluk) ona girerler.

18. Yeryüzünden ve ateşten kutsal Söz ona girer. Kutsal söz sayesinde söylediği her şey oluşuma geçer.

19. Gökyüzünden ve güneşten kutsal Akıl ona girer. Kutsal akıl sayesinde mutluluk ona ulaşır ve kederlenmez.

20. Sudan ve aydan kutsal Soluk ona girer. Kutsal soluk sayesinde hareket etsin etmesin hiçbir şey onu rahatsız edemez, zarar veremez. Bunu bilen kişi her şeyin Özü haline gelir. Bu kutsallık neyse o da odur. Tüm varlıklar bu tanrısallığı nasıl onurlandırırlarsa bunu bileni de öyle onurlandırırlar. Yaratıklar her ne eziyet çekerlerse o onlarla kalır. Ona sadece iyilik ulaşır, kötülük tanrılara ulaşmaz.

21. Şimdi eylemleri göz önüne alma! Pracāpati aktif eylemleri yarattı. Yaratılınca onlar aralarında çekişmeye başladılar. Ses, "Ben konuşacağım" dedi. Göz, "Ben göreceğim" dedi. Kulak, "Ben duyacağım" dedi. Her bir organ kendi eylemini yapacağını söyledi. Yorgunluk içindeki Ölüm, onları yakalayıp zapt etti. Onları yakalamış olan Ölüm onları kontrol altına aldı. O yüzden ses yorgun oldu,

---

1 Upanishadlardaki etimolojik açıklama yapma çabalarından biri daha. Pu (Pūr) "doldurmak" ve tra (trā) "kurtarmak"tan "babanın bıraktığı boşlukları dolduran" olarak Putra (Max Müller, 96); veya Put (cehennem) ve trā "kurtarmak"tan "cehennemden kurtaran" olarak Putra (Hume, 90).

göz yorgun oldu, kulak yorgun oldu. Ancak ölüm merkez soluğu zapt edemedi. Sonra diğerleri onu bilmeye çalıştılar ve dediler ki: "Doğrusu o hepimizin en iyisi, hareket etsin etmesin o hiç yorulmaz, yok olmaz. Gelin onun biçimine girelim." Her biri onun bir biçimi oldular, o nedenle onlara, "yaşam solukları" dendi. Hangi aileden bir kişi bunu bilirse o aileyi onun adıyla çağırırlar. Her kim bunu bilen kişiyle uğraşırsa o kurur ve giderek ölür. Bedene ait olanlar böyle!

22. Şimdi tanrılar hakkında! Agni (ateş), "Ben yakacağım" dedi. Āditya (güneş), "Ben ısı yayacağım" dedi. Çandra (ay), "Ben parlayacağım" dedi. Diğer tanrılar da kendi özelliklerine göre konuştular. Soluk bu yaşam fonksiyonları arasında merkezde yerini alırken, Vāyu da (rüzgâr) tanrılar arasında bunu yaptı, çünkü diğer tanrılar solup gidiyordu ama Vāyu öyle değildi. Vāyu asla kaybolmayan tanrıdır.

23. Burada şu beyiti vermek gerek: "Güneş ondan doğar ve ondan batar." Aslında o Soluk'tan doğar Soluk'tan batar. "Tanrılar onu Dharma olarak belirlerler; bugün ve yarın olan odur." Eskiden niyet ettiklerini bugün uygularlar. O nedenle kişi sadece tek bir eylem uygulamalıdır. "Kötü ölüm bana gelmesin" diyerek soluk almalı ve soluk vermelidir. Bir kez uygulamaya başladı mı onu mutlaka bitirmelidir. Böylece kişi o tanrı ile (Soluk'la) birliğini sağlar ve onunla aynı dünyada barınır.

VI

1. Aslında bu dünya üçlüdür: Ad, biçim ve iş. Onların dua ilahilerinde (Uktha) o Söz diye çağırılır, çünkü ondan bütün adlar doğar. Sāman onların şarkısıdır, çünkü o bütün adlarla aynıdır (Sāma). Brāhman onların duacısıdır, çünkü o tüm adları destekler (bhar).

2. Şimdi biçimler! Onların dua ilahilerinde (Uktha) o Göz diye adlandırılır, çünkü ondan bütün biçimler doğar (Ut-tha). Sāman onların şarkısıdır, çünkü o bütün biçimlerle aynıdır (Sāma). Brāhman onların duacısıdır, çünkü o tüm biçimleri destekler (bhar).

3. Şimdi işler! Onların dua ilahilerinde (Uktha) o Beden (Ātman) diye adlandırılır, çünkü ondan tüm eylemler türer (Ut-tha). Sāman onların şarkısıdır, çünkü o bütün eylemlerle aynıdır (Sāma). Brāhman onların duacısıdır, çünkü o tüm işleri destekler (bhar). Her ne kadar üçlü varsa da bu Ātman tektir. Her ne kadar tekse de üçlüdür. Bu gerçekle sarılmış ölümsüzlüktür. Prāna ölümsüzlüktür. Ad ve biçim gerçektir ve Prāna onlar tarafından saklanmıştır.

İkinci Adhyāya

I

1. Çok okumuş, kibirli Gārgya Bālāki vardı. O, Kāşi kralı Acātaşatru'ya dedi ki: "Sana Brahma'yı anlatacağım." Acātaşatru dedi ki: "Bu konuşma için sana bin inek veririz. Tüm insanlar bunun için, 'Ey Canaka, Canaka!' diyerek koşup gelirler."

2. Gārgya dedi ki: "Ben güneşteki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona en yüce olarak, canlıların başı ve kralı olarak taparım. Her kim ona böyle taparsa o en yüce olur, canlıların başı ve kralı olur."

3. Gārgya dedi ki: "Ben aydaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona ulu, beyaz cüppeli Soma olarak taparım. Her kim ona böyle taparsa ona her gün sürekli soma sıkılır ve o hiç yiyeceksiz kalmaz.

4. Gārgya dedi ki: "Ben yıldırımdaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona parlaklık olarak taparım. Her kim ona böyle taparsa o da parlak olur, nesilleri de parlak olur."

5. Gārgya dedi ki: "Ben boşluktaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben

ona dolu ve eylemsiz olarak taparım. Kim ona böyle taparsa nesli ve sığır sürüleri bol olur. Nesilleri bu dünyadan ayrılmaz."

6. Gārgya dedi ki: "Ben rüzgârdaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona İndra Vaikuntha olarak, güçlü bir ordu olarak taparım. Ona böyle tapan zapt edilmez olur, düşmanlarını yener, muzaffer olur."

7. Gārgya dedi ki: "Ben ateşteki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona alt edici olarak taparım. Her kim ona böyle tapınırsa alt edici olur. Onun nesilleri de alt edilemez."

8. Gārgya dedi ki: "Ben sudaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona tamamlayıcı olarak taparım. Ona böyle tapana tamamlayıcısı gelir, tamamlamayan gelmez. Ondan doğan ona benzer olur."

9. Gārgya dedi ki: "Ben aynadaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona parlayan olarak taparım. Kim ona böyle parlayan olarak taparsa parlayan olur. Onun nesli de parlak olur. Onunla birlikte hareket eden de parlak olur."

10. Gārgya dedi ki: "Ben bir kimsenin arkasında bıraktığı sese Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona yaşam olarak taparım. Her kim ona böyle taparsa vaktinden önce ölmez, yaşamını tam yaşar."

11. Gārgya dedi ki: "Ben boşluktaki kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona ayrılmaz parça olarak taparım. Ona böyle tapanların ikinci parçaları olur, o parça ondan hiç eksilmez."

12. Gārgya dedi ki: "Ben gölgesi olan kişiye Brahma olarak taparım!" Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona ölüm olarak taparım. Ona böyle tapan bu dünyada yaşamını tam doldurur, ölüm ona zamanından önce ulaşmaz."

13. Gārgya dedi ki: "Ben bu bedendeki kişiye Brahma olarak taparım." Acātaşatru dedi ki: "Hayır, böyle söyleme! Ben ona cisimleşmiş olarak taparım. Ona böyle tapan cisimleşir, onun nesli cisimleşir, şekillenir." Gārgya sustu.

14. Acātaşatru dedi ki: "Hepsi bu mu?" O dedi ki: "Hepsi bu." Acātaşatru dedi ki: "Bu (Brahma'yı) bilmeye yeterli değil." Gārgya dedi ki: "O zaman ben senin öğrencin olayım."

15. Acātaşatru dedi ki: "Doğrusu bir Brāhmanın kalkıp bir Kshatriyadan Brahma üzerine bilgi almak istemesi hiç de doğal değil, ama yine de öğreteyim." Onun elinden tutup doğruldu. İki adam, birlikte uyuyan bir kimsenin yanına geldiler. Ona şu sözcüklerle seslendi: "Ulu kişi, beyaz cüppeli Soma, kral!" O uyanmadı. Sonra onu eliyle dürttü ve o uyandı.

16. Acātaşatru dedi ki: "Bu adam uyuduğu zaman, bilinci olan adam nereye gitti? Nereden geri geldi?" Gārgya bunu bilmiyordu.

17. Acātaşatru dedi ki: "Bu adam uyurken bilinci olan adam duyuların bilinci yoluyla, yeri kalpte olan tüm bilinç içinde emildi. Duyuları tutulmuş olan bu kişiye uyuyor denir. Soluk sınırlanır, ses sınırlanır, göz sınırlanır, kulak sınırlanır, akıl sınırlanır.

18. Ancak uykuya daldığında tüm dünyalar onundur. Kâh büyük bir kral olur, kâh büyük bir Brāhman! Yükselir, alçalır; büyük bir kral nasıl halkını toplayıp ülkesinin etrafında keyfince dolaşırsa, tıpkı bunun gibi, uyuyan kişi de duyularını toplayıp kendi bedeni etrafında keyfince dolaşır.

19. Uykuya daldığı ve bilinçsiz olduğu zaman, Hita denilen yetmiş iki bin damar, kalp zarına ve tüm bedene yayılır. Onlar sayesinde bedeni içinde oynar durur. Genç bir adam, büyük bir kral, büyük bir Brāhman olarak mutluluğun doruğuna varır. O kişi böyle uyur.

20. Örümcek ağı örümcekten, küçük kıvılcımlar ateşten nasıl çıkarsa, bütün duyular, dünyalar, tanrılar, varlıklar da bu Öz'den öyle çıkarlar. Upanishad'ın gizli anlamı "gerçeğin gerçeği"dir o yüzden. Duyu organları gerçektir, o da gerçeğin gerçeğidir.

II

1. Yeni doğmuş bebeği, onun yerini, örtüsünü, desteğini ve ipini bilen, ona düşman yedi akrabasından uzak kalır. Bu bebek merkez soluktur. Yeri bedendir, örtüsü baştır, desteği soluktur, ipi de besindir.

2. Yedi ölümlü varlık ona hizmet için onun yanında durur. Gözde kırmızı çizgiler bulunur; bunlarla Rudra ona bağlıdır. Gözde su bulunur, bununla Parcanya ona bağlıdır. Gözde gözbebeği bulunur, bununla Āditya ona bağlıdır. Gözün karasıyla Agni, beyazıyla İndra bağlıdır. Alt kirpiklerle yeryüzü, üst kirpiklerle gökyüzü bağlıdır. Bunu bilenin yiyeceği hiç tükenmez.

3. Bu konuda şu beyit vardır: "Ağzı aşağıda, üstü yukarıda bir kâse vardır. Onda her türlü ihtişam yer almıştır. Onun kenarında yedi ermiş oturur. Sekizincisi Brāhmanla konuşan sestir." Ağzı aşağıda üstü yukarıda kâse baştır; çünkü onun ağzı aşağıda, üstü yukarıdadır. Onda yer alan her türlü ihtişam soluktur, çünkü her türlü ihtişam ondadır. Onun kenarında oturan yedi ermiş soluklardır ve o ona Prāna der. Sekizincisi Brāhmanla konuşan sestir, çünkü sekizinci duacıyla ilintilidir.

4. İki duyu organı olan kulaklar Gotama ve Bharadvāca'dır. Bu Gotama, bu da Bharadvāca! İki duyu organı gözler, Vişvamitra ve Camadagni'dir. Bu Vişvamitra, bu da Camadagni! Burnun iki deliği Vasishtha ve Kaşyapa'dır. Bu Vasishtha, bu da Kaşyapa! Ses Atri'dir, çünkü (ses çıkaran) dille yemek yenir ve yemek yeme olan Atti, Atri ile aynı şeydir. Bunu bilen kişi her şeyi yiyen olur, her şey onun besini olur.

III

1. Brahma'nın iki biçimi vardır:[1] Maddesel ve maddesel olmayan, ölümlü ve ölümsüz, katı ve akar, var olan (sat) ve ötede olan (tya).[2]

2. Hava ve gök hariç her şey maddeseldir; ölümlü, katı ve belirlidir. Maddesel, ölümlü, katı ve belirli olanın özü, ısı veren güneştir, çünkü o sat'ın özüdür.

3. Hava ve gök ise maddesel olmayandır, ölümsüzdür, akıcıdır, belirsizdir. Maddesel olmayan, ölümsüz, akıcı ve belirsiz olanın özü güneş çemberinde bulunan kişidir, çünkü o tyad'ın özüdür. Tanrılar hakkında böyle!

4. Şimdi Öz hakkında! Bedende hava ve soluk hariç her şey maddesel, ölümlü, katı ve belirlidir. Maddesel, ölümlü, katı ve belirli olanın özü Göz'dür, çünkü o sat'ın özüdür.

5. Bedendeki hava ve soluk ise, maddesel olmayan, ölümsüz, akıcı ve belirsizdir. Maddesel olmayan, ölümsüz, akıcı ve belirsiz olanın özü sağ gözdeki kişidir, çünkü o tyad'ın özüdür.

6. Bu kişinin görünüşü safran renkli elbise giymiş gibi, beyaz yün gibi, kırmızı İndragopta böceği gibi, ateş yalazı gibi, beyaz lotus çiçeği gibi, ani bir şimşek çakması gibidir. Bunu bilenin şanı da ani bir şimşek çakması gibi olur. Şimdi "bu değil, bu da değil" (neti neti) öğretisi; çünkü böyle söyleyenden daha büyük bir şey yoktur. Ona, "gerçeğin gerçeği" denir. Soluk alan canlılar gerçektir. O (Brahma) onların gerçeğidir.

---

1 Böyle iki biçimden Maitri Upanishad VI, 3'te de söz edilir.

2 İkisi birlikte satya (gerçek) sözcüğünü oluşturuyor. Sat ve tya'yı (tya=tyad) "belirli ve belirsiz" diye düşünmek de mümkündür (Max Müller, 107).

IV

1. Yācnavalkya dedi ki: "Maitreyī, ben ev yaşamını bırakıp ormana çekiliyorum. Bak! Sana ve Kātyāyanī'ye son bir dünyalık bırakmak isterim."

2. Maitreyī dedi ki: "Efendim, söyler misiniz, acaba üzerindeki zenginlikle birlikte bu dünya benim olsa ölümsüzlüğe kavuşur muydum?" Yācnavalkya dedi ki: "Hayır! Senin yaşamın da zenginlerinki gibi olurdu. Zenginlikte ölümsüzlüğe dair bir umut yoktur."

3. Maitreyī dedi ki: "Eğer ölümsüz olmayacaksam ne yapayım onu? Bu konuda bana bildiklerinizi söyleyin efendim!"

4. Bunun üzerine Yācnavalkya konuştu: "Benim için çok değerli olan sen, güzel sözler söylüyorsun. Gel, otur, sana açıklayayım; beni pür dikkat dinle!

5. O konuştu: "Bir koca, koca olduğu için sevilmez; bir koca, Öz'den (Ātman) dolayı sevilir. Aynı şekilde, bir kadın, kadın olduğu için sevilmez; bir kadın Öz'den dolayı sevilir. Oğullar oğullar olduğu için sevilmez; oğullar Öz'den dolayı sevilir. Zenginlik zenginlikten dolayı sevilmez; zenginlik Öz'den dolayı sevilir. Brāhmanlık Brāhmanlıktan dolayı sevilmez; Brāhmanlık Öz'den dolayı sevilir. Kshatriyalık Ksahtriyalıktan dolayı sevilmez; Kshatriyalık Öz'den dolayı sevilir. Aynı şekilde, dünyalar dünyalar olduğundan sevilmez; dünyalar Öz'den dolayı sevilirler. Tanrılar tanrılıklarından dolayı sevilmez; tanrılar Öz'den dolayı sevilirler. Varlıklar varlık oldukları için sevilmezler, varlıklar Öz'den dolayı sevilirler. Bütün her şey, her şey olduğundan değil, Öz'den dolayı sevilirler. Ey Maitreyī! Öz görülür, işitilir, kavranır, düşünülür. Onu görerek, işiterek, kavrayarak, düşünerek tüm dünya bilinir.

6. Brāhmanlığı Öz'den (Ātman'dan) başka bir yerde arayanları Brāhmanlar terk ederler. Kshatriyalığı Öz'den başka

bir yerde arayanları Kshatriyalar terk ederler. Dünyaları Öz'den başka bir yerde arayanları dünyalar terk ederler. Tanrıları Öz'den başka yerde arayanları tanrılar terk ederler. Varlıkları Öz'den başka yerde arayanları varlıklar terk ederler. Her şeyi Öz'den başka yerde arayanları her şey terk eder. Brāhmanlar, Kshatriyalar, dünyalar, tanrılar, varlıklar ve bütün her şey Öz'dür.

7. Bir davul çalındığında yayılan sesleri kavrayamayız. Fakat davulu veya davulcuyu kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

8. Bir deniz kabuğu borazanı öttürüldüğünde yayılan sesleri kavrayamayız; fakat deniz kabuğu borazanı veya onu öttüreni kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

9. Bir lavta çalındığında yayılan sesleri kavrayamayız; ancak lavtayı veya lavta çalanı kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

10. Sıvı yakıtla yakılan ateşten nasıl duman bulutları çıkarsa, tıpkı bunun gibi, Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvanlar, Angirasalar, İtihāsalar, Purānalar, Bilimler, Upanishadlar, Şlokalar, Sūtralar, Açıklamalar ve Yorumlar da bu büyük Varlık'tan çıkarlar. Bunlara sadece o hayat verebilir.

11. Tüm suların birleştiği yer denizdir; tüm temasların deri, tüm tatların dil, tüm kokuların burun, tüm biçimlerin göz, tüm seslerin kulak, tüm algıların beyin, tüm bilgilerin kalp, tüm eylemlerin el, tüm zevklerin üreme organı, tüm boşaltmaların anüs, tüm gezintilerin ayaklar ve tüm Vedaların birleştiği yer de konuşmadır.

12. Bir tuz topağı suya atıldığında kaybolur ve artık geri alınamaz hale gelir; ancak suyun neresinden tadarsak tadalım tuzludur.[1] İşte bu sınırsız, sonsuz ve bilgiden müteşekkil Varlık da böyledir. O elementlerden doğar ve tekrar onlarda kaybolur. İşte ben derim ki, ölümden sonra bilinç yoktur." Böyle konuştu Yācnavalkya.

---

1 Bu tuz örneğinin bir benzeri Çhāndogya Upanishad VI, 13'te vardır.

13. Sonra Maitreyī konuştu: "Ölümden sonra bilinç yoktur diyerek beni şaşırttınız." Yācnavalkya yanıt verdi: "Şaşıracak bir şey söylemiyorum, bu söylediğim yeterince anlamak içindir.

14. Çünkü bir kimse bir başkasını gördüğünde, kokladığında, işittiğinde, bir kimse bir başkasına konuştuğunda, onu düşündüğünde, anladığında bir ikilik (dvaita) varmış gibi olur. Fakat bütün bunları yapan Öz olduğuna göre nasıl başkasını koklar, başkasını görür, işitir, başkasıyla konuşur, başkasını düşünür ya da anlar? Onu bilen bunların hepsini bilmiş olmaz mı? Asıl bileni nasıl bilmeli?"

V

1. Yeryüzü tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar yeryüzü için baldır. Yeryüzünde parlayan, ölümsüz kişiyle bedende bulunan parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

2. Sular tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar sular için baldır. Sularda parlayan ölümsüz kişiyle bedende meni olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

3. Ateş tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar ateş için baldır. Ateşte parlayan, ölümsüz kişiyle bedende söz olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

4. Rüzgâr tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar rüzgâr için baldır. Rüzgârda parlayan ölümsüz kişiyle bedende soluk olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

5. Güneş tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar güneş için baldır. Güneşte parlayan ölümsüz kişiyle bedende göz

olarak parlayan, ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

6. Yönler tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar yönler için baldır. Yönlerde parlayan ölümsüz kişiyle bedende kulak olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

7. Ay tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar ay için baldır. Ayda parlayan ölümsüz kişiyle bedende akıl olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

8. Şimşek tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar şimşek için baldır. Şimşekte parlayan ölümsüz kişiyle bedende vücut ısısı olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

9. Gök gürültüsü tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar gök gürültüsü için baldır. Gök gürültüsünde parlayan ölümsüz kişiyle bedende ses ve tonlama olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O gerçekten Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

10. Boşluk tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar boşluk için baldır. Boşlukta parlayan, ölümsüz kişiyle bedende kalp boşluğu olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

11. Dharma tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar Dharma için baldır. Dharma'da parlayan ölümsüz kişiyle bedende erdemlilik olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

12. Doğru tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar doğru için baldır. Doğruda parlayan ölümsüz kişiyle bedende doğruluk olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

13. İnsanlık tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar insanlık için baldır. İnsanlıkta parlayan ölümsüz kişiyle bedende insan olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

14. Ātman tüm canlılar için baldır ve tüm canlılar Ātman için baldır. Ātman'da parlayan ölümsüz kişiyle bedende Öz olarak parlayan ölümsüz kişinin durumları da böyledir. O Ātman'dır, ölümsüzdür, o Brahma'dır, her şeydir.

15. Bu Öz her şeyin efendisi, tüm varlıkların kralıdır. Tekerlek çubuklarının tekerleğin göbeğinde birleşmeleri gibi bütün her şey, bütün tanrılar, dünyalar, soluk alan canlılar, bütün özler onda birleşirler.

16. Dadhyanc Ātharvana balı İki Aşvin'e açıkladı ve bunu gören bir ermiş dedi ki: "Ey siz iki kahraman, yıldırımı yağmurun belirteci yaptığım gibi, sizin kazanç getiren işlerinizi de bilinir kıldım. At kafalı Dadhyanc Atharvana size balı öğretti."[1]

17. Dadhyanc Ātharvana balı İki Aşvin'e açıkladı ve bunu gören bir ermiş dedi ki: "Ey Aşvinler, siz Dadhyanc Ātharvana'ya at başı taktınız, o da sözünde durdu ve size balı açıkladı; o Tvashtri'nin ve sizin sırrınız, ey güçlü kuvvetliler!"[2]

18. Dadhyanc Ātharvana balı İki Aşvin'e açıkladı ve bunu gören bir ermiş dedi ki: "O iki ayaklı şehirler, dört ayaklı şehirler yaptı. Onlara kuş olarak girdi; onlara (puras) insan (purusha) olarak girdi." Tüm şehirlerde (purişa-

1 Rigveda I, 116, 12. Aşvinler bu bilgiyi isterler ama Dadhyanc anlatmak istemez, çünkü tanrı İndra bunu anlatanın başını kesecektir. Aşvinler ona at başı takarlar. O, bal öğretisini onlara aktarınca İndra onun başını keser. Aşvinler de ona kendi kafalarından takarlar, çünkü Aşvinler de at kafalıdır (Hume, 104).

2 Rigveda I, 117, 22.

ya) barınan bu insandır. Onun saramayacağı, saklayamayacağı bir şey yoktur.

19. Dadhyanc Ātharvana balı İki Aşvin'e açıkladı ve bunu gören bir ermiş dedi ki: "O her biçime göre biçim aldı ve bu onun biçimi olarak görüldü. Yüz ve on at koşulu tanrı İndra sihir gücüyle çok sayıda biçime girdi." Bu atlar Ātman'dır; o onlardır, binlerdir, çoktur, sayısızdır, içsizdir ve dışsızdır. Her şeyi saran Öz Brahma'dır. Öğreti böyledir.

VI

1. Şimdi soy (vamşa) sayma: Pautimāshya bu öğretiyi Gaupavana'dan aldı. Gaupavana Pautimāshya'dan, Pautimāshya Gaupavana'dan, Gaupavana Kauşika'dan, Kauşika Kaundinya'dan, Kaundinya Şāndilya'dan, Şāndilya Kauşika ve Gautama'dan, Gautama...

2. Āgniveşya'dan, Āgniveşya Şandilya ve Ānabhimlata'dan, Ānabhimlāta Ānabhimlāta'dan, Ānabhimlāta Ānabhimlāta'dan, Ānabhimlāta Gautama'dan, Gautama Saitava ve Prāçīnayoga'dan, Saitava ve Prāçīnayoga Pārāşarya'dan, Pārāşarya Bhāradvāca'dan, Bhāradvāca Bhāradvāca ve Gautama'dan, Gautama Bhāradvāca'dan, Bhāradvāca Pārāşarya'dan, Pārāşarya Vaicavāpāyana'dan, Vaicavāpāyana Kauşikāyani'den, Kauşikāyani...

3. Ghritakauşika'dan, Ghritakauşika Pārāşaryāyana'dan, Pārāşaryāyana Pārāşarya'dan, Pārāşarya Cātūkarnya'dan, Cātūkarnya Āsurāyana ve Yāska'dan, Āsurāyana Traivani'den, Traivani Aupacandhani'den, Aupacandhani Āsuri'den, Āsuri Bhāradvāca'dan, Bhāradvāca Ātreya'dan, Ātreya Mānti'den, Mānti Gautama'dan, Gautama Gautama'dan, Gautama Vātsya'dan, Vātsya Şandilya'dan, Şandilya Kaişorya Kāpya'dan, Kaişorya Kāpya Kumārahārita'dan, Kumārahārita Gālava'dan, Gālava Vidarbhīkaundinya'dan, Vidarbhīkaundinya Vat-

sanapād Bābhrava'dan, Vatsanapād Bābhrava Panthāh Saubhara'dan, Panthāh Saubhara Ayāsya Āngirasa'dan, Ayāsya Āngirasa Ābhuti Tvāshtra'dan, Ābhuti Tvāshtra Vişvarūpa Tvāshtra'dan, Vişvarūpa Tvāshtra İki Aşvin'den, İki Aşvin Dadhyanc Ātharvana'dan, Dadhyanc Ātharvana Atharvan Daiva'dan, Atharvan Daiva Mrityu Prādhamsana'dan, Mrityu Prādhamsana Prādhamsana'dan, Prādhamsana Eka Rishi'den, Eka Rishi Vipraçitti'den, Vipraçitti Vyashti'den, Vyashti Sanāru'dan, Sanāru Sanātana'dan, Sanātana Sanaga'dan, Sanaga Parameshtin'den, Parameshtin Brahma'dan. Brahma kendi kendine var olandır. Brahma'ya tapalım.

Üçüncü Adhyāya

I

1. Videha kralı Canaka bir kurban töreni yaptırdı ve çeşitli hediyeler dağıttı. Kurupançalaların birçok Brāhmanı oraya toplanmışlardı. Canaka bu Brāhmanlardan hangisinin en bilgili olduğunu merak etti. Her birinin boynuzuna on altın takarak bin tane ineği ortaya koydu.

2. Onlara dedi ki: "Soylu Brahmanlar, içinizde en üstün Brāhman hanginizse bu inekleri alıp gitsin." Brāhmanlar cesaret edemediler. Derken, Yācnavalkya müridine dedi ki: "Şāmaşravas, evladım, götür şunları." O onları götürdü. Brāhmanlar öfkelendiler ve "Aramızda en iyi Brāhmanın kendisi olduğunu ne hakla iddia ediyor?" dediler. Orada Videha kralı Canaka'nın Hotri rahibi Aşvala durmaktaydı. O sordu: "Yācnavalkya, sen içimizdeki en üstün Brāhman mısın?" O yanıt verdi: "En iyi Brāhmana saygı duyarım, ancak bu inekleri istiyorum." Bunun üzerine Hotri rahibi Aşvala ona soru sormaya başladı.

3. Dedi ki: "Yācnavalkya, bu dünyada her şey ölüme kavuşacak, her şey ölüme boyun eğecek. Kurbanı sunan hangi yolla ölümden kurtulabilir?" Yācnavalkya dedi ki: "Hotri rahibi ile; o ateştir, o sözdür. Çünkü söz, kurbanın Hotrisidir, söz ateştir, o Hotridir. O kurtuluştur, kesin kurtuluş sağlar."

4. O dedi ki: "Yācnavalkya, burada her şey gece ve gündüzle örtülü, her şey gece ve gündüze boyun eğiyor. Kurbanı sunan hangi yolla gece ve gündüzden kurtulabilir?" "Adhvaryu rahibiyle; o gözdür, o güneştir. Çünkü göz, kurbanın Adhvaryu rahibidir; göz güneştir, o Adhvaryudur. O kurtuluştur, kesin kurtuluş sağlar."

5. O dedi ki: "Yācnavalkya, burada her şey büyüyen ve küçülen ayın etkisinde; kurban sunan hangi yolla büyüyen ve küçülen ayın etkisinden kurtulabilir?" "Udgātri rahibiyle; o yeldir, o soluktur. Çünkü soluk, kurbanın Udgātri rahibidir; soluk yeldir, o Udgātridir. O kurtuluştur, kesin kurtuluş sağlar."

6. O dedi ki: "Yācnavalkya, bu gökyüzü yukarı doğru yükselmeye hiç yardımcı olmuyor; kurbanı sunan hangi yolla cennet dünyasına yükselecek?" "Brāhman rahibiyle; o akıldır, o aydır. Çünkü akıl, kurbanın Brāhman rahibidir; akıl aydır, o Brāhmandır. O kurtuluştur, kesin kurtuluş sağlar." Kurtuluş böyledir, şimdi beceriler üzerine.

7. O dedi ki: "Yācnavalkya, bugün Hotri rahibi kurbanda kaç tane Rig beyiti okuyacak?" "Üç." "Hangileri onlar?" "Giriş beyiti, ayin sırasında okunan ve ayin sonunda okunan." "O bunlarla ne kazanır?" "Bütün kazanacağı soluktur."

8. O dedi ki: "Yācnavalkya, bugün Adhvaryu rahibi kurbanda kaç tane adak sunacak?" "Üç." "Hangileri onlar?" "Alevleri yükselten, çok gürültü çıkartan, azaltıp söndüren." "O bunlarla ne kazanır?" "Alevleri yükselten adaklarla tanrıların dünyasını kazanır, çünkü tanrıların dünyası da böyle pırıl pırıldır. Çok gürültü çıkartan adaklarla ataların dünyasını kazanır, çünkü atalar dünyası da böyle gürültülüdür. Azaltıp söndüren adaklarla insanların dünyasını kazanır, çünkü insanların dünyası da aşağıda yer alır."

9. O dedi ki: "Yācnavalkya, bugün Brāhman rahibi kurbanı kaç tanrıyla koruyacak?" "Bir." "Hangisiyle?" "Akılla.

Doğrusu akıl sonsuzdur, tanrılar sonsuzdur ve o bu sayede sonsuz olan dünyayı kazanır."

10. O dedi ki: "Yācnavalkya, bugün Udgātri rahibi kurbanda kaç tane övgü ilahisi okuyacak?" "Üç." "Hangileri onlar?" "Giriş ilahisi, ayin sırasında okunan ve ayin sonunda okunan." "Bu üçü bedenin hangi yönlerine işaret eder?" "Giriş ilahisi iç soluktur, ayin sırasında okunan dış soluktur, ayin sonunda okunan da yaygın soluktur." "O bunlarla ne kazanır?" "Giriş ilahisiyle yer dünyasını, ayin sırasında okunanla hava dünyasını, ayin sonunda okunanla da gök dünyasını kazanır." Bundan sonra Hotri rahibi Aşvala huzura kavuştu.

II

1. Bu kez Cāratkārava Ārthabhāga ona sordu: "Yācnavalkya, kaç tane bağlayıcı vardır? Kaç tane karşı bağlayıcı vardır?" "Sekiz bağlayıcı, sekiz karşı bağlayıcı vardır." "Sekiz bağlayıcı ve sekiz karşı bağlayıcı hangileridir?"

2. "Soluk (Prāna) bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan dış solukla (Apāna) bağlanır, çünkü kişi dış solukla koku koklar.

3. Söz bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan adla bağlanır, çünkü kişi adları sözle söyler.

4. Dil bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan tatla bağlanır, çünkü kişi tatları dille alır.

5. Göz bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan görüntüyle bağlanır, çünkü kişi gözle görüntüleri görür.

6. Kulak bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan sesle bağlanır, çünkü kişi kulakla sesleri duyar.

7. Akıl bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan istekle bağlanır, çünkü kişi akılla istekleri ister.

8. Eller bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan eylemle bağlanır, çünkü kişi ellerle iş görür.

9. Deri bağlayıcıdır. O, karşı bağlayıcı olan temasla bağlanır, çünkü kişi deriyle dokunduğunu hisseder."

10. O dedi ki: "Yācnavalkya, ölüm için her şey yiyecektir, peki ölüm hangi tanrının yiyeceğidir?" "Ateş ölümdür ve o suyun yiyeceğidir. Ölüm yeniden zapt edilir."

11. O dedi ki: "Yācnavalkya, bir kimse öldüğü zaman yaşam soluğu onu terk eder mi etmez mi?" Yācnavalkya dedi ki: "Hayır, o orada toplanır, kabarır, şişer; ölü insan şişmiş olarak yatar."

12. O dedi ki: "Yācnavalkya, bir kimse ölünce onu ne terk etmez?" "Namı. Çünkü ad sonsuzdur. Tüm tanrılar sonsuzdur. Bu sayede kişi sonsuz dünyayı kazanır."

13. O dedi ki: "Yācnavalkya, ölmüş bir insanın sesi ateşe, soluğu yele, gözleri güneşe, aklı aya, işitmesi yönlere, bedeni toprağa, özü boşluğa, saçları bitkilere, vücut kılları ağaçlara, kanı ve menisi suya karıştığında bu kişi artık neredFor dedir?" "Sevgili Ārthabhāga, elimi tut. Bunu sadece ikimiz bileceğiz. Bu soruyu halkın arasında konuşmayalım." İkisi uzaklaştı ve konuyu tartıştılar. Karma hakkında konuştular, Karma'yı övdüler. İyi işler kişiyi iyi yapar, kötü işler kötü. Bunun üzerine Cāratkārava Ārthabhāga huzura kavuştu.

III

1. Sonra Bhucyu Lāhyāyani ona sordu: "Yācnavalkya, biz Madralar arasında gezginci olarak dolaşıyorduk. Patancala Kāpya'nın evine geldik. Onun, bir Gandharvanın sahip olduğu bir kızı vardı. Ona sorduk: 'Kimsin sen?' O dedi: 'Ben Angiras neslinden Sudhanvanım.' Ona dünyanın sonunu sorarken dedik ki: 'Pārikshitalara ne oldu? Onların başına ne geldi?' Ey Yācnavalkya, şimdi soruyorum. Pārikshitalara ne oldu?"

2. O dedi ki: "Sanırım o sana onların, at kurbanı töreni yaptırtanların gittiği yere gittiğini söylemiştir." "Pe-

ki, at kurbanı töreni yaptırtanlar nereye gider?" "Güneş arabasının otuz iki seyahati bu dünyadır. Yeryüzü iki kat halinde her yönden onu çevreler ve okyanus da iki kat halinde her yönden onu çevreler. İkisi arasında bir jilet kenarı ya da sivrisinek kanadı kadar bir boşluk vardır. Bir kuş haline gelen tanrı İndra onları havaya (Vāyu) verdi. Hava onları alarak at kurbanı sunanların olduğu yere götürdü. O Vāyu'ya bu şekilde dua etti. O nedenle Vāyu tek başına bireydir ve Vāyu hep birlikte her şeydir. Bunu bilen ölümü yener." Bunun üzerine Bhucyu Lāhyāyani huzura kavuştu.

IV

1. Sonra Ushasta Çākrāyana ona sordu: "Yācnavalkya, bana görünen ve görünmeyen Brahma'yı ve her şeyin içindeki özü (Ātman) anlat." "Her şeyin içindeki öz senin özündür." "Ey Yācnavalkya, her şeyin içinde olan o öz hangisidir?" "Her şeyin içinde senin soluğunla (Prāna) birlikte soluk alan senin özündür. Her şeyin içinde senin dış soluğunla (Apāna) birlikte soluk alan senin özündür. Her şeyin içinde senin yaygın soluğunla (Vyāna) birlikte soluk alan senin özündür. Her şeyin içinde senin üst soluğunla (Udāna) birlikte soluk alan senin özündür. Her şeyin içindeki senin özündür."

2. Ushasta Çākrāyana dedi ki: "Bir kimse, 'şu inektir, şu attır' diyebilir. Bana görünen ve görünmeyen Brahma'yı ve her şeyin içindeki özü (Ātman) anlat." "Her şeyin içindeki öz senin özündür." "Ey Yācnavalkya, her şeyin içinde olan öz hangisidir?" "Görüneni göreni göremezsin, işitileni işiteni işitemezsin; düşünüleni düşüneni düşünemezsin, anlamayı anlayanı anlayamazsın. Her şeyin içinde var olan senin özündür. Bunun dışında olan kötüdür." Bunun üzerine Ushasta Çākrāyana huzura kavuştu.

V

1. Sonra Kahola Kaushitakeya sordu: "Yācnavalkya, bana görünen ve görünmeyen Brahma'yı ve her şeyin içindeki özü (Ātman) anlat." "Her şeyin içindeki öz senin özündür." "Ey Yācnavalkya, her şeyin içinde olan o öz hangisidir?" "O açlık ve susuzluğun, kederin ve kuruntunun, yaşlılık ve ölümün ötesindedir. Bu özü bilen Brāhmanlar oğul isteğini, zenginlik isteğini, dünyalar kazanma isteğini yenerler ve dilenci rahip olarak gezerler. Çünkü oğul isteği zenginlik isteğidir, zenginlik isteği dünyalar isteğidir; bunların her ikisi de istektir. O nedenle bir Brāhman öğrenmeyi bırakmamalı, bir çocuk gibi yaşamayı istemelidir. Çocukluktan ve öğrenmekten bıktığı zaman bir çileci ermiş (Muni) olmalıdır. Bu çileci olmayan ve çileci olan durumdan bıkınca da bir Brāhman olmalıdır." "Hangi yolla Brāhman olmalıdır?" "İşte bu yolla Brāhman olmalıdır. Bunun dışında olan kötüdür." Bunun üzerine Kahola Kaushitakeya huzura kavuştu.

VI

1. Sonra Gārgī Vāçaknavī sordu: Yācnavalkya, bu dünya madem suda örülü ve dokulu, o halde söyler misin su nerede örülü ve dokulu?" "Havada ey Gārgī." "Hava nerede örülü ve dokulu?" "Gök dünyalarında ey Gārgī." "Gök dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Gandharvaların dünyalarında ey Gārgī." "Gandharvaların dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Güneş dünyalarında ey Gārgī." "Güneş dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Ay dünyalarında ey Gārgī." "Ay dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Yıldız dünyalarında ey Gārgī." "Yıldız dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Tanrıların dünyalarında ey Gārgī." "Tanrıların dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "İndra'nın dünyalarında ey Gārgī." "İndra'nın dünyaları nerede örülü ve doku-

lu?" "Pracāpati'nin dünyalarında ey Gārgī." "Pracāpati'nin dünyaları nerede örülü ve dokulu?" "Brahma'nın dünyalarında ey Gārgī." "Brahma'nın dünyaları nerede örülü ve dokulu?" Yācnavalkya dedi ki: "Gārgī, artık daha fazla sorma, yoksa kafan düşecek. Artık daha fazla sorgulayamayacağımız bir tanrıya geldik. Daha fazla sorma ey Gārgī." Böylece Gārgī Vāçaknavī huzura kavuştu.

VII

1. Sonra Uddālaka Āruni sordu: "Yācnavalkya, biz Madralar arasında kurban bilimini çalışarak dolaşıyorduk, Patancala Kāpya'nın evindeydik. Onun, bir Gandharvanın sahip olduğu bir karısı vardı. Ona sorduk: 'Kimsin sen?' O dedi: 'Ben Kabandha Ātharvana'yım.' O Patancala Kāpya'ya ve biz kurban öğrencilerine dedi ki: 'Ey Kāpya, bu dünyayı, ötekini ve her şeyi birbirine bağlayan bağı biliyor musun?' Patancala Kāpya dedi ki: 'Bilmiyorum efendim.' O Patancala Kāpya'ya ve biz kurban öğrencilerine dedi ki: 'Ey Kāpya, bu dünyayı, ötekini ve her şeyi kontrol eden iç kontrolünü biliyor musun?' Patancala Kāpya dedi ki: 'Bilmiyorum efendim.' O Patancala Kāpya'ya ve biz kurban öğrencilerine dedi ki: 'Doğrusu Kāpya, bu bağı ve belirtilen iç kontrolünü bilen Brahma'yı bilir; dünyaları bilir, tanrıları, Vedaları, yaratıkları, özü ve her şeyi bilir.' Böylece o (Gandharva) ona açıkladı. Ben de onu biliyorum. Ey Yācnavalkya, eğer bu bağı ve iç kontrolünü bilmeden Brahma ineklerini alıp götürecek olursan senin kafan düşecek." "Ey Gautama, doğrusu ben bağı ve iç kontrolünü biliyorum." "Herkes, 'biliyorum, biliyorum' diyebilir. Bana bildiğini göster."

2. Yācnavalkya dedi ki: "Ey Gautama, bu bağ havadır (Vāyu). Ey Gautama, bağ olan havayla bu dünya, öteki ve her şey birbirine bağlıdır. O nedenle, ey Gautama, insanlar ölmüş bir kimsenin organlarının bağlı olmadığını söylerler,

çünkü onlar bağ olan havayla birbirlerine bağlıdırlar Gautama." "Tam öyle Yācnavalkya. Şimdi iç kontrolü açıkla!"

3. "O toprakta barınır, toprağın içindedir,[1] toprak onu bilmez, bedeni topraktır, toprağı içerden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

4. O sularda barınır, suların içindedir, sular onu bilmez, bedeni sulardır, suların içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

5. O ateşte barınır, ateşin içindedir, ateş onu bilmez, bedeni ateştir, ateşin içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

6. O hava tabakasında barınır, hava tabakasının içindedir, hava tabakası onu bilmez, bedeni hava tabakasıdır, hava tabakasının içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

7. O rüzgârda barınır, rüzgârın içindedir, rüzgâr onu bilmez, bedeni rüzgârdır, rüzgâr tabakasının içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

8. O gökte barınır, göğün içindedir, gök onu bilmez, bedeni göktür, göğün içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

9. O güneşte barınır, güneşin içindedir, güneş onu bilmez, bedeni güneştir, güneşin içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

10. O yönlerde barınır, yönlerin içindedir, yönler onu bilmez, bedeni yöndür, yönlerin içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

11. O ayda ve yıldızlarda barınır, onların içindedir, ay ve yıldızlar onu bilmez, bedeni ay ve yıldızlardır, ay ve yıldızla-

1 Antara "iç, içinde" sözcüğünün "-den başka" anlamı da var. Hume, Deussen gibiler burayı "topraktan başka" diye çevirmişler. Max Müller ise böyle olabilmesi için antara sözcüğünün -den halinde (ablative) olması gerektiğini söylüyor. Bu sözcük burada bu halde olmadığından ben de Max Müller'e uymayı tercih ettim.

rın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

12. O boşlukta barınır, boşluğun içindedir, boşluk onu bilmez, bedeni boşluktur, boşluğun içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

13. O karanlıkta barınır, karanlığın içindedir, karanlık onu bilmez, bedeni karanlıktır, karanlığın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

14. O aydınlıkta barınır, aydınlığın içindedir, aydınlık onu bilmez, bedeni aydınlıktır, aydınlığın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür. Tanrılara saygı bu kadar; şimdi varlıklara saygı.

15. O tüm varlıklarda barınır, tüm varlıklar içindedir, varlıklar onu bilmez, bedeni tüm varlıklardır, varlıkların içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür. Varlıklara saygı bu kadar; şimdi öze saygı.

16. O solukta barınır, soluğun içindedir, soluk onu bilmez, bedeni soluktur, soluğun içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

17. O sözde barınır, sözün içindedir, söz onu bilmez, bedeni sözdür, sözün içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

18. O gözde barınır, gözün içindedir, göz onu bilmez, bedeni gözdür, gözün içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

19. O kulakta barınır, kulağın içindedir, kulak onu bilmez, bedeni kulaktır, kulağın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

20. O akılda barınır, aklın içindedir, akıl onu bilmez, bedeni akıldır, aklın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

21. O deride barınır, derinin içindedir, deri onu bilmez, bedeni deridir, derinin içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

22. O anlamada barınır, anlamanın içindedir, anlama onu bilmez, bedeni anlamadır, anlamanın içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür.

23. O menide barınır, meninin içindedir, meni onu bilmez, bedeni menidir, meninin içinden yönetir. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür. O görülmeden gören, işitilmeden işiten, düşünülmeden düşünen, anlaşılmadan anlayandır. Ondan başka gören yoktur, ondan başka işiten yoktur, ondan başka düşünen yoktur, ondan başka anlayan yoktur. O senin özündür, iç kontrol edendir, ölümsüzdür." Böylece Uddālaka Āruni huzura kavuştu.

VIII

1. Sonra Vāçaknavī dedi ki: "Soylu Brāhmanlar, ben ona iki soru soracağım. Eğer o bunları bilirse hiç biriniz onu Brahma konusunda geçemezsiniz demektir." "Sor Gārgī."

2. O dedi ki: "Kāşilerin veya Videhaların soylu gencinin yayını gerip iki düşman parçalayan okunu yerleştirmesi gibi sana karşı iki soruyla ayağa kalkıyorum ey Yācnavalkya. Bunlara yanıt ver." Yācnavalkya, "Sor Gārgī" dedi.

3. O dedi ki: "Ey Yācnavalkya, göğün üstünde, yerin altında ve bu ikisinin arasında olup da insanların geçmiş, bugün ve gelecek dedikleri dokulu, örülü şey nedir?"

4. O dedi: "Ey Gārgī, göğün üstünde, yerin altında ve bu ikisi arasında olup da insanların geçmiş, bugün ve gelecek dedikleri dokulu, örülü şey boşluktur."

5. O dedi ki: "Sorumu çözdün, seni saygıyla selamlarım Yācnavalkya. Şimdi diğerine hazırlan." "Sor Gārgī."

6. O dedi ki: "Ey Yācnavalkya, göğün üstünde, yerin altında ve bu ikisinin arasında olup da insanların geçmiş, bugün ve gelecek dedikleri, dokulu, örülü şey nedir?"[1]

---

1 Burada tekrar var, hata yoktur.

7. O dedi: "Ey Gārgī, göğün üstünde, yerin altında ve bu ikisinin arasında olup da insanların geçmiş, bugün ve gelecek dedikleri dokulu, örülü şey boşluktur." "Bu dokulu, örülü boşluk nasıldır?"

8. O dedi ki: "Ey Gārgī, Brāhmanlar ona Akshara (ölümsüz) derler. O ne kaba ne de incedir, ne kısa ne uzun, ne ateş gibi kırmızı, ne de su gibi akışkandır; gölgesizdir, karanlığı yoktur; havasızdır, boşluksuzdur; yapışkan değildir. Kokusuzdur, tatsızdır; gözsüz, kulaksız, sessizdir. Yelsizdir, kuvvetsizdir. Soluksuz, ağızsız, ölçüsüzdür. İçi yoktur, dışı yoktur. O hiçbir şeyi tüketmez, hiçbir şey de onu tüketmez.

9. Ey Gārgī, bu Akshara'nın emriyle güneş ve ay ayrı durur. Ey Gārgī, bu Akshara'nın emriyle yeryüzü ve gökyüzü ayrı durur. Ey Gārgī, bu Akshara'nın emriyle anlar, saatler, günler, geceler, haftalar, aylar, mevsimler ve yıllar ayrı durur. Ey Gārgī, bu Akshara'nın emriyle karlı dağlardan çıkan nehirler doğuya, batıya veya nereye isterlerse oraya doğru akarlar. Ey Gārgī, bu Akshara'nın emriyle insanlar kendilerine verene dua ederler, tanrılar kurban sunanları izlerler, atalar da ölü kurbanına istekli olurlar.

10. Ey Gārgī, bu Akshara'yı bilmeden kişi bin yıl boyunca kurban sunup tapınsa ve çile doldursa bile bu yaptıkları sınırlıdır. Ey Gārgī, bir kimse bu Akshara'yı bilmeden bu dünyadan ayrılsa o çok zavallı olur. Fakat, ey Gārgī, bu Akshara'yı bilerek bu dünyadan ayrılan kişi (gerçek) bir Brāhmandır.

11. Ey Gārgī, bu Akshara görülmeyen gören, işitilmeyen işiten, düşünülmeyen düşünen, anlaşılmayan anlayandır. Ondan başka gören yoktur, ondan başka işiten yoktur, ondan başka düşünen yoktur, ondan başka anlayan yoktur. Ey Gārgī, bu Akshara'daki boşluk örülü ve dokuludur."

12. O dedi ki: "Soylu Brāhmanlar, eğer onun önünde eğilmiyorsanız bunu büyük bir şey olarak kabul etmelisiniz. Hiç biriniz Brahma hakkındaki tartışmalarda onu geçemezsiniz." Bundan sonra Gārgī Vāçaknavī huzura kavuştu.

IX

1. Sonra Vidagdha Şākalya ona sordu: "Ey Yācnavalkya, kaç tanrı vardır?" O Nivid'e[1] göre şöyle yanıt verdi: "Vişvedevalara sunulmuş ilahinin Nividine göre üç yüz üç ve üç bin üç tane." O dedi ki: "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "Otuz üç." "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "Altı." "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "Üç." "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "İki." "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "Bir buçuk." "Evet ama aslında kaç tane ey Yācnavalkya?" "Bir." O dedi: "Evet; bu üç yüz üç ve üç bin üç tanrı hangileridir?"

2. Yācnavalkya yanıt verdi: "Bunlar onların gücüdür sadece. Aslında otuz üç tanrı var." "O otuz üç hangileridir?" "Sekiz Vasu, on bir Rudra, on iki Āditya. Bunlar otuz bir eder. İndra ve Pracāpati ile otuz üç."

3. "Vasular hangileridir?" "Ateş, toprak, rüzgâr, hava, güneş, gök, ay ve yıldızlar. Bunlar Vasulardır, çünkü bütün dünya bunlarla kurulmuştur. O yüzden bunlara Vasular denir."[2]

4. "Rudralar hangileridir?" "On yaşam soluğu ile on birinci Ātman. Bunlar bu ölümlü bedeni terk edince ağlarlar. Bize ağladıkları için bunlara Rudralar deriz."[3]

5. "Ādityalar hangileridir?" "Yılın on iki ayıdır; bunlar Ādityalardır çünkü bunlar tüm dünyayı alır götürürler (ā-dā), o yüzden onlara Ādityalar denir.

6. "İndra kimdir? Pracāpati kimdir?" "Gök gürültüsü İndra'dır, kurban Pracāpati'dir." "Gök gürültüsü nedir?" "Yıldırımdır." "Kurban nedir?" "Kurban hayvanıdır."

7. "Altı nedir?" "Ateş, toprak, rüzgâr, hava, güneş, gök. Bunlar altıdır, çünkü tüm dünya altıdır."

---

1 Nivid: Tanrılara sunulmuş eski ve kısa yakarışlar.

2 Vas "barınmak" eylemiyle yakınlık kurulmaya çalışılıyor.

3 Rud "ağlamak" eylemiyle yakınlık kurulmaya çalışılıyor.

8. "Üç tanrı hangisidir?" "Bunlar üç dünyadır, çünkü bütün tanrılar bunlarda vardır." "İki tanrı hangisidir?" "Besin ve soluk." "Bir buçuk olan hangisidir?" "Üfürerek temizleyendir."

9. Dediler ki: "Bir buçuk denmişti, şimdi üfüren nasıl tek oluyor?" "Çünkü rüzgâr esince her şey büyür; o yüzden ona bir buçuk denir." "Bir tanrı hangisidir?" O dedi: "Soluktur. Brahma'dır. Ona, 'O' derler."

10. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı toprak, dünyası ateş, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Doğrusu senin söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Bende olan kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Ölümsüz'dür."

11. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı istek, dünyası kalp, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. İstek yapıcı kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Kadınlardır."

12. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı biçimler, dünyası gözler, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Güneşteki kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Gerçektir."

13. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı boşluk, dünyası kulak, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. İşiten ve yansıtan kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir? "Yönlerdir."

14. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı karanlık, dünyası kalp, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Gölgesi olan kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Ölümdür."

15. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı biçimler, dünyası gözler, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı bu kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Aynadaki kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Yaşamdır."

16. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı su, dünyası kalp, ışığı akıl olan, her özün son barınağı kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Sulardaki kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Varuna'dır."

17. Şākalya dedi ki: "Ey Yācnavalkya, barınağı meni, dünyası kalp, ışığı akıl olan, her özün son kaynağı kişiyi bilen, gerçek bilgi sahibidir." "Söylediğin her özün son kaynağı kişiyi ben biliyorum. Bir oğul olarak çıkan kişi odur. Söyle bana Şākalya, onun tanrısı kimdir?" "Pracāpati'dir."

18. Yācnavalkya dedi ki: "Şākalya, bu Brāhmanlar seni kendi işlerine alet mi ediyorlar?"

19. Şākalya dedi ki: "Yācnavalkya, asıl sen Brahma bilginle Kurupançala Brāhmanlarını batırmadın mı?" Yācnavalkya: "Tanrıları ve barınaklarıyla birlikte tüm yönleri biliyorum ben." "Madem tanrıları ve barınaklarıyla beraber yönleri biliyorsun...

20. Doğu yönündeki tanrı kimdir?" "Güneştir." "Bu güneş nerede barınır?" "Gözde." "Göz nerede barınır?" "Görüntüde, çünkü kişi görüntüleri gözüyle görür." "Görüntü nerede barınır?" "Kalpte, çünkü kişi görüntüleri kalple bilir, görüntüler sadece kalpte kurulur." "Çok doğru Yācnavalkya."

21. Şākalya dedi ki: "Güney yönündeki tanrın kimdir?" "Yama'dır." "Bu Yama nerede barınır?" "Kurbanda." "Kurban nerede barınır?" "Din adamlarına sunulan hediyelerde." "Din adamlarına sunulan hediyeler nerede barınır?" "İnançta, çünkü bir kimse inançlıysa din adamlarına hediyeler verir. Din adamlarının hediyeleri inançta kurulur." "İnan-

cın barınağı nedir?" O dedi: "Kalptir, çünkü kişi inancı kalple bilir; inanç sadece kalpte kurulur." "Çok doğru Yācnavalkya."

22. Şākalya dedi ki: "Batı yönündeki tanrın kimdir?" "Varuna'dır." "Bu Varuna nerede barınır?" "Suda." "Su nerede barınır?" "Menide." "Meni nerede barınır?" "Kalpte. O yüzden bir oğula babası gibi derler. O sanki kalbinden kayıp gelmiş gibidir. O kalpte kurulmuştur. Meni sadece kalpte kurulur." "Çok doğru Yācnavalkya."

23. Şākalya dedi ki: "Kuzey yönündeki tanrın kimdir?" "Soma'dır." "Bu Soma nerede barınır?" "Dīkshā töreninde." "Dīkshā töreni nerede barınır?" "Gerçekte. O yüzden Dīkshā töreni yapana, 'Doğruyu söyle!' derler. Çünkü bu tören sadece doğrulukla olur." "Gerçek nerede barınır?" "Kalpte, çünkü gerçek kalple bilinir. Gerçek sadece kalpte kurulur." "Çok doğru Yācnavalkya."

24. Şākalya dedi ki: "Dikine yöndeki tanrın kimdir?" "Agni'dir." "Bu Agni nerede barınır?" "Sözde." "Söz nerede barınır?" "Kalpte." "Kalp nerede barınır?"

25. Yācnavalkya: "Seni budala, onu kendimizden başka yerde düşünüyorsun! O eğer kendimizden başka yerde olsaydı onu köpekler yer, kuşlar parçalara ayırırdı."

26. "Senin bedenin ve özün nerede barınır?" "İç solukta (Prāna)." "İç soluk nerede barınır?" "Dış solukta (Apāna)." Dış soluk nerede barınır?" "Yaygın solukta (Vyāna)." Yaygın soluk nerede barınır?" "Üst solukta (Udāna)." "Üst soluk nerede barınır?" "Orta solukta (Samāna)." "Ātman ne budur ne de şudur (neti neti). O kavranamadığından kavranılamaz, yok edilemediğinden yok edilemez. O bağımsızdır, çünkü kendini bağlamaz. Zincirsizdir. Kaygılanmaz. Yaralanmaz. Bunlar sekiz barınak, sekiz dünya, sekiz tanrı, sekiz kişidir.[1] Bu kişileri ayıran, bir araya getiren ve onların ötesi-

1 10-17 arası sayılanlar.

ne geçen kişi, sana sorduğum ve Upanishadlarda anlatılan kişidir. Eğer onu bana açıklayamazsan senin kafan düşecek." Şākalya onu bilmiyordu ve kafası düştü; hırsızlar bir şey zannedip onun kemiklerini alıp kaçtılar.

27. Yācnavalkya dedi ki: "Soylu Brāhmanlar, içinizden kim isterse bana soru sorabilir. İsterseniz hepiniz birden sorun ya da içinizden birisine ben sorayım veya hepinize sorayım." Fakat Brāhmanlardan hiçbiri buna cesaret edemedi.

28. Bunun üzerine Yācnavalkya şu beyitlerle onlara sorular sordu: "Ormandaki güçlü bir ağaç gibidir insan; saçları yapraklar, derisi de ağacın kabuğu gibidir. Kabuktan ağacın öz suyunun akması gibi derisinden kanı akar; ağaç kesilince ve insan da yaralanınca özsu ve kan oluk oluk akar. Et parçaları odun parçalarına benzer, lifler kaslar gibi güçlüdür; kemikler odun gibidir, odun özü de lenf gibidir. Fakat bir ağaç devrildiği zaman kökünden yenisi çıkar; bir insan öldüğünde ise o hangi kökten tekrar çıkabilir ki? 'Meniden' demeyin, çünkü o yaşarken türetilen bir şeydir; ağaç ise, ölmüş bile olsa, saçılmış bir tohumdan tekrar büyüyebilir. Ancak ağaç kökünden sökülüp çıkartılırsa bir daha büyüyemez; bir insan öldüğünde o hangi kökten tekrar çıkabilir ki? Bir kez doğdu mu bir daha doğmaz, onu tekrar kim yaratabilir ki? Brahma bilgidir, mutluluktur; adakları sunanın son hedefidir; sağlamdır, bilendir.

Dördüncü Adhyāya

I

1. Videha kralı Canaka oturuyordu ki Yācnavalkya çıkageldi. O dedi ki: "Ey Yācnavalkya, niçin geldin? Sığırların mı, yoksa gizli soruların mı peşindesin?" O yanıt verdi: "Doğrusu her ikisinin de efendim.

2. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Citvan Şailini bana Brahma'nın söz (vāç) olduğunu söyledi." "Şailini'nin söylediği 'Brāhman sözdür' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki dilsiz bir kimsenin durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, Brahma sadece tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri sözdür, desteği boşluktur (ākāşa). Kişi ona akıl olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, aklın niteliği nedir?" "Sadece sözdür efendim. Bir dostun dost olduğu sözle bilinir. Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvanlar ve Angirasalar, İtihāsalar (efsaneler), Purānalar (eski öyküler), Vidyālar (bilimler), Upanishadlar (gizli öğretiler), Şlokalar (beyitler), Sūtralar (vecizeler), Anuvyākhyānalar (açıklamalar), Vyākhyānalar (yorumlar), kurbanda sunulan adak, yiyecek ve içecek, bu dünya ve öteki ve tüm varlıklar yalnızca sözle bilinir. Efendim, en

yüce Brahma gerçekte sözdür. Bunu bilen ve böyle tapınanı söz asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olan kişi tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin tane inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi.

3. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Udanka Şaulbāyana bana Brahma'nın yaşam soluğu (Prāna) olduğunu söyledi." "Şaulbāyana'nın söylediği, 'Brahma yaşam soluğudur' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki yaşam soluğu olmayanın durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, o Brahma sadece tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri yaşam soluğudur, desteği boşluktur. Kişi ona sevgili (priya) olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, o sevgililik nedir?" "Yaşam soluğunun kendisidir efendim. Yaşam soluğunun sevgisinden kişi, kimsenin kurban sunmadığına kurban sunar, kimsenin hediye vermediğinden hediye alır. Yaşam soluğu sevgisinden kişi nereye giderse gitsin öldürmekten korkar. Efendim, en yüce Brahma gerçekte yaşam soluğudur. Bunu bileni ve böyle tapınanı yaşam soluğu asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olarak tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi.

4. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Barku Vārshna bana Brahma'nın göz (çakshus) olduğunu söyledi." "Vārshna'nın söylediği, 'Brahma gözdür' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki göremeyenin durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, o Brahma sadece tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri gözdür, desteği boşluktur. Kişi

ona gerçek (satya) olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, o gerçeklik nedir?" "Görüşün kendisidir efendim. Gözleriyle gören bir kimseye, 'Gördün mü?' dedikleri zaman, 'Gördüm' der ve bu gerçektir. En yüce Brahma görüştür efendim. Bunu bileni ve böyle tapınanı görüş asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olarak tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin tane inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi.

5. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Gardabhīvipīta Bhāradvāca bana Brahma'nın işitme (şrotra) olduğunu söyledi." "Bhāradvāca'nın söylediği, 'Brahma işitmedir' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki işitmeyenin durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, o Brahma sadece tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri kulaktır, desteği boşluktur. Kişi ona sonsuzluk (ananta) olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, o sonsuzluk nedir?" "Göğün yönleridir efendim. Hangi yöne giderseniz gidin sonunu getiremezsiniz, çünkü yönler sonsuzdur. Efendim, göğün yönleri işitmedir. En yüce Brahma işitmedir. Bunu bileni ve böyle tapınanı işitme asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olarak tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin tane inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi.

6. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Satyakāma Cābāla bana Brahma'nın akıl (manas) olduğunu söyledi." "Cābāla'nın söylediği, 'Brahma akıldır' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki akılsızın durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, o Brahma sade-

ce tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri akıldır, desteği boşluktur. Kişi ona mutluluk (ānanda) olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, o mutluluk nedir?" "Sadece akıldır efendim; kişi aklıyla bir kadın alır, ondan bir oğul edinir ve mutlu olur. Efendim, en yüce Brahma akıldır. Bunu bileni ve böyle tapınanı akıl asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olarak tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin tane inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi.

7. Size neler anlatıldığını bilmek isterim." Canaka dedi ki: "Vidagdha Şākalya bana Brahma'nın kalp (hridaya) olduğunu söyledi." "Şākalya'nın söylediği, 'Brahma kalptir' lafı, anne, baba ya da hoca tarafından söylenecek bir sözdür. Oysaki kalpsizin durumu ne olacak? O, onun yerini ve desteğini söyledi mi?" "Söylemedi." "Ah efendim, o Brahma sadece tek ayak üstünde durur." "Anlat bana Yācnavalkya." "Onun yeri kalptir, desteği boşluktur. Kişi ona sağlam (sthiti) olarak tapınmalıdır." "Yācnavalkya, o sağlamlık nedir?" "Sadece kalptir efendim; kalp her şeyin barınma yeridir, kalp her şeyi destekleyendir, her şey kalpte kurulur. Efendim, en yüce Brahma kalptir. Bunu bileni ve böyle tapınanı kalp asla terk etmez. Tüm canlılar ona koşarlar. Tanrı olarak tanrılara gider." "Sana bir fil kadar iri bir boğayla birlikte bin tane inek vereceğim" dedi Videha kralı Canaka. Yācnavalkya yanıt verdi: "Babam, 'Bir kimseye tamamen öğretmedikçe bir şey kabul etmeyin' derdi."

II

1. Tahtından inen Videha kralı Canaka yaklaşarak konuştu: "Ey Yācnavalkya, önünde eğilirim; öğret bana." Yācnavalkya dedi ki: "Nasıl bir kral büyük bir seyahat için

bir gemi ya da arabayla hazırlık yaparsa, siz de bu gizemli öğretileri (Upanishadları) öğrenerek Ātmanınızı hazırladınız. Siz ordunuzun başısınız, zenginsiniz, Vedaları öğrendiniz, gizemli öğretileri çalıştınız; öldükten sonra nereye gideceğinizi biliyor musunuz?" "Nereye gideceğimi bilmiyorum soylu efendim." "O zaman ben size anlatayım." "Anlatın efendim."

2. (Yācnavalkya konuştu:) "Sağ gözde yaşayan kişiye İndha adı verilir.[1] Ona gizemli bir şekilde İndra derler, çünkü tanrılar açık olmaktan hoşlanmaz, gizemli olmayı severler.[2]

3. Sol gözde şekillenen kişi ise, karısı Virāc'dır. Onların birleşme yeri de kalpteki boşluktur. Onların besini kalpteki kırmızı topaktır. Örtüleri kalpteki ağ benzeri yapılanmadır. Gittikleri yol kalpten yukarı giden damardır. Hita denilen damarlar, bine bölünmüş saç telleri gibi kalpte yapılanmışlardır. Onlar akarken besin akar; o yüzden bu birleşik cismani bedene nazaran daha çok besin yenmiş gibi gözükür.

4. Doğu soluğu onun doğu yönüdür. Güney soluğu güney yönü, batı soluğu batı yönü, kuzey soluğu da kuzey yönüdür. Üst soluklar onun dikey yönüdür. Alt soluklar da onun bütün yönleridir. Fakat Ātman bu değildir, o ne budur ne de şudur (neti neti). O kavranamadığı için kavranamazdır, yok edilemediği için yok edilemezdir. Bağlanmadığı için bağsızdır. O serbesttir, korkusuzdur, yaralanmaz. Ey Canaka, sen de korkusuzluğa ulaştın." Böyle konuştu Yācnavalkya. Videha kralı Canaka dedi ki: "Soylu efendim, korkusuzca anlattığınız için korkusuzluk sizin olsun. Sizi saygıyla selamlarım. Ben ve Videhalar emrinizdeyiz."

---

1 Maitri Upanishad'da (VII, 11) aynı ifade var.

2 "Tanrıların gizem sevdiği" ifadesi Şatapatha Brahmana'da (VI, I, 1, 2) da var.

III

1. Yācnavalkya Videha kralı Canaka'nın yanına geldi. İçinden, "konuşmayacağım" diye düşündü. Ancak bir keresinde, bir Agnihotra töreni sırasında Yācnavalkya Videha kralı Canaka ile konuşuyorken ona bir lütufta bulunacağına dair söz vermişti. O da sorusuna yanıt istemişti. O sözünde durdu. Böylece kral ona sordu:

2. "Yācnavalkya, insanın ışığı nedir?" "Ey kral, insanın ışığı güneştir, çünkü güneş sayesinde insan oturur, hareket eder, işini görür ve eski durumuna döner." "Tam öyle Yācnavalkya.

3. Fakat, ey Yācnavalkya, güneş battığı zaman insanın ışığı nedir?" O yanıt verdi: "O zaman insanın ışığı aydır, çünkü ay sayesinde insan oturur, hareket eder, işini görür ve eski durumuna geri döner." "Doğru Yācnavalkya.

4. Fakat eğer hem güneş hem de ay battığı zaman insanın ışığı nedir?" O yanıt verdi: "O zaman insanın ışığı ateştir, çünkü ateş sayesinde insan oturur, hareket eder, işini görür ve eski durumuna geri döner." "Doğru Yācnavalkya.

5. Fakat güneş battığı, ay battığı ve ateş de olmadığı zaman insanın ışığı nedir?" O yanıt verdi: "Söz ışıktır, çünkü söz sayesinde insan oturur, hareket eder, işini görür ve eski durumuna geri döner. O yüzden, ey kral, bir kimse kendisi algılayamıyorsa yükselen sesin bulunduğu tarafa doğru yönelir." "Doğru Yācnavalkya.

6. Fakat güneş battığı, ay battığı, ateş söndüğü, ses sustuğu zaman insanın ışığı nedir ey Yācnavalkya?" O yanıt verdi: "Ātman insanın ışığıdır, çünkü onun sayesinde insan oturur, hareket eder, işini görür ve eski durumuna geri döner."

7. "Bu Ātman kimdir?" "O duyular arasındaki bilgidir, o kalpteki ışıktır. Hep aynı kalarak, düşünür gibi veya hare-

ket eder gibi yapıp iki dünya arasında gider gelir.[1] Uyku halinde O, bu dünyayı ve ölümün her çeşidini aşar.

8. Doğan ve bir beden edinen kişi kötülüklerle buluşur. Öldüğü zaman bütün kötülükleri arkasında bırakır.

9. Bu kişinin iki durumu vardır: Bu dünyada var olma ve öteki dünyada var olma. Bir de uykuda olmaktan oluşan ortadaki üçüncü bir durum vardır. Kişi bu ortadaki konumdan diğer dünyaları, yani bu ve öteki dünyayı görür. Hangi dünyada ne iyilikler, ne kötülükler olduğunu görür. Kişi uykuya daldığında, bu her şeyi kapsayan dünyadan aldığı materyali orada yıkar ve yeniden yapar, kendi ışığı ve parlaklığıyla rüya görür. Bu durumda kişi, kendi kendini aydınlatan olur.

10. Bu durumda gerçek arabalar, atlar ve yollar yoktur. Kişi arabaları, atları ve yolları kendisi yaratır. Gerçek huzur, zevk ve mutluluk yoktur. Kişi huzuru, zevki, mutluluğu kendisi yaratır. Bu durumda gerçek göletler, lotus havuzları ve ırmaklar yoktur; kişi kendisi gerçek göletleri, lotus havuzlarını ve ırmakları yaratır. O bir yaratıcıdır.

11. Bu noktada şu beyitler söylenebilir:

'Beden tamamen uykunun egemenliğine girdiğinde uyanık kalan o, uyuyan duyulara bakar. Üzerine aldığı ışıkla kendi yerine döner; altın kişi, biricik ruh (Hamsa)!'

12. 'Alt yuvayı solukla koruyan o ölümsüz, yuvadan dışarı çıkar. Ölümsüz olan o, istediği yere gider. Altın kişi, biricik ruh!'

13. 'Uykuda aşağı ya da yukarı giden tanrı, kendi çeşitli biçimler yaratır. Bazen kadınlarla eğlenir, bazen güler, bazen de korkunç şeylere bakar.'

14. 'İnsanlar onun oyun alanını görür fakat hiç kimse onu göremez.' O yüzden derler ki: 'Bir kimse aniden uyandırılmamalıdır.' Bedenine geri gelmesi zor olan insanı iyileş-

---

1 İki dünya, derin uyku ile rüyalı uyku arasındaki yahut uyku ile uyanıklık arasındaki gidiş gelişe işaret ediyor olsa gerek.

tirmek de zor olur. Bazıları derler ki: 'Uyku ile uyanıklık aynıdır, çünkü uyanıkken gördüğü ile uykuda gördüğü aynıdır.' Bu doğru değildir; o kendi kendini aydınlatandır." Canaka dedi ki: "Size bin inek vereceğim efendim. Daha çok açıklayın ki kurtuluşa ereyim."

15. "Derin uyku durumunda eğlendikten, gezindikten, iyiyi ve kötüyü gördükten sonra o, yeniden, başlangıç noktası olan uyku durumuna geri gelir. Orada gördükleri onu izlemez çünkü bu kişinin hiçbir bağı yoktur." Canaka dedi ki: "Doğru Yācnavalkya. Size bin inek vereceğim efendim. Daha çok açıklayın ki kurtuluşa ereyim."

16. "Uyku durumunda eğlendikten, gezindikten ve iyi ve kötüyü gördükten sonra o, yeniden başlangıç noktası olan uyanıklık durumuna geri gelir. Orada gördükleri onu izlemez çünkü bu kişinin hiçbir bağı yoktur." Canaka dedi ki: "Doğru Yācnavalkya. Size bin inek vereceğim efendim. Daha çok açıklayın ki kurtuluşa ereyim."

17. "Uyanıklık durumunda eğlendikten, gezindikten ve iyiyi ve kötüyü gördükten sonra o, yeniden, başlangıç noktası olan uyku durumuna geri gelir.

18. Büyük bir balığın nehrin iki kenarı arasında gidip gelmesi gibi, insan da bu durumlar arasında, yani uyku ve uyanıklık durumları arasında gider gelir.

19. Bir şahin ya da kartalın havada uçtuktan sonra yorularak kanatlarını katlayıp yuvasına oturması gibi, kişi de uyanıklıktan uykuya böyle geçer; artık hiçbir şey istemez, rüya görmez.

20. İnsanda Hita denilen damarlar vardır. Bunlar saç kılları gibi küçük küçük ve binlercedir. Kimisi beyaz, kimisi mavi, kimisi de sarı, yeşil ya da kırmızıdır. İnsanlar kişiyi öldürür gibi olur, onu alt eder gibi olur, bir fil insanı parçalara ayırır gibi olur, insan bir kuyuya düşer gibi olur; bu koşullar altında aynı uyanıkken duyduğu korkuları duyar. Bir tanrı ya da kral olduğunu hayal ederken, 'ben tüm dünyayım' diye düşünür ki bu onun en yüksek dünyasıdır.

21. Bu, kişinin isteklerden ve kötülüklerden uzak olduğu korkusuz bir durumdur. Bir erkek karısını kucaklarken nasıl içeriyi, dışarıyı bilmezse, bunu gibi akıllı Öz'ü kucaklayan da içeriyi, dışarıyı bilmez. Bu onun gerçek biçimidir, onun bütün istekleri doyurulmuştur; onun tek isteği sadece Öz'dür, başka bir şey istemez; o kederden uzaktır.

22. Bu durumda baba artık baba değildir, anne artık anne değildir, dünyalar dünyalar değildirler, tanrılar tanrılar değildir, Vedalar Vedalar değildir; hırsız hırsız değildir, katil katil değildir.[1] Çandāla Çandāla değildir, Paulkasa Paulkasa değildir,[2] dilenci dilenci değildir, çileci çileci değildir. O iyilik veya kötülük tarafından izlenmez, çünkü o kalbin bütün kederlerini aşmıştır.

23. O görmediği halde görür, çünkü görüş görenden ayrı değildir ve gören ölümsüzdür. Yine de görenden ayrı bir ikinci yoktur.

24. O koklamadığı halde koklar, çünkü koklama koklayandan ayrı değildir ve koklayan ölümsüzdür. Yine de koklayandan ayrı bir ikinci yoktur.

25. O tat almadığı halde tat alır, çünkü tat alma tat alandan ayrı değildir ve tat alan ölümsüzdür. Yine de tat alandan ayrı bir ikinci yoktur.

26. O konuşmadığı halde konuşur, çünkü konuşma konuşandan ayrı değildir ve konuşan ölümsüzdür. Yine de konuşandan ayrı bir ikinci yoktur.

27. O işitmediği halde işitir, çünkü işitme işitenden ayrı değildir ve işiten ölümsüzdür. Yine de işitenden ayrı bir ikinci yoktur.

28. O düşünmediği halde düşünür, çünkü düşünme düşünenden ayrı değildir ve düşünen ölümsüzdür. Yine de düşünenden ayrı bir ikinci yoktur.

---

1 Bhrunahan sözcüğü "cenin öldüren" ve "Brāhman öldüren" anlamlarına geliyor aslında; ben "katil" olarak çevirdim.

2 Çandāla bir düşük kasttır. Paulkasa ise Şūdra baba ile Kshatriya annenin oğludur.

29. O dokunmadığı halde dokunur, çünkü dokunma dokunandan ayrı değildir ve dokunan ölümsüzdür. Yine de dokunandan ayrı bir ikinci yoktur.

30. O bilmediği halde bilir, çünkü bilme bilenden ayrı değildir ve bilen ölümsüzdür. Yine de bilenden ayrı bir ikinci yoktur.

31. Bir başkası var gibiyse, kişi başkasını görebilir, başkasını koklayabilir, tadabilir, başkasıyla konuşabilir, başkasını işitebilir, düşünebilir, başkasına dokunabilir, başkasını bilebilir.

32. İkincisi olmadan gören bu yalnız kişi, Brahma dünyası haline gelmiş bir okyanustur, ey kral!" Yācnavalkya böyle öğretti. "Bu insanın en yüce yoludur. Bu en büyük başarıdır. Bu en yüce dünyadır. Bu en yüce mutluluktur. Diğer yaratıklar bu mutluluğun pek azını yaşarlar.

33. Eğer bir insan sağlıklı, zengin ve başkalarının efendisiyse, çevresi her türlü insanca zevklerle doluysa, bu durum insan mutluluğunun en yüksek noktasıdır. İnsan mutluluğunun yüz katı, atalar dünyasının bir mutluluğu eder. Atalar dünyası mutluluğunun yüz katı Gandharva dünyasının bir mutluluğu eder. Gandharva dünyası mutluluğunun yüz katı, birçok değerli işle tanrılıklarını kazanmış olan tanrıların bir mutluluğu eder. Böyle tanrıların mutluluğunun yüz katı doğuştan tanrı olan tanrıların ve Vedaları bilen, temiz ve istekten uzak olanların bir mutluluğu eder. Doğuştan tanrı tanrıların mutluluğunun yüz katı Pracāpati dünyasının ve Vedaları bilen, temiz ve istekten uzak olanların bir mutluluğu eder. Pracāpati dünyası mutluyluğunun yüz katı Brahma dünyasının bir ve Vedaları bilen, temiz ve istekten uzak olanların bir mutluluğu eder. Doğrusu bu en yüksek dünyadır. Ey kral, bu Brahma dünyasıdır." Böyle konuştu Yācnavalkya. Canaka dedi ki: "Size bin inek vereceğim soylu efendim. Daha çok anlatın ki kurtuluşa ereyim." Yācnavalkya, "bu akıllı kral beni bütün sınırlarıma kadar zorluyor" diye düşündü.

34. O dedi ki: "Bu uyku durumunda eğlendikten, gezinip iyiyi ve kötüyü gördükten sonra kişi derhal başlangıç yeri olan uyanıklık durumuna geri döner.

35. Ağır yük yüklenmiş bir araba nasıl gıcırdayarak ilerlerse, bilinçli özün yüklendiği bedensel öz de son nefesi verene kadar inleyerek ilerler.

36. Kişi hastalık ya da yaşlılık nedeniyle zayıf düşerse, tıpkı bir mangonun, bir incir ya da çileğin sapından ayrılması gibi, organlarından ayrılmaya başlar. Sonra o yeniden yaşama dönmek için hızla başlangıç yeri olan noktaya geri döner.

37. Valilerin, köy muhtarlarının, polislerin ve arabacıların yiyecek içecek bekledikleri ve 'İşte geliyor' diyerek kralı gözledikleri gibi, bütün her şey de, 'İşte Brahma geliyor' diyerek beklerler.

38. Valilerin, köy muhtarlarının, polislerin ve arabacıların ayrılmak üzere olan kralın çevresine toplanmaları gibi, bütün duyular da ölmek üzere olan insanın özü çevresinde toplanırlar.

IV

1. Öz, zayıflık ve bilinçsizlik noktasına geldiğinde soluklar (duyular) onun çevresinde toplanır. O bu enerji zerreciklerini alarak kalbe iner. Gözdeki kişi güneşe döndüğünde kişi biçimleri tanıyamaz hale gelir.

2. Derler ki, 'O bir oldu, artık görmez.' Derler ki, 'O bir oldu, artık koku almaz.' Derler ki, 'O bir oldu, artık tat almaz, konuşmaz, işitmez, düşünmez, dokunmaz, bilmez.' Kalbindeki nokta aydınlanır. Bu ışıkla öz, gözlerden, kafadan ve diğer vücut organlarından ayrılır. O ayrılınca yaşam soluğu da gider. Yaşam soluğu gidince bütün soluklar gider. Kişi bilinçle bir olur ve onunla birlikte ayrılır. Onun bilgisi, işleri ve önceki bilinci onu yakalar.

3. Bir otun ucuna gelmiş bir tırtıl bundan sonraki adımlarını nasıl aşağı doğru atarsa, bunun gibi Öz de, cehaletini dağıtarak aşağı doğru gider ve başka bir bedene doğru yaklaşır.

4. Bir kuyumcu bir altın parçasını alıp ona nasıl yeni ve daha güzel bir şekil verirse, bu Öz de cehaletini dağıtıp kendini aşağı bırakarak, tıpkı ataların, Gandharvaların, tanrıların, Pracāpati'nin, Brahma'nın ya da öteki canlıların biçimleri gibi yeni ve daha güzel bir biçime kavuşur.

5. Bu Öz, bilgiden, akıldan, soluktan, görme ve işitmeden; toprak, su, rüzgâr ve boşluktan, enerji ve enerjisizlikten, istek ve isteksizlikten, öfke ve öfkesizlikten, erdem ve erdemsizlikten oluşan Brahma'dır. O her şeyden oluşur. Ona, 'şundan bundan oluşuyor' derler. Kişi yaptıklarına ve davranışlarına göre belirlenir. İyilik yapan iyi olur, kötülük yapan kötü olur. Temiz davranış kişiyi temiz yapar, kirli davranış kirli yapar. Ancak bazıları insanın sadece isteklerden oluştuğunu söylerler. Oysaki onun isteği neyse tasarladığı da odur; tasarladığı neyse işleri ve hareketleri de odur. İşleri ve hareketlerinin sonucu onu belirler.

6. Bu noktada şu beyit vardır: 'Bir insanın kafasında ne varsa ona göre bir işe bağlanır. Bu dünyada hangi işi yapıyorsa, onun sonuna geldiğinde, o dünyadan yine bu işin dünyasına gelir. İsteyen insan böyledir. İstemeyen insan ise şöyledir: İstekten kurtulmuştur, ondan uzaktır. İsteği doyurulmuştur, sadece Öz'ü ister, yaşam solukları ondan gitmez. Brahma olan o, Brahma'ya gider.'

7. Bu noktada şu beyit vardır: 'İnsan, kalbine yerleşen tüm isteklerden kurtulduğunda ölümlüyken ölümsüz olur, böylece Brahma'ya kavuşur. Ölü beden, karınca yuvasının üstünde yatan ölü yılan derisi gibidir. Bu tinsel, ölümsüz yaşam soluğu (Prāna) ise Brahma'dır, gerçek ışıktır.'" Canaka dedi ki: "Size bin inek vereceğim efendim."

8. Yācnavalkya: "Bu noktada şu beyitler söylenir:

'Uzaklara giden kadim dar yolu buldum, ona ulaştım; orada Brahma'yı bilen ermişler kurtulup göksel dünyalara giderler.'

9 'O yolda beyaz, mavi, sarı, yeşil ve kırmızı vardır derler. Bu Brahma tarafından bulunan yoldur. Bu yol Brahma'yı bilenlerce, doğru davrananlarca, görkeme ulaşanlarca yürünür.'

10. 'Cehalete tapanlar kör karanlığa girerler; haz için bilgi edinenler ise daha da büyük karanlığa girerler.'[1]

11. 'Karanlıkla kaplanmış böyle kutsuz dünyalar vardır. Bu dünyalara cahil olan ve aydınlanmamış olan insanlar girerler.'

12. 'Eğer kişi, ben o'yum diyerek Ātman'ı bilirse, hangi istekle, hangi aşkla bedenine yapışabilir?'

13. Bu kümelenmiş barınağa girmiş olan Öz'ü bulmuş ve onu uyandırmış olan kişi, her şeyin yapıcısıdır, çünkü o her şeyi yaratandır. Dünya odur, O dünyanın ta kendisidir.'

14. 'Burada olduğumuz sürece bunu bilebiliriz; aksi halde bilemeyiz ve mahvoluşumuz büyük olur. Bunu bilenler ölümsüz olurlar, ötekiler ise sadece kedere batarlar.'

15. 'Bir kimse bu Öz'ü tanrı olarak kavradığında onu olmuş olan ve olacak olan her şeyin efendisi olarak kavradığında artık ondan korkmaz.'[2]

16. 'Günlerle dönen yılın arkasındaki odur; tanrılar ona ışıkların ışığı olarak, ölümsüz zaman olarak taparlar.'

17. 'O beş varlık ve bir boşlukta kurulmuştur.[3] Yalnızca ona Öz olarak inanırım; ölümsüz olan ben yalnızca ölümsüz Brahma'yı bilirim.'

18. 'Soluğun solumasını, gözün görmesini, kulağın duymasını, aklın düşünmesini bilenler kadim ve ilksel Brahma'yı bilirler.'

---

1 Īşā Upanishad 9.

2 Katha Upanishad IV, 5 ve IV, 12. Īşā Upanishad 6.

3 Beş varlık, Gandharvalar, Pitriler, Devalar, Asuralar ve Rakshasalar olabilir. Öte yandan dört kast ve Nishadalar yahut da soluk, göz, kulak, besin ve akıl olabilir (Max Müller, 178).

19. 'O sadece akılla kavranabilir, onda ayrı gayrı yoktur. Onda farklılık olduğunu gören, ölümden ölüme gider.'[1]

20. 'Bu tanıtlanamayan sonsuz Varlık, sadece bir teklik olarak görülebilir. O lekesizdir, boşluğun ötesindedir, hiç doğmamış Öz'dür, büyük ve ebedidir.'

21. 'Onu kavramış olan bilge bir Brāhman artık bilgeliğini daha da artırmalıdır. Çok söz söylemekle uğraşmamalıdır, çünkü bu dil yorgunluğundan başka bir şey olmaz.'

22. O büyük, hiç doğmamış Öz'dür; duyuların arasındaki bilgiyi içerir. Her şeyin yöneticisi, efendisi ve kralı kalbin boşluğunda yatar. Onu iyi işler büyütmez, kötü işler de küçültmez. O her şeyin efendisidir, tüm varlıkların hükümdarı ve koruyucusudur. O, dünyaları birbirinden ayrı tutan bir settir. Brahmanlar onu Veda çalışarak, kurban ve hediye sunarak, çile doldurup oruç tutarak bilmek ister. Onu çileci (Muni) olan bilir. Onu dünyaları olarak isteyen dilenciler evlerini terk ederler. Bunu bilen eskiler nesil sahibi olmak istememişlerdir. 'Bizim özümüz var, (Brahma) dünyamız var, ne yapalım nesil sahibi olmayı?' demişlerdir. Onlar oğul, zenginlik ve dünyalar kazanmaya kalkıştıklarında dilenci hayatı yaşadılar. Çünkü oğul isteği zenginlik isteğidir, zenginlik isteği dünyaları istemektir; bunların her ikisi de istektir. Ātman ne şudur ne de bu (neti neti). Kavranamıdığı için kavranılamazdır, yok edilemediği için yok edilemezdir. Kendini bağlamadığı için bağlanılamazdır. Zincirlerini kırmıştır, korkmaz, zarar görmez. 'Yanlış yaptım' ya da 'doğru yaptım' düşünceleri onu alt edemez. O bu iki düşünceyi de bertaraf eder. Yapılanlar veya yapılmayanlar onu etkilemez.

23. Bu öğreti şu beyitte açıklanmıştır: 'Bir Brāhmanın büyüklüğü yaptığı işlerle ne artar ne de azalır. Kişi onu tanımalıdır. Bunu bilene kötülük işlemez! O yüzden bu bilgiye sahip olarak, sessiz ve sakin kalarak, sabredip katlanarak kişi

---

1 Katha Upanishad IV, 10-11.

Öz'deki özü görmelidir. Kişi her şeyi Öz olarak görmelidir. Bu kişiyi kötülük yenemez, o bütün kötülükleri yener. Kötülük onu yakamaz, o kötülüğü yakar. Kötülükten, kirlilikten, şüpheden uzak kalarak bir Brāhman haline gelir. İşte bu Brahma dünyasıdır, ey kral!" Yācnavalkya böyle konuştu. Canaka dedi ki: "Soylu efendim, Videhaları ve kendimi size köleniz olarak sunuyorum."

24. (Yācnavalkya devam etti:) "Bu büyük, hiç doğmamış Öz'dür; güçlüdür ve iyilik verir. Bunu bilen iyilik görür.

25. Bu büyük, hiç doğmamış Öz, düşmez kalkmazdır, ölümsüzdür, korkusuzdur; o Brahma'dır. Doğrusu Brahma korkusuzdur. Bunu bilen, korkusuz Brahma haline gelir."

V

1. Yācnavalkya'nın iki karısı vardı: Maitreyī ve Kātyāyanī. Bunlardan Maitreyī kutsal bilgiler tartışan birisiydi. Kātyāyanī ise sadece bir kadının bileceği kadar bilirdi. Yācnavalkya bir gün başka bir yaşam tarzına geçmek istedi.

2. Yācnavalkya dedi ki: "Maitreyī! Ben evden ayrılıp orman yaşamına çekiliyorum. Seninle Kātyāyanī arasında geçim durumunu ayarlamam gerek son kez."

3. Maitreyī dedi ki: "Efendim, bu dünya tüm zenginliğiyle benim olsa bu beni ölümsüz yapar mıydı?" Yācnavalkya yanıt verdi: "Hayır! Senin yaşamın da zenginlerinki gibi olurdu. Zenginlikte ölümsüzlüğe dair bir umut yoktur."

4. Maitreyī dedi ki: "Beni ölümsüz yapmayacak şeyi ben ne yapayım? Efendim, bildiğiniz her şeyi bana anlatın."

5. Yācnavalkya: "Benim için değerli olan sen, değerini daha da artırıyorsun. Sana açıklayacağım, sözlerimi dikkatle dinle."

6. O konuşmasını sürdürdü: "Bir koca, onu sevdiğin için değerli değildir, bir koca Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Bir kadın onu sevdiğin için değerli değildir, bir kadın

Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Oğullar onları sevdiğin için değerli değildir, oğullar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Zenginlik onu sevdiğin için değerli değildir, zenginlik Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Sığırlar onları sevdiğin için değerli değildir, sığırlar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Brahmanlar onları sevdiğin için değerli değildir, Brahmanlar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Kshatriyalar onları sevdiğin için değerli değildir, Kshatriyalar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Dünyalar onları sevdiğin için değerli değildir, dünyalar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Tanrılar onları sevdiğin için değerli değildir, tanrılar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Vedalar onları sevdiğin için değerli değildir, Vedalar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Canlılar onları sevdiğin için değerli değildir, canlılar Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Her şey onları sevdiğin için değerli değildir, her şey Ātman'ı sevdiğin için değerlidir. Ey Maitreyī, görülmesi, işitilmesi, düşünülmesi, anlaşılması gereken Ātman'dır. Ātman görüldüğü, işitildiği, düşünüldüğü ve anlaşıldığı zaman her şey anlaşılmış olur.

7. Brahmanlığı Ātman'dan başka yerde arayanları Brahmanlar terk ederler. Kshatriyalığı Ātman'dan başka yerde arayanları Kshatriyalar terk ederler. Dünyaları Ātman'dan başka yerde arayanları dünyalar terk ederler. Tanrıları Ātman'dan başka yerde arayanları tanrılar terk ederler. Vedaları Ātman'dan başka yerde arayanları Vedalar terk ederler. Varlıkları Ātman'dan başka yerde arayanları varlıklar terk ederler. Her şeyi Ātman'dan başka yerde arayanları her şey terk eder. Brahmanlar, Kshatriyalar, dünyalar, tanrılar, Vedalar, varlıklar ve bütün her şey Ātman'dır.

8. Bir davul çalındığında yayılan sesleri kavrayamayız. Fakat davulu ve davulcuyu kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

9. Bir deniz kabuğu borazanı öttürüldüğünde yayılan sesleri kavrayamayız. Fakat deniz kabuğu borazanı veya onu öttüreni kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

10. Bir lavta çalındığında yayılan sesleri kavrayamayız. Fakat lavtayı ve lavta çalanı kavrarsak sesi de kavrayabiliriz.

11. Sıvı yakıtla yakılan ateşten nasıl duman bulutları çıkarsa, tıpkı bunun gibı, Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvanlar, Angirasalar, İtihāsalar, Purānalar, Bilimler, Upanishadlar, Şlokalar, Sūtralar, Açıklamalar ve Yorumlar, kurban, sunak, yiyecek ve içecek, bu dünya ve öteki ve bütün canlılar da bu büyük Varlık'tan çıkarlar. Bunlara sadece o hayat verebilir.

12. Tüm suların birleştiği yer denizdir; tüm temasların deri, tüm tatların dil, tüm kokuların burun, tüm biçimlerin göz, tüm seslerin kulak, tüm algıların beyin, tüm bilgilerin kalp, tüm eylemlerin el, tüm zevklerin üreme organı, tüm boşaltmaların anüs, tüm gezintilerin ayaklar ve tüm Vedaların birleştiği yer de konuşmadır.

13. Bir tuz topağı, dahil ve hariç olmadan nasıl bütünsel bir tatsa, bunun gibi bu Öz de, dahil ve hariç olmadan bütünsel bir bilgi topağıdır. Bu elementlerden çıkıldığında tekrar bunlarda kaybolunur. Ölümden sonra bilinç yoktur. Söyleyeceğim budur." Böyle konuştu Yācnavalkya.

14. Sonra Maitreyī konuştu: "Beni şaşkınlığımın son noktasına getirdiniz efendim. Ben onun olmadığı şeklinde anladım." Ancak o dedi ki: "Ey Maitreyī, şaşılacak bir şey söylemedim. Bu Öz çürümez ve yok olmaz niteliktedir.

15. Çünkü bir kimse bir başkasını gördüğünde, kokladığında, tattığında, işittiğinde, bir kimse bir başkasına konuştuğunda, onu düşündüğünde, ona dokunduğunda, onu anladığında bir ikilik (dvaita) varmış gibi olur. Fakat bütünün bunları yapan Öz olduğuna göre, nasıl başkasını görür, koklar, tadar, işitir, bir başkasıyla konuşur, bir başkasını düşünür, ona dokunur, onu anlar? Onu bilen bunların hepsini bilmiş olmaz mı? Ātman ne şudur ne de bu (neti neti). Kavranamadığı için kavranılamazdır, yok edilemediği için yok edilemezdir; kendini bağlamadığı için bağlanılamazdır. Zincir-

lerini kırmıştır, korkmaz, zarar görmez. Kişi gerçek Anlayan'ı nasıl anlayabilir ki? Ey Maitreyī, bütün ders budur. Ölümsüzlük böyledir." Bunları söyleyen Yācnavalkya oradan ayrıldı.

VI

1. Şimdi soy sayma: Bizim Pautimāshya'dan aldığımız bu öğretiyi Pautimāshya Gaupavana'dan aldı. Gaupavana Pautimāshya'dan, Pautimāshya Gaupavana'dan, Gaupavana Kauşika'dan, Kauşika Kaundinya'dan, Kaundinya Şāndilya'dan, Şāndilya Kauşika ve Gautama'dan, Gautama...

2. Āgnişveya'dan, Āgnişveya Gārgya'dan, Gārgya Gārgya'dan, Gārgya Gautama'dan, Gautama Saitava'dan, Saitava Pārāşaryāyana'dan, Pārāşaryāyana Gārgyāyana'dan, Gārgyāyana Uddālakāyana'dan, Uddālakāyana Cābālāyana'dan, Cābālāyana Mādhyamdināyana'dan, Mādhyamdināyana Saukarāyana'dan, Saukarāyana Kāshāyana'dan, Kāshāyana Sāyakāyana'dan, Sāyakāyana Kauşikāyani'den, Kauşikāyani...

3. Ghritakauşika'dan, Ghritakauşika Pārāşaryāyana'dan, Pārāşaryāyana Pārāşarya'dan, Pārāşarya Cātūkarnya'dan, Cātūkarnya Āsurayana ve Yāska'dan, Āsurayana Traivani'den, Traivani Aupacandhani'den, Aupacandhani Āsuri'den, Āsuri Bhāradvāca'dan, Bhāradvāca Ātreya'dan, Ātreya Mānti'den, Mānti Gautama'dan, Gautama Gautama'dan, Gautama Vātsya'dan, Vātsya Şāndilya'dan, Şāndilya Kaişorya Kāpya'dan, Kaişorya Kāpya Kumārahārita'dan, Kumārahārita Gālava'dan, Gālava Vidarbhīkaundinya'dan, Vidarbhīkaundinya Vatsanapāt Bābhrava'dan, Vatsanapāt Bābhrava Pathin Saubhara'dan, Pathin Saubhara Ayāsya Āngirasa'dan, Ayāsya Āngirasa Ābhuti Tvāshtra'dan, Ābhuti Tvāshtra Vişvarūpa Tvāshtra'dan, Vişvarūpa Tvāshtra İki Aşvin'den, İki Aşvin Dadhyanc Ātharvana'dan, Dadhyanc

Ātharvana Atharvan Daiva'dan, Atharvan Daiva Mrityu Prādhvamsana'dan, Mrityu Prādhvamsana Pradhvamsana'dan, Pradhvamsana Eka Rishi'den, Eka Rishi Vipraçitti'den, Vipraçitti Vyashti'den, Vyashti Sanāru'dan, Sanāru Sanātana'dan, Sanātana Sanaga'dan, Sanaga Parameshthin'den, Parameshthin Brahma'dan. Brahma kendi kendine var olandır. Brahma'ya tapalım.

Beşinci Adhyāya

I

1. Om! Şu doludur, bu da doludur. Doluluktan doluluk çıkar. Doluluğun doluluğunu alarak geriye sadece doluluk kalır. Om! Brahma boşluktur; ilksel boşluk, eser boşluk. Kauravyāyanī'nin oğlu böyle söylerdi. Bu Brāhmanların bildiği Vedadır; bu sayede bilinmesi gerekeni kişi bilir.

II

1. Pracāpati'nin üç nesli olan tanrılar, insanlar ve ifritler, kutsal bilgi öğrencisi olarak onunla birlikte kalmaktaydılar. Öğrenciliklerini tamamlayınca tanrılar dediler ki: "Bize bir şey söyleyin efendim." O da onlara, "Da" dedi ve ekledi: "Anladınız mı?" Onlar, "Anladık" dediler ve eklediler: "Bize kendinizi geri tutun (damyata) diyorsunuz." O dedi ki: "Evet (Om), anlamışsınız."[1]

2. Sonra insanlar ona dediler ki: "Bize bir şey söyleyin efendim." O da onlara, "Da" dedi ve ekledi: "Anladınız mı?" Onlar, "Anladık" dediler ve eklediler: "Bize verin (datta) diyorsunuz." O dedi ki: "Evet, anlamışsınız."

---

1 Burada "evet" için "Om" kullanılmış. Bu sözcük Vedik dönemde "evet" anlamında kullanılıyordu.

3. Sonra ifritler ona dediler ki: "Bize bir şey söyleyin efendim." O da onlara, "Da" dedi ve ekledi: "Anladınız mı?" Onlar, "Anladık" dediler ve eklediler: "Bize merhametli olun (dayadhvam) diyorsunuz." O dedi ki: "Evet, anlamışsınız." Nitekim gökyüzünden gelen kutsal gök gürültüsü "Da Da Da" biçimindedir ve kendini tutmayı, vermeyi (cömertliği) ve merhametli olmayı yineler. O yüzden bu üçü, yani kendini tutma, verme ve merhametli olma öğretilmelidir.

III

1. Kalp (hridayam) Pracāpati ile aynıdır. O Brahma'dır, O her şeydir. O üç hecelidir: hri-da-yam. Birinci hece hri'dir ve bunu bilene kendi halkı ve diğerleri sunular getirir. Diğer hece da'dır ve bunu bilene kendi halkı ve diğerleri verirler. Üçüncü hece yam'dır ve bunu bilen göksel dünyalara gider.

IV

1. Bu odur, bu gerçektir. Her kim ilk ortaya çıkan muhteşem varlığı Brahma olarak bilirse o dünyaları fetheder. İlk ortaya çıkan muhteşem varlık Brahma'yı gerçek olarak bilen fethedilir mi? Hayır, çünkü Brahma gerçektir.

V

1. Başlangıçta bu dünya sadece suydu. Su gerçeği yarattı, gerçek Brahma'dır. Brahma Pracāpati'yi, Pracāpati tanrıları yarattı. Tanrılar gerçeğe taptılar. Gerçek (satyam) üç hecelidir: sa-ti-yam. Bir hece sa, bir hece ti, bir hece de yam'dır. İlk ve son heceler gerçek, ortadaki sahtedir. Bu sahtelik gerçeği iki yönden sarar, gerçeğin doğasından alır. Bunu bilen sahtelikten zarar görmez.

2. Güneş bu gerçekle aynı şeydir. Ötedeki kürede bulunan kişiyle sağ gözde bulunan kişi, bu ikisi birbirlerine da-

yanırlar. Birincisi ışınlarıyla ikinciyi, ikinci de yaşam soluklarıyla birinciyi destekler. İkincisi yaşamdan ayrılacak olursa birincinin ışınlarını beyaz görür ve o ışıklar daha fazla gelemez olur.

3. Küredeki insanın başı tek heceli Bhūr'dur, çünkü baş tektir. İki heceli Bhuvar kollardır, çünkü kollar iki tanedir. İki heceli Svar (su-ar) ayaklardır, çünkü ayaklar iki tanedir. Onun gizli adı Ahan'dır (gün). Bunu bilen kötülüğü öldürür (han) ve onu geride bırakır.

4. Sağ gözdeki insanın başı tek heceli Bhūr'dur, çünkü baş tektir. İki heceli Bhuvar kollardır, çünkü kollar iki tanedir. İki heceli Svar (su-ar) ayaklardır, çünkü ayaklar iki tanedir. Onun gizli adı Aham'dır (ben). Bunu bilen kötülüğü öldürür (han) ve onu geride bırakır.

VI

1. Kalpteki kişi akıldan oluşur, ışık niteliklidir, bir buğday, pirinç ya da arpa kadar küçüktür. O her şeyin yöneticisi, her şeyin efendisidir; var olan her şeyiyle bu evrene hükmeden odur.

VII

1. Bağlarını kopardığı (vidāna) için Brahma yıldırımdır (vidyut). Bunu bilenden yıldırım kötülüğü koparır alır, çünkü yıldırım gerçekten Brahma'dır.

VIII

1. Söze bir süt ineğiymiş gibi saygı duymak gerekir. Onun dört memesi Svāhā (selamlama), Vashat (sunum), Hanta (bağırış), Svadhā'dır (kutsama). Tanrılar Svāhā ve Vashat'la, insanlar da Hanta ve Svadhā ile geçinirler. Soluk onun boğası, akıl onun yavrusudur.

IX

1. Yemeğin pişmesini ve yenmesini sağlayan evrensel ateştir (Agni Vaişvānara). Bir kimse onun gürültüsünü kulağı kaplarcasına işitebilir. Kişi bu dünyadan ayrılırken artık bu sesi işitmez olur.

X

1. Bir kimse bu dünyadan ayrılınca rüzgâra gider. Rüzgâr ona, tıpkı araba tekerleğinin deliği gibi, bir yer açar. Kişi onunla yükseklere çıkar. Güneşe gider. Güneş ona, tıpkı bir davulun boşluğu gibi, bir yer açar. Kişi onunla yükseklere çıkar. Aya gider. Ay ona, tıpkı kocaman bir davulun boşluğu gibi bir yer açar. Kişi onunla yükseklere çıkar. Sıcağın ve soğuğun olmadığı dünyaya gider. Orada sonsuz yıllar geçirir.

XI

1. Bu, tıpkı hastalık yüzünden acı çeken bir insanınkine benzer bir çiledir. Bunu bilen en yüce dünyayı kazanır. Ölü bir insanı ormana taşımak en büyük çiledir. Bunu bilen en yüce dünyayı kazanır. Ölü bir insanı ateşe yatırmak en büyük çiledir. Bunu bilen en yüce dünyayı kazanır.

XII

1. Bazıları Brahma'nın besin olduğunu söylerler, bu doğru değildir. Besin yaşam (Prāna) olmadan bozulur. Bazıları Brahma'nın yaşam olduğunu söylerler, bu doğru değildir. Yaşam besin olmadan kurur gider. Bu iki tanrılık (yaşam ve besin) bir olurlarsa o zaman en yüksek duruma kavuşulur. Bu bağlamda Prātrida babasına dedi ki: "Bunu bilene bir iyiliğim veya kötülüğüm dokunabilir mi?" Babası elini sallayarak yanıt verdi: "Hayır Prātrida, kim bu ikisinin birliğinden

daha yüksek bir noktaya ulaşabilir ki?" Sonra o ona dedi ki: "Vi: Doğrusu vi besindir, çünkü tüm canlılar besine girerler (viş). Ram: Doğrusu ram yaşamdır, çünkü tüm canlılar yaşamdan zevk alırlar (ram). Bunu bilen tüm canlılar ona girerler ve onda zevk alırlar.

XIII

1. Uktha: Doğrusu Uktha yaşamdır, çünkü her şeyi kaldıran (ut-tha) yaşamdır. Bunu bilenden Uktha'yı bilen bilge bir evlat doğar; o Uktha ile birlik ve teklik içinde olur.

2. Yacus: Doğrusu Yacus yaşamdır, çünkü bütün canlılar yaşama bağlıdırlar (yuc). Tüm canlılar mükemmelliklerini ortaya çıkartmak üzere bir araya gelirler; bunu bilen Yacus ile birlik ve teklik içinde olur.

3. Sāman: Doğrusu Sāman yaşamdır, çünkü yaşamda tüm canlılar bir aradadırlar (samyanci). Kendi üstünlükleri için bir aradadırlar; bunu bilen Sāman ile birlik ve teklik içinde olur.

4. Kshatra: Doğrusu Kshatra yaşamdır, çünkü yaşam yönetimdir. Yaşam insanı incinmekten korur (kshanitoh ve trāyate). Kshatra'yı edinenin korunmaya gereği kalmaz. Bunu bilen Kshatra ile birlik ve teklik içinde olur.

XIV

1. Bhūmi (yeryüzü), Antariksha (hava boşluğu) ve Dyaus (gökyüzü) sözcükleri toplam sekiz hecedir. Sekiz hece Gāyatrī şiirinin bir satırıdır. Bunlar aynı zamanda üç dünyayı da belirtirler. Bunu bilen üç dünyayı kazanır.

2. Ricas (beyitler), Yacumshi (kutsal formüller) ve Sāmāni (şarkılar) sözcükleri toplam sekiz hecedir. Sekiz hece Gāyatrī şiirinin bir satırıdır. Bunlar aynı zamanda üç bilgiyi belirtirler. Bunu bilen üç bilgiyi kazanır.

3. Prāna (iç soluk), Apāna (dış soluk) ve Vyāna (yaygın soluk) sözcükleri toplam sekiz hecedir. Sekiz hece Gāyatrī şiirinin bir satırıdır. Bu seri bu satırdır. Bunu bilen için o kadar soluk vardır. Bu Gāyatrī'nin dördüncü ayağı ötede parlayan güneştir. Buna dördüncülüğünden dolayı Turīya denir. Ona görüş veren ayak denir çünkü o görüşe gelir. Ona en yüce gökte parlayan denir çünkü o en yüksek gökte parlar. Onun bu ayağını bilen onun gibi parlar, mutlu ve şanlı olur.

4. Bu Gāyatrī en yüksek gökte, parlaklık içinde, bu dördüncü ayakta barınır. O gerçeğe (satya) dayanır. Gerçek görüştür, görüş gerçektir. O nedenle iki kişi gelir, birisi "ben gördüm", öteki "ben duydum" derse bizim görene inanmamız gerekir. Aynı şekilde, bu gerçek güce (bala) dayanır. Güç yaşamdır, yaşama dayanır. O yüzden, "Güç gerçekten daha güçlüdür" derler. Böylece Gāyatrī öze göre temellenmiş olur. O ev hizmetçilerini korur. Ev hizmetçileri yaşam soluklarıdır. Demek ki o yaşam soluklarını korur. Şöyle ki o ev hizmetçilerini (gaya) koruduğu (trā) için ona Gāyatrī derler. Sāvitrī kıtası da buna göre tekrarlanmalıdır. Her kim bunu böyle tekrarlarsa, o kişi yaşam soluklarını korumuş olur.

5. Bazıları bu Sāvitrī kıtasını Anushtubh ölçüsüyle okurlar ve derler ki: "Söz Anushtubh ölçüsüdür, o yüzden onunla okuyacağız." Ama öyle yapılmamalıdır. Sāvitrī kıtası Gāyatrī ölçüsüyle okunmalıdır. Kişi bunun ödülünün çok olacağını zannetse bile aslında o, Gāyatrī ölçüsünün tek bir satırıyla bile kıyaslanamaz.

6. Kişi üç dünyayı dolu dolu kazanıyorsa Gāyatrī'nin ilk mısraını kazanmalıdır. Kişi üç bilgi kadar ödül istiyorsa onun ikinci mısraını da kazanmalıdır. Kişi olabildiğince soluk alıyorsa onun üçüncü mısraını da almalıdır. Ancak dördüncüsü, yani ötede, göğün en yüksek noktasında parlayan ayak kimse tarafından kazanılamaz. Bir kimse daha ne kadar kazanabilir ki?

7. Ona saygı: "Ey Gāyatrī, sen tek ayaklı, iki ayaklı, üç ayaklı, dört ayaklısın. Sen ayaksızsın çünkü sen gitmezsin ki! Senin gökyüzünde parlayan dördüncü ayağına taparız! Bir kimse birisinden nefret etse ve 'o şunu şunu kazanamasın' dese veya 'onun şu şu isteği gerçekleşmesin' dese o iş kazanılmaz ve gerçekleşmez; veya 'ben de şunu şunu kazanayım' dese."

8. Bu noktada Videha kralı Canaka, Budila Āşvatarāşvi'ye dedi ki: "Sen Gāyatrī'yi bilen biri olarak konuşuyorsan eğer, nasıl oluyor da bir fil olup taşıyorsun?" "Çünkü büyük kral, ben onun ağzını bilmiyorum. Onun ağzı ateştir. Eğer insanlar ona çok odun atarlarsa o her şeyi yakar. Bunu bilen kişi çok kötülük işlese de hepsini yakar, saf ve temiz hale gelir, yaşlanmadan kurutulur, ölümsüz olur."

XV

1. Gerçeğin yüzü altın bir kapla örtülüdür. Ey Pūshan, aç onu ki yasası Gerçek olanı görebilelim. Ey Pūshan, tek görücü, ey Yama, ey Sūrya, ey Pracāpati'nin ahfadı; ışınlarını ileri saç ve parlaklığını topla! Senin en güzel biçimin neyse bırak onu göreyim. O ötedeki (güneşteki) kişi kimse ben oyum. Benim soluğum ölümsüz havayadır. Bu beden küllenerek sonlanır! Om! Ey maksat, hatırla! İşleri hatırla! Ey amaç, hatırla! İşleri hatırla! Ey Agni, güzel bir yoldan bizi zenginliğe götür, ey tanrı sen her şeyi bilirsin! O sahtekâr kötülüğü bizden uzak tut! Bizler sana dolu dolu yakaracağız![1]

---

1 "Ey Agni" ile başlayan son dua Rigveda'dan (I, 189, 1) alınmış.

Altıncı Adhyāya

I

1. Om! Kim kendi toplumu içinde birinci ve en iyi olmayı bilirse o birinci ve en iyi olur. Soluk (Prāna) birinci ve en iyi olandır. Bunu bilen kişi kendi toplumu içinde birinci ve en iyi olur ve o toplumdan başka kim isterse o da öyle olur.

2. Kim en zengin olmayı bilirse kendi toplumu içinde en zengin olur. Söz en zengin olandır. Bunu bilen kişi kendi toplumu içinde en zengin olur ve toplumdan başka kim isterse o da öyle olur.

3. Kim en sağlam temeli bilirse, doğru olsun eğri olsun, her yerde sağlam olur. Göz en sağlam temeldir; göz sayesinde kişinin doğru ya da eğri her yerde sağlam temeli olur. Bunu bilen doğru ya da eğri her yerde sağlam kalır.

4. Kim kazanmayı bilirse, ne isterse istesin onu kazanır. Kulak kazanmadır; bütün Vedalar kulakla kazanılır. Bunu bilen istediği her şeyi elde eder.

5. Barınağı bilen, kendi halkının, tüm insanların barınağı olur. Akıl barınaktır; bunu bilen tüm halkının ve tüm insanların barınağı olur.

6. Üretmeyi bilen, nesil ve sığır sürüsü yönünden zengin olur. Meni üretmedir. Bunu bilen, nesil ve sığır sürüsü yönünden zengin olur.

7. Duyular aralarında üstünlük tartışması yaparak tanrı Brahma'ya gittiler ve ona dediler ki: "İçimizde en üstün kimdir?" O yanıt verdi: "Bu bedeni terk ettiğinde onu en kötü duruma düşüren hanginizse en üstün odur."

8. Söz terk etti. Bir yıl bekledi ve sonra geri gelip sordu: "Bensiz yaşayabildiniz mi?" Onlar yanıt verdiler: "Hiç konuşamayan bir dilsiz gibi, solukla soluyarak, gözle görerek, kulakla işiterek, akılla bilerek, meniyle üreterek yaşadık." Söz içeri girdi.

9. Göz terk etti. Bir yıl bekledi ve sonra geri gelip sordu: "Bensiz yaşayabildiniz mi?" Onlar yanıt verdiler: "Gözleriyle görmeyen bir kör gibi, solukla soluyarak, dille konuşarak, kulakla işiterek, akılla bilerek, meniyle üreterek yaşadık." Göz içeri girdi.

10. Kulak terk etti. Bir yıl bekledi ve sonra geri gelip sordu: "Bensiz yaşayabildiniz mi?" Onlar yanıt verdiler: "Hiç işitmeyen bir sağır gibi, solukla soluyarak, dille konuşarak, gözle görerek, akılla bilerek, meniyle üreterek yaşadık." Kulak içeri girdi.

11. Akıl terk etti. Bir yıl bekledi ve sonra geri gelip sordu: "Bensiz yaşayabildiniz mi?" Onlar yanıt verdiler: "Aklını kullanmayan bir aptal gibi, solukla soluyarak, dille konuşarak, gözle görerek, kulakla duyarak, meniyle üreterek yaşadık." Akıl içeri girdi.

12. Meni terk etti. Bir yıl bekledi ve sonra geri gelip sordu: "Bensiz yaşayabildiniz mi?" Onlar yanıt verdiler: "Bir hadım gibi hiç meni kullanmadan, solukla soluyarak, dille konuşarak, gözle görerek, kulakla işiterek, akılla bilerek yaşadık." Meni içeri girdi.

13. Nihayet soluk terk etti. O terk edince, İndus bölgesinin büyük ve besili bir atı nasıl ayağını bağlayan bağları çekip kopartırsa, onun gibi, bütün duyu organlarının soluğu kesildi. Hepsi birden, "Efendim, ne olur gitmeyin, biz siz olmadan nasıl yaşarız" dediler. O da, "Madem öyle, bana bir adak sunun" dedi. Onlar da, "Pekâlâ" dediler.

14. Sonra dil dedi ki: "Eğer ben zenginsem bu senin zenginliğindendir." Göz dedi ki: "Eğer ben en sağlam temelsem bu senin sağlam temel olmandandır." Kulak dedi ki: "Eğer ben kazanma isem bu senin kazanmandandır." Akıl dedi ki: "Eğer ben barınaksam bu senin barınak olmandandır." Meni dedi ki: "Eğer ben üreticiysem bu senin üretici olmandandır." O dedi: "Eğer öyleysem benim besinim nedir? Elbisem nedir?" Onlar yanıtladılar: "Burada köpeklerin, solucanların, böceklerin ve kuşların yediği neyse senin besinin de odur. Su senin elbisendir." Yenilmeyen şey besin değildir; soluk besinini bilen[1] tarafından alınmayan şey besin değildir. Bunu bilen kutsal bilgi bilicileri (Şrotriyalar) yemeden önce ve yedikten sonra bir yudum suyla ağızlarını çalkalarlar. Böylece soluğu (ana) çıplak (anagna) bırakmadıklarını düşünürler.

II

1. Şvetaketu Āruneya, Pançālaların toplantısına gitti. Kendisini beklemekte olan Pravāhana Caibali'ye yaklaştı. O onu görür görmez sordu: "Genç adam!" "Efendim!" "Baban tarafından eğitildin mi?" "Evet!"

2. "Öldükten sonra insanların farklı yönlere gittiklerini biliyor musun?" "Hayır!" "Bu dünyaya nasıl geri geldiklerini biliyor musun?" "Hayır!" "Sürekli olarak öteki dünyaya gidildiği halde oranın neden dolmadığını biliyor musun?" "Hayır!" "Suya sunulan hangi adak sonunda onun kişinin sesi olduğunu, kalktığını ve konuştuğunu biliyor musun?" "Hayır!" "Tanrılara veya atalara giden yolu biliyor musun? İnsanlar ne yapınca tanrıların veya ataların yolundan giderler? Çünkü biz bir ermişten şöyle işittik: 'Ben duydum ki ölümlüler için biri atalara giden, öbürü tanrılara giden iki

---

1 "Soluk" için "ana" sözcüğü kullanılınca bu, "besin" anlamındaki "anna" sözcüğüne benzetilerek söz oyunu yapılmış.

yol var. Gök baba ve yer ana arasında tüm canlılar bu yolda hareket ederler.'" "Bu sorulardan birinin bile cevabını bilmiyorum."

3. Sonra o ona kalmayı teklif etti. Fakat çocuk misafirperverliğe aldırış bile etmeden oradan ayrıldı ve babasına koşup dedi ki: "Siz bana iyi eğitildiğimi söylemiştiniz efendim!" "Bilge kişi, ne oldu ki?" "Asker sınıfından bir adam bana beş soru sordu ve ben onların bir tekini bile bilemedim." "Neydi o sorular?" Oğlan, "Şunlardı" diyerek soruları tekrarladı.

4. Baba dedi ki: Sana bildiğim her şeyi anlattım evlat. Fakat madem öyle, oraya gidip öğrenci olalım." "Siz gidin efendim." Böylece Gautama, Pravāhana Caibali'nin bulunduğu yere gitti. Caibali ona bir oturak getirtti, su verdi ve onu saygıyla karşıladı. Sonra ona dedi ki: "Saygıdeğer Gautama'ya bir lütufta bulunalım."

5. O dedi ki: "Kabul edeceğim lütuf, oğluma söylediklerini bana da söylemendir."

6. O konuştu: "Bu tanrısal bir lütuftur, bir insan lütfu söyle!"

7. O dedi ki: "Bilindiği üzere ben çok miktarda altına, ineğe, ata, cariyeye, halıya ve giysiye sahibim. Sonsuz, sınırsız bir konuda bana karşı cimri olmayın." "O zaman uygun olan nedir onu söyleyin ey Gautama?" "Buraya sizin öğrenciniz olmaya geldim." Bu sözü eskiden beri öğrenci olmak isteyenler söylemişlerdir. O yüzden öğrenci olmak isteğini belirtip orada kaldı.[1]

8. Sonra o (kral) dedi ki: "Bu bilgi daha önce ne size ne de sizin büyük babalarınıza açıklanmadığı halde bizi inciten olmadı. Fakat madem sizi geri çevirmedim, o halde bunu size aktaracağım." O devam etti.

---

1 Burada bir Brāhmananın bir Kshatriyadan ders alması durumu var ki bu, geleneğin tersyüz olması anlamına geliyor. Bu duruma başka Upanishadlarda da rastlıyoruz.

9. "Ey Gautama, öte dünya kurban ateşidir. Güneş onun yakıtı, ışınları dumanıdır. Gün alev, göğün yönleri kömürler, orta yönler kıvılcımlardır. Bu ateşe tanrılar inanç (şraddhā) sunarlar. Bu sunudan kral Soma doğar.

10. Yağmur bulutu kurban ateşidir, ey Gautama. Yıl onun yakıtı, bulutlar dumanıdır. Yıldırım alev, şimşek kömür, dolu taneleri kıvılcımlardır. Bu ateşe tanrılar kral Soma'yı sunarlar. Bu sunudan yağmur doğar.

11. Bu dünya kurban ateşidir, ey Gautama. Toprak onun yakıtı, ateş dumanıdır. Gece alev, ay kömür, yıldızlar kıvılcımlardır. Bu ateşe tanrılar yağmuru sunarlar. Bu sunudan besin doğar.

12. Erkek kurban ateşidir, ey Gautama. Açık ağız onun yakıtı, soluk dumanıdır. Söz alev, gözler kömür, kulaklar da kıvılcımlardır. Bu ateşe tanrılar besin sunarlar. Bu sunudan meni doğar.

13. Kadın kurban ateşidir, ey Gautama. Cinsel organ onun yakıtı, saçlar dumanıdır. Dölyolu alev, içine giren kömür, cinsel zevkler kıvılcımlardır. Bu ateşe tanrılar meni sunarlar. Bu sunudan insan doğar. O yaşayacağı kadar yaşar, sonra öldüğünde...

14. Onu ateşe götürüler. Onun ateşi ateş, yakıtı yakıt, dumanı duman, alevi alev, kömürü kömür, kıvılcımı kıvılcım olur. Bu ateşe tanrılar insanı sunarlar. Bu sunudan parlak renkli insan doğar.

15. Bunu bilenler ve ormanda hakikatle inanca (şraddhā) ibadet edenler cenaze ateşinin alevine geçerler; alevden güne, günden büyüyen yarımaya, büyüyen yarımaydan güneşin kuzeye yöneldiği altı aya, bu aylardan tanrıların dünyasına, tanrıların dünyasından güneşe, güneşten şimşek ateşine geçerler. Akıldan ibaret bir adam bu şimşek bölgelerine gider ve onları Brahma dünyalarına yönlendirir. Bu Brahma dünyalarında uzun zaman yaşarlar. Onlara artık dönüş yoktur.

16. Fakat kurban, sadaka ve çileyle dünyaları kazananlar dumana geçerler; dumandan geceye, geceden küçülen yarımaya, küçülen yarımaydan güneşin güneye yöneldiği altı aya, bu aylardan ataların dünyasına, ataların dünyasından aya geçerler. Aya varınca besin olurlar. Orada tanrılar onları, kurbancıların kral Soma'yı yükseltip alçaltmaları gibi, beslerler. Bu azalınca oradan boşluğa geçerler, boşluktan havaya, havadan yağmura, yağmurdan toprağa geçerler. Toprağa varınca besin olurlar. Yeniden insan ateşi olarak sunulurlar. Kadın ateşinde yeniden doğarlar. Dünyaya doğarak bu çemberi sürdürüp dururlar. Bu iki yolun hiçbirini bilmeyenler solucanlar ve uçan böcekler gibi kötü hallerde doğarlar."

III

1. Büyük bir şey kazanmak isteyen bir kimse güneşin kuzey rotasında, büyüyen yarımayın hayırlı bir gününde on iki gün süren Upasad törenini yapar. Udumbara ağacından yapılmış bir tabağa ya da bir kaba her çeşit bitki ve meyveyi doldurur; yeri süpürür, siler, bir ateş yakar, çevresine kurala uygun ot serper, erimiş yağ hazırlar, bir eril yıldız altında hazırladığı iksiri şu sözleri söyleyerek sunar: "Ey Catavedas,[1] insanların isteklerini öldüren sendeki zıt tanrılara bu hisseyi sunarım. Memnun olan onlar beni tüm isteklerimde memnun etsinler. Svāhā! Her şeyi ayrı tuttuğunu düşünerek uzanan zıt tanrı, ey yatıştırıcı, sana yağ ırmakları akıtarak tapınırım. Svāhā!"

2. Sonra o der ki: "Birinciye selam (Svāhā), en iyiye selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "En zengin olana selam, söze selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "En sağlam temele selam, göze selam!"

---

1 Ateş tanrısı Agni'nin "her şeyi bilen" anlamına gelen lakabı.

Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Kazanmaya selam, kulağa selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Barınağa selam, akla selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Üremeye selam, meniye selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. Böylece ateşe sunu yapar ve iksir karışımının kalanını boşaltır.

3. "Agni'ye selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Soma'ya selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Bhūr'a selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Bhuvas'a selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Svar'a selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Bhūr, Bhuvas, Svar'a selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Brahmanlığa selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Kshatriyalığa selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Geçmişe selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Geleceğe selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Evren'e selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Her şeye selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır. "Pracāpati'ye selam!" Ateşe yağ döker ve kapta ne kaldıysa boşaltır.

4. Sonra o karışım kabına dokunur ve şöyle der: "Sen hareket edensin. Sen yakansın. Sen dolusun. Sen sağlamsın. Sen her şeyin barınağısın. Sen Hin hecesisiṇ. Sen Hin sesi yapansın. Sen Udgītha'sın. Sen şarkı söylemesin. Sen kutsanansın. Sen karşılık olarak tekrar kutsanansın. Sen nemin içinde yanansın. Sen kaplayansın. Sen en üstün olansın. Sen besinsin. Sen ışıksın. Sen en sonsun. Sen her şeyi bitirensin."

5. Sonra o karışım kabını kaldırarak konuşur: "Sen her şeyi bilensin. Kendi büyüklüğünü de bil! O gerçekten kraldır, yöneticidir, hükümdardır. Kral ve yönetici de beni hükümdar yapsın!"

6. Sonra bir yudum alıp şöyle der: "O Sāvitrī yücedir;[1] rüzgâr dindar kişi için bal damlatsın, nehirler bal akıtsın; bitkilerimiz de bal gibi tatlı olsun![2] Bhūr Svāhā! Tanrının görkemine tapınalım![3] Gece ve sabah bize bal getirsin; toprağın üstündeki hava ve gök baba bize bal versin![4] Bhuvas Svāhā! O bizim düşüncelerimizi harekete geçirsin![5] Ağaç bizim için balla dolsun, güneş bizim için balla dolsun, ineklerimiz balla dolsun![6] Svar Svāhā!" O bütün Sāvitrī duasını ve balla ilgili bütün duaları tekrarlar ve şöyle der: "Ben bütün bu dünya olayım. Bhūr, Bhuvas, Svar! Svāhā!" Nihayet ağzına bir yudum alıp ellerini yıkadıktan sonra, başı doğuya gelecek şekilde ateşin arkasına yatar. Sabahleyin güneşe tapınarak şöyle der: "Dört yönün en iyi lotusu sensin; ben de insanların en iyi lotusu olayım!" Sonra geldiği yere doğru döner, sunağın arka tarafına oturur ve soy ağaçlarını saymaya başlar.

7. Bunu Uddālaka Āruni, öğrencisi Vācasaneya Yācnavalkya'ya anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir."

8. Bunu Vācasaneya Yācnavalkya öğrencisi Madhuka Paingya'ya anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir."

9. Bunu Madhuka Paingya öğrencisi Çūla Bhāgavitti'ye anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir."

10. Bunu Çūla Bhāgavitti öğrencisi Cānaki Ayasthūna'ya anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir."

---

1 Tat savitur varenyam. Ünlü Sāvitrī duasının ilk cümlesi. (Rigveda III, 62, 10'dan).
2 Burası Rigveda I, 90, 6 ile aynı (ayrıca Vacasaneya Samhita XIII, 27).
3 Bhargo devasya dhīmahi (Rigveda III, 62, 10'dan ikinci cümle).
4 Burası Rigveda I, 90, 7 ile aynı (ayrıca Vacasaneya Samhita XIII, 28).
5 Dhiyo yo nah praçodayat. (Rigveda III, 62, 10).
6 Burası Rigveda I, 90, 8 ile aynı (ayrıca Vacasaneya Samhita XIII, 29).

11. Bunu Cānaki Ayasthūna öğrencisi Satyakāma Cābāla'ya anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir."

12. Satyakāma Cābāla bunu öğrencilerine anlattı ve dedi ki: "Bir kimse bunu kuru bir dal parçasının üstüne damlatsa dal canlanır, filizlenir." Bir kimse bu öğretiyi oğlu ya da öğrencisi olmayan birine öğretmemelidir.

13. Kutsal incir ağacının (Udumbara) odunu dört şey için kullanılır: Kurban kaşığı, kurban kabı, yakacak ve iki karıştırma çubuğu. Kullanılan on çeşit ekilen tohum vardır: Pirinç, arpa, susam, fasulye, akdarı, panik tohumu, buğday, mercimek, bakla, burçak. Bunlar yere konulduktan sonra üzerlerine yoğurt, bal ve tereyağ serpilir ve sonra kişi eritilmiş yağ sunağı yapar.

IV

1. Toprak bütün yaratıkların özüdür. Su toprağın, bitkiler suyun, çiçekler bitkilerin, meyveler çiçeklerin, insan meyvelerin, meni de insanın özüdür.

2. Pracāpati şöyle düşündü: "Ona bir sağlam temel yapayım." Böylece o kadını yarattı. Yarattığı zaman onu değerce aşağı yaptı. O yüzden bir kimse kadını aşağı saymalı.[1] O kendinden hayayı uzatıp çıkardı ki onunla kadını döller.

3. Kadının kucağı kurban sunma yeridir. Saçları kutsal çimenler, derisi sıkılmış Soma'dır. Cinsel organının iki dudağı ortadaki ateştir. Bunu bilenin yapacağı cinsel ilişki Vācapeya kurbanını sunanın dünyası kadar büyüktür. O, kadının iyi işlerini kendine çevirir. Ancak bunu bilmeden cinsel ilişkide bulunulursa, kadının iyi işleri kadına gider.

---

1 Max Müller kendi çevirisinde metnin bu kısmını çevirmeden Sanskrit olarak vermiş.

4. Söylendiğinde Uddālaka Āruni bildi, Nāka Maudgalya bildi, Kumārahārita bildi ki, "Brāhman soyundan birçok ölümlü insan bunu bilerek cinsel ilişki kurmadıkları için zayıf ve değerden yoksun olarak göçüp gittiler." Eğer bir kimse uyurken ya da uyanıkken meni boşaltırsa...

5. O ona dokunarak ya da dokunmadan şunu tekrarlamalıdır: "Menim şimdi dünyaya aktı, şifalı bitkilere, sulara gitti. Menimi geri isterim! Gücüm geri gelsin! Gücüm ve şevkim geri gelsin! Ateş ve sunak yeri her zamanki yerlerinde olsunlar!" Böyle söyleyerek onu baş ve işaret parmaklarının yardımıyla almalı, göğsüne ve iki kaşının arasına sürmelidir.

6. Bir adam kendini suda görse şu beyiti okumalıdır: "Şanım olsun, gücüm olsun, güzelliğim, zenginliğim ve değerim olsun!" Kirli elbiselerini çıkartıp atmış kadınlar sevilirler. O nedenle kirli elbiselerini atmış güzel bir kadına yaklaşmak ve onu davet etmek gerekir.

7. Eğer kadın onun isteğine karşılık vermezse ona rüşvet vermek gerekir. Eğer hâlâ karşılık vermiyorsa onu sopayla yahut elle dövmeli, onu bastırarak şöyle demelidir: "Gücümle ve görkemimle görkemini alırım!" Böylece o ayıplı duruma düşer.

8. Eğer kadın ona istediğini verirse o şöyle söyler: "Gücümle ve görkemimle sana görkemini veririm!" Böylece ikisi de onurlu olur.

9. "Benimle aşk yapmaktan hoşlansın" diye düşünerek kadını kucağına alan, organını içeri sokup dudak dudağa gelen erkek şunu mırıldanmalıdır: "Doğurganlığınla, bütün uzuvlarınla geldin! Sen tüm uzuvların özüsün! Bu kadın, tıpkı zehirli bir okla vurulmuş gibi, zevkten kudursun!"

10. "Gebe kalıp doğurmasın" diye düşünerek organını içeri sokup dudak dudağa gelen erkek, bir nefes alıp nefes verdikten sonra şöyle demelidir: "Gücümle, menimle menimi senden geri istiyorum!" Böylece kadın tohumlanmamış olur.

11. "Gebe kalsın" diye düşünerek organını içeri sokup dudak dudağa gelen erkek, bir nefes alıp nefes verdikten sonra şöyle demelidir: "Gücümle, menimle menimi sana koyuyorum." Böylece kadın gebe kalır.

12. Eğer karısı bir adamı âşığıyla aldatıyorsa ve adam ondan nefret ediyorsa, pişmemiş topraktan bir kaba ateş yakmalı, kamış okları ters sırada dizmeli ve başları yağ ile sıvanmış ters sıralı okları kurban ederek şöyle demelidir: "Sen benim ateşime kurban oldun! Senin iç soluğunu ve dış soluğunu alırım. Sen benim ateşime kurban oldun! Senin oğullarını ve sığır sürülerini alırım. Sen benim ateşime kurban oldun! Senin kutsal ve iyi işlerini alırım. Sen benim ateşime kurban oldun! Senin tüm umut ve beklentilerini alırım." Kendisine bir Brāhman tarafından böyle lanet edilen bir kimse bu dünyadan âciz ve değersiz bir şekilde ayrılır. O nedenle bir kimse bu kutsal bilgileri bilen bir kişinin karısıyla oynaşmamalıdır. Doğrusu bunu bilen çok büyük bir insandır.

13. Bir kimsenin karısı aybaşı olduğu zaman üç gün metal kaptan bir şey içmemeli ve temiz elbiseler giymemelidir. Ona aşağı kasttan bir erkek ya da kadın dokunmamalıdır. Üç gece geçtikten sonra yıkanmalı ve pirinç topları hazırlamalıdır.

14. Bir kimse, bir Veda bilen, uzun ömürlü, beyaz bir oğlu olmasını isterse, süt ve yağla haşlanmış pirinç hazırlamalı ve yemeli. Onu doğurmak için ikisi de yemeli.

15. Bir kimse iki Veda bilen, uzun ömürlü, kahverengi gözlü, kumral bir oğul edinmek isterse, ekşi sütle ve yağla haşlanmış pirinç hazırlamalı ve yemeli. Onu doğurmak için ikisi de yemeli.

16. Bir kimse üç Veda bilen, uzun ömürlü, kırmızı gözlü, siyah bir oğul edinmek isterse, suyla ve yağla haşlanmış pirinç hazırlamalı ve yemeli. Onu doğurmak için ikisi de yemeli.

17. Bir kimse uzun ömürlü, okumuş bir kız evlat edinmek isterse, susam ve yağ ile haşlanmış pirinç hazırlanmalı ve yenmeli. Onu doğurmak için ikisi de yemeli.

18. Bir kimse uzun ömürlü, bütün Vedaları bilen, ünlü, iyi bir hatip ve halk adamı olan bir oğul edinmek isterse, et ve yağ ile haşlanmış pirinç hazırlanmalı ve yenmeli. Onu doğurmak için ikisi de yemeli. Et dana eti de olabilir sığır eti de.

19. Sabaha doğru Sthālīpāka[1] kuralına göre tereyağını saflaştırarak bu Sthālīpāka'yı parça parça sunar ve şöyle der: "Agni'ye selam (Svāhā)! Anumati'ye selam! Gerçek yaratıcı Sāvitrī'ye selam!" Bunu, sunumu yaptıktan sonra kendi yer, yedikten sonra karısına verir. Sonra ellerini yıkar, bir kaba su doldurur ve onu üç kez serperek şöyle der: "Ey Vişvāvasu, kalk da başka bir genç kız ara! Kocası ile birlikte bir kadın."[2]

20. Sonra adam kadını kucaklar ve der ki: "Ben Ama'yım (soluk), sen Sā'sın (söz). Sen Sā'sın, ben Ama'yım. Ben Sāman'ım, sen Rig'sin. Ben gökyüzüyüm, sen yeryüzüsün. Gel birbirimizi kucaklayalım! Tohumlarımız birbirine karışsın, bir erkek çocuk peydahlansın!"

21. Sonra onun bacaklarını ayırır ve şöyle der: "Gök ve yer, açılın!" Organını içeri sokup dudak dudağa geldikten sonra saçlarını üç kez okşar ve şöyle der: "Vishnu rahmi hazırlasın! Tvashtri şekiller versin! Pracāpati damlatsın, Dhātri de tohumu yerleştirsin! Ey Sinīvālī, tohumu ver, ey kocaman örgülü saçları olan hanım, tohumu ver! Lotus kolyelerle süslü ikiz tanrılar olan Aşvinler tohumu yerleştirsinler!

22. Altından sürtme çubuklarıyla İki Aşvin tanrısının sürtüp çıkardığı alev gibi, sizlerden onuncu ayda böyle bir çocuk çıkacak tohum diliyoruz. Yeryüzü Agni'nin tohumu-

---

1 Kapta pişmiş yemek, yani arpa veya pirinçle sütün karışımı ve bu karışımın sunulması.

2 Bunun Rigveda X, 85, 22'den eksik aktarma olduğu söyleniyor (Hume, 171).

nu barındırır; gökyüzü İndra'nın. Vāyu yönleri gibi bir tohumu ben de sana koyarım. İşte böyle!"

23. Kadın doğuracağı zaman adam onu suyla ıslatır ve şöyle der: "Rüzgârın her yönünden bir lotus dolu gölü titretmesi gibi, senin bebeğin de cenin zarını titretip öylece çıksın. Ağılın etrafına seti İndra çeker; ey İndra, bırak bebek engelleri aşıp çıksın!"

24. Bebek doğduğu zaman baba bir ateş yakıp onu kucağına alır, tereyağı ve yoğurdu bir metal tabakta karıştırır ve bir sunu hazırlar; hazırladığı sunuyu parça parça damlatarak şöyle der: "Bu oğulla daha da çoğalayım, evimde binlerce olsun! Kimse onu azaltamasın, ne neslimi ne de hayvanlarımı! Svāhā! Bendeki yaşam soluklarını sana sunuyorum! Svāhā! Bu tören sırasında eksik yaptığım bir şey varsa, bilge ve yetenekli Agni onu tamamlasın ve törenim eksiksiz olsun! Svāhā!"

25. Sonra çocuğun kulağına eğilip üç kere, "Konuş, konuş, konuş" der. Süt, bal ve tereyağını karıştırıp saf altından bir kaşıkla çocuğunu besler ve şöyle der: "Sana Bhūr'u veriyorum, sana Bhuvas'ı veriyorum, sana Svar'ı veriyorum! Bhūr, Bhuvas, Svar, sana her şeyi veriyorum!"

26. Sonra ona, "Sen Veda'sın" diyerek bir ad verir. O onun gizli adı olur.

27. Sonra oğlanı annesine verir ve onu göğsüne yaklaştırarak şöyle der: "Ey Sarasvatī, tükenmek bilmez, lezzetli, zengin, verimli, cömert ve her övgüyü hak eden göğsünü ona ver ki emsin."

28. Sonra oğlanın annesine şöyle der: "Sen Mitra ve Varuna soyundan İla'sın.[1] Ey kahraman kadın, sen bir kahraman doğurdun! Bizi kahramanlar yönünden zengin eden kadın, kahramanlar doğurmaya devam et!" Böyle bir oğula şöyle derler: "Hah, sen babandan da iyisin! Hah, sen büyük-

---

1 Rigveda'da "yenilenme, tazelenme tanrıçası"dır. İda diye de söylenir.

babandan da iyisin!" Doğrusu bunu bilen bir Brāhman'ın oğlu şan, şeref, kutsal bilgi ve görkemin en yüksek noktasına ulaşır.

V

1. Şimdi soy sayma: Bu öğretiyi Pautimāshī oğlu Kātyāyanī oğlundan aldı. Kātyāyanī oğlu Gautamī oğlundan, Gautamī oğlu Bhāradvācī oğlundan, Bhāradvācī oğlu Pārāşarī oğlundan, Pārāşarī oğlu Aupasvastī oğlundan, Aupasvastī oğlu Pārāşarī oğlundan, Pārāşarī oğlu Kātyāyanī oğlundan, Kātyāyanī oğlu Kauşikī oğlundan, Kauşikī oğlu Ālambī ve Vaiyāghrapadī oğullarından, Vaiyāghrapadī oğlu Kānvī ve Kāpī oğullarından, Kāpī oğlu...

2. Ātreyī oğlundan, Ātreyī oğlu Gautamī oğlundan, Gautamī oğlu Bhāradvācī oğlundan, Bhāradvācī oğlu Pārāşarī oğlundan, Pārāşarī oğlu Vātsī oğlundan, Vātsī oğlu Pārāşarī oğlundan, Pārāşarī oğlu Vārkārunī oğlundan, Vārkārunī oğlu Vārkārunī oğlundan, Vārkārunī oğlu Ārthabhagī oğlundan, Ārthabhagī oğlu Şaungī oğlundan, Şaungī oğlu Sānkritī oğlundan, Sānkritī oğlu Ālambāyanī oğlundan, Ālambāyanī oğlu Ālambī oğlundan, Ālambī oğlu Cāyantī oğlundan, Cāyantī oğlu Māndūkāyanī oğlundan, Māndūkāyanī oğlu Māndūkī oğlundan, Māndūkī oğlu Şāndilī oğlundan, Şāndilī oğlu Rāthītarī oğlundan, Rāthītarī oğlu Bhālukī oğlundan, Bhālukī oğlu Kraunçikī'nin iki oğlundan, Kraunçikī'nin iki oğlu Vaidribhatī'nin oğlundan, Vaidribhatī'nin oğlu Kārşakeyī'nin oğlundan, Kārşakeyī'nin oğlu Prāçinayogī'nin oğlundan, Prāçinayogī'nin oğlu Sāncīvī'nin oğlundan, Sāncīvī'nin oğlu Āsuravāsin Praşnī oğlundan, Praşnī oğlu Āsurāyana'dan, Āsurāyana Āsuri'den, Āsuri...

3. Yācnavalkya'dan, Yācnavalkya Uddālaka'dan, Uddālaka Aruna'dan, Aruna Upaveşi'den, Upaveşi Kuşri'den, Kuşri Vācaşravas'tan, Vācaşravas Cihvāvant Vādhyo-

ga'dan, Cihvāvant Vādhyoga Asita Vārshagana'dan, Asita Vārshagana Harita Kaşyapa'dan, Harita Kaşyapa Şilpa Kaşyapa'dan, Şilpa Kaşyapa Kaşyapa Naidhruvi'den, Kaşyapa Naidhruvi Vāç'tan, Vāç Ambhinī'den, Ambhinī Āditya'dan. Āditya'dan (Güneş) gelen bu beyaz kurban formülleri Vācasaneyi okulundan Yācnavalkya tarafından bildirildi.

4. Sancīvī'ye kadar aynı. Sancīvī oğlu Māndūkāyanī'den, Māndūkāyanī Māndavya'dan, Māndavya Kautsa Māhitthi'den, Māhitthi Vāmakakshāyana'dan, Vāmakakshāyana Şāndilya'dan, Şāndilya Vātsya'dan, Vātsya Kuşri'den, Kuşri Yacnavas Rācastambāyana'dan, Yacnavas Rācastambāyana Tura Kāvasheya'dan, Tura Kāvasheya Pracāpati'den, Pracāpati Brahma'dan. Brahma kendi kendine var olandır (svayambhū). Brahma'ya tapalım!

Om, şanti, şanti, şanti.

ÇHĀNDOGYA UPANİSHAD

Birinci Adhyāya

I

1. Om! Bir kimse bu heceyi Udgītha olarak yüceltmelidir, çünkü kişi yüksek sesle şarkı söylemeye Om ile başlar. Biraz daha açıklayacak olursak:

2. Şeylerin özü topraktır. Toprağın özü sudur. Suyun özü bitkilerdir. Bitkilerin özü insandır. İnsanın özü konuşmadır. Konuşmanın özü ilahidir (Rig). İlahinin özü melodidir (Sāman). Melodinin özü yüksek şarkıdır (Udgītha).

3. Bu sekizinci sırada sayılan en yüce, en ulu Udgītha, özlerin özüdür.

4. "Hangisi Rig'dir, hangisi Sāman'dır, hangisi Udgītha'dır" diye bir tartışma ortaya çıktı.

5. Rig konuşmadır. Sāman soluktur (Prāna). Udgītha ise Om hecesidir. Söz ve soluk, Rig ve Sāman çifttirler.

6. Bu çift Om hecesiyle birleşiktir. Bu çift bir araya geldiğinde her biri diğerinin isteğini tamamlar.

7. Bunu böyle bilen, Udgītha'yı Om hecesi olarak yüceltir ve istekleri tamamlayan haline gelir.

8. Yine, bu hece bir onaydır; çünkü bir kimse bir şeyi onaylayınca, "Om der. Bu tamamlama, yani onaydır. Bunu böyle bilen, Udgītha'yı Om hecesi olarak yüceltir ve istekleri tamamlayan haline gelir.

9. Üç Veda onunla başlar. Om dedikten sonra Adhvaryu rahibi ortaya çıkar. Om dedikten sonra Hotar rahibi dua okur. Om dedikten sonra Udgātār Sāmaveda okur. Bu heceyi över, onun özünü yüceltir, onurlandırır.

10. Bunu bilsin bilmesin herkes törenini bununla yapmalıdır. Ancak bilgi ve bilgisizlik çeşit çeşittir. Her kim bilgiyle, inançla, mistik öğretiyle (Upanishad) uygulamada bulunursa o çok etkili olur. Bu heceyle ilgili başkaca açıklamalar bunlardır.

II

1. Her ikisi de Pracāpati'den türemiş olan tanrılar ve ifritler (Devalar ve Asuralar) birbirleriyle çarpıştıklarında tanrılar, "Bununla ifritleri yeneriz" diyerek Udgītha'yı aldılar.

2. Sonra onu burunda soluk olarak yücelttiler. Bu ifritlere kötü geldi. İşte bu yüzden insan iyi ve kötü koku alır; çünkü bu ifritlere kötü gelmişti.

3. Sonra onlar Udgītha'yı söz olarak yücelttiler. Bu ifritlere kötü geldi. İşte bu yüzden insan iyi ve kötü konuşur; çünkü bu ifritlere kötü gelmişti.

4. Sonra onlar Udgītha'yı göz olarak yücelttiler. Bu ifritlere kötü geldi. İşte bu yüzden insan güzeli ve çirkini görür; çünkü bu ifritlere kötü gelmişti.

5. Sonra onlar Udgītha'yı kulak olarak yücelttiler. Bu ifritlere kötü geldi. İşte bu yüzden insan işitilmesi gerekeni de gerekmeyeni de duyar; çünkü bu ifritlere kötü gelmişti.

6. Sonra onlar Udgītha'yı akıl olarak yücelttiler. Bu ifritlere kötü geldi. İşte bu yüzden insan düşünülmesi gerekeni de gerekmeyeni de düşünür; çünkü bu ifritlere kötü gelmişti.

7. Sonra onlar Udgītha'yı ağızda soluk olarak yücelttiler. Sonra ifritler onlara saldırdıklarında sert bir kayaya çarpmış gibi olup parçalara ayrıldılar.

8. Bunu bilene kötülük etmek isteyen bir kimse, sert bir kayaya çarpan bir toprak parçası gibi, darmadağın olur. Böyle bir kimse sert bir kaya gibidir.

9. Bu soluğa sahip olan kötülükten uzak olacağı için, iyi koku kötü koku nedir bilmez. Bununla yiyen, bununla içen kişi diğer yaşamsal solukları da korur. Bu soluk ağızda bulunmuyorsa o kişi ölmüş demektir; nihayette onun ağzı açık kalır.

10. Angirasa onu Udgītha olarak yüceltti. İnsanlar onun gerçekten Angirasa olduğunu düşündüler, çünkü o organların (anga) ruhudur da o yüzden.

11. Brihaspati onu Udgītha olarak yüceltti. İnsanlar onun gerçekten Brihaspati olduğunu düşündüler, çünkü konuşma büyüktür (brihati) ve o da efendidir (pati) de o yüzden.

12. Ayāsya onu Udgītha olarak yüceltti. İnsanlar onun gerçekten Ayāsya olduğunu düşündüler, çünkü o ağızdan (āsya) çıkar gider (ayate) de ondan.

13. Baka Dālbhya onu bilirdi. O, Naimisha halkının Udgatri papazı olmuştu. O onların isteklerine uygun şarkılar söylerdi.

14. İsteğe göre etkili şarkı söyleyen kişi, bunu bilen birisi olur ve Om hecesini Udgītha olarak yüceltir. Böylece kendini de yüceltir.

III

1. Şimdi Udgītha ve hece ile ilgili tanımlamalara bakalım. Kişi güneşi Udgītha olarak yüceltmelidir. O doğup yükseldiği için (ud-yan) kişi canlılara şarkı söylemelidir (udgayati). O yükselerek korku ve karanlığı dağıtır. Bunu bilen kişi korku ve karanlığı dağıtan bir insan olur.

2. Bu ağızdaki solukla şu güneş aynı şeydir. Bu sıcaktır; o da sıcaktır. İnsanlar buna ve ona ses (svara) derler, ses yansıması (pratyāsvara) derler. O yüzden kişi bunu ve onu bir Udgītha olarak yüceltmelidir.

3. Ancak kişi, yaygın soluğu (vyāna) da bir Udgītha olarak yüceltmelidir. Kişi soluduğu zaman bu Prāna soluğudur. Dışa doğru soluk verdiğinde Apāna'dır. Bu ikisinin birliği yaygın soluğu oluşturur. Konuşma yaygın soluktur. O yüzden insan konuşurken ne soluğunu içeri çeker ne de dışarı verir.

4. Ric konuşmadır. O yüzden kişi Ric'i ne soluğunu içeri çekerek ne de dışarı vererek söyler. Sāman Ric'dir. O yüzden kişi Sāman'ı ne soluğunu içeri çekerek ne de dışarı vererek söyler. Udgītha Sāman'dır. O yüzden kişi Udgītha'yı ne soluğunu içeri çekerek ne de dışarı vererek söyler.

5. Güç isteyen başka işlerde, örneğin çubuk sürtüştürerek ateş yakma, bir hedefe koşma veya sert bir yayı germe gibi, kişi ne soluk alır ne de verir. Bu sebeple kişi yaygın soluğu bir Udgītha olarak yüceltmelidir.

6. Fakat kişi Udgītha hecesini ud, gī, tha diye de yüceltmelidir. Ud soluktur, çünkü bir kimse soluğu yardımıyla doğrulur (ut-tishthati); gī sözdür, çünkü kişi diyeceklerini sözle (giras) belirler; tha besindir, çünkü bütün dünya besinle ayakta kalır (sthita).

7. Ud gökyüzü, gī atmosfer, tha yeryüzüdür. Ud güneştir, gī rüzgârdır, tha ateştir. Ud Sāmaveda'dır, gī Yacurveda'dır, tha Rigveda'dır. Konuşma süt verir; bu süt Udgītha'nın ud, gī ve tha'dan oluşan hecelerini bilen içindir. O yiyecek sahibi olur, besin yiyici olur.

8. Şimdi isteklerin giderilmesine bakalım. Bir kimse şunlarda kendisine sığınak aramalı: Kişi dua ile meşgulken Sāmanlarda sığınak aramalı.

9. Bir kimse şair ermişle ve kendisine dua okunulan tanrı ile sınırlandırılmış Ric'lerde (ilahilerde) sığınak aramalıdır.

10. Bir kimse duanın söyleneceği şiir ölçüsünde sığınak aramalıdır. Kişi kendisi için okunacak duada ilahilerin biçimine sığınmalıdır.

11. Bir kimse duayı okuyacağı gökyüzü yönünde sığınak aramalıdır.

12. Son olarak, bir kimse istediğini dikkatlice düşünüp kendisi için dua okumalıdır. Bu durumda duanın gerçekleşmesi umulur; yeter ki dua istekle okunsun, evet istekle okunsun!

IV

1. Om! Kişi bu heceyi Udgītha olarak yüceltmelidir, çünkü yüksek sesle ilahi okumaya Om ile başlanır. Bununla ilgili açıklamalar şöyledir:

2. Tanrılar ölümden korktular ve üçlü bilgiye (üç Veda) sığındılar. Kendilerini şiir ölçüsüyle kapladılar (aççhādayan), bu yüzden şiir ölçüsüne çhandas dendi.

3. Bir kimsenin suda balık görmesi gibi, ölüm de onları Ric, Sāman ve Yacus'ta görür. Onlar bunu anladıklarında Ric'den, Sāman'dan ve Yacus'tan çıkar ve sese sığınırlar.

4. Bir kimse bir Ric bitirdiğinde Om sesi çıkarır; Sāman ve Yacus'ta da bu böyledir. O ses bu hecedir. O ölümsüzdür, korkusuzdur. Buna sığınan tanrılar ölümsüz ve korkusuz olurlar.

5. Bu heceyi bilen, buna sığınan ve bu heceyi seslendiren kişi ölümsüz ve korkusuz olur. Tanrılar ona sığınıp nasıl ölümsüz olurlarsa o da öyle ölümsüz olur.

V

1. Kuşkusuz Udgītha Om'dur ve Om Udgītha'dır. Aynı şekilde Udgītha güneştir ve o Om'dur, çünkü sürekli Om sesi çıkarır.

2. Kauşītaki oğluna dedi ki: "Ben doğrudan ona dua ettim, bu yüzden sen biricik oğlumsun. Onun çok sayıdaki ışınları üzerinde düşün; sen de birçok oğul edin." Tanrılar hakkında böyle.

3. Şimdi kişisel durum. Kişi, ağızda soluk alan Udgītha'ya saygı göstermelidir, çünkü o sürekli Om sesi çıkarır.

4. Kauşītaki oğluna dedi ki: "Ben sadece ona dua ettim, bu yüzden sen biricik oğlumsun. Soluğa çokluk olarak dua oku; senin birçok oğlun olsun."

5. Kuşkusuz Udgītha Om'dur, Om Udgītha'dır. Bu düşünceyle, yanlış okunan Udgītha, Hotar din adamının oturduğu yerden yeniden düzenlemesiyle düzeltilsin, evet düzeltilsin.

VI

1. Ric bu yeryüzüdür, Sāman ateştir. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā bu dünyadır, ama da ateştir. Böylece Sāma olur.

2. Ric atmosferdir, Sāman rüzgârdır. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā atmosferdir, ama da rüzgârdır. Böylece Sāma olur.

3. Ric göktür, Sāman güneştir. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā göktür, ama da güneştir. Böylece Sāma olur.

4. Ric yıldızlardır, Sāman aydır. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā yıldızlardır, ama ise aydır. Böylece Sāma olur.

5. Ric güneşin parlak beyazlığıdır, Sāman ise koyu karanlıktır. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir.

6. Sā güneşin parlak beyazlığıdır, ama ise koyu karanlıktır. Böylece Sāma olur. Güneşle birlikte görülen altın kişinin altın saçı, altın sakalı vardır. O, tırnak uçlarına kadar ziyadesiyle parlaktır.

7. Onun gözleri Kaypāsa lotusunun çiçeği gibidir. Onun adı yüksektir (ud). O tüm kötülüklerin üzerine yükselmiştir. Aynı şekilde, bunu bilen kişi de tüm kötülüklerin üzerine yükselir.

8. Onun şarkıları Ric ve Sāman'dır. O yüzden onlara Udgītha denir. O yüzden Udgatar rahibi bu adla çağrılır, çün-

kü o Ud'un (yüksek) şarkıcısıdır (gātri). O, uzaktaki güneşin ötesindeki dünyaların ve tanrıların arzularının tanrısıdır. Tanrılar hakkında böyle.

VII

1. Şimdi kişisellik hakkında. Ric konuşmadır, Sāman soluktur. Bu Sāman Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā konuşmadır, ama ise soluktur. Böylece Sāma olur.

2. Ric gözdür, Sāman ruhtur (Ātman). Bu Sāman Ric'de dinlenir, o yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā gözdür, ama ise ruhtur. Böylece Sāma olur.

3. Ric kulaktır, Sāman akıldır. Bu Sāman Ric'de dinlenir, o yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā kulaktır, ama ise akıldır. Böylece Sāma olur.

4. Sonra, Ric gözün müthiş parlaklığıdır; Sāman ise koyu karanlıktır. Bu Sāman şu Ric'de dinlenir. O yüzden Sāman Ric'de dinleniyor olarak söylenir. Sā gözün müthiş parlaklığı, ama ise koyu karanlıktır. Böylece Sāma olur.

5. Sonra, bu gözle görülen kişi ilahidir (Ric), şarkıdır (Sāman), tekrarlamadır (Uktha), kurban formülüdür (Yacus), duacıdır (Brahman). Bunun biçimiyle güneşte görülen kişinin biçimi aynıdır. Öncekinin şarkılarıyla bununki aynıdır. Birinin adı diğerinin de adıdır.

6. O altında bulunan dünyanın ve insanların isteklerinin efendisidir. O yüzden vīnā ile müzik yapanlar ona yaparlar. O yüzden onlar zenginlik sahibi olurlar.

7. Bunu bilerek Sāman söyleyen her ikisine de söyler. Önce kazandıklarından aşağısındaki dünyaları ve tanrıların isteklerini kazanır.

8. Sonra kazandıklarından sonraki dünyaları ve insanların isteklerini kazanır. O yüzden bunu bilen Udgatar rahibi şöyle söylemelidir: "Dua okuyarak hangi isteğe ulaşabili-

rim?" Çünkü gerçekten de dua okuyan isteklerinin efendisidir; bunu bilerek Sāman oku, evet Sāman oku!

VIII

1. Udgītha konusunda uzman üç insan vardır: Şilaka Şālāvatya, Çaikitāyana Dālbhya ve Pravāhana Caivali. Bunlar dediler ki: "Biz Udgītha'da ustayız. Gelin! Udgītha hakkında tartışalım."

2. "Olur" dediler ve hep birlikte oturdular. Sonra Pravāhana Caivali dedi ki: "Önce siz iki saygıdeğer kişi konuşsun. İki Brahman konuşurken ben onların sözünü dinleyeceğim."

3. Sonra Şilaka Şālāvatya, Çaikitāyana Dālbhya'ya dedi ki: "Gel sana bir soru sorayım." O da, "Sor" dedi.

4. "Sāman neye döner?" O dedi ki: "Sese." "Ses neye döner?" O dedi: "Soluğa." "Soluk neye döner?" O dedi: "Besine." "Besin neye döner?" O dedi ki: "Suya."

5. "Su neye döner?" O dedi: "Öte dünyaya." "Öte dünya neye döner?" O dedi: "Kimse göksel dünyanın ötesine gitmemelidir. Biz Sāman'ı göksel dünyanın üzerine kurduk, çünkü Sāman'a gök olarak dua edilir.

6. Sonra Şilaka Şālāvatya, Çaikitāyana Dālbhya'ya dedi ki: "Doğrusu senin Sāman'ın desteksizdir, ey Dālbhya. Birisi kalksa dese ki "senin kafan düşecek" senin kafanın düşmesi gerekecek.

7. "İyisi mi bunu sizden öğreneyim efendim." O dedi: "Öğren." "Öte dünya neye döner?" O dedi: "Bu dünyaya." "Bu dünya neye döner?" O dedi: "Kimse dünya desteğinin ötesini izlememelidir. Biz Sāman'ı bir destek olarak dünyanın üzerine kurduk, çünkü Sāman'a destek olarak dua edilir."

8. Sonra Pravāhana Caivali ona dedi ki: "Ey Şālāvatya, senin Sāman'ın bir sona ulaştı. Biri kalksa dese ki "senin kafan düşecek" senin kafanın düşmesi gerekecek." "Efendim, şunu ben sizden öğreneyim." O dedi: "Öğren."

IX

1. "Bu dünyanın desteği nedir?" O dedi: "Uzaydır." "Her şey o uzay boşluğunda ortaya çıkar, sonra yine o boşlukta kaybolur; bu yüzden boşluk her şeyden büyüktür, boşluk nihai hedeftir."

2. Bu en üstün Udgītha'dır. Bu sonsuzdur. Bunu bilen, Udgītha'yı en üstün olarak sayan kişi, en üstün kişi olur ve en üstün dünyaları kazanır.

3. Atidhanvan Şaunaka bu Udgītha'yı Udara Şāndilya'ya anlattı ve dedi ki: "Senin neslinden olanlar bu Udgītha'yı bildikleri zaman bu dünyadaki en güzel yaşama kavuşacaklar."

4. "Öteki dünyaları da aynı böyle olacak. Bunu bilen, bu dünyada Udgītha'yı en üstün olarak sayan kişi, buna uygun olarak öte dünyada da rahat eder, evet öte dünyada da rahat eder.

X

1. Dolu fırtınası vurduğunda, Kurulardan zengin bir adamın köyünde, Ushasti Çākrāyana adında yoksul bir adam, karısı Ātikī ile birlikte yaşamaktaydı.

2. Fasulye yemekte olan zenginden fasulye dilenip onları istedi. Adam, "Önümdekinden başka yok" dedi.

3. "Bana oradan ver" dedi. O da verdi ve "Al sana içtiğim sudan da vereyim" dedi.

4. "Nasıl olsa fasulyeler benim artığımı değil mi?" Ushasti dedi ki: "Eğer bunları yemezsem öleceğim. İçme suyu ise isteğe bağlı bir şey."

5. Yedikten sonra artanları da karısına götürdü. Kadın da yeterince yemek dilenmişti. Fasulyeleri bir kenara koydu.

6. Adam sabahleyin kalktı ve dedi ki: "Ah, eğer biraz yiyeceğimiz olsaydı paramız da olurdu! Kral kendisi için bir kurban töreni düzenletmekte. Bütün dinsel uygulamaları yapmak için kral beni seçebilirdi."

7. Karısı ona dedi ki: "Kocacığım, madem öyle, al sana fasulye." O onları yedi ve başlamakta olan kurban törenine gitti.

8. Orada dua okumaya hazırlanan Udgātri rahibine yaklaştı ve sonra Prastotri rahibine dedi ki:

9. "Prastotri rahibi, eğer Prastāva'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden giriş duasını (Prastāva) okuyacaksan, bil ki senin başın düşecek."

10. Aynı şekilde Udgātri rahibine de dedi ki: "Udgātri rahibi, eğer Udgītha'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden yüksek ilahiyi (Udgītha) okuyacaksan, bil ki senin başın düşecek.

11. Aynı şekilde, Pratihartri rahibine dedi ki: "Pratihartri rahibi, Pratihāra'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden karşılığı (Pratihāra) vermeye kalkarsan bil ki senin başın düşecek. Onlar da vazgeçip sessizce bir kenara oturdular.

XI

1. Sonra kurbanı yaptırtan kişi ona seslendi: "Sizi tanımak isterim efendim." O dedi ki: "Ben Ushasti Çākrāyana'yım."

2. Kurbanı yaptırtan dedi ki: "Bütün bu dinsel işler için ben de sizi arıyordum. Sizi bulamadığım için başkalarını tutmuştum.

3. Bütün dinsel uygulamaları siz yapın efendim." O, "Pekâlâ" dedi ve ekledi: "Madem benim denetimimde dua okunuyor, o zaman bunlara vereceğiniz parayı bana vermelisiniz." Kurbanı yaptırtan, "Peki" dedi.

4. Sonra Prastotri rahibi ona yaklaştı ve dedi ki: "Efendim, siz bana dediniz ki: 'Prastotri rahibi, eğer Prastāva'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden giriş duasını (Prastāva) okuyacaksan, bil ki senin başın düşecek.' Bu kutsallık nedir?"

5. O dedi ki: "Soluktur. Gerçekten de tüm canlılar yaşama solukla başlar, solukla yaşamdan ayrılırlar. İşte Prastāva'ya bağlı kutsallık budur. Bunu bilmeden dua okusaydın başın düşecekti, onun için sana öyle söyledim."

6. Sonra Udgātri rahibi ona yaklaştı ve dedi ki: "Efendim, siz bana dediniz ki: 'Udgātri rahibi, eğer Udgītha'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden Udgītha'yı okursan senin başın düşecek.' Bu kutsallık nedir?"

7. O dedi ki: "Güneştir. Gerçekten de tüm canlılar güneş yükseldiğinde ona dua okurlar. İşte Udgītha'ya bağlı kutsallık budur. Eğer bunu bilmeden Udgītha okusaydın başın düşecekti, o yüzden sana öyle söyledim."

8. Sonra Pratihartri rahibi ona yaklaştı ve dedi ki: "Efendim, siz bana dediniz ki: 'Pratihartri rahibi, Pratihāra'ya bağlı kutsallığın ne olduğunu bilmeden Pratihāra vermeye kalkışırsan senin başın düşecek.' Bu kutsallık nedir?"

9. O dedi ki: "Besindir. Gerçekten de tüm canlılar besin alarak yaşayabilirler. İşte Pratihāra'ya bağlı kutsallık budur. Eğer bunu bilmeden Pratihāra verseydin başın düşecekti, o yüzden sana öyle söyledim."

XII

1. Şimdi köpeklerin Udgītha'sı. Öyle oldu ki Bāka Dālbhya veya Glāva Maitreya,[1] Veda öğrenmeye gitti.

2. Orada karşısına beyaz bir köpek çıktı. Diğer köpekler onun çevresine toplanıp dediler ki: "Efendim, biz açız. Dua okuyarak bize yiyecek bulunuz ne olur!"

3. Sonra o onlara dedi ki: "Sabahleyin bu noktada benim çevremde toplanın." Bāka Dālbhya veya Glāva Maitreya, orada bekledi.

1 İki adla bilinen biri olsa gerek.

4. Orada rahipler el ele Bahishpavamana ilahisini okudular, köpekler de öyle yaptılar. Sonra hep birlikte oturup Him sesini çıkardılar.

5. Şöyle dua ettiler: "Om! Yiyelim. Om! İçelim! Om! Tanrı Varuna, Pracāpati, Sāvitrī bize yiyecek versin! Ey yiyeceğin tanrısı, bize yiyecek ver! Getir buraya! Om![1]

XIII

1. Bu dünya hā-u hecesidir. Hava hā-i hecesidir. Ay, atha hecesi; Öz iha hecesi, Ateş ī hecesidir.

2. Güneş ū sesidir. Ünlem e sesidir. Au-ho-i hecesi Vişvedevalardır (bütün tanrılar). Pracāpati Him sesidir. Soluk (Prāna) svara hecesidir. Besin yā hecesi, Virāc da vāç hecesidir.

3. On üçüncü ünlemsi ses, tanımlanmamış olan hum'dur.

4. Sözün kendilerine süt verdiği Sāmanların gizli anlamını bilenler, yiyeceğe sahip olurlar, yiyeceği yiyen olurlar; evet onlar gizli anlamı bilenlerdir.

---

1 Bu kısmın Brahmanlara taşlama niteliğinde olduğu söyleniyor (Bkz. Hume, 188).

İkinci Adhyāya

I

1. Om! Kuşkusuz Sāman'ı önemsemek çok iyidir. İyi olan ne varsa insanlar ona Sāman derler. İyi olmayan ne varsa o da Asāman'dır.

2. Yine insanlar derler ki: "O ona Sāman'la yaklaştı; yani bu, 'o ona iyilikle yaklaştı' demektir. O ona Sāman'sız yaklaştı. Yani bu, 'o ona iyilik olmadan yaklaştı' demektir."

3. Yine insanlar derler ki: "Bizim Sāmanımız varsa yaşasın, bizim iyi bir şeyimiz var demektir. Bizim Sāmanımız yoksa tuh! Bizim iyi bir şeyimiz yok demektir."

4. Bunu bilen kişi Sāman'ı önemser, iyi olarak sayar. Böyle bir kimseye iyi nitelikler gelir ve ona hizmet eder.

II

1. Bir kimse dünyalarda beş katlı Sāman'ı yüceltir. Dünya Himkāra'dır; ateş Prastāva, atmosfer Udgītha, güneş Pratihāra, gök Nidhana'dır. Bu yükselen sıradır.

2. Ters yöndeki sıra şöyledir: Gök Himkāra'dır; güneş Prastāva'dır, atmosfer Udgītha'dır, ateş Pratihāra, dünya Nidhana'dır.

3. Yükselen sırada olsun, tersi sırada olsun, dünyalar, beş katlı Sāman'ı ve bu sıralamaları bilene hizmet eder.

III

1. Yağmurlu fırtınada kişi beş katlı Sāman'ı yüceltmelidir. Doğu rüzgârı Himkāra'dır. Bulutlar Prastāva, yağmur Udgītha, şimşek çakması Pratihāra, suyun yükselmesi Nidhana'dır.

2. Bunu bilen, beş katlı yağmurlu fırtına Sāmanını yücelten kişiye yağmur yağar; o, yağmur yağdırır.

IV

1. Her türlü suda kişi beş katlı Sāman'ı yüceltmelidir. Bulutların toplanması Himkāra'dır. Yağmur damlaması Prastāva, suların doğuya doğru akması Udgītha, suların batıya doğru akması Pratihāra, deniz Nidhana'dır.

2. Bunu bilen, beş katlı her türlü su Sāmanını yücelten kişi suda ölmez; onun bol suyu olur.

V

1. Mevsimlerde kişi beş katlı Sāman'ı yüceltmelidir. İlkbahar Himkāra'dır; yaz Prastāva, yağmur mevsimi Udgītha, sonbahar Pratihāra, kış ise Nidhana'dır.

2. Bunu bilen, beş katlı mevsimler Sāmanını yücelten kişiye mevsimler hizmet eder; o, mevsim yönünden zengin olur.

VI

1. Hayvanlarda kişi beş katlı Sāman'ı yüceltmelidir. Keçiler Himkāra'dır; koyunlar Prastāva, inekler Udgītha, atlar Pratihāra, adam da Nidhana'dır.

2. Bunu bilen, beş katlı hayvanlar Sāmanını yücelten kişi hayvan edinir; hayvan yönünden çok zengin olur.

VII

1. Yaşam soluğunda (Prāna) kişi en üstün beş katlı Sāman'ı yüceltmelidir. Soluk Himkāra'dır; söz Prastāva'dır, göz Udgītha, kulak Pratihāra, akıl ise Nidhana'dır. Bunlar en üstün şeylerdir.

2. Bunu bilen, beş katlı en üstün yaşam soluğu Sāmanını yücelten kişi, en üstün kişi olur; en üstün dünyaları kazanır. Beş katlılar böyledir.

VIII

1. Şimdi yedi katlılar. Konuşmada kişi yedi katlı Sāman'ı yüceltmelidir. Hum, Himkāra'dır; pra Prastāva, ā Ādi;

2. Ud Udgītha, prati Pratihāra, upa Upadrava, ni Nidhana'dır.

3. Bunu bilen, yedi katlı konuşma Sāmanını yücelten kişi konuşmada süt yayar; onun konuşması süttür; o kişi besin yer, besin yönünden zengin olur.

IX

1. Kişi güneşi yedi katlı Sāman'la yüceltmelidir. O her zaman aynıdır, o yüzden o bir Sāman'dır.[1] O herkese karşı aynıdır, öyle ki insanlar, "O benim yüzüme vuruyor" der. O nedenle o bir Sāman'dır.

2. Kişi bilmelidir ki tüm canlılar onunla bağlantı halindedir. Güneş doğmadan önce Himkāra'dır. Hayvanlar onun bu biçimiyle ilintilidir. O yüzden onlar başlangıç türünden sesler çıkartırlar. Onlar bu Sāman'ın Himkārasını paylaşanlardır.

---

1 Sanskritte sama "aynı" demektir. Sama ile Sāman sözcükleri arasında söz oyunu yapılıyor.

3. Güneş tam doğduğu sırada Prastāva'dır. İnsanlar onun bu parçasıyla ilintilidir. O nedenle onlar dua ve övgüye isteklidirler. Onlar bu Sāman'ın Prastāvasını paylaşırlar.

4. İnek toplama zamanı Ādi'dir (Başlangıç). Bu zamanla kuşlar ilintilidir. O nedenle kuşlar, hiçbir destek almadan, kendi güçleriyle gökte uçarlar. Doğrusu onlar bu Sāman'ın Ādisini paylaşırlar.

5. Gün ortası Udgītha'dır. Bu zamanla tanrılar ilintilidir. O nedenle onlar Pracāpati'nin en iyi dölleridirler. Onlar bu Sāman'ın Udgīthasını paylaşırlar.

6. Gün ortasından akşamüzerine kadar Pratihāra'dır. Bu zamanla ceninler ilintilidir. O nedenle bunlar sıkı tutulup düşürülmezler. Bunlar, bu Sāman'ın Pratihārasını paylaşırlar.

7. Akşamüzerinden günbatımına kadarki süre Upadrava'dır. Bu zamanla vahşi hayvanlar ilintilidir. O yüzden bunlar bir insan gördükleri zaman deliklerine kaçarlar; bunlar bu Sāman'ın Upadravasını paylaşırlar.

8. Güneş battıktan sonrası Nidhana'dır (Bitiriş). Bu zamanla atalar ilintilidir. O nedenle insanlar atalarını korurlar. Bunlar, bu Sāman'ın Nidhanasını paylaşırlar.

X

1. Kişi, ölçüsü olan Sāman'ı ölüme kadar yüceltmelidir. Himkāra'nın üç hecesi vardır. Prastāva'nın da üç hecesi vardır. Bu aynıdır (Sāma).

2. Ādi'nin iki hecesi, Pratihāra'nın dört hecesi vardır. İkinciden al birinciye ekle eşit olurlar.

3. Udgītha'nın üç, Upadrava'nın dört hecesi vardır. İkisinde de üç hece olduğu için eşittirler, birinde bir hece fazladır. Üç hece onları eşit yapar.

4. Nidhana'nın üç hecesi vardır. O da aynıdır. Bunların hepsi yirmi iki hecedir.

5. Kişi yirmi birle güneşe erişir. Güneş buradan yirmi bir uzaktadır. Yirmi iki ile güneşin de ötesi kazanılır. Bu göktür. Bu kedersizliktir.

6. O kişi güneşin kahramanlığından da büyük olan güneş kahramanlığını kazanır; bunu bilen kişi, ölüme kadar yedi katlı Sāman'ı yüceltir, evet Sāman'ı yüceltir.

XI

1. Akıl Himkāra'dır; konuşma Prastāva'dır, görme Udgītha'dır, duyma Pratihāra'dır, soluk Nidhana'dır. Bu, yaşam soluğu üzerine kurulu Gāyatrī Sāman'dır.

2. Bu yaşam soluğu üzerine kurulu Gāyatrī Sāman'ı bilen kişi, yaşam soluğuna hükmeder; dolu dolu yaşar, uzun yaşamı olur. Ünü, soyu ve büyük sığır sürüleri olur. O yüce akıllıdır. Bu onun kuralıdır.

XII

1. Ateş çubuklarının sürtüştürülmesi Himkāra'dır. Duman çıkması Prastāva'dır. Alevlenmesi Udgītha'dır; odunların kömürleşmesi Pratihāra'dır. Ateşin tamamen sönmesi Nidhana'dır. Tamamen sönüş Nidhana'dır. Bu, ateş üzerine kurulu Rathantara Sāman'dır.

2. Bu ateş üzerine kurulu Rathantara Sāman'ı bilen kişi besin yiyen bir kimse olur. Kutsal bilgisi önemli, dolu dolu yaşayan, uzun ömürlü bir kimse olur. Ünü, soyu ve bol sığır sürüleri olan bir kimse olur. O ağzına yudum alıp onu ateşe tükürmez; bu onun kuralıdır.

XIII

1. Çağıran Himkāra'dır, rica eden Prastāva'dır. Kadınla birlikte yatan Udgītha'dır. Kadının üstüne yatan Prati-

hāra'dır, sonuncu gelen Nidhana'dır. Bitiren Nidhana'dır. Bu, cinsel ilişki üzerine kurulu Vāmadevya Sāman'dır.

2. Bu cinsel ilişki üzerine kurulu Vāmadevya Sāman'ı bilen kişi cinselliğe kavuşur, her tür ilişkiye erişir. Dolu dolu yaşar, uzun ömürlü olur. Ünü, soyu ve bol sığır sürüleri olur. O, hiçbir kadından kaçmaz. Bu onun kuralıdır.

XIV

1. Doğan güneş Himkāra'dır. Doğmuş güneş Prastāva'dır. Gün ortası Udgītha, akşamüzeri Pratihāra, güneşin batışı da Nidhana'dır. Bu, güneş üzerine kurulu Brihad Sāman'dır.

2. Bu güneş üzerine kurulu Brihad Sāman'ı bilen kişi, parlak bir yiyici olur. Dolu dolu yaşar, uzun ömürlü olur. Ünü, soyu ve bol sığır sürüleri olur. O, sıcak olduğunda hiç kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XV

1. Sislerin toplanması Himkāra'dır. Bulut oluşması Prastāva'dır. Yağmur yağması Udgītha, şimşek çakması Pratihāra, yağmurun kesilmesi Nidhana'dır. Bu, yağmur üzerine kurulu Vairūpa Sāman'dır.

2. Bu yağmur üzerine kurulu Vairūpa Sāman'ı bilen kişi çok çeşitli ve güzel biçimli bir sürü sığıra sahip olur. Dolu dolu yaşar, ömrü uzun olur. Çok çocuğu, çok sığırları ve büyük ünü olur. O, yağmur yağdığında hiç kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XVI

1. İlkbahar Himkāra'dır. Yaz Prastāva, yağmur mevsimi Udgītha'dır, sonbahar Pratihāra, kış Nidhana'dır. Bu, mevsimler üzerine kurulu Vairaca Sāman'dır.

2. Bu mevsimler üzerine kurulu Vairaca Sāman'ı bilen kişi, sahip olduğu nesiller, sığır sürüleri ve görkemli kutsal bilgisiyle bir kral gibi parlar. Dolu dolu yaşar, uzun ömürlü olur. Ünü, soyu ve sığır sürüleri çok olur. O, mevsimlere hiç kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XVII

1. Yeryüzü Himkāra'dır. Atmosfer Prastāva, gökyüzü Udgītha, yönler Pratihāra, okyanus da Nidhana'dır. Bunlar, dünyalar üzerine kurulu Şakvarī Sāman sözleridir.

2. Bu dünyalara üzerine kurulu Şakvarī Sāman sözlerini bilen kişi, dünya sahibi olur. Dolu dolu yaşar, uzun ömürlü olur. Ünü, soyu ve sığır sürüleri çok olur. O, dünyalara kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XVIII

1. Keçiler Himkāra'dır. Koyunlar Prastāva. İnekler Udgītha'dır, atlar Pratihāra; insan da Nidhana'dır. Bu, hayvanlar üzerine kurulu Revati Sāman'dır.

2. Bu hayvanlar üzerine kurulu Revati Sāman'ı bilen kişi hayvan sahibi olur. Dolu dolu yaşar, ömrü uzun olur. Ünü, soyu ve sığır sürüleri çok olur. O, hayvanlara hiç kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XIX

1. Saç Himkāra'dır; deri Prastāva. Et Udgītha'dır, kemik Pratihāra. İlik de Nidhana'dır. Bu, vücudun organları üzerine kurulu Yacnayacnīya Sāman'dır.

2. Bu vücudun organları üzerine kurulu Yacnayacnīya Sāman'ı bilen kişi vücut organlarına hâkim olur, hiçbir organı kusurlu olmaz. Dolu dolu yaşar, ömrü uzun olur. Ünü, so-

yu ve sığır sürüleri çok olur. O bir yıl ilik yemez. Bu onun kuralıdır. Öte yandan kişi hiç ilik yememelidir.

XX

1. Agni (ateş) Himkāra'dır; Vāyu (rüzgâr) Prastāva. Āditya (güneş) Udgītha'dır, Nakshatralar (yıldızlar) Pratihāra. Çandramā (ay) Nidhana'dır. Bu, tanrılar üzerine kurulu Rācana Sāman'dır.

2. Bu tanrılar üzerine kurulu Rācana Sāman'ı bilen kişi bu tanrılarla bir olur, onların yaşadığı dünyaya gider. Dolu dolu yaşar, ömrü uzun olur. Ünü, soyu ve sığır sürüleri çok olur. O Brahmanlara hiç kusur bulmaz. Bu onun kuralıdır.

XXI

1. Üç bilgi (Rig, Sāma, Yacur) Himkāra'dır. Üç dünya (Yer, Hava, Gök) Prastāva'dır. Agni, Vāyu, Āditya Udgītha'dır. Yılanlar, Gandharvalar, atalar, Nidhana'dır. Bu, dünyadaki her şey üzerine kurulu Sāman'dır.

2. Bu dünyadaki her şey üzerine kurulu Sāman'ı bilen kişi dünyadaki her şey olur.

3. Bu noktada şu beyit söylenir:
Bu beş katlı üçlü şeylerden daha güzel
Daha yüksek bir şey yoktur.

4. Bu gerçeği bilen dünyadaki her şeyi bilir,
Tüm çevredeki tüm bölgeler ona övünç verir.
Kişi, "ben dünyadaki her şeyim" düşüncesini yüceltmelidir. Bu onun kuralıdır. Bu onun kuralıdır!

XXII

1. Sāman'ın kükreyen, hayvan biçimli haline dua ederim. Agni'ye ait Udgītha'ya, Pracāpati'ye ait başka bir şekle, So-

ma'ya ait olana, yumuşak ve sakin Vāyu'ya, saf ve güçlü İndra'ya, turna gibi olan Brihaspati'ye, kötü ses veren Varuna'ya. Kişi bunların hepsine dua etmeli, sadece Varuna'ya ait olandan kaçınmalıdır.

2. "Tanrılara ilahiler söyleyerek ölümsüzlüğe kavuşayım" diyerek kişi ilahi söylemelidir. "Atalara sunular, insanlara umut, sığırlara ot ve su, kurban sunana göksel bir dünya, kendisine de yiyecek" dileyerek kişi tüm bunlar üzerine yoğunlaşıp dikkatle dualar okumalıdır.

3. Tüm sesli harfler İndra'nın biçimleridir. Tüm "se" sesi çıkaranlar Pracāpati'nin biçimleridir. Diğer bütün sessiz harfler Mrityu'nun (Ölüm) biçimleridirler. Eğer birisi birisine onun sesleriyle saldıracak olursa o kişi şöyle demelidir: "Koruması için İndra'ya yalvarırım. O sana karşılığını verecektir."

4. Aynı şekilde, birisi birisine "se" sesi çıkaran seslerle saldırırsa o kişi şöyle demelidir: "Koruması için Pracāpati'ye yalvarırım. O seni pataklayacaktır." Aynı şekilde, birisi birisine diğer bütün sessiz harflerle saldırırsa, o kişi şöyle demelidir: "Koruması için Mrityu'ya yalvarırım. O seni yakıp kül edecektir."

5. Bütün sesliler güçlü ve seslice telaffuz edilmeli ve şöyle düşünülmelidir: "İndra'ya güç vereyim." Bütün se'li sesler kaydırmadan, atlanmadan telaffuz edilmeli ve şöyle düşünülmelidir: "Pracāpati varlığımdan güven duysun." Kalan sessiz harfler de birbirine karıştırılmadan yavaşça telaffuz edilmeli ve şöyle düşünülmelidir: "Ölüm varlığımdan geri dursun."

XXIII

1. Üç tür Dharma vardır. Bunlardan birincisi, kurban sunma, Veda çalışma ve sadaka vermedir. İkincisi çile doldurmadır. Üçüncüsü de bir hocanın evine yerleşip kutsal bil-

gi edinen öğrenci durumunu sağlamadır. Bunların hepsi de değerli dünyaları kazanırlar. Brahma'da sıkı sıkıya barınanlar ölümsüzlüğe kavuşurlar.

2. Pracāpati dünyalar üzerine yoğunlaştı. Bu yoğunlaşılan dünyalardan üç türlü bilgi çıktı. O buna da yoğunlaştı. Yoğunlaşılan bundan üç hece çıktı. Bunlar bhūr, bhuvah ve svar'dır.

3. O bunlara da yoğunlaştı. Yoğunlaşılan bunlardan Om hecesi çıktı. Nasıl yapraklar dalda birleşirlerse sözler de Om hecesinde birleşirler. Om dünyadaki her şeydir. Om bu dünyadaki her şeydir.

XXIV

1. Kutsal bilgiyi şerh edenler derler ki: "Vasular sabahki Soma sunumuna aittir; Rudralar gün ortasındakine, Ādityalar ve Vivadevalar da üçüncü Soma sunumuna aittirler.

2. O zaman kurban sunucusunun dünyası neresidedir? Eğer bilmiyorsa nasıl kurbanı başarıyla sunabilir ki? O zaman bunu ona bildirelim.

3. Sabah duası başlamadan önce o, Gārhapatya ateşinin arkasına oturur, yüzünü kuzeye döner ve Vasulara Sāman okur:

4. "Dünyana kapı aç ki seni görebilelim,
Krallığı elde edebilmek için!"

5-6. Sonra o sunuyu sunar ve şöyle der: "Toprak sahibi, dünya sahibi Agni, sana tapınırım. Kurban sunan bana bir dünya bul! Bu kurbancının dünyasıdır. Kurban sunan ben, yaşamdan sonra oraya gideceğim. Svāha! Çubuğu aç da dünyaya girelim!" Böyle diyerek doğrulur. Öte yandan Vasular ona sabahki Soma sunusunu verirler.

7. Gün ortasındaki Soma sunumuna başlamadan önce Agnīdhrīya ateşinin arkasına oturur, yüzünü kuzeye döner ve Rudralara Sāman okur:

8. "Dünyana kapı aç ki seni görebilelim,
Büyük krallığı elde edebilmek için!"

9-10. Sonra o sunuyu sunup şöyle der: "Hava sahibi, dünya sahibi Vāyu, sana tapınırım. Kurban sunan bana bir dünya bul! Bu kurbancının dünyasıdır. Kurban sunan ben, yaşamdan sonra oraya gideceğim. Svāha! Çubuğu aç da dünyaya girelim!" Böyle diyerek doğrulur. Öte yandan Rudralar ona gün ortası Soma sunusunu verirler.

11. Üçüncü Soma sunumuna başlamadan önce Āhavanīya ateşinin arkasına oturur, yüzünü kuzeye döner ve Ādityalar ile Vişvadevalara Sāman okur:

12. "Dünyana kapı aç ki seni görebilelim,
Baş krallığı elde edebilmek için!"

13. Ādityaların Sāmanı böyledir. Vişvadevalarınki ise şöyledir:

"Dünyana kapı aç ki seni görebilelim,
Tam krallığı elde edebilmek için."

14-15. Böylece o sunu sunup şöyle der: "Gök sahibi, dünya sahibi Ādityalara ve Vişvadevalara tapınırım. Kurban sunan bana bir dünya bulun! Bu kurbancının dünyasıdır. Kurban sunan ben, yaşamdan sonra oraya gideceğim. Svāha! Çubuğu aç da dünyaya girelim!" Böyle diyerek doğrulur. Öte yandan Ādityalar ve Vişvadevalar ona üçüncü Soma sunusunu verir. İşte bunları bilen kurbanı eksiksiz yapar; evet, eksiksiz yapar.

Üçüncü Adhyāya

I

1. Om! Uzaktaki güneş tanrıların balıdır. Gökyüzü onun eğik direğidir. Havaküre onun peteğidir. Işık parçacıkları da ondan türeyenlerdir.

2. Güneşin doğu ışınları onun doğu petek hücreleridir. Rig beyitleri arılardır. Çiçek Rigveda'dır. Ondan abıhayat damlar.

3. Bu Rig beyitleri Rigveda'ya yoğunlaştı. Yoğunlaşılmış olan ondan onun parlaklığı, gücü, gayreti, besini ve öz ihtişamı doğdu.

4. O ileri doğru aktı. O güneşi tazeledi. İşte güneşin kırmızı görünüşü bundandır.

II

1. Güneşin güney ışınları onun güney petek hücreleridir. Yacur formülleri arılardır. Çiçek Yacurveda'dır. Ondan abıhayat damlar.

2. Bu Yacur formülleri Yacurveda'ya yoğunlaştı. Yoğunlaşılmış olan ondan onun parlaklığı, gücü, gayreti, besini ve öz ihtişamı doğdu.

3. O ileri doğru aktı. O güneşi tazeledi. İşte güneşin beyaz görünüşü bundandır.

III

1. Güneşin batı ışınları onun batı petek hücreleridir. Sāman şarkıları arılardır. Çiçek Sāmaveda'dır. Ondan abıhayat damlar.

2. Bu Sāman şarkıları Sāmaveda'ya yoğunlaştı. Yoğunlaşılmış olan ondan onun parlaklığı, gücü, gayreti, besini ve öz ihtişamı doğdu.

3. O ileri doğru aktı. O güneşi tazeledi. İşte güneşin kara görünüşü bundandır.

IV

1. Güneşin kuzey ışınları onun kuzey petek hücreleridir. Atharvanlar ve Angiraslar onun arılarıdır. Çiçek, eski hikâyeler ve efsanelerdir (itihāsa-purāna). Ondan abıhayat damlar.

2. Bu Atharvanlar ve Angiraslar eski hikâyelere ve efsanelere yoğunlaştılar. Yoğunlaşılmış olan ondan onun parlaklığı, gücü, gayreti, besini ve öz ihtişamı doğdu.

3. O ileri doğru aktı. O güneşi tazeledi. İşte güneşin çok fazla karanlık görünüşü bundandır.

V

1. Güneşin yukarı giden ışınları onun yukarı petek hücreleridir. Gizli öğretiler onun arılarıdırlar. Çiçek Brahma'dır. Ondan abıhayat akar.

2. Bu gizli öğretiler Brahma'ya yoğunlaştılar. Yoğunlaşılmış olan ondan, onun parlaklığı, gücü, gayreti, besini ve öz ihtişamı doğdu.

3. O ileri doğru aktı. O güneşi tazeledi. İşte güneşin ortasında titreyen görüntü budur.

4. Bunlar özlerin özleridir, çünkü Vedalar özdür, bunlar da onların özüdür. Aynı şekilde, bunlar nektarların nektarlarıdır, çünkü Vedalar nektar, bunlar da onların nektarıdır.

VI

1. Agni'nin onlara ağız olduğu bu ilk nektarla (Rigveda) Vasular yaşam bulurlar.[1] Tanrılar yemezler ve içmezler. Onlar bu nektarı görerek doyarlar.

2. Onlar güneşin bu (kırmızı) biçimine girerler ve onun bu biçiminden çıkarlar.

3. Bu nektarı böyle bilenler, Agni'nin onlara ağız olduğu nektarı görüp doyan Vasulardan biri olurlar. O bu biçime girer ve bu biçimden çıkar.

4. Güneş doğudan doğup batıdan batana kadar o kişi Vasuların yöneticisi ve hükümdarı olacaktır.

VII

1. İndra'nın onlara ağız olduğu bu ikinci nektarla (Yacurveda) Rudralar yaşam bulurlar. Tanrılar yemezler ve içmezler. Onlar bu nektarı görerek doyarlar.

2. Onlar güneşin bu beyaz biçimine girerler ve onun bu biçiminden çıkarlar.

3. Bu nektarı böyle bilenler, İndra'nın onlara ağız olduğu, nektarı görüp doyan Rudralardan biri olurlar. O bu biçime girer ve bu biçimden çıkar.

4. Güneş doğudan doğup batıdan batana ve iki kez de güneyden doğup kuzeyden batana kadar o kişi Rudraların yöneticisi ve hükümdarı olacaktır.

VIII

1. Varuna'nın onlara ağız olduğu bu üçüncü nektarla (Sāmaveda) Ādityalar yaşam bulurlar. Tanrılar yemezler ve içmezler. Onlar sadece bu nektarı görerek doyarlar.

---

1 Vasular, sabah sıkılan Soma'nın ayinine geldikleri düşünülen baş tanrılardır. Ayinde yanan ateş (agni) tanrılara giden ağız olarak düşünülmekte ama onların yeme içmeyle değil, ilk nektar olan Rigveda ile doydukları söylenmektedir.

2. Onlar güneşin bu karanlık biçimine girerler ve onun bu biçiminden çıkarlar.

3. Bu nektarı böyle bilenler, Varuna'nın onlara ağız olduğu, nektarı görüp doyan Ādityalardan biri olurlar. O bu biçime girer ve bu biçimden çıkar.

4. Güneş güneyden doğup kuzeyden batana ve iki kez de batıdan doğup doğudan batama kadar o kişi Ādityaların yöneticisi ve hükümdarı olacaktır.

IX

1. Soma'nın onlara ağız olduğu bu dördüncü nektarla (Atharvaveda) Marutlar yaşam bulurlar. Tanrılar yemezler ve içmezler. Onlar sadece bu nektarı görerek doyarlar.

2. Onlar güneşin bu fazlasıyla karanlık biçimine girerler ve onun bu biçiminden çıkarlar.

3. Bu nektarı böyle bilenler, Soma'nın onlara ağız olduğu, nektarı görüp doyan Marutlardan biri olurlar. O bu biçime girer ve bu biçimden çıkar.

4. Güneş batıdan doğup doğudan batana ve iki kez de kuzeyden doğup güneyden batana kadar o kişi Marutların yöneticisi ve hükümdarı olacaktır.

X

1. Brahma'nın ağız olduğu bu beşinci nektarla (Upanishadlar) Sādhyalar yaşam bulurlar. Tanrılar yemezler ve içmezler. Onlar sadece bu nektarı görerek doyarlar.

2. Onlar güneşin bu ortada titreyen biçimine girerler ve onun bu biçiminden çıkarlar.

3. Bu nektarı böyle bilenler, Brahma'nın onlara ağız olduğu, nektarı görüp doyan Sādhyalardan biri olurlar. O bu biçime girer ve bu biçimden çıkar.

4. Güneş kuzeyden doğup güneyden batana ve iki kez de en yüksek noktada doğup en alçak noktada batana kadar o kişi Sādhyaların yöneticisi ve hükümdarı olacaktır.

XI

1. En yüksek noktada doğduktan sonra artık daha fazla doğmak ve batmak yoktur. O ortada yalnız duracaktır. Bu noktada şu beyit okunur:

2. O uzak gökte batmaz ve uzak gökte doğmaz,
Bu gerçekle, ey tanrılar, Brahma'dan mahrum kalmayayım.

3. İşte Brahma'nın bu gizli öğretisini (Upanishad) bilen kişi için güneş ne doğar ne batar; o kişi için her zaman gündüzdür.

4. Brahma bunu Pracāpati'ye anlattı. Pracāpati Manu'ya, Manu nesillerine. En büyük oğlu olarak babası Brahma'yı Uddālaka Aruni'ye anlattı.

5. Bu Brahma'yı bir baba en büyük oğluna veya en değerli öğrencisine anlatmalıdır.

6. Ona etrafı suyla çevrili ve içi hazineyle dolu bir dünya bile teklif edilse o bunu başkasına anlatmamalı ve "Bu ondan daha değerlidir, bu ondan daha değerlidir" demelidir.

XII

1. Ortaya çıkmış her ne varsa hepsi de Gāyatrī şiir ölçüsüdür. Gāyatrī sözdür. Söz şarkı okur (gāyati) ve tüm varlıkları korur (trāyate).

2. Bu dünya neyse Gāyatrī de odur; çünkü her ne varsa bunun üzerinde var olmuştur. Ondan öteye gitmez.

3. Bu dünya neyse insanın bedeni de odur; çünkü onda yaşam solukları vardır. Ondan öte bir şeyde var olmazlar.

4. İnsan bedeni neyse insanın kalbi de odur; çünkü bu yaşam solukları onda kurulmuştur. Ondan öteye gitmez.

5. Bu Gāyatrī dört yönlü, altı katlıdır. Onu yücelten bir Rig beyiti vardır:

6. Purusha'nın büyüklüğü böyle, hatta bundan da fazladır.

Yaratıklar onun dörtte biridir, dörtte üçüyse gökteki ölümsüzlüktedir.[1]

7. Brahma denilen kavram, insanın dışındaki boşlukla aynıdır. İnsanın dışındaki boşluk neyse...

8. İnsanın içindeki boşluk odur. İnsanın içindeki boşlukla...

9. İnsanın kalbindeki boşluk aynıdır. O doludur ve eylemsizdir. Bunu bilen, dolu ve eylemsiz başarıyı kazanır.

XIII

1. Bu kalbin, tanrılara açılan beş kapısı vardır. Onun doğu kapısı Prāna soluğudur, gözdür, güneştir. Kişi onu kızarıklık ve besin olarak yüceltmelidir. Bunu bilen, parlak ve besin yiyen birisi olur.

2. Onun güney kapısı Vyāna soluğudur, kulaktır, aydır. Kişi bunu başarı ve şan olarak yüceltmelidir. Bunu bilen, başarılı ve şanlı olur.

3. Onun batı kapısı Apāna soluğudur, sözdür, ateştir. Kişi bunu kutsal bilgiye duyulan saygı ve besin olarak yüceltmelidir. Bunu bilen, kutsal bilgilerde saygı gören ve besin yiyen birisi olur.

4. Onun kuzey kapısı Samāna soluğudur, akıldır, yağmur bulutudur. Kişi onu ün ve güzellik olarak yüceltmelidir. Bunu bilen, ünlü ve güzel olur.

5. Onun yukarı açılan kapısı, Udāna soluğudur, rüzgârdır, uzaydır. Kişi bunu kuvvet ve azamet olarak yüceltmelidir. Bunu bilen, kuvvetli ve azametli olur.

6. Doğrusu bu beş Brahma adamı, göksel dünyanın kapı bekçileridir. Bu beş Brahma adamının göksel dünyanın kapı bekçileri olduğunu bilenlerin ailesinde bir kahraman doğar. Beş Brahma adamının göksel dünyanın kapı bekçileri olduğunu bilen göksel dünyaya ulaşır.

---

1 Rigveda X, 90, 3.

7. Bu göğün ötesine, tüm yaratılışın ötesine, her şeyin ötesine, daha büyüğü olmayan en yüce dünyalara parlayan ışıkla kişinin içindeki ışık aynıdır.

8. Bunlar onu algılama yollarıdır: Vücuttaki ısıyı dokunup hissetme; kulaklarını kapatıp sanki bir ses varmış gibi, sanki bir gürültü, bir yanan ateş sesi varmış gibi dinleme. Bir şey görülmüş ya da duyulmuş gibi olan ışığa kişi dikkatle hürmet etmeli. O kişi görmekten güzel, işitmekten ünlü olur; evet, bunu bilen öyle olur.

XIV

1. Elbette bütün her şey Brahma'dır.[1] Onda var olan, onda son bulan, onda soluyan insan ona tapınsın. İnsan istekten oluşur. Bu dünyada isteğine göre yer alır, isteğine göre göç eder. O halde kişi isteğini belirlesin.

2. O akıl olarak, vücutta Prāna olarak gözükür; biçimi ışıktır, düşüncesi gerçektir, ruhu boşluktur; tüm işleri, tüm istekleri, tüm korkuları, tatları kapsar; tüm dünyayı içine alır, konuşmaz, kayıtsızdır.

3. Kalbimdeki öz, bir pirinç tanesinden, bir arpa tanesinden, bir hardal çekirdeğinden, bir Şyāmāka çekirdeğinden daha küçüktür. Kalbimdeki öz yeryüzünden, hava boşluğundan, gökyüzünden, bütün dünyalardan daha büyüktür.

4. Tüm işleri, tüm istekleri, tüm korkuları ve tatları kapsayan, tüm dünyayı içine alan, konuşmayan, kayıtsız olan ve kalbimde yer alan öz bu Brahma'dır. Bu dünyadan ayrıldığımda ona kavuşacağım. Bir kimse buna inanırsa tüm şüpheleri kaybolur. Böyle derdi Şāndilya, ah Şāndilya!

---

1 Sarvam khalu idam Brahma.

XV

1. Üst kısmı hava, alt kısmı toprak, köşeleri yönler, kapağı gökyüzü olan ve hiç bozulmayan bir hazine sandığıdır bu; her şey onun içindedir.

2. Onun doğu tarafı Cuhū, güney tarafı Sahamānā, batısı Rācnī, kuzey tarafı da Subhūtā diye adlandırılır. Bu yönlerin çocuğu Vāyu'dur.[1] Bu Vāyu'nun göğün yönlerinin çocuğu olduğunu bilen, oğul için yas tutmaz. "Ben havanın, yönlerin çocuğu olduğunu biliyorum; o halde bir oğul için yas tutmayayım."

3. Şununla, şununla, şununla, kutsal sandığa sığınırım. Şununla, şununla, şununla yaşam soluğuna sığınırım. Şununla, şununla, şununla bhūr'a sığınırım. Şununla, şununla, şununla bhuvas'a sığınırım. Şununla, şununla, şununla svar'a sığınırım.

4. Sığınırım dediğim yaşam soluğu, var olan her şey demektir. İşte ben ona sığınırım.

5. Bhūr'a sığınırım derken, yeryüzüne, havaya ve gökyüzüne sığınırım demiş olurum.

6. Bhuvas'a sığınırım derken, Agni'ye (ateş), Vāyu'ya (hava) ve Āditya'ya (güneş) sığınırım demiş olurum.

7. Svar'a sığınırım derken de Rigveda'ya, Yacurveda'ya ve Sāmaveda'ya sığınırım demiş olurum.

XVI

1. Kişi kurbandır. Onun ilk yirmi dört yılı sabah sunulan Soma kurbanıdır, çünkü Gāyatrī şiir ölçüsü yirmi dört hecelidir ve sabah yapılan Soma kurbanı Gāyatrī ilahisiyle sunu-

---

1 Cuhū: Kurban sunarken yüzünü doğuya dönme. Sahamānā: Ölüm tanrısı Yama'nın bölgesi. Rācnī: Kraliçe; kral Varuna'nın bölgesi. Subhūtā: Tanrı Kubera'nın bölgesi. Vāyu: Hava.

lur. Vasular kurbanın bu bölümüyle ilintilidir. Yaşam solukları da Vasulardır, çünkü her şeyin süregitmesine neden olurlar (vas).

2. Eğer kişiyi bu yaşam döneminde herhangi bir hastalık saracak olursa şöyle söylenmelidir: "Ey yaşam solukları, ey Vasular, benim bu sabah yaptığım kurban gün ortasına kadar uzasın. Vasuların yaşam soluklarının ortasında, ben kurban, durup kalmayayım." O ondan çıkar, hastalıktan kurtulur.

3. Sonraki kırk dört yıl gün ortası kurbanıdır, çünkü Trishtubh şiir ölçüsü kırk dört hecelidir ve gün ortası kurbanı Trishtubh ilahisiyle sunulur. Rudralar kurbanın bu bölümüyle ilintilidir. Yaşam solukları Rudralardır, çünkü her şeyin ağlamasına neden olurlar (rud).

4. Eğer onu bu yaşam döneminde herhangi bir hastalık saracak olursa şöyle söylenmelidir: "Ey yaşam solukları, ey Rudralar, benim bu gün ortası kurbanım üçüncü kurbana dek uzasın. Ben kurban, yaşam soluklarının, Rudraların ortasında durup kalmayayım." O ondan çıkar, hastalıktan kurtulur.

5. Sonraki kırk sekiz yıl üçüncü kurbandır, çünkü Cagatī şiir ölçüsü kırk sekiz hecelidir ve üçüncü kurban Cagatī ilahisiyle sunulur. Ādityalar kurbanın bu bölümüyle ilintilidir. Yaşam solukları Ādityalardır, çünkü ayrılırken her şeyi kendilerine çekerler (ādadate).

6. Eğer onu bu yaşam döneminde herhangi bir hastalık saracak olursa şöyle söylenmelidir: "Ey yaşam solukları, ey Ādityalar, benim bu üçüncü kurban törenim ömür boyu uzasın. Ben kurban, yaşam soluklarının, Ādityaların ortasında durup kalmayayım." O ondan çıkar, hastalıktan kurtulur.

7. Bunu çok iyi bilen Mahidāsa Aitareya şöyle derdi: "Onunla ölmeyeceğim halde beni bu hastalıkla neden rahatsız edersiniz ki?" O, yüz on altı yıl yaşadı. Bunu bilen de yüz on altı yıl yaşar.[1]

---

1 Yani, yukarıda anlatılan 24+44+48 = 116 formülü.

XVII

1. Kişi acıkır, susar ve hiçbir şeyden hoşlanmazsa bu, kurbana başlama hazırlığıdır.

2. Kişi yer, içer ve haz alırsa o zaman Upasada törenine katılabilir.

3. Kişi güler, yer, cinsel ilişkiye girerse, o zaman şarkı ve nakarat faslına girer.

4. Çilecilik, sadaka verme, dürüstlük, incitmeme, doğru sözlülük; bunlar din adamına verilecek hediyelerdir.

5. O yüzden derler ki: "O döllenecektir! O döllenmiştir!" Bu onun yeniden doğuşudur. Ölüm, törenden sonraki son banyodur.

6. Ghora Āngirasa bunu Devakī oğlu Krishna'ya açıkladı, çünkü o tutkudan kurtulmuştu. O da şunu açıkladı: "Son saatinde insan şu üç düşünceye sığınmalıdır: Sen ölümsüzsün, sen sarsılmazsın, sen yaşam soluğusun." Bu noktada iki tane Rigveda beyiti söylenir:

7. Evreni yaratan ilk tohumdan çıkarak karanlığı dağıtan o en yüce ışığı gören bizler,

O göklerden yüce ışığa, o tanrılar tanrısı Sūrya'ya bakarak kavuşuruz en yüce ışığa, evet en yüce ışığa.

XVIII

1. Aklı Brahma olarak yüceltmek gerekir. Bu kişisel alandır. Bunu tanrısal alanlar izler. Boşluk (uzay) Brahma'dır. Bu kişisel alan ve tanrısal alan, iki yönlü bir öğretidir.

2. Brahma'nın dört bacağı vardır. Biri sözdür. Biri soluktur. Biri göz ve biri de kulaktır. Bu kişisel alandır. Bunu tanrısal alan izler. Bir bacak Agni'dir (ateş). Biri Vāyu'dur (hava). Biri Āditya'dır (güneş) ve biri de göğün yönleridir. Bu bireysel alan ve tanrısal alan iki yönlü öğretidir.

3. Doğrusu söz, Brahma'nın dört bacağından biridir. O, Agni'yle birlikte parlar ve ısı yayar. Bunu bilen, Brahma bilgisinin yüceliğiyle, ünle, şanla parlar.

4. Doğrusu soluk, Brahma'nın dört bacağından biridir. O, Vāyu ile birlikte parlar ve ısı yayar. Bunu bilen, Brahma bilgisinin yüceliğiyle, ünle, şanla parlar.

5. Doğrusu göz, Brahma'nın dört bacağından biridir. O, Āditya ile birlikte parlar ve ısı yayar. Bunu bilen, Brahma bilgisinin yüceliğiyle, ünle, şanla parlar.

6. Doğrusu kulak Brahma'nın dört bacağından biridir. O, göğün yönleriyle birlikte parlar ve ısı yayar. Bunu bilen, Brahma bilgisinin yüceliğiyle, ünle, şanla parlar, evet bunu bilen öyle olur.

XIX

1. Güneş Brahma'dır. Öğreti budur. Ayrıntılı açıklama şöyledir: Başlangıçta bu dünya var değildi. O ortaya çıktı. Gelişti. Bir yumurtaya dönüştü. Bir yıl boyunca yattı. Çatladı. Kabuğun bir parçası altın, bir parçası gümüş oldu.

2. Gümüş parça bu dünyadır. Altın parça ise gökyüzüdür. Dış zarı dağlardır. İç zarı ise bulutlar ve sistir. Damarlar nehirlerdir. İç sıvı da okyanustur.

3. Sonra ötedeki güneş doğdu. O doğunca tüm canlılar, bütün her şey, "Yaşasın" diye bağırarak ona doğru koştular. O nedenle onun her doğuşunda canlılar ve bütün her şey, "Yaşasın" diye bağırıp mutlu olurlar.

4. Bunu bilen, güneşi Brahma olarak görür. Bu sevinç dolu bağırışlar onu mutlu eder, evet mutlu eder.

Dördüncü Adhyāya

I

1. Om! Bir zamanlar dindarca hediyeler dağıtan, cömertçe veren ve çok sayıda yemek hazırlayan büyük torun Cānaşruti vardı. "Her yerde insanlar benim yiyeceklerimi yesinler" diye düşünerek birçok yerde dinlenme evleri yaptırtmıştı.

2. Sonra bir gün, geceleyin bazı kuğular uçarak geldiler. Bir kuğu diğerine dedi ki: "Hey güzel gözlü! Büyük torun Cānaşruti'nin görkemi gökyüzünün görkemi gibi her yere yayılmış. Dokunma ki seni yakmasın."

3. Diğeri ona cevap verdi: "Bu arabalı Raikva'ya benzeyen adam da kim?" "Arabalı Raikva da kim?"

4. "Zarlar atıldığında nasıl en yüksekleri kazanana giderse, bunun gibi, yapılan tüm iyi işler de ona gider. Onun bildiğini bilen onun gibi olur."

5. Büyük torun Cānaşruti bunu işitti. Doğrulup hizmetçisine seslendi: "Benimle arabalı Raikva'yla konuşur gibi konuş!" "Arabalı Raikva da kim?"

6. "Zarlar atıldığında nasıl en yüksekleri kazanana giderse, bunun gibi, yapılan tüm iyi işler de ona gider. Onun bildiğini bilen onun gibi olur."

7. Hizmetçi kalktı, onu aradı, geri geldi ve dedi ki: "Onu bulamadım." O ona, "Onu Brahmanları bulacağın yerde aramalısın" dedi.

8. Bir arabanın altında kaşınmakta olan bir adama yaklaştı ve ona sordu: "Efendim, siz arabalı Raikva mısınız?" "Evet, ben oyum" dedi o. Hizmetçi geri geldi ve "Onu buldum" dedi.

II

1. Sonra büyük torun Cānaşruti altı yüz inek, bir altın kolye ve dişi katırın çektiği bir araba ile ona gitti. Ona dedi ki:

2. "Ey Raikva, al sana altı yüz inek, bir altın kolye ve dişi katırın çektiği bir araba. Efendim, şimdi bana inandığın kutsallığı öğret ne olur?"

3. Öteki ona yanıt verdi: "Kolye de, inekler de, araba da senin olsun, ey Şūdra!" Büyük torun Cānaşruti bu defa bin inek, bir altın kolye ve dişi katırın çektiği arabanın yanı sıra kızını da alıp onun yanına gitti.

4. Sonra ona dedi ki: "Raikva, sana bin inek, bir altın kolye, katırın çektiği bir araba, bir kadın ve barınabileceğin de bir köy veriyorum. Ne olur şu öğretiyi bana öğret!"

5. Raikva, onun başını yukarı kaldırarak konuştu: "Ey Şūdra, bu kadar şey getirmişsin! Konuşmam için sadece şu surat yeterlidir." O, Mahavrisha ülkesindeki kendisine verilmiş olan Raikvaparna köylerinde yaşardı. Sonra Raikva ona dedi ki:

III

1. "Hava (Vāyu) içine çekicidir. Bir ateş yansa hemen havaya karışır. Güneş battığında havaya karışır. Ay battığında havaya karışır.

2. Su buharlaşınca hemen havaya karışır. Çünkü hava her şeyi içine çeker. Bu tanrısal alandır.

3. Şimdi kişisel alana bakalım: Soluk (Prāna) içine çekicidir. Kişi uyusa sözü hemen soluğa karışır. Gözü soluğa, kulağı soluğa, aklı soluğa karışır. Çünkü soluk her şeyi içine çeker.

4. Doğrusu bu ikisi iki içeri çekicidir: Hava tanrılar içinde, soluk ise yaşamsal organlar içinde.

5. Bir zamanlar bir kutsal bilgi öğrencisi (Brahmaçārin), Şaunaka Kāpeya ve Abhipratārin Kākshaseni'ye yiyecek sunup hizmet etti ve dilendi. Onlar ona bir şey vermediler.

6. O dedi ki: "Dört büyük canlıyı yutan, dünya koruyucusu kimdir, ey Kāpeya? Sayısız biçimler içinde barınan onu ölümlüler göremez; bütün bu yiyecekler aslında ona sunulmuştur, ey Abhipratārin!"

7. Bunu düşünen Şaunaka Kāpeya yanıt verdi: "Ey Brahmaçārin! O tanrıların özü, yaratıkların yaratıcısı olan, altın dişli, bilge tanrıyı, herkesin güçlü dediği gerçekten güçlü tanrıyı, besin olmayanı da yiyen ama kendisi yenmeyeni biz gerçekten bilir ve yüceltiriz. Ona yiyecek verin!"

8. Ona yiyecek verdiler. Bu ilk beş[1] ve ikinci beş[2] on eder, yani zardaki en yüksek atıştır. O yüzden, en yüksek atış olan tüm yönler besindir. Bu Virāc'dır ve besin yiyendir. Tüm dünya bununla aydınlanır. Bunu bilen kişi bir besin yiyici olur ve tüm dünyası aydınlanır, evet öyle olur.

IV

1. Bir zamanlar Satyakāma Cābāla, annesi Cabālā'ya dedi ki: "Ben kutsal bilgi öğrencisi olmak istiyorum. Benim aile adım nedir?"

2. Kadın yanıt verdi: "Senin aile adın nedir bilmiyorum evladım. Seni gençliğimde hizmetçi olarak çalışırken elde etmiştim. O yüzden aile adını bilmiyorum. Ama benim adım Cabālā, senin adın Satyakāma olduğuna göre, kendini Satyakāma Cābāla olarak adlandırabilirsin."

1 Hava, ateş, güneş, ay, su.
2 Soluk, söz, göz, kulak, akıl.

3. Sonra oğlan Haridrumata Gautama'ya gitti ve ona dedi ki: "Ben kutsal bilgi öğrencisi olmak istiyorum. Sizin öğrenciniz olmaya geldim efendim."

4. O ona yanıt verdi: "Sevgili yavrum, senin aile adın nedir?" Oğlan dedi ki: "Aile adımı bilmiyorum efendim. Anneme sordum, bana, 'Gençliğimde hizmetçi olarak çalışırken seni elde etmiştim; o yüzden aile adını bilmiyorum, ama benim adım Cābāla, senin adın Satyakāma'dır' dedi. Demek ki benim adım Satyakāma Cābāla efendim."

5. Sonra adam şöyle dedi: "Brāhman olmayan bir kimse bunu böyle açıklayamazdı. Lambanı al gel evlat, seni öğrenciliğe kabul ediyorum. Sen doğruluktan hiç ayrılmayan birisin." Onu öğrenciliğe kabul ettikten sonra, zayıf ve güçsüz dört yüz baş sığırı ayırıp ona, "Bunları izle yavrum" dedi. Oğlan onları güderken dedi ki: "Bin olmadan geri dönmemeliyim." Böylece seneler geçti. Onlar bin oldular.

V

1. Boğa ona seslendi: "Satyakāma!" O, "Efendim" dedi. "Evlat, biz bin olduk. Bizi hocanın evine götür.

2. Sana Brahma'nın bir bacağını anlatayım." "Anlatın efendim." Sonra o ona dedi ki: "Bir yönü doğu, bir yönü batı, bir yönü güney, bir yönü kuzeydir onun. Sevgili evladım, Parlak adı verilen dört yönü içeren bu yana Brahma'nın bir bacağı denir.

3. Dört parçadan oluşan ve Parlak denen Brahma'nın bu bacağını bilen, bu dünyada parlak olur. Dört parçadan oluşan, Parlak denen Brahma'nın bu bacağını bilen ve onu yücelten parlak dünyaları kazanır.

VI

1. Sana bir bacağı ateş anlatacak." Sonra o ertesi gün inekleri güttü. Akşam olunca onları ağıla koydu ve bir ateş yaktı. Yüzü doğuyu görecek şekilde ateşin batısına oturdu.

2. Ateş ona seslendi: "Satyakāma!" O, "Efendim" dedi.

3. "Sana Brahma'nın bir bacağını anlatacağım." "Anlatın efendim." Sonra o ona dedi ki: "Onun bir parçası yeryüzü, bir parçası hava, bir parçası gökyüzü, bir parçası da okyanustur. Sevgili evladım, Sonsuz adı verilen dört parçayı içeren Brahma'nın bacağı budur.

4. Dört parçadan oluşan ve Sonsuz denen Brahma'nın bu bacağını bilen bu dünyada sonsuz olur. Dört parçadan oluşan, Sonsuz denen Brahma'nın bu bacağını bilen ve onu yücelten sonsuz dünyaları kazanır.

VII

1. Sana bir bacağı kuğu anlatacak." Sonra o ertesi günü inekleri güttü; akşam olunca onları ağıla koydu ve bir ateş yaktı. Yüzü doğuyu görecek şekilde ateşin batısına oturdu.

2. Bir kuğu yere indi ve ona seslendi: "Satyakāma!" O, "Efendim" dedi.

3. "Sana Brahma'nın bir bacağını anlatacağım." "Anlatın efendim." Sonra o ona dedi ki: "Onun bir parçası ateş, bir parçası güneş, bir parçası ay, bir parçası da parlaklıktır. Sevgili evladım, Aydınlık adı verilen dört parçayı içeren Brahma'nın bacağı budur.

4. Dört parçadan oluşan ve Aydınlık denen Brahma'nın bu bacağını bilen bu dünyada aydınlık olur. Dört parçadan oluşan, Aydınlık denen Brahma'nın bu bacağını bilen ve onu yücelten, aydınlık dünyaları kazanır.

VIII

1. Sana bir bacağı dalgıç kuşu anlatacak." Sonra o ertesi gün inekleri güttü; akşam olunca onları ağıla koydu ve bir ateş yaktı. Yüzü doğuyu görecek şekilde ateşin batısına oturdu.

2. Bir dalgıç kuşu yere indi ve ona seslendi: "Satyakāma!" O, "Efendim" dedi.

3. "Sana Brahma'nın bir bacağını anlatacağım." "Anlatın efendim." Sonra o ona dedi ki: "Onun bir parçası soluk, bir parçası göz, bir parçası kulak, bir parçası akıldır. Sevgili evladım, Destek Sahibi adı verilen dört parçayı içeren Brahma'nın bacağı budur.

4. Dört parçadan oluşan ve Destek Sahibi denen Brahma'nın bu bacağını bilen, bu dünyada destek sahibi olur. Dört parçadan oluşan, Destek Sahibi denen Brahma'nın bir bacağını bilen ve onu yücelten, destekli dünyaları kazanır."

IX

1. Sonra hocasının evine vardı. Hoca ona dedi ki: "Satyakāma!" O, "Efendim" dedi.

2. "Sanki Brahma'yı bilenler gibi parlıyorsun. Kim öğretti bunu sana?" "İnsandan başka her şey" dedi o. "Fakat siz de bana anlatmalısınız.

3. Çünkü efendim, sizin gibilerden işittiğime göre, bilgi sizin gibi bir hocadan öğrenilirse amaca ulaşılabilir ancak." O da ona öğretti. Artık eksik hiçbir şey kalmadı, evet hiçbir şey.

X

1. Upakosala Kāmalāyana, Satyakāma Cābāla'nın yanında kutsal bilgi öğrencisi olarak kaldı. On iki yıl onun ateşine baktı, hizmet etti. Normalde eve dönmesi gerekirken o dönmedi.

2. Karısı ona dedi ki: "Kutsal bilgi öğrencisi yeterince çile çekti. Senin ocağına baktı, iyi hizmet etti. Ona ateşin mi öğretmesini bekliyorsun? Ona sen öğret." Fakat o hiçbir şey öğretmeden evden gitti.

3. Upakosala hastalık yüzünden yemez oldu. Hocanın karısı ona dedi ki: "Brahmaçārin, yesene! Neden yemiyorsun?" O dedi ki: "İnsandaki isteğin sonu sınırı yok. Çok fena hastayım. Yemeyeceğim."

4. Sonra alevler dile geldiler: "Brahmaçārin yeterince çile çekti. Bize iyi hizmet etti. Gelin ona öğretelim." Sonra ona dediler ki:

5. "Brahma yaşamdır, Brahma Ka'dır, Brahma Kha'dır." Sonra o dedi ki: "Brahma'nın yaşam olmasını anladım da Ka ve Kha'yı anlamadım." Onlar dediler ki: "Ka (Keyif) ile Kha (Boş Olma) aynı şeydir. Kha, Ka ile aynı şeydir." Böylece ona yaşam ve boşluğu açıkladılar.

XI

1. Sonra ev sahibinin ateşi (Gārhapatya) ona öğretti: "Toprak, ateş, besin, güneş benim biçimlerimdir. Güneşte görünen benim; o gerçekten benim."

2. Alevler: "Her kim ateşi böyle bilir ve yüceltirse kötülüğü kendinden uzaklaştırır, dünyayı kazanır, uzun bir yaşama kavuşur. Nesli yok olmaz. Ateşi böyle bilip yüceltenlere hem bu hem de öteki dünyada hizmet ederiz."

XII

1. Sonra güney kurban ateşi (Anvāhāryapaçana) ona öğretti: "Sular, göğün yönleri, yıldızlar, ay benim biçimlerimdir. Ayda görünen benim, o gerçekten benim."

2. Alevler: "Her kim ateşi böyle bilir ve yüceltirse kötülüğü kendinden uzaklaştırır, dünyayı kazanır, uzun bir yaşama kavuşur. Nesli yok olmaz. Ateşi böyle bilip yüceltenlere hem bu hem de öteki dünyada hizmet ederiz."

XIII

1. Sonra doğu kurban ateşi (Āhavanīya) ona öğretti: "Soluk, boşluk, gök, şimşek benim biçimlerimdir. Şimşekte görünen benim, o gerçekten benim."

2. Alevler: "Her kim ateşi böyle bilir ve yüceltirse, kötülüğü kendisinden uzaklaştırır, dünyayı kazanır, uzun bir yaşama kavuşur. Nesli yok olmaz. Ateşi böyle bilip yüceltenlere hem bu hem de öteki dünyada hizmet ederiz."

XIV

1. Alevler konuştular: "Sevgili Upakosala, bizim bilgimizi ve özün (Ātman) bilgisini aldın. Ancak yolu hoca gösterecek." Derken hoca döndü. Hoca ona seslendi: "Upakosala!"

2. O, "Efendim" dedi. "Yüzün Brahma'yı bilenlerinki gibi parlıyor. Sana kim öğretti?" "Kim öğretebilir ki efendim?" diye söylemekten kaçındı. Sonra da, "Bunlar; şimdi böyle gözüküyorlar ama önceden görünüşleri başkaydı" diyerek ateşleri kastetti. "Onlar sana ne öğrettiler ki?"

3. "Bunu" diyerek öğrendiklerini onayladı. "Doğrusu onlar sana dünyaları anlattılar. Ben sana başka bir şey anlatacağını. Bunu bilen kişiye, su nasıl lotusa yapışmazsa, kötü işler de öyle yapışamaz." "Anlatın efendim." Sonra o ona dedi ki:

XV

1. "Gözde görünen kişi Ātman'dır. O ölümsüzdür, korkusuzdur. O Brahma'dır. Bir kimse göze arındırılmış yağ veya su damlatırsa, o köşelere gider.

2. Ona 'tüm güzellikleri toplayan' derler, çünkü tüm güzel şeyler onda toplanır. Bunu bilen tüm güzel şeyleri kendinde toplar.

3. Bu aynı zamanda 'iyilik getiren'dir, çünkü o bütün iyilikleri getirir. Bunu bilen tüm iyilikleri getirir.

4. Bu aynı zamanda 'ışık getiren'dir, çünkü tüm dünyalara parlar. Bunu bilen tüm dünyalara parlar.

5. Böyle bir kişinin ölü yakma törenlerini yapsalar da yapmasalar da o aleve geçer. Alevden güne, günden yükselen yarımaya, ondan güneşin kuzeydeki altı ayına, aylardan yıla, yıldan güneşe, güneşten aya, aydan şimşeğe geçer. Bu durumda kişi artık insan değildir (amānava).

6. O onları Brahma'ya götürür. Bu tanrılara giden yoldur, Brahma'ya giden yoldur. Bunu izleyenler insan biçimlerine artık dönmezler, evet dönmezler.

XVI

1. O hava olup kurbanı saflaştırır. Hareket edip tüm dünyayı saflaştırır. Bu durumda tüm dünyayı kutsadığı için o kurbandır. Onun iki yolu akıl ve sözdür.

2. Brāhman rahibi onun birini aklıyla oluşturur; Hotar, Adhvaryu ve Udgātār ise sözle diğerini oluştururlar. Eğer Brāhman sabah duasından sonra ve bitiriş beyitinden önce duayı keserse...

3. Sadece bir yolu oluşturmuş olur. Diğeri yarım kalır. Nasıl tek bacaklı bir adam ya da tek tekerlekli bir araba zorlanırsa, kurban da böyle zorlanır. Böyle zahmet çekilen bir kurbandan sonra, onu yaptırtan da zahmet çeker. Kurban kötücül bir hal alır.

4. Ama eğer Brāhman sabah duasından sonra ve bitiriş beyitinden önce duayı kesmezse her iki yolu da oluşturmuş olur. Diğeri yarım kalmaz.

5. Tıpkı iki bacaklı bir adamın ya da iki tekerlekli bir arabanın düzgün yürümesi gibi, kurban da düzgün yürür. İyi yapılmış kurbanı yaptırtan da iyi bir duruma gelir. Kurban çok iyi bir hal alır.

XVII

1. Pracāpati dünyalar üzerine yoğunlaştı. Yoğunlaşılınca onlardan özleri çıktı: Topraktan ateş, havadan rüzgâr, gökten de güneş.

2. O, bu üç tanrı üzerine yoğunlaştı. Yoğunlaşılan onlardan özleri çıktı: Ateşten Rig beyitleri, rüzgârdan Yacus formülleri, güneşten de Sāman şarkıları.

3. O, bu üç bilgi üzerine yoğunlaştı. Yoğunlaşılan onlardan özleri çıktı: Rig beyitlerinden bhūr, Yacus formüllerinden bhuvas, Sāman şarkılarından da svar.

4. Eğer Rig beyitlerini okurken bir hata oluşursa Gārhapatya ateşine 'bhūr, svāhā' sözcükleriyle sunak sunulmalıdır. Rig beyitlerinin ruhu ve gücüyle kurbanda okunan Rig beyitlerine gelecek zarar giderilir.

5. Aynı şekilde, eğer Yacus formüllerini okurken bir hata oluşursa, Dakshina ateşine 'bhuvas, svāhā' sözcükleriyle sunak sunulmalıdır. Yacus formüllerinin ruhu ve gücüyle kurbanda okunan Yacus formüllerine gelecek zarar giderilir.

6. Aynı şekilde, eğer Sāman şarkılarını okurken bir hata oluşursa, Āhavanīya ateşine 'svar, svāhā' sözcükleriyle sunak sunulmalıdır. Sāman formüllerinin ruhu ve gücüyle kurbanda okunan Sāman formüllerine gelecek zarar giderilir.

7. Bu, boraksla altını, altınla gümüşü, gümüşle tenekeyi, tenekeyle kurşunu, kurşunla pirinci, pirinçle veya meşinle ahşabı iyileştirmeye benzer.

8. İşte bu dünyaların, bu kutsallıkların, bu üçlü bilgilerin yardımıyla kişi kurbana gelecek zararı önler. Bunu bilen Brāhman rahibi kurbanı iyileştirir.

9. Kuzeye yönelmiş kurban törenlerinde bunu bilen bir Brāhman vardır. Bunu bilen Brāhmanla ilgili şöyle bir Gāthā vardır: 'Kurbanın geriye kaldığı her yere Brāhman yetişir.'

10. Brāhman tek başına kurbanı, kurbanı yaptıranı ve diğer rahipleri korur, tıpkı atın savaşçıları koruması gibi. O yüzden kişi bunu bileni Brāhman rahibi olarak kabul etmeli, bilmeyeni değil, evet bilmeyeni değil."

Beşinci Adhyāya

I

1. Om! En büyük ve en iyi olanı bilen, en büyük ve en iyi olur. Yaşam Soluğu (Prāna) en büyük ve en iyi olandır.

2. En zengini bilen, kendinden olanların en zengini olur. Söz en zengin olandır.

3. En güçlü temeli bilen, hem bu hem öteki dünyada en güçlü temele sahip olur. Göz en güçlü temeldir.

4. Kazancı bilen, kutsal ya da insansı, tüm isteklere sahip olur. Kulak kazançtır.

5. Barınağı bilen, kendi insanlarının barınağı olur. Akıl barınaktır.

6. Şimdi Yaşam Soluğu kalktı ve "Ben en üstünüm, ben en üstünüm" diyerek hepsinin içinde bir tartışma başlattı.

7. Kalkıp baba Pracāpati'ye gittiler ve ona sordular: "Efendim, bizim hangimiz en üstün?" O onlara yanıt verdi: "Ayrıldığında beden bir işe yaramaz hale geliyorsa, içinizde en üstün odur."

8. Söz çekti gitti. Bir yıl geçti, sonra geri geldi ve dedi ki: "Bensiz yaşayabildin mi?" "Dilsiz gibi hiç konuşmadım ama solukla soluk aldım, gözle gördüm, kulakla duydum, akılla düşündüm." Söz içeri girdi.

9. Göz çekti gitti. Bir yıl geçti, sonra geri geldi ve dedi ki: "Bensiz yaşayabildin mi?" "Kör gibi hiç görmedim ama solukla soluk aldım, dille konuştum, kulakla işittim, akılla düşündüm." Göz içeri girdi.

10. Kulak çekti gitti. Bir yıl geçti, sonra geri geldi ve dedi ki: "Bensiz yaşayabildin mi?" "Sağır gibi hiç duymadım ama solukla soludum, dille konuştum, gözle gördüm, akılla düşündüm." Kulak içeri girdi.

11. Akıl çekti gitti. Bir yıl geçti, sonra geri geldi ve dedi ki: "Bensiz yaşayabildin mi?" "Akılsız bir çocuk gibi yaşadım ama solukla soludum, dille konuştum, gözle gördüm, kulakla duydum." Akıl içeri girdi.

12. Sonra Yaşam Soluğu gitmeye kalkıştı; o anda nasıl hareketlenen atın bacaklarını bağlı olduğu ipler çekerse, onun gibi, bütün hepsi de, "Efendim, ne olur gitmeyin, siz hepimizden üstünsünüz" deyip onu tuttular.

13. Söz ona dedi ki: "Ben en zenginsem siz de en zenginsiniz." Göz ona dedi ki: "Ben en güçlü temelsem siz de en güçlü temelsiniz."

14. Sonra kulak ona dedi ki: "Ben kazançsam siz de kazançsınız." Akıl ona dedi ki: "Ben barınaksam siz de barınaksınız."

15. Onlara konuşma, görme, duyma, akıl organları denmez. Onlara yaşamsal güçler denir, çünkü yaşam soluğu onların hepsidir.

II

1. O dedi ki: "Benim yiyeceğim ne olacak?" Onlar dedi ki: "Köpekler ve kuşlar da dahil burada ne varsa o." O yüzden bu soluğun besinidir. Soluk onun açık adıdır. Bunu bilen kişinin durumunda yiyecek olamayacak hiçbir şey yoktur.

2. O dedi ki: "Benim giyeceğim ne olacak?" Onlar dedi ki: "Su." O yüzden insanlar yemek yemeden önce ve yedik-

ten sonra soluğu suyla giydirirler. O elbise giyen olur, çıplak kalmaktan kurtulur.

3. Satyakāma Cābāla bunu Goşruti Vaiyāgrapadya'ya söyleyince o dedi ki: "Bir kimse bunu kurumuş bir kütüğe anlatsa, kütük filizlenir, dallanıp budaklanırdı."

4. Bir kimse büyüklük elde etmek isterse, dolunay zamanı her çeşit şifalı bitkiyi ekşi süt ve balla karıştırıp bir Dākshā töreni hazırlasın. "En büyük ve en iyi olana Svāhā" diyerek ateşe erimiş yağ sunsun, kalanı da iksirin içine döksün.

5. "En zengin olana Svāhā" diyerek ateşe erimiş yağ sunsun, kalanı da iksirin içine döksün. "En güçlü temele Svāhā" diyerek ateşe erimiş yağ sunsun, kalanı da iksirin içine döksün. "Kazanca Svāhā" diyerek ateşe erimiş yağ sunsun, kalanı da iksirin içine döksün. "Barınağa Svāhā" diyerek ateşe erimiş yağ sunsun, kalanı da iksirin içine döksün.

6. Ateşten çekerek karışım kabını ellerine alır ve şunu mırıldanır: "Senin adın Amā,[1] çünkü tüm dünya sensin; sen en eski, en büyük ve her şeyin kralı, hâkimisin. Bana da en eskilik, en büyüklük, krallık ve hâkimlik ver! Ben de bunların hepsi olayım!"

7. Her yudumda bir yarım Rig beyiti söyler: "Besin tanrı Sāvitrī'nindir." Bir yudum alır. "Bu tanrının yiyeceğidir." Bir yudum alır. "En güzel, her şeyi tazeleyen yiyecektir." Bir yudum alır. "Onu verenin gücü bize de geçsin." Bir yudum alır. İçki kabını ve kadehini iyice temizler, ateşin batısına geçip bir hayvan postu üstüne veya çıplak yere yatar. Eğer rüyasında bir kadın görürse tören başarılı olmuş demektir.

8. Bununla ilgili şunu derler: "Tören boyunca işler istekle yapılırsa kişi rüyasında kadın görür. Bu rüyadan anlaşılır ki iş başarılı olmuştur; evet bu rüyadan anlaşılır."

---

1 Amā: "Evde olan" demek. "Tüm dünya bir evdedir. O yüzden tüm dünya sendedir" anlamında.

III

1. Şvetaketu Āruneya, Pançālaların toplantısına gitti. Pravāhana Caibali ona dedi ki: "Genç adam, baban sana eğitim verdi mi?" "Evet efendim."

2. "Canlıların buradan nasıl ayrıldıklarını biliyor musun?" "Hayır efendim." "Onların nasıl geri geldiklerini biliyor musun?" "Hayır efendim." "Tanrılara ve atalara giden iki ayrı yolu biliyor musun?" "Hayır efendim."

3. "Öte dünyanın nasıl dolmadığını biliyor musun?" "Hayır efendim." "Beşinci sunaktan sonra suyun insan sesiyle konuştuğunu biliyor musun?" "Hayır efendim."

4. "O halde ne demeye eğitim aldığını söylüyorsun? Eğitilmemiş bir kimse bunlara yanıt verebilir mi?" Oğlan üzülmüş ve doğruca babasına gitmiş. Ona demiş ki: "Efendim, beni eğitmediğiniz halde neden beni eğittiğinizi söylediniz?

5. Asker sınıfından bir adam bana beş soru sordu, birini bile yanıtlayamadım." Sonra babası dedi ki: "Onları bana sorsan ben de bilemem. Eğer bilseydim neden sana öğretmeyeyim ki?"

6. Sonra (baba) Gautama kralın sarayına gitti. Orada ona gerekli özen gösterildi. Ertesi gün toplantı salonuna gitti. Orada kral ona dedi ki: "Soylu Gautama, sağlık sıhhat için dile benden ne dilersen!" O yanıt verdi: "Sağlık sıhhat sizin olsun kralım, genç adama söylediklerinizi bana da söyleyin." Sonra kedere gömüldü.

7. Ona, "Bir süre bekle" diye emretti, sonra ona dedi ki: "Ey Gautama, bana söylediğin şey daha önce Brahmanlara açıklanmamıştı. Bu nedenle tüm dünyayı Kshatriyalar yönetir oldular." Sonra o konuşmasını sürdürdü.

IV

1. "Ey Gautama, ötedeki dünya bir kurban ateşidir. Bu durumda güneş yakıt, ışık huzmeleri duman, gündüz alev, ay kömür, yıldızlar da kıvılcımlardır.

2. Bu ateşe tanrılar inanç geliştirdiler. Buna sunulan sunaktan kral Soma doğdu.

V

1. Ey Gautama, yağmur bulutu kurban ateşidir. Bu durumda rüzgâr yakıt, sis duman, parlaklık alev, yıldırım kömür, dolu taneleri de kıvılcımlardır.
2. Bu ateşe tanrılar kral Soma'yı sunarlar. Bu sunaktan yağmur doğar.

VI

1. Ey Gautama, yeryüzü kurban ateşidir. Bu durumda yıl yakıttır, boşluk dumandır, gece alev, yönler kömür, yönlerin orta boşlukları da kıvılcımlardır.
2. Bu ateşe tanrılar yağmur sunarlar. Bu sunaktan besin doğar.

VII

1. Ey Gautama, erkek kurban ateşidir. Bu durumda konuşma yakıttır, soluk duman, dil alev, gözler kömür, kulak da kıvılcımlardır.
2. Bu ateşe tanrılar besini sunarlar. Bu sunaktan meni doğar.

VIII

1. Ey Gautama, kadın kurban ateşidir. Bu durumda seks organı yakıttır; davet edilen duman, vulva ateş, içine konulan kömür, cinsel zevkler de kıvılcımlardır.
2. Bu ateşe tanrılar meniyi sunarlar. Bu sunaktan fetus doğar.

IX

1. İşte böyle, beşinci sunaktan sonra su insan sesiyle konuşur hale gelir. O orada on ay veya daha fazla yatar, fetus zarla kaplanır, sonra doğar.

2. Doğduktan sonra ömrü kadar yaşar. Ölünce onu geldiği ve yeniden doğacağı ateşin belirlenen yerine taşırlar.

X

1. Bu bilenler ve ormanda 'inanç çileciliktir' diye düşünerek tapınanlar, (yakıldıktan sonra) ateşe geçerler. Alevden güne, günden büyüyen ayın yarısına, ondan kuzeye hareketlenen güneşin altı ayına;

2. O aylardan yıla, yıldan güneşe, güneşten aya, aydan parlaklığa geçerler. O, 'insan değil' denen Purusha'dır. O onları Brahma'ya götürür. Bu tanrılara giden yoldur.

3. Öte yandan kasabada yaşayıp kurbana, fazilet ve sadakaya inananlar dumana geçerler. Dumandan geceye, geceden ayın ikinci yarısına, ondan güneşin güneye doğru hareketlendiği altı aya geçerler. Bunlar yıla varamazlar.

4. Bu aylardan ataların dünyasına, ataların dünyasından uzaya, uzaydan aya geçerler. Bu kral Soma'dır. Bu tanrıların besinidir. Tanrılar bunu yerler.

5. Orada iyi işlerinin karşılığı olarak biraz kaldıktan sonra, geldikleri yoldan aynen geri dönerler. Önce uzaya, uzaydan rüzgâra geçerler. Rüzgâr olunca dumana dönüşür, ondan da sise dönüşürler.

6. Sis olduktan sonra bulut olurlar. Bulut olunca yağmur yağdırırlar. Burada pirinç ve arpa, bitkiler ve ağaçlar, susam filizleri ve fasulyeler çıkar. Bunlardan tekrar doğmak zordur. Kim besin yer ve meni çıkartırsa tekrar doğuma sahip olabilir.

7. İyi davranışta bulunanlar, kural gereğince, iyi rahimlerden, Brāhman, Kshatriya veya Vaişya olarak doğarlar.

Kötü davranışta bulunanlar ise kötü rahimlerden köpek, domuz veya bir kast dışı insan olarak doğarlar.

8. Bu iki yolun da dışında olarak doğan küçük canlılar vardır. Bunlar 'doğ ve öl' sözcükleriyle nitelendirilirler. Bu nedenle öte dünya dolmaz. Kişi kendine dikkat etmelidir. Bu konuda şunu derler:

9. Altın çalan, içki içen, hocasının yatağını işgal eden, Brāhman öldüren; bu dördünün ve bunlarla birlik olanın yolu aşağı doğrudur.

10. Bu beş ateşi bilenlere, bu insanlarla birlik olmayanlara kötülük bulaşmaz. Bunu bilen saf, temiz, güzel bir dünyanın sahibi olur, evet bunu bilen böyle olur."

XI

1. Büyük aile reisi Prāçīnaşāla Aupamanyava, Satyayacna Paulushi, İndradyumna Bhāllaveya, Cana Şārkarākshya ve Budila Āşvatarāşvi, kutsal bilgiyi iyice öğrenmek için bir araya geldiler ve düşündüler: "Bizim Ātmanımız kimdir? Brahma nedir?"

2. Sonra aralarında şöyle kararlaştırdılar: "Evrensel ruhu en iyi bilen Uddālaka Āruni'dir. Ona gidelim." Sonra kalkıp ona gittiler.

3. O onları kabul etti ve kendi kendine dedi ki: "Bu büyük aile reisleri kutsal bilgi bilen insanlar bana soracaklar. Ben onların her sorusuna yanıt veremem. Onları başkasına yönlendireyim."

4. Sonra onlara dedi ki: "Efendiler, Aşvapati Kaikeya tam da bu evrensel Ātman'la ilgileniyordu. Gelin, ona gidelim." Ona gittiler.

5. Oraya varınca uygun şekilde karşılandılar. Sabah erken yatağından kalkan kral onlara dedi ki: "Benim krallığımda hırsız yoktur, cimri, sarhoş yoktur; kurban sunamayan yoktur, cahil yoktur, iffetsiz kimse yoktur, zina yapan ka-

dın yoktur. Ey soylu efendiler, ben bir kurban töreni yapacaktım; bütün din adamlarına hediyeler verecektim, size de vereceğim. Lütfen kalın efendiler."

6. Onlar dediler ki: "Bir kimse ilgilendiği konuda konuşmalıdır. Siz bu evrensel ruh Ātman'ı biliyorsunuz. Ne olur bize de anlatın?"

7. Sonra o onlara dedi ki: "Yarın size cevap vereceğim." Sonra ellerinde kandillerle ertesi gün yine geldiler. Onları öğrenci olarak kabul etmeden önce şöyle konuştu:

XII

1. "Aupamanyava, sen Ātman'ı yüceltir misin?" O dedi: "Gökyüzü kadar, sayın kral." "Evrensel ruh Ātman, senin yücelttiğin parlak Ātman'dır. O nedenle Soma sıkılmıştır ve senin ailende de devamlı sıkılacaktır.

2. Sen besin yersin, hoş olanı görürsün. O besin yer, hoş olanı görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın da başıdır." "Bana gelmekle çok iyi yaptın, gelmeseydin başın parçalara ayrılacaktı."

XIII

1. Sonra o Satyayacna Paulushi'ye dedi ki: "Prāçinayogya! Sen Ātman'ı yüceltir misin?" O dedi: "Güneş kadar, sayın kral!" "Evrensel ruh senin yücelttiğin çokluk Ātman'dır. O yüzden senin ailende her çeşit görülür.

2. Yani senin kapının önünde dişi bir kısrağın çektiği bir araba, bir cariye, bir altın kolye var. Sen besin yersin, hoşa gideni görürsün. O besin yer, hoşa gideni görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın biricik gözüdür." "Bana gelmekle çok iyi yaptın, gelmeseydin gözün kör olurdu."

XIV

1. Sonra o İndradyumna Bhāllaveya'ya dedi ki: "Vaiyāghrapadya! Sen Ātman'ı yüceltir misin?" O dedi: "Rüzgâr kadar, sayın kral." "Evrensel ruh çeşitli yolları olan senin yücelttiğin Ātman'dır. O yüzden sunaklar türlü yollardan sana gelir, sıra sıra arabalar çeşitli yolları izlerler.

2. Sen besin yersin, hoşa gideni görürsün. O besin yer, hoşa gideni görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın yegâne soluğudur." "Bana gelmekle çok iyi yaptın, gelmeseydin soluğun kesilirdi."

XV

1. Sonra o Cana'ya dedi ki: "Şārkarākshya! Sen Ātman'ı yüceltir misin?" "Uzay kadar, sayın kral." "Evrensel ruh yaygın olan senin yücelttiğin Ātman'dır. O nedenle senin neslin ve zenginliğin de yaygındır.

2. Sen besin yersin, hoşa gideni görürsün. O besin yer, hoşa gideni görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın tek bedenidir." "Bana gelmeseydin bedenin parçalara ayrılırdı."

XVI

1. Sonra o Budila Āşvatarāşvi'ye dedi ki: "Vaiyāghrapadya! Sen Ātman'ı yüceltir misin?" "Su kadar, sayın kral." "Evrensel ruh zengin olan senin yücelttiğin Ātman'dır. O nedenle sen varlıklı ve başarılısın.

2. Sen besin yersin, hoşa gideni görürsün. O besin yer, hoşa gideni görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın biricik mesanesidir." "Bana gelmeseydin mesanen patlardı."

XVII

1. Sonra o Uddālaka Āruni'ye dedi ki: "Gautama! Sen Ātman'ı yüceltir misin?" "Toprak kadar, sayın kral." "Evrensel ruh desteklenen senin yücelttiğin Ātman'dır. O yüzden sen nesil ve sığır sürüleriyle desteklenirsin.

2. Sen besin yersin, hoşa gideni görürsün. O besin yer, hoşa gideni görür. Evrensel Ātman'ı böyle yücelten kişinin ailesinde itibarlı kutsal bilgi olur. Yalnız o, Ātman'ın biricik ayağıdır." "Bana gelmekle iyi ettin, gelmeseydin ayakların çürürdü."

XVIII

1. Sonra o onlara dedi ki: "Siz evrensel Ātman'ın farklı olduğunu düşünerek yemek yersiniz. Halbuki onun kendisiyle bir ve aynı olduğunu düşünenler, dünyanın her yerinde, her canlıyla, herkesle birlikte yemiş olurlar.

2. Parlayan gökyüzü bu evrensel Ātman'ın başıdır. Güneş onun gözüdür. Rüzgâr onun soluğudur. Yaygın boşluk onun bedenidir. Su onun mesanesidir. Yeryüzü onun ayaklarıdır. Kurban sunma alanı onun göğsüdür. Kutsal çimler onun saçlarıdır. Gārhapatya ateşi onun kalbidir. Anvāhāryapaçana ateşi aklıdır. Āhavanīya ateşi ağzıdır."

XIX

1. O yüzden ilk gelen yiyecek bir sunak olarak sunulmalıdır. İlk sunulması gereken bu sunak, "Prāna soluğuna svāhā" denilerek sunulmalıdır. Böylece Prāna doyurulur.

2. Prāna doyunca göz doyar. Göz doyunca güneş doyar. Güneş doyunca gökyüzü doyar. Gökyüzü doyunca, onun ve güneşin hükmettikleri de doyar. Bu doyumdan sonra da nesilde, sığır sürülerinde, besinde, sağlıkta, kutsal bilgi ediniminde doyum olur.

XX

1. İkinci sunak, "Vyāna soluğuna svāhā" denilerek sunulur. Vyāna soluğu doyurulur.

2. Vyāna doyunca kulak doyar. Kulak doyunca ay doyar. Ay doğunca göğün yönleri doyar. Göğün yönleri doyunca, onun ve ayın hükmettikleri de doyar. Bu doyumdan sonra da nesilde, sığır sürülerinde, besinde, sağlıkta, kutsal bilgi ediniminde doyum olur.

XXI

1. Üçüncü sunak, "Apāna soluğuna svāhā" denilerek sunulur. Apāna soluğu doyurulur.

2. Apāna doyunca söz doyar. Söz doyunca ateş doyar. Ateş doyunca toprak doyar. Toprak doyunca, onun ve ateşin hükmettikleri de doyar. Bu doyumdan sonra da nesilde, sığır sürülerinde, besinde, sağlıkta, kutsal bilgi edinmede doyum olur.

XXII

1. Dördüncü sunak, "Samāna soluğuna svāhā" denilerek sunulur. Samāna soluğu doyurulur.

2. Samāna doyunca akıl doyar. Akıl doyunca yağmur bulutu doyar. Yağmur bulutu doyunca şimşek doyar. Şimşek doyunca, onun ve yağmur bulutunun hükmettikleri de doyar. Bu doyumdan sonra nesilde, sığır sürülerinde, besinde, sağlıkta, kutsal bilgi edinmede doyum olur.

XXIII

1. Beşinci sunak, "Udāna soluğuna svāhā" denilerek sunulur. Udāna soluğu doyurulur.

2. Udāna doyunca deri doyar. Deri doyunca hava doyar. Hava doyunca gök doyar. Gök doyunca, onun ve havanın hükmettikleri de doyar. Bu doyumdan sonra nesilde, sığır sürülerinde, besinde, sağlıkta, kutsal bilgi edinmede doyum olur.

XXIV

1. Eğer kişi Agnihotra törenini bunları bilmeden yaparsa o tören, kor ateşi alıp da küllerin üstüne dökülerek yapılmış bir kurban töreni gibi olur.

2. Ama bunlar bilinerek Agnihotra kurban töreni yapılırsa, sunular tüm dünyalara, tüm canlılara, herkese sunulmuş olur.

3. Bir kamışın ucu ateşe sokulduğunda nasıl yanarsa, Agnihotra törenini bunları bilerek yapan kişi de tüm günahlarını öyle yakar.

4. O nedenle, bunu bilen bunları bir kast dışı kişiye de çekinmeden sunarsa, onun için Evrensel Ruh'un kendisinden ona adak adanır. Bununla ilgili şöyle bir beyit vardır:

5. "Aç çocuklar nasıl annelerini gözlerlerse,
Tüm canlılar da Agnihotra ayinini gözlerler."

Altıncı Adhyāya

I

1. Om! İşte Şvetaketu Āruneya oradaydı. Ona babası dedi ki: "Ey Şvetaketu! Kutsal bilgileri öğrenen öğrencinin hayatını yaşa! Doğrusu oğlum, bizim ailemizden Veda bilgilerini okumamış bir Brāhman çıkmamıştır."

2. Sonra o, on iki yaşında bir öğrenci olduğunda, bütün Vedaları okumaya başladı ve yirmi dört yaşına geldiğinde her şeyi bildiğini düşünerek kibirlendi.

3. Sonra babası ona dedi ki: "Şvetaketu, oğlum! Sen şimdi her şeyi öğrendiğini düşünerek gururlanıyorsun ama işitilmeden işitilen, düşünülmeden düşünülen, anlaşılmadan anlaşılan öğretiyi öğrendin mi?" "O öğreti nedir efendim?"

4. "Sevgili oğlum, tıpkı çamurdan yapılmış türlü türlü cisimler gibi, cisimlerin adları değişik değişik ama gerçek tek, sadece 'çamur'.

5. Tıpkı, oğlum, bakırdan yapılmış bir süs eşyası gibi, ayrılık sadece sözcüklerde isim olarak var ama gerçek tek: 'Bakır.'

6. Tıpkı demirden yapılmış bir tırnak makası gibi evladım, demirden cisimler ayrı ayrı isimlerle adlandırılırlar ama gerçek sadece 'demir'dir. İşte yavrum öğreti budur."

7. "Doğrusu o saygıdeğer insanlar bunu bilmiyorlar olsa gerek; eğer biliyorlarsa neden bana öğretmediler? Ama efendim, siz öğretirsiniz değil mi?" "Pekâlâ evladım" dedi babası.

II

1. "Başlangıçta oğlum, bu dünya ikincisi olmayan tek varlık (sat) idi. Elbette bazı kişiler, 'Başlangıçta bu dünya var olmayan (asat) idi; tek ve ikincisi olmayan Yokluk'tan Varlık ortaya çıktı' derler.

2. Ancak oğlum, bu hangi nedenle oldu? Nasıl oldu da Yokluk'tan Varlık doğabildi? Aksine sevgili evladım, başlangıçta bu dünya ikincisi olmayan tek varlık idi.

3. O kendi kendine düşündü: 'Çok olmalıyım! Kendimi yaratayım!' O ısı yaydı. O ısı kendi kendine düşündü: 'Çok olmalıyım! Kendimi yaratayım! O su yaydı. Bu yüzden kim ısıdan dolayı bir acı duysa su oluşur.

4. Su kendi kendine düşündü: 'Çok olmalıyım! Kendimi yaratayım!' O yiyecek yaydı. O yüzden ne zaman yağmur yağsa bol miktarda yiyecek oluşur.

III

1. Bu canlıların, yumurtadan çıkma, bir canlıdan doğma ve filizlenme yoluyla üç kökeni daha vardır.

2. Bu tanrılık kendi kendine düşündü: 'Haydi, şu canlı Ruh'la birlikte üç tanrılık niteliğine (ateş, su, besin) gireyim, ad ve biçimi ayırayım.

3. Onlardan her birini üç aşamalı yapayım.' O tanrısallık, o yaşayan Ruh'la birlikte bu üç tanrısallığa girdi ve adla biçimi birbirinden ayırdı.

4. O her birini üç dereceli yaptı. Şimdi evladım, üç tanrısallığın nasıl üç dereceli olduğunu dinle.

IV

1. Kırmızı renk ateşin biçimidir; beyaz suyun biçimi, siyah da besinin biçimidir. Ateşlik ateşten çıkmıştı. Ayrılık sadece sözcüklerdedir, adlandırmadadır. Gerçek ise yalnızca üç biçimdir.

2. Güneşin kırmızı rengi ısının biçimidir. Beyaz suyun, siyah da besinin biçimidir. Güneşlik güneşten çıkmıştı. Ayrılık sadece sözcüklerdedir, adlandırmadadır. Gerçek ise yalnızca üç biçimdir.

3. Ayın kırmızı rengi ısının biçimidir. Beyaz suyun, siyah da besinin biçimidir. Aylık aydan çıkmıştı. Ayrılık sadece sözcüklerdedir, adlandırmadadır. Gerçek ise yalnızca üç biçimdir.

4. Şimşeğin kırmızı rengi ısının biçimidir. Beyaz suyun, siyah da besinin biçimidir. Şimşeklik şimşekten çıkmıştı. Ayrılık sadece sözcüklerdedir, adlandırmadadır. Gerçek ise yalnızca üç biçimdir.

5. Eski zamanların büyük aile reisleri kutsal bilgileri iyi bilir ve şöyle derlerdi: 'Kimse duyulmadan duyulanı, düşünülmeden düşünüleni, anlaşılmadan anlaşılanı öğretemez.' Çünkü onlar bu üçünü bilirlerdi.

6. Onlar kırmızının ateşin biçimi, beyazın suyun biçimi, siyahın da besinin biçimi olduğunu bilirlerdi.

7. Onlar bilinmedik bir şeyle karşılaştıklarında bunun o üç tanrısallığın karışımından oluştuğunu bilirlerdi. Şimdi bu üç tanrısallığın insana ulaştığında nasıl üçlü hale geldiğini öğren.

V

1. Yenildiğinde besin üçe bölünür. En kötü kısmı dışkı olur, orta kısmı et, en iyi kısmı da akıl olur.

2. İçildiğinde su üçe bölünür. En kötü kısmı üre olur, orta kısmı kan, en iyi kısmı da soluk olur.

3. Yenildiğinde ateş üçe bölünür. En kötü kısmı kemik olur, orta kısmı ilik, en iyi kısmı da ses olur.

4. Çünkü evladım, akıl besin içerir, soluk su, ses de ısı içerir." "Bana daha çok anlatın efendim." "Pekâlâ" dedi babası.

VI

1. "Sevgili oğlum, sütü çalkaladığın zaman en iyi tarafı yukarı doğru gelir, tereyağı olur.

2. Sevgili oğlum, işte bunun gibi, yemek yendiği zaman en ince özü yukarı doğru gelir, akıl olur.

3. Sevgili oğlum, su içildiği zaman en ince özü yukarı doğru gelir, soluk olur.

4. Sevgili oğlum, yemek yenildiği zaman en ince özü yukarı doğru gelir, ses olur.

5. Sevgili oğlum, akıl besin içerir, soluk su içerir, ses de ısı içerir." "Daha iyi anlamamı sağlayın efendim." "Pekâlâ" dedi o.

VII

1. Sevgili oğlum, insan on altı parçadan oluşur. On beş gün yemek yeme, istediğin kadar su iç. Yaşam soluğu sudan oluştuğu için su içilmezse soluk kesiliverir.

2. Sonra o on beş gün hiçbir şey yemedi. Sonra babasının yanına geldi ve "Ne dememi istiyorsunuz efendim?" dedi. "Evladım, Rig beyitlerini, Yacus formüllerini ve Sāman şarkılarını söyle." "Hiçbir şey hatırlamıyorum efendim."

3. Sonra ona dedi ki: "Sevgili oğlum, bir ateşböceği büyüklüğündeki kömürden nasıl gücünün üstünde bir ateş çıkmazsa, on altı parçandan on altıncısı çıkartıldığında Vedaları hatırlayamadın. Şimdi git yemek ye, o zaman dediğimi anlayacaksın."

4. O yemek yedi. Sonra onun yanına geldi. Ona ne sorduysa her şeyi anladı, cevap verdi.

5. Sonra o ona dedi ki: "Sevgili oğlum, bir ateşböceğinden daha büyük olmayan bir kömür eğer samanla beslenirse daha büyük bir alev verir ve ateş büyür.

6. Aynı şekilde on altı parçadan geri bırakılan tek bir tanesi besinle beslendiği zaman daha büyük alevlenme olur. Bununla Vedaları hatırlarsın. Çünkü oğlum, akıl besinden, soluk sudan, ses de ateşten ibarettir." O bunları tamamen anladı.

VIII

1. Sonra Uddālaka Āruni, oğlu Şvetaketu'ya dedi ki: "Oğlum, uyku durumunu anlatayım sana. Bir kimse uyuduğu zaman onun varlığa karıştığını söylerler. Kendi özüne karışır. O yüzden ona 'uyuyor' derler, çünkü kendi özüne karışmıştır.

2. İple bağlı bir kuş ipinden ayrılıp nasıl özgürce her tarafta uçtuktan sonra dinlenmek için ipine geri dönerse, tıpkı bunun gibi, akıl da her tarafta uçuşur, dinlenecek bir yer bulamaz ve geri gelip solukta dinlenir. Çünkü, sevgili oğlum, akıl yaşam soluğuna bağlıdır.

3. Sana açlık ve susuzluğu anlatayım. Bir insan acıktığı zaman su, onun yediklerine yol gösterir. Nasıl 'ineklerin kılavuzu', 'atların kılavuzu', 'insanların kılavuzu' diyorsak, ona da 'besinlerin kılavuzu' deriz. Bu noktada anla ki oğlum, beden ortaya çıkmış bir sürgündür. Bunun kökleri olmadan olmaz.

4. Besinden başka bir kök ne olabilir? Sevgili oğlum, besin filizse su onun köküdür. Su filizse ateş (ısı) onun köküdür. Ateş filizse varlık onun köküdür. Tüm canlılar varlığa kökleri olarak, barınakları olarak, destekleri olarak sahiptirler.

5. Bir insan susadığı zaman ateş onun içtiğine yol gösterir. Nasıl 'ineklerin kılavuzu', 'atların kılavuzu', 'insanların kılavuzu' diyorsak, ona da 'suların kılavuzu' deriz. Bu noktada anla ki oğlum, beden ortaya çıkmış bir sürgündür. Bunun kökleri olmadan olmaz.

6. Sudan başka bir kök ne olabilir? Sevgili oğlum, su filizse ateş onun köküdür. Ateş filizse varlık onun köküdür. Tüm canlılar varlığa kökleri olarak, barınakları olarak, destekleri olarak sahiptirler. Üç tanrısal nitelik insana ulaşınca tekrar üçlü hale geliyor. Bir kimse öldüğü zaman sesi akla gider, aklı soluğuna, soluğu ateşine, ateşi de en yüksek tanrısallık noktasına gider.

7. Bütün canlıların sahip olduğu en ince ruh işte budur. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Bana lütfen daha fazla açıklama yapınız efendim." "Pekâlâ" dedi o.

IX

1. "Evladım, farklı farklı ağaçların özünü alan arılar onları bir yere çıkartarak toplarlar.

2. Ve o özlerin hiçbiri, 'ben şu ağacın özüyüm', 'ben bu ağacın özüyüm' demezler. İşte bunun gibi oğlum, tüm canlılar, 'biz ana varlığa vardık' demeden Ana Varlık'a karışırlar.

3. Bu dünyada ister kaplan, aslan, ister kurt, domuz, ister solucan, sinek, sivrisinek veya çekirge olsunlar karışırlar.

4. Bu en güzel özdür. Tüm dünya bu öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Efendim, daha fazla anlamamı sağlayın lütfen." "Pekâlâ."

X

1. "Sevgili oğlum, doğudaki nehirler doğuya, batıdaki nehirler batıya akarlar. Onlar okyanustan okyanusa akarlar. Kendileri okyanus olurlar. Oraya vardıklarında, 'ben şuyum', 'ben buyum' demezler.

2. Aynı bunun gibi evladım, Ana Varlık'tan çıktıkları halde canlıların hiçbiri, 'biz ana varlıktan çıktık' demezler. Kaplan, aslan, kurt, domuz, solucan, sinek, sivrisinek, çekirge ne olurlarsa olsunlar böyledir.

3. Bu en güzel özdür. Tüm dünya bu öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Daha çok anlatın efendim." "Pekâlâ."

XI

1. "Bir kimse şu büyük ağacın köküne vursa, ondan özü akar ama o yaşamayı sürdürür. Birisi onun ortasına vursa özü akar ama o yaşar; bir başkası tepesine vursa ağacın özü akar ama o yaşamayı sürdürür. Ātman'la kaplı can da ondan özünü emerek yaşamayı sürdürür.

2. Yaşam onun bir dalından çekilirse o dal kurur. İkinci daldan çekilirse o da kurur. Üçüncü daldan çekilirse o da kurur. Bütününden çekilirse bütünü kurur.

3. Aynı şekilde yaşam bedenden çekilirse beden de kurur. Yaşam ise ölmez: Bu en güzel özdür. Tüm dünya bu öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Bana daha fazla anlatın efendim." "Pekâlâ."

XII

1. "Şu Nyagrodha ağacından bir incir getir bana." "Getirdim efendim." "Onu ikiye böl." "Böldüm efendim." "İçinde ne görüyorsun?" "Çok küçük tohumlar efendim." "Sevgili oğlum, onlardan birini ikiye böl." "Böldüm efendim." "Ne görüyorsun orada?" "Hiçbir şey efendim."

2. Sonra o ona dedi ki: "Sevgili oğlum, bu en ince özü görmüyorsun; inan bana oğlum, o en ince özden şu koca Nyagrodha ağacı meydana geldi.

3. Bu en güzel özdür. Tüm dünya bu öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Bana daha fazla anlatın efendim." "Pekâlâ."

XIII

1. "Şu tuzu suya koy. Sabahleyin yanıma gel." Öyle yaptı. Sonra ona dedi ki: "Akşamleyin suya koyduğun tuzu bana ver." Oğlan onu yakalamaya çalıştı, bulamadı, çünkü tamamen erimişti.

2. "Şu ucundan tat. Nasıl tadı?" "Tuzlu." "Şu ortadan tat. Nasıl?" "Tuzlu." "Şu öteki uçtan tat. Nasıl?" "Tuzlu." "Onu bir kenara bırak, yanıma gel." Oğlan, "O hep aynı" diyerek denileni yaptı. Sonra babası ona dedi ki: "Sevgili oğlum, buradaki varlığı gör. Şüphesiz O burada.

3. O en güzel özdür. Tüm dünya o öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Bana daha fazla anlatın efendim." "Pekâlâ."

XIV

1. "Sevgili oğlum, Gandhāra ülkesinden getirilmiş, gözleri sargılı olarak ıssız bir yerde bırakılmış bir adam düşün. Kör getirilmiş, kör bırakılmış adam, doğuya, kuzeye, güneye dört bir yana telaşla koşturur durur.

2. Eğer birisi onun sargısını kaldırıp, 'Gandhāra şu yönde, haydi git' dese, o akıllı kişi, köy köy sora sora Gandhāra'ya ulaşır. İşte bunun gibi, kişi bir yol gösterici sayesinde cehalet sargısını çıkartıp kurtulmalı ve kendi evine varmalıdır.

3. Bu en yüce özdür. Tüm dünya o öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Bana daha fazla anlatın efendim." "Pekâlâ."

XV

1. "Sevgili oğlum, ölümcül hasta bir insanın çevresine akrabaları doluşur ve ona sorarlar: 'Beni tanıdın mı?' 'Beni tanıdın mı?' O kişinin sesi aklına, aklı soluğuna, soluğu ateşine, ateşi en yüce varlığa ulaşmadığı sürece o tanır.

2. Sesi aklına, aklı soluğuna, soluğu ateşine, ateşi en yüce varlığa ulaştığı zaman o tanımaz.

3. Bu en güzel özdür. Tüm dünya bu öze sahiptir. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." "Daha çok anlamamı sağlayın efendim." "Pekâlâ."

XVI

1. "Sevgili oğlum, bir kimseyi yakalayıp getirseler ve deseler ki: 'Bu hırsızlık yaptı! Baltayı kızartın!' Eğer o suçluysa gerçeği kabullenecek, kızarmış baltayla yanacak ve ölecektir.

2. Fakat eğer o suçlu değilse kendini doğru görecek, doğruyu konuşup doğruya sığınarak baltayı kavrayıp yanmaktan ve ölümden kurtulacaktır.

3. Bunun gibi, tüm dünyanın sahip olduğu bu ruha sahip olanlar yanmazlar. O gerçektir. O Ātman'dır. O sensin Şvetaketu." O artık anladı, evet anladı.

Yedinci Adhyāya

I

1. Om! Nārada, "Bana öğretin efendim" diyerek Sanatkumāra'ya geldi. O ona dedi ki: "Önce sen bildiklerini bana söyle, sonra ben sana onlardan fazlasını öğreteyim."

2. "Soylu efendim, ben Rigveda'yı, Yacurveda'yı, Sāmaveda'yı, Atharvaveda'yı, Tarihi ve Efsaneleri, Vedaların vedasını (gramer), Ruhları Yatıştırma bilgisini, Matematik'i, Kehanet bilgisini, Kronoloji'yi, Mantık'ı, Devlet İdaresi'ni, Tanrı bilgisini, Brahma bilgisini, İfrit bilgisini, Yöneticilik bilgisini, Astroloji'yi, Yılan Büyüsü bilgisini ve Güzel Sanatlar'ı bilirim.

3. Efendim, bu konuları bilmeme rağmen Ātman'ı bilmiyorum. Size benzer kişilerden işittim ki Ātman'ı bilen kederin ötesine geçiyormuş. Ben de kederlilerden biriyim. Efendim, lütfen beni de kederin ötesine geçirin." O ona şöyle dedi: "Öğrendiğin her şey sadece isimden ibarettir.

4. Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvaveda, Tarih ve Efsaneler, Vedaların vedası (gramer), Ruhları Yatıştırma bilgisi, Matematik, Kehanet bilgisi, Kronoloji, Mantık, Devlet İdaresi, Tanrı bilgisi, Brahma bilgisi, İfrit bilgisi, Yöneticilik bilgisi, Astroloji, Yılan Büyüsü bilgisi, ve Güzel Sanatlar: Bunlar sadece isimdir. İsmi yücelt.

5. Kim ismi Brahma olarak yüceltirse, o ismin yayıldığı kadar sınırsız özgürlüğe sahiptir." "Efendim, isimden daha büyüğü de var mı?" "Elbette isimden büyüğü var." "Bana anlatın efendim."

II

1. "Söz (Vāç) isimden daha büyüktür. Rigveda'yı, Yacurveda'yı, Sāmaveda'yı, Atharvaveda'yı, Tarih ve Efsaneleri, Vedaların vedasını, Ruhları Yatıştırma bilgisini, Matematik'i, Kehanet bilgisini, Kronoloji'yi, Mantık'ı, Devlet İdaresi'ni, Tanrı bilgisini, Brahma bilgisini, İfrit bilgisini, Yöneticilik bilgisini, Astroloji'yi, Yılan Büyüsü bilgisini ve Güzel Sanatlar'ı bilinir kılan sözdür. Göğü ve yeri, havayı ve boşluğu, suyu ve ateşi, tanrıları ve insanları, hayvanları ve kuşları, çimleri ve ağaçları, kurtları, sinekleri, karıncaları, doğruyu ve yanlışı, gerçeği ve sahteyi, iyiyi ve kötüyü, güzeli ve çirkini bilinir kılan da odur. Eğer söz olmasaydı doğru ve yanlış, gerçek ve sahte, iyi ve kötü, güzel ve çirkin bilinemezdi. Sözü yücelt.

2. Sözü Brahma olarak yücelten, sözün yayıldığı kadar sınırsız özgürlüğe sahiptir." "Efendim, sözden daha büyüğü de var mı?" "Elbette sözden büyüğü var." "Bana anlatın efendim."

III

1. "Akıl (Manas) sözden daha büyüktür. El nasıl iki Amalaka meyvesini veya iki Kola meyvesini yahut iki Aksha meyvesini birden kavrarsa, tıpkı bunun gibi, akıl da hem ismi hem de sözü kavrar. Kişi aklıyla düşünür: 'Kutsal sözleri öğrenmek istiyorum' der ve onları öğrenir; 'Kutsal işler yapmak istiyorum' der ve yapar; 'Oğullar ve sığırlar istiyorum' der ve onları arzular; 'Bu dünyayı ve ötekini istiyorum' der

ve onları arzular. Doğrusu Ātman akıldır. Bu dünya akıldır. Brahma akıldır.

2. Aklı Brahma olarak yücelten, aklın yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, akıldan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette akıldan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

IV

1. "Niyet (Samkalpa) akıldan büyüktür. Bir kimse bir şeye niyetlendi mi onu aklından geçirir, sonra söz olarak söyler ve onun adını dile getirir. Kutsal dualar ad içerir, kutsal işler de kutsal duaları içerir.

2. Bunların birleşme noktasında niyet vardır, özlerinde niyet vardır, niyetle kurulurlar. Gökyüzü ve yeryüzü niyetle kurulmuştur. Hava ve boşluk niyetle kurulmuştur. Su ve ateş niyetle kurulmuştur. Onların niyetinden yağmur olmuştur. Yağmurun oluşması yiyeceği oluşturur. Yiyeceğin oluşması canlıları oluşturur. Canlıların oluşması kutsal duaları, onlar da kutsal işleri oluşturur. Kutsal işlerin oluşmasıyla dünya oluşur. Dünya oluşunca da her şey biçimini bulur. Niyet böyledir. Niyeti yücelt.

3. Niyeti Brahma olarak yücelten, niyet dünyalarına gider. Değişmez olan varlığı değişmez dünyalara, iyi kurulmuş varlığı iyi kurulmuş dünyalara, sarsılmayan varlığı sarsılmaz dünyalara gider. Niyeti Brahma olarak yücelten, niyetin yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, niyetten daha büyüğü var mıdır?" "Elbette niyetten büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

V

1. "Düşünce (Çitta) niyetten daha büyüktür. Bir kimse düşündüğünde niyet eder, onu aklında tutar, söze döker, adını söyler. Kutsal dualar ad içerir, kutsal işler de duaları içerir.

2. Bunların birleşme noktasında düşünce vardır, özlerinde düşünce vardır, düşünceyle kurulurlar. O yüzden bir kimse çok bildiği halde düşüncesizse onun için şöyle derler: 'Bildiği halde varlığı yok. Gerçekten bilseydi bu kadar düşüncesiz olmazdı.' Öte yandan bilip de biraz düşünceli olanı insanlar dinlemek isterler. Düşünce birleşme noktasıdır, düşünce Ātman'dır, düşünce şeylerin temelidir. Düşünceyi yücelt.

3. Düşünceyi Brahma olarak yücelten, düşünce dünyalarını kazanır. Değişmez olan varlığı değişmez dünyalara, iyi kurulmuş varlığı iyi kurulmuş dünyalara, sarsılmaz varlığı sarsılmaz dünyalara gider. Düşünceyi Brahma olarak yücelten, düşüncenin yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, düşünceden daha büyüğü var mıdır?" "Elbette düşünceden büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

VI

1. "Derin düşünce (Dhyāna) düşünceden daha büyüktür. Yeryüzü derin düşünür. Atmosfer derin düşünür. Gökyüzü derin düşünür. Su, dağlar, tanrılar ve insanlar derin düşünürler. O yüzden insanlar içinden her kim büyüklük kazanırsa o derin düşünce ödülünden bir parça kazanmış olur. Kavgacı, dedikoducu ve kıskanç olanlar ise küçük insanlardır. Ama derin düşünceden payını alanlar üstün insanlardır. Derin düşünceyi yücelt.

2. Derin düşünceyi Brahma olarak yücelten, derin düşüncenin yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, derin düşünceden daha büyüğü var mıdır?" "Elbette derin düşünceden daha büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

VII

1. "Anlama (Vicnana) derin düşünceden daha büyüktür. Anlamayla bir kimse Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda ve At-

harvaveda'yı, Tarih ve Efsaneleri, Vedaların vedasını, Ruhları Yatıştırma bilgisini, Matematik'i, Kehanet bilgisini, Kronoloji'yi, Mantık'ı, Devlet İdaresi'ni, Tanrı bilgisini, Astroloji'yi, Yılan Büyüsü bilgisini ve Güzel Sanatlar'ı anlar. Ayrıca göğü ve yeri, havayı ve boşluğu, suyu ve ateşi, tanrıları ve insanları, hayvanları ve kuşları, çimenleri ve ağaçları, kurtları, sinekleri, karıncaları, doğruyu ve yanlışı, gerçeği ve sahteyi, iyiyi ve kötüyü, güzeli ve çirkini, yemeyi ve içmeyi, bu dünyayı ve ötekini de anlar. Bunların hepsi anlamayla anlaşılır. Anlamayı yücelt.

2. Anlamayı Brahma olarak yücelten, bilgi (Cnana) ve anlama (Vicnana) dünyalarını kazanır. Anlamayı Brahma olarak yücelten, anlamanın yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, anlamadan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette anlamadan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

VIII

1. "Güç (Bala) anlamadan daha büyüktür. Bir güçlü adam yüz anlayışlı adamı titretir. Bir kimse güçlü oldu mu yükselir. Yükselince hizmete girer. Hizmete girince öğrenci olarak yanaşır. Öğrenci olunca gözlemci olur, işiten, düşünen, kavrayan, yapan ve anlayan olur. Yeryüzü güçle durur; atmosfer güçle durur. Gökyüzü, dağlar, tanrılar ve insanlar güçle durur. Hayvanlar ve kuşlar, çimenler ve ağaçlar, kurtlar, sinekler, karıncalar güçle durur. Tüm dünya güçle durur. Gücü yücelt.

2. Gücü Brahma olarak yücelten, gücün yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, güçten daha büyüğü var mıdır?" "Elbette güçten büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

IX

1. "Besin (Anna) güçten daha büyüktür. Zira, bir kimse eğer on gün hiçbir şey yemezse o belki yaşar ama gözlem ya-

pamaz, işitemez, düşünemez, kavrayamaz, yapamaz edemez ve anlayışını kaybeder. Besin aldığı zaman gözler, işitir, düşünür, kavrar, yapar eder ve anlayışlı olur. Besini yücelt.

2. Besini Brahma olarak yücelten, yiyecek içecek dünyalarını kazanır. Besini Brahma olarak yücelten, besinin yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, besinden daha büyüğü var mıdır?" "Elbette, besinden büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

X

1. "Su (Āpas) besinden daha büyüktür. İyi yağmur yağmazsa canlılar perişan olur ve 'Kıtlık olacak' derler. Ama eğer iyi yağmur yağarsa canlılar mutlu olur ve 'Yiyecek bol olacak' derler. Su toprağı, atmosferi, göğü, tanrıları ve insanları, hayvanları ve kuşları, çimleri ve ağaçları, kurtları, sinekleri, karıncaları, bütün bunları güçlendirir. Suyu yücelt.

2. Suyu Brahma olarak yücelten, tüm isteklerine kavuşur ve doyuma ulaşır. Suyu Brahma olarak yücelten, suyun yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, sudan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette, sudan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

XI

1. "Ateş (Tecas) sudan daha büyüktür. Havayı kavrar ve boşluğu ısıtır. Sonra insanlar 'Çok sıcak, ortalığı kavuruyor, galiba yağmur yağacak' derler. Ateş önce böyle görünür, sonra suya neden olur. Sonra göğü delen şimşekler, yıldırımlar gelir. O yüzden insanlar, 'Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, galiba yağmur yağacak' derler. Ateş önce böyle görünür, sonra su çıkar. Ateşi yücelt.

2. Ateşi Brahma olarak yücelten, kendi hararetiyle hararete kavuşur, karanlıktan kurtulup parlayan dünyalara ulaşır. Ateşi Brahma olarak yücelten, ateşin yayıldığı sınırsız özgür-

lüğe sahip olur." "Efendim, ateşten daha büyüğü var mıdır?" "Elbette, ateşten büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

XII

1. "Boşluk (Ākāşa) ateşten daha büyüktür. Güneş ve ay, ışık, yıldızlar ve ateş hepsi boşluktadır. Boşluk sayesinde kişi seslenir, boşluk sayesinde duyar. Boşluk sayesinde cevap verir. Boşlukta eğlenir veya eğlenmez. Kişi boşlukta doğar ve boşluğa doğar. Boşluğu yücelt.

2. Boşluğu Brahma olarak yücelten, geniş, parlak, sınırsız ve yaygın dünyalara kavuşur. Boşluğu Brahma olarak yücelten, boşluğun yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, boşluktan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette boşluktan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

XIII

1. "Hafıza (Smara) boşluktan daha büyüktür. Hafızası olmayan insanlar bir araya geldiklerinde birbirlerini dinlemezler, birbirlerine kafa yormazlar, birbirlerini anlamazlar. Ama eğer bellekleri çalışacak olursa birbirlerini işitirler, kafa yorarlar ve anlarlar. Hafıza sayesinde kişi çocuklarını idrak eder; hafıza sayesinde sığırlarını ayırt eder. Hafızayı yücelt.

2. Hafızayı Brahma olarak yücelten, onun yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, hafızadan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette hafızadan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

XIV

1. "Umut (Āşā) hafızadan daha büyüktür. Hafıza, umutla ateşlendiği zaman kutsal duaları öğrenir, kutsal işleri yapar. Umut sayesinde oğul ve sığır bekler, bu dünyaya ve ötekine sarılır. Umudu yücelt.

2. Umudu Brahma olarak yücelten, tüm isteklerine kavuşur, istekleri boşa gitmez. Umudu Brahma olarak yücelten, onun yayıldığı sınırsız özgürlüğe sahip olur." "Efendim, umuttan daha büyüğü var mıdır?" "Elbette umuttan büyüğü vardır." "Bana anlatın efendim."

XV

1. "Yaşam soluğu (Prāna) umuttan daha büyüktür. Nasıl tekerlek parmakları tekerleğin göbeğinde birleşirse, bunun gibi her şey yaşam soluğuna bağlıdır. Yaşam ancak bu solukla sürebilir. Yaşam soluğu hayat verir. O, bir canlıya yaşam verir. Kişinin babası yaşam soluğudur, annesi yaşam soluğudur; erkek kardeşi, kız kardeşi, hocası yaşam soluğudur. Brāhman yaşam soluğudur.

2. Eğer bir kimse babaya, anneye, erkek ve kız kardeşe, hocaya ya da Brāhmana sert konuşursa insanlar ona şöyle derler: 'Ayıp sana! Sen babanın katilisin! Sen ananın katilisin! Sen erkek kardeşinin, sen kız kardeşinin, sen hocanın katilisin! Sen Brāhman katilisin!'

3. Ama eğer yaşam soluğu onları terk eder de kişi onları cenaze ateşinde dürterek yakarsa insanlar ona, 'Sen babanın katilisin, sen ananın, sen erkek kardeşinin, kız kardeşinin, hocanın, Brāhmanın katilisin' diyemezler.

4. Çünkü yaşam soluğu zaten bunlardır. Her kim bunu görür, bunu düşünür, bunu anlarsa olağanüstü bir konuşmacı olur. İnsanlar ona, 'Sen dilinin sınırlarını aşmışsın' derler. O da onlara, 'Evet dilimin sınırlarını aştım' demelidir. Bunu inkâr etmemelidir.

XVI

1. Sadece gerçeği sınırsızca konuşan mükemmel konuşuyor sayılır." "Efendim, ben gerçeği sınırsızca konuşmak isti-

yorum." "Ama kişi önce gerçeği anlamak istemelidir." "Efendim, ben gerçeği anlamak istiyorum."

XVII

1. "Bir kimse anlarsa gerçeği konuşur. Anlamazsa gerçeği konuşmaz. Sadece anlayan gerçeği konuşur. Fakat kişi anlamanın ne olduğunu anlamak istemelidir." "Efendim, ben anlamayı anlamak istiyorum."

XVIII

1. "Bir kimse düşünürse anlar. Düşünmeden anlayamaz. Kişi sadece düşünerek anlar. Fakat kişi düşüncenin ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben düşünceyi anlamak istiyorum."

XIX

1. "Bir kimse inançlıysa düşünür. İnançsızsa düşünmez. Yalnızca inançlıysa düşünür. Fakat kişi inancın ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben inancı anlamak istiyorum."

XX

1. "Bir kimse bağlılıkla hizmet ediyorsa o inançlıdır. Bağlılıkla hizmet etmeyen inançsızdır. Sadece sebatla hizmet edenler inançlı olur. Fakat kişi bağlılıkla hizmet etmenin ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben bağlılıkla hizmeti anlamak istiyorum."

XXI

1. "Bir kimse aktifse o bağlılıkla hizmet eder. Aktif olmadan hizmet olmaz. Sadece aktivite ile hizmet edilir. Fakat ki-

şi aktivitenin ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben aktivitenin ne olduğunu anlamak istiyorum."

XXII

1. "Bir kimse zevk alıyorsa aktif demektir. Zevk olmadan aktivite olmaz. Sadece zevk alarak aktif olunur. Fakat kişi zevkin ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben zevkin ne olduğunu anlamak istiyorum."

XXIII

1. "Sınırsızlık zevktir, sınırlılıkta zevk yoktur. Sadece sınırsızlık zevktir. Fakat kişi sınırsızlığın ne olduğunu anlamalıdır." "Efendim, ben sınırsızlığı anlamak istiyorum."

XXIV

1. "Kişi bir şey görmez, duymaz, anlamazsa bu sınırsızlıktır. Fakat görür, duyar, anlarsa bu sınırlılıktır. Sınırsızlık ölümsüzlük, sınırlılık ölümlülüktür." "Efendim, bu sınırsızlık neyin üzerinde kuruludur?" "Kendi büyüklüğü üzerinde kuruludur, hatta onda bile kurulu değildir."

2. "Bu dünyada insanlar inekleri, atları, filleri, altınları, köleleri ve kadınları, arazileri ve barınakları büyüklük olarak görürler. Ben öyle görmüyorum; bunu asla böyle söylemem, çünkü her durumda biri diğerine dayanır."

XXV

1. "Sınırsızlık aşağıdadır, sınırsızlık yukarıdadır. Batıdadır, doğudadır, güneydedir, kuzeydedir. Doğrusu o tüm dünyadır. Şimdi öğreti Benlik üzerine olacak. Ben aşağıdayım, ben yukarıdayım; batıdayım, doğudayım, güneydeyim, kuzeydeyim. Doğrusu ben bütün dünyayım.

2. Şimdi öğreti Ātman üzerinden olacak. Ātman aşağıdadır, Ātman yukarıdadır. O batıdadır, doğudadır, güneydedir, kuzeydedir. Doğrusu Ātman tüm dünyadır. İşte bunu gören, bunu düşünen, anlayan, Ātman'da zevk duyan, hoşlanan, birleşen; onda coşan kişi kendisinin efendisidir. O bütün dünyalarda sınırsız özgürlük sahibidir. Öte yandan bunun aksini yapan başkaları tarafından yönetilendir. O sınırlı dünyaları kazanır. Hiçbir dünyada hiçbir özgürlüğü olmaz.

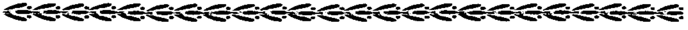
XXVI

1. İşte bunu gören için, bunu düşünen için, bunu anlayan için yaşam soluğu Ātman'dan çıkar. Umut Ātman'dan çıkar. Hafıza Ātman'dan çıkar. Boşluk, ateş, su Ātman'dan çıkar. Görünüş ve yok oluş Ātman'dan çıkar. Besin, güç, anlama, derin düşünce, düşünce Ātman'dan çıkar. Kavram, akıl, konuşma, ad Ātman'dan çıkar. Kutsal dualar, kutsal işler, tüm bu dünya Ātman'dan çıkar.

2. Bununla ilgili şu beyit söylenir:

Bilen kişi ne ölümü görür, ne hastalığı ne de kederi,
Bilen kişi sadece Bütün'ü görür, Bütün'ü elde eder.

Ātman tek katlıdır, üç katlıdır, beş katlıdır, yedi katlıdır ve dokuz katlıdır. Yine onun on bir katlı, yüz on bir ve yirmi bin katlı olduğu söylenir. Saf beslenme bedenin saf olmasını sağlar. O saflık geleneksel öğretilerin kuvvetle yerleşmesine neden olur. Geleneksel öğretiler öğrenildiğinde tüm bağlardan kurtulunur. Sanatkumāra'nın karanlığın öteki tarafını gösterdiği böyle bir kimse tüm lekelerinden kurtulur. İnsanlar onu Skanda diye, evet Skanda diye çağırırlar."

Sekizinci Adhyāya

I

1. Om! Hoca şöyle demelidir: "Brahma'nın şehrindeki lotus benzeri küçük barınakta küçük bir boşluk vardır. Bilinmesi gereken oradadır, orada aranmalıdır."

2. Öğrenciler ona şöyle demelidirler: "Brahma'nın şehrindeki lotus benzeri küçük barınaktaki küçük boşlukta bilinmesi ve aranması gereken şey nedir?"

3. O demelidir ki: "Kalpte, dışarıdaki boşluk gibi bir boşluk vardır. Orada gökyüzü ve yeryüzü, ateş ve hava, güneş ve ay, parlaklık ve yıldızlar, kişinin sahip olduğu ve sahip olmadığı her şey bulunur; orada her şey vardır.

4. Eğer ona, "Pekiyi, her şeyi, tüm istekleri, tüm varlıkları kapsayan bu Brahma şehrine, yaşlılık ve ölüm durumunda ne olur, ondan geriye ne kalır?" derlerse...

5. O şöyle söylemelidir: "Kişi yaşlandığında o yaşlanmaz, öldüğünde o ölmez. O gerçek Brahma şehridir. O istekleri barındırır. O, isteği gerçek olan, kavrayışı gerçek olan, kötülükten uzak, yaşlanmaz, ölmez, kederlenmez, acıkmaz, susamaz Ātman'dır. İnsanlar bu dünyada emre itaat ederler; istedikleri bir bölge ya da bir arazi parçasıdır, bu onları bağlı yapar.

6. Bu dünyada çalışarak kazanılan dünya boşadır; öte dünyada erdemle kazanılan dünya da boşadır. Bu dünyada Ātman'ı ve gerçek istekleri bulamayan hiçbir dünyada özgür olamaz. Ama bu dünyada Ātman'ı ve gerçek istekleri bulan tüm dünyalarda özgür olur."

II

1. Eğer o atalar dünyasını isterse, isteğine uygun olarak atalar ortaya çıkarlar. Atalar dünyasına sahip olarak mutlu olur.

2. Eğer o analar dünyasını isterse, isteğine uygun olarak analar ortaya çıkarlar. Analar dünyasına sahip olarak mutlu olur.

3. Eğer o erkek kardeşler dünyasını isterse, isteğine uygun olarak erkek kardeşler ortaya çıkarlar. Erkek kardeşler dünyasına sahip olarak mutlu olur.

4. Eğer o kız kardeşler dünyasını isterse, isteğine uygun olarak kız kardeşler ortaya çıkarlar. Kız kardeşler dünyasına sahip olarak mutlu olur.

5. Eğer o dostlar dünyasını isterse, isteğine uygun olarak dostlar ortaya çıkarlar. Dostlar dünyasına sahip olarak mutlu olur.

6. Eğer o güzel koku ve çiçek kolye dünyasını isterse, isteğine uygun olarak güzel koku ve çiçek kolye ortaya çıkar. Güzel koku ve çiçek kolye dünyasına sahip olarak mutlu olur.

7. Eğer o yiyecek ve içecek dünyasını isterse, isteğine uygun olarak yiyecek ve içecek ortaya çıkar. Yiyecek ve içecek dünyasına sahip olarak mutlu olur.

8. Eğer o şarkı ve müzik dünyasını isterse, isteğine uygun olarak şarkı ve müzik ortaya çıkar. Şarkı ve müzik dünyasına sahip olarak mutlu olur.

9. Eğer o kadınların dünyasını isterse, isteğine uygun olarak kadınlar ortaya çıkar. Kadınlar dünyasına sahip olarak mutlu olur.

10. Eğer o her neye ilgi duyarsa, her neyi isterse o, isteğine uygun olarak ortaya çıkar. Ona sahip olarak mutlu olur.

III

1. Bu tükenmek bilmez istekler yanılgıyla örtülmüştür. Yanılgı gerçek isteklerin üzerinde de örtüdür, çünkü her kimin yakını göçüp giderse onu bir daha görmek mümkün olmaz.

2. Yakınları burada olsun, göçmüş olsun, kişi ister ama ulaşamaz; tüm bunlara oraya (ruha) giderek ulaşır. Çünkü onun gerçek istekleri yanılgıyla örtülmüştür. Nasıl ki altınların saklı olduğu yere gider gider gelirler ve onu bulamazlarsa, tıpkı bunun gibi, bütün canlılar her gün onu bulmak için Brahma dünyasına gider gider gelirler ve onu bulamazlar; çünkü o yanılgı tarafından uzağa sürüklenmiştir.

3. Kuşkusuz bu Ātman kalptedir. Kökenbilimsel açıklama şöyledir: Bu kalptedir.[1] O yüzden o kalptir (Hridayam). Bunu bilen her gün göksel dünyalara gider.

4. Bu tamamen berrak olan bedenin dışına çıkıp yükselir, en yüce ışığa varır ve kendi biçimini alır. O ruhtur, o ölümsüzdür, o korkusuzdur, o Brahma'dır. Böyle derler. Doğrusu Brahma adı gerçektir.

5. Bu üç hecedir: Sat, ti, yam. Sat (varlık) ölümsüzdür. Ti, ölümlüdür. Yam bu ikisini bir arada tutar. Bunu bilen her gün göksel dünyalara gider.

IV

1. Ātman, bu dünyalardan ayıran bir settir. Bu setten gece, gündüz, yaşlılık, ölüm, keder, iyi işler, kötü işler geçemez-

---

1 Hridi "kalpte", ayam "bu" sözcüklerinden böyle türetiyor. Bu iki sözcük "hridyayam" şeklinde birleşir ki "hridayam" kalp demektir. Tam oturmasa da ilginç bir etimolojik açıklamadır.

ler. Tüm kötülükler buradan dönerler, çünkü Brahma dünyası kötülükten uzaktır.

2. O yüzden bu seti aşan kör, artık daha fazla kör kalamaz. Hasta, hasta kalamaz. Bu köprüyü aşan gece, gündüz olur. Çünkü Brahma dünyası her zaman aydınlıktır.

3. Ancak bu Brahma dünyasına sadece iffetli kutsal bilgi öğrencileri ulaşabilirler; bu Brahma dünyasına sadece onlar sahip olabilirler. Tüm dünyalarda sınırsız özgürlüğü kazanırlar.

V

1. İnsanların "kurban" dediği aslında iffetli kutsal bilgi öğrenciliğidir, çünkü Brahma dünyası ancak iffetli kutsal bilgi öğrenciliğiyle bulunabilir. İnsanların "kurban edilen" dedikleri aslında iffetli kutsal bilgi öğrenciliğidir, çünkü ancak iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamını arayıp bulduktan sonra kişi Ātman'a kavuşabilir.

2. İnsanların "uzatmalı kurban sunma" dedikleri aslında iffetli kutsal bilgi öğrenciliğidir, çünkü ancak iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamı yoluyla kişi gerçek ruh Ātman'ı korumayı başarabilir. İnsanların "sessiz çilecilik" dedikleri gerçekte iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamıdır, çünkü ancak ruhu, iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamında bularak kişi gerçek anlamda düşünebilir.

3. İnsanların "oruç tutmak" dedikleri aslında iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamıdır, çünkü iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamıyla bulunan ruh asla kaybolmaz. İnsanların "ormanda çileci yaşamına çekilmek" dedikleri aslında iffetli kutsal bilgi öğrenciliği yaşamıdır. Üçüncü gökteki Brahma dünyasında Ara ve Nya diye iki deniz vardır. Orada Airammadīya gölü, Somasavana incir ağacı, Brahma'nın kalesi Aparācitā ve tanrının altından salonu bulunur.

4. Ancak Brahma dünyasındaki bu Ara ve Nya denizleri sadece kutsal bilgi öğrencilerinin iffetli yaşamlarıyla bulunabilirler; sadece bunlar Brahma dünyasını kazanabilirler. Onlar tüm dünyalarda sınırsız özgürlüğü kazanırlar.

VI

1. En güzel özden yükselen kalbin kanalları kızıl, beyaz, mavi, sarı ve kırmızıdır, öyle derler. Aynı şekilde güneş de kızıl, beyaz, mavi, sarı ve kırmızıdır.

2. Genişçe uzanan yol, bu ve öteki olmak üzere iki köye gider. Bunun gibi güneşin ışınları da bu ve öteki olmak üzere iki dünyaya gider. Onlar ötedeki güneşten uzanır ve bu kanallara nüfuz ederler. Onlar bu kanallardan uzanır, ötedeki güneşe nüfuz ederler.

3. Bir kimse sakince, rahat bir şekilde uykuya dalarsa hiç rüya görmez ve sonra o kanallara geçer. Ona hiçbir kötülük dokunamaz, çünkü o en güçlü ışığa ulaşmıştır.

4. Bir kimsenin vücudu zayıf düştüğü zaman çevresindekiler, "Beni tanıyor musun?" "Beni tanıyor musun?" diye sorarlar. O bedenini terk etmedikçe onları tanır.

5. Ama bedenini terk ederse güneşin ışınları aracılığıyla yukarı yükselir. Om hecesini düşünerek engelsiz yükselir. Aklını çabuk kullandığı ölçüde güneşe varır. Orası, aydınlanmışlar için Brahma dünyasının kapısıdır; aydınlanmamışlar için orası kapalıdır.

6. Bununla ilgili şu beyit vardır:

Kalbin yüz bir kanalı vardır, onlardan biri başın üstüne gider,

Ona ulaşarak kişi ölümsüzlüğe ulaşır, diğerleri başka yönlere gider.

VII

1. "Ātman, kötülük, yaşlılık, ölüm, keder, açlık ve susuzluktan uzaktır. Onun isteği gerçek, tasavvuru gerçektir. O aranmalıdır, kişi Onu anlamaya çalışmalıdır. O bulunduğunda ve anlaşıldığında kişi tüm dünyaları ve tüm istekleri elde etmiş olur." Böyle der Pracāpati.

2. Derken, tanrılar ve ifritler bunu işittiler. Dediler ki: "Madem bulunduğunda tüm istekler ve dünyalar elde ediliyormuş, o halde gelin, onu arayalım!" Tanrılardan İndra, ifritlerden Viroçana öne çıktı. Birbirleriyle hiç konuşmadan, ellerinde kandillerle, Pracāpati'nin huzuruna geldiler.

3. İkisi tam otuz iki yıl iffetli kutsal bilgi öğrencisi hayatı (Brahmāçārya) yaşadılar. Sonra Pracāpati onlara sordu: "Niçin böyle yaşıyorsunuz? Neyin peşindesiniz?" O ikisi dedi ki: "Ātman, kötülük, yaşlılık, ölüm, keder, açlık ve susuzluktan uzaktır. Onun isteği gerçek, tasavvuru gerçektir. O aranmalıdır, kişi onu anlamaya çalışmalıdır. O bulunduğunda ve anlaşıldığında kişi tüm dünyaları ve tüm istekleri elde etmiş olur. İnsanlar bize sizin bu sözlerinizi ilettiler. Biz bunu istediğimiz için böyle yaşıyoruz."

4. Pracāpati o ikisine dedi ki: "Gözle görülen kişi, benim dediğim Ātman'dır. O ölümsüzdür, korkusuzdur. O Brahma'dır." "Fakat efendim, suda ve aynada gözükenden hangisi odur?" "Bunların hepsi odur, aynıdır" dedi o.

VIII

1. "Bir kap suda kendinize bakın. Kendinizle ilgili anlamadığınız bir şey varsa bana söyleyin." Sonra o ikisi bir kap suda kendilerine baktılar. Pracāpati onlara, "Ne görüyorsunuz?" diye sordu. Onlar dediler ki: "Özün yansıması olarak tepeden tırnağa her şeyi görüyoruz efendim."

2. Pracāpati onlara dedi ki: "Güzel elbiseler giyin, mücevherler takının, süslenin ve kaptaki suya tekrar bakın." Onlar güzel elbiseler giydiler, mücevherler taktılar, süslendiler ve kaptaki suya tekrar baktılar. Pracāpati sordu: "Şimdi ne görüyorsunuz?"

3. O ikisi yanıt verdi: "Biz iyi giyimli, güzel mücevherler takmış ve süslü olduğumuz için yansımalar da iyi giyimli, güzel mücevherler takmış ve süslü." O dedi ki: "İşte bu Ātman'dır. O ölümsüzdür, o korkusuzdur. O Brahma'dır." O ikisi kalpleri huzur içinde çekip gittiler.

4. Pracāpati onların arkasından şöyle düşündü: "Etraflıca düşünmeden, Ātman'ı bulduklarını zannederek gittiler. Böylesi yetersiz bir öğretiye sahip olan, tanrı da olsa ifrit de olsa, yok olmaya mahkûmdur." Sonra Viroçana içi rahat bir şekilde ifritlerin yanına geldi. Onlara şu öğretiyi bildirdi: "Ātman kişinin bu dünyada mutlu olmasıdır. Kişi ona hizmet etmelidir. Her kim kendine (Ātman'a) hizmet eder, onu (kendini) mutlu ederse hem bu hem de öteki dünyayı kazanır."

5. İşte bugün dahi hayır işlemeyen, inançsız, kurban sunmayan kişiye, "pis ifrit" derler, zira bu ifritlerin öğretisidir. Bu gelip geçici bedeni elbiseler, mücevherlerle süslerler ve böylece öteki dünyayı da kazanacaklarını zannederler.

IX

1. Öte yandan İndra, tanrıların yanına varmadan önce şu açmazın farkına vardı: "Bu bedeni mücevherle donatırsan o yansıma bedeni de mücevherle donatıyorsun. Bu bedeni iyi giydirirsen o bedeni de iyi giydiriyorsun; bu bedeni süslersen o bedeni de süslüyorsun. Bu körse o da kör, topalsa o da topal, sakatsa o da sakat. Bu beden ölünce o da ölüyor. Bunda bir fayda görmüyorum ben."

2. Elinde kandille geri geldi. Pracāpati ona dedi ki: "Ey Maghavan, Viroçana ile birlikte iç rahatlığıyla gitmiştin, ne-

den geri geldin?" O dedi ki: "Bu bedeni mücevherle donatırsan o bedeni de mücevherle donatıyorsun; bu bedeni iyi giydirirsen o bedeni de iyi giydiriyorsun; bu bedeni süslersen o bedeni de süslüyorsun. Bu körse o da kör, topalsa o da topal, sakatsa o da sakat. Bu beden ölünce o da ölüyor. Bunda bir fayda görmüyorum ben."

3. O dedi: "Tam dediğin gibi ey Maghavan! Bununla beraber sana daha fazla açıklayabilirim. Benimle birlikte otuz iki yıl daha yaşamalısın." Böylece İndra onunla otuz iki yıl daha yaşadı. Ona Pracāpati dedi ki:

X

1. "Rüyada mutlu mutlu gezinen O, Ātman'dır. O ölümsüzdür, korkusuzdur. O Brahma'dır." Sonra İndra iç rahatlığıyla oradan ayrıldı. Fakat tanrıların yanına varmadan önce şu açmazın farkına vardı: "Eğer bu beden kör olsa bile Ātman kör olmuyor. Bu topalsa o topal olmuyor. Bunda bir kusur olsa bile onda bir kusur olmuyor.

2. O öldürülmüyor. Kişi topallasa da o topallamıyor. Onu sözde öldürüyorlar, yalandan soyuyorlar, sözde kötüyle temas ediyor, yalandan ağlıyor. Ben bunda bir yarar görmüyorum."

3. Elinde kandille geri geldi. Sonra Pracāpati ona dedi ki: "Ey Maghavan, iç rahatlığıyla gitmiştin, neden geri geldin?" O ona dedi ki: "Efendim, bu beden kör olsa bile Ātman kör olmuyor. Bu topalsa o topal olmuyor. Bunda bir kusur olsa bile onda bir kusur olmuyor.

4. O öldürülmüyor. Kişi topallasa da o topallamıyor. Onu sözde öldürüyorlar, yalandan soyuyorlar, sözde kötüyle temas ediyor, yalandan ağlıyor. Ben bunda bir yarar görmüyorum." O dedi: "Tam dediğin gibi ey Maghavan. Bununla beraber sana daha fazla açıklayabilirim. Benimle birlikte otuz iki yıl daha yaşamalısın." Böylece İndra onunla otuz iki yıl daha yaşadı. Ona Pracāpati dedi ki:

XI

1. "Uykuda tüm organları devreden çıkmış, sessizlik içinde ve hiç rüya görmeyen O, Ātman'dır. O ölümsüzdür, korkusuzdur. O Brahma'dır." Sonra İndra iç rahatlığıyla oradan ayrıldı. Fakat tanrıların yanına varmadan önce şu açmazın farkına vardı: "Bu hal 'benim' diyerek kendisini fark edemiyor, çevresindekileri bilmiyor. Sanki kaybolmuş gibi. Ben bunda bir yarar görmüyorum."

2. Elinde kandille geri geldi. Sonra Pracāpati ona dedi ki: "Ey Maghavan, iç rahatlığıyla gitmiştin, neden geri geldin?" O ona dedi ki: "Bu hal 'benim' diyerek kendisini fark edemiyor, çevresindekileri bilmiyor. Sanki kaybolmuş gibi. Ben bunda bir yarar görmüyorum."

3. O dedi: "Tam dediğin gibi ey Maghavan. Bununla beraber sana daha fazla açıklayabilirim, başka da gerek yok artık. Benimle beş yıl daha yaşamalısın." Böylece İndra onunla beş yıl daha yaşadı ve toplam yüz bir yıl oldu. İnsanlar, 'Kutsal bilgi öğrencisi hayatı (Brahmāçārya) yaşadı' dediler. Ona Pracāpati dedi ki:

XII

1. "Ey Maghavan, bu beden ölümlüdür. Ölüm tarafından sarılmıştır. O, ölümsüz ve bedensiz olan Ātman'ın barınağıdır. O, zevk ve acının bulunduğu bir birleşiktir. Birleşik halde kaldığı sürece kişi zevk ve acıdan kurtulamaz. Bir kimse bedensiz olduğu sürece zevk ve acı ona dokunamaz.

2. Hava bedensizdir. Bulutlar, şimşek ve yıldırım da bedensizdir. Bunlar nasıl uzak gökten çıkar ve kendi biçimlerinde gözükerek en yüce ışığa ulaşırlarsa...

3. Bunun gibi bu huzurlu varlık bu bedenden çıkar ve kendi biçiminde gözükerek en yüce ışığa ulaşır. O en yüce insandır. Orada bu bedenin uzantısı olduğunu unutarak gülüp

eğlenir, kadınlarla düşer kalkar, arabalarla, dostlarla vakit geçirir. Bir yük hayvanının bağlı olduğu aracı çekmesi gibi bu ruh da bu bedene öyle bağlıdır.

4. Göz boşluğa doğru yöneltildiğinde gören kişidir, göz görme aracıdır. 'Şunu koklayayım' bilincinde olan Ātman'dır, burun koklama aracıdır. 'Şunu söyleyeyim' bilincinde olan Ātman'dır, söz konuşma aracıdır. 'Şunu işiteyim' bilincinde olan Ātman'dır, kulak işitme aracıdır.

5. 'Şunu düşüneyim' bilincinde olan Ātman'dır, akıl tanrısal gözdür. Tanrısal göz olan bu akılla kişi istekleri ister, zevkleri tadar.

6. Brahma dünyasındaki tanrılar bu Öz'e taparlar. O yüzden tüm dünyalar ve tüm istekler onlar tarafından kazanılırlar. Bu Ātman'ı bilen ve anlayan kişi tüm dünyaları ve tüm istekleri elde eder." Böyle dedi Pracāpati, böyle buyurdu Pracāpati!

XIII

1. Karanlıktan çok renkliliğe giderim. Çok renklilikten karanlığa giderim. Bir atın yelesini sallaması gibi kötülüğü silker atarım; ayın ifrit Rāhu'nun ağzından kurtulması gibi kendimi kurtarır, mükemmel ruhumla yaratılmamış olan Brahma dünyasına geçerim, evet öyle yaparım.

XIV

1. Boşluk denilen şey ad ve biçimi ortaya koyar. Bunun kapsadığı ne varsa Brahma'dır. O ölümsüzdür. O Ātman'dır. Ben Pracāpati'nin barınağına ve toplantı salonuna giderim. Ben Brahmanların şanıyım, ben kralların şanıyım, ben halkın şanıyım. Ben şan ve şerefe eriştim. Şanlıların şanlısı olan ben kırlaşmaya, dişsizliğe, salya akıntısına uğramam! Evet, ben yaşlılığa ulaşmam!

XV

1. Bunu Brahma Pracāpati'ye, Pracāpati Manu'ya, Manu da insanlara bildirdi. Hocasının evinde kuralına göre Veda öğrenen, zamanı gelince onun evinden ayrılan ve kendi evine gelip Veda çalışmayı sürdüren ve evlatlar edinen, tüm duyularını Ātman üzerinde yoğunlaştıran, kutsal yerlerdeki her şeye karşı insancıl davranan ve yaşamını böyle sürdüren kişi, Brahma dünyasını kazanır ve oradan asla geri gelmez; evet, asla geri gelmez.

ĪŞĀ UPANİSHAD

1. Bu değişen evrende her ne varsa Tanrıyla kaplıdır. Kendini kaçınma yoluyla koru; kimsenin servetine imrenme.

2. Bir kimse bu dünyada yüz yıl yaşamak istese, o eylem uygulamak zorunda kalır. Çünkü eğer böyle bir isteğin varsa ve kendini insan yerine koyuyorsan, sana bağlanan bu işlerden kendini ayıramazsın.

3. Karanlıkla kaplanmış bu dünyalara kötücül dünyalar denilir ve ölümden sonra oralara kendi özünü öldürmüş olanlar gider.

4. İkincisi olmayan bu Ātman, hiç kımıldamasa da, düşünceden bile hızlıdır. Duyular ona yetişemez, o hep önde gider. Durduğu halde koşanlara yetişir. Ātman sayesinde hava, bütün her şeyi eylemlerine ayırır.

5. O hareket eder, o hareket etmez; o uzaktır, o yakındır. O her şeyin içindedir ve o her şeyin dışındadır.

6. Bütün canlıların Ātman'da olduğunu, kendisinin de bütün canlılarda olduğunu gören kişi artık kimseden çekinmez.

7. Bilen kişi için her şey Ātman ile aynıdır; bu birliği gören için ne hayal ne de keder söz konusu olabilir.

8. O her şeyi kaplar; parlaktır, bedensizdir, incitilemez. Enerjisizdir, saftır, kötülükten uzaktır. O bilge, o düşünür, o her şeyi saran ve kendi kendine var olan, bütün her şeyi doğasına göre sonsuz yıllar içinde dağıtmıştır.

9. Cehalete bağlı olanlar kör karanlığa girerler; zevk alır gibi sadece bilgiyle uğraşanlar ise daha büyük karanlığa girerler.

10. Bilginin sonucu gerçekten farklıdır derler; cehaletin sonucu da farklıdır derler. Bunları bize öğreten bilge kişiden böyle işittik.

11. Bilgi ve bilgisizliğin ikisini de bilen kişi cehaletle ölümün ötesine geçer, bilgiyle de ölümsüz yaşama kavuşur.

12. Görünmeyene tapanlar kör karanlığa girerler; görünenden zevk alanlar ise daha büyük bir karanlığa girerler.

13. Görünenin sonuçları farklıdır derler; görünmeyenin sonuçları farklıdır derler. Bunları bize öğreten bilge kişiden böyle işittik.

14. Görünenin ve görünmeyenin ikisini de bilen kişi görünmeyenle ölümün ötesine geçer ve görünenle de ölümsüz yaşama kavuşur.

15. Gerçeğin yüzü altın bir diskle kaplıdır. O halde ey Pūshan, onu ortaya koy ki gerçeği seven ben onu görebileyim.

16. Ey Pūshan, ey yalnız gezgin Ekarşi, ey Yama, ey Sūrya, Pracāpati'nin nesli, ışınlarını saç! Parlaklığını toparla! Senin en parlak biçimini görebileyim! Ben gerçekten orada bulunan kişiyim!

17. Nefesim ölümsüz rüzgârı çıkarsın! Bu beden kül olup yok olsun! Om! Ey bellek, hatırla! İşi hatırla! Ey bellek, yapılanları hatırla!

18. Ey Agni, bizi bu uğurlu yoldan zenginliğe götür. Sen her işi bilen tanrısın! Bizleri aldatıcı günahlardan koru! Bizler sana birçok sunular sunacağız.

Om, huzur, huzur, huzur.

KENA UPANİSHAD

Birinci Khanda

1. Hedefine ilerleyen akla kim hükmeder? Yaşam gücünü veren kimdir?

İnsanların konuştuğu dili çıkartan kimdir? Gözlere ve kulaklara hükmeden tanrı kimdir?

2. O, kulağın işitmesi, aklın düşünmesi, sözün sesi, soluğun soluğu, gözün görüşüdür. Bilge kişi bunları bırakır, bu dünyadan vazgeçerse ölümsüz olur.

3. Gözler oraya ulaşmaz, ne söz ne akıl. Onu bilmeyiz, anlamayız; onu öğretemeyiz. O bilinenden de bilinmeyenden de farklıdır. Biz eskilerden böyle işittik, bize onlar öğrettiler.

4. O sözle anlatılmaz, ama O sözü açıklar. O Brahma'dan başkası değildir; O insanların taptığı bir şey değildir.

5. O düşünceyle düşünülmeyendir; O düşünceyi de içine alandır. Onu Brahma olarak bil; O tapınılacak bir şey değildir.

6. O gözle görülmeyendir; Onunla gözler görülür. Onu Brahma olarak bil; O tapınılacak bir şey değildir.

7. O kulakla işitilmeyendir; Onunla işitme bilinir. Onu Brahma olarak bil; O tapınılacak bir şey değildir.

8. O solukla solunmayandır; Onunla soluk solunur. Onu Brahma olarak bil; O tapınılacak bir şey değildir.

İkinci Khanda

9. (Hoca) Eğer "ben Brahma'yı yeterince biliyorum" diye düşünüyorsan bil ki bildiğin, onun insandaki özü ya da tanrılar arasındaki biçimi hakkında pek az bir bilgidir. O yüzden onun üzerinde daha çok kafa yormalısın. (Öğrenci) Sanırım O bilinebilir.

10. Ben "iyi biliyorum" diye düşünmüyorum; "bilmediğimi" bilmiyorum. Bizdeki O bilirse biliyor, O bilmezse ben de bilmiyorum.

11. (Hoca) O, ona bilinmez olanı bilir; O, ona bilinmez olanı bilmez. O, onu çok iyi anladığını söyleyenler tarafından anlaşılmaz. O, onu hiç anlamadığını söyleyenler tarafından anlaşılır.

12. Bir uyanışla bilindiği zaman O kavranır. Doğrusu, birisi onda ölümsüzlüğü bulur; birisi kendi özüyle güç, birisi de bilgiyle ölümsüzlüğü bulur.

13. Bir kimse onu burada kavrarsa, orada gerçek var demektir; yok eğer burada kavrayamazsa ona büyük bir yok oluş var demektir. Akıllı kişiler her canlıda onun var olduğunu anlarlarsa, bu dünyadan ölümsüz olarak ayrılırlar.

Üçüncü Khanda

14. Brahma, tanrılar adına bir zafer kazandı. Brahma'nın bu zaferiyle tanrılar yüceldiler. Onlar şöyle düşündüler: "Doğrusu bu zafer bizim, doğrusu bu yücelik bizim!"

15. O, onların övünmelerini gördü. Onlara göründü. Onlar anlamadılar ve "Bu ne harika bir yaratık[1] böyle!" dediler.

16. Onlar Agni'ye dediler ki: "Ey Cātavedas,[2] söyle bize bu harika yaratık kimdir?" "Pekâlâ!"

17. O, ona doğru koştu. Brahma ona sordu: "Kimsin sen?" O yanıt verdi: "Ben Agni'yim; doğrusu ben Cātavedas'ım!"

18. "Sendeki güç nedir?" "Doğrusu ben dünyadaki her şeyi yakarım."

19. O, onun önüne saman koydu, "Yak onu!" dedi. Tüm gücüyle davrandı. Onu yakmayı başaramadı. Bunun üzerine o döndü ve dedi ki: "onun kim olduğunu anlayamadım, bu ne harika bir varlık böyle!"

20. Sonra onlar rüzgâr tanrısı Vāyu'ya dediler ki: "Vāyu, bu harika varlığın kim olduğunu öğren!" "Pekâlâ!"

---

1 Harika yaratık için "Yaksha" sözcüğü kullanılmış.

2 Cātavedas, tanrı Agni'nin Vedik dönemdeki "her şeyi bilen" anlamına gelen lakabıdır.

21. O, ona doğru koştu. Brahma ona sordu: "Kimsin sen?" O yanıt verdi: "Ben Vāyu'yum; doğrusu ben Mātarişvan'ım."

22. "Senin gücün nedir?" "Doğrusu ben yeryüzündeki her şeyi oraya buraya sürüklerim."

23. O, onun önüne saman koydu, "Sürükle onu!" dedi. Tüm gücünü sarf etti ama onu sürükleyemedi. Bunun üzerine Vāyu geri döndü ve dedi ki: "onun kim olduğunu anlayamadım; bu ne harika bir varlık böyle!"

24. Sonra tanrı İndra'ya söylediler: "Ey Maghavan, onun kim olduğunu öğren, bu nasıl bir harika varlık?" "Pekâlâ!" O, ona doğru koştu. Brahma ortadan kayboldu.

25. Hemen oracıkta çok güzel bir kadın oldu: Karlı dağların kızı Umā. İndra ona dedi ki: "Bu harika varlık kimdir?"

Dördüncü Khanda

26. Umā dedi ki: "O Brahma'dır. Sizi yücelten, Brahma'nın zaferidir." Böylece o bunun Brahma olduğunu öğrendi.

27. İşte bu yüzden bu üç tanrı, yani Agni, Vāyu ve İndra diğer tanrılardan yüksektedir. Çünkü onlar yaklaşıp temas ettiler ve ilk onlar Brahma'yı öğrendiler.

28. O yüzden İndra öbür tanrılardan üsttedir; çünkü yaklaşıp temas etti ve ilk defa Brahma'yı öğrendi.

29. Bununla ilgili şu öğreti vardır: Parlayan şimşek sonucu kişi gözlerini kırpıştırır ve bunu kutsallığa yorar.

30. Birey için de şuna dikkat edilir: Sürekli tekrarlayarak akla ne getirilirse o, düşünülen ana kavram olur.

31. Ona Tadvana denir; ona Tadvana adıyla tapınılmalıdır. Bunu böyle bilene tüm canlılar birlikte sevgi duyarlar.

32. "Efendim, bana gizli öğretiyi (Upanishad) öğretin!" "Gizli öğreti sana bildirildi. Aynı şekilde, sana Brahma Upanishad'ı da anlattık.

33. Çilecilik, kendine hâkimiyet ve çalışma[1] bu gizli öğretinin temelleridir. Vedalar onun uzuvlarıdır. Gerçek de onun barınağıdır.

34. Bu gizli öğretiyi bilen kişi günahtan kurtulur, sonsuz ve mükemmel göksel diyarlarda yaşar; evet oralarda yaşar."

Om, huzur, huzur, huzur.

---

1 Tapas, Dama ve Karman.

AİTAREYA UPANİSHAD

Birinci Adhyāya

Birinci Khanda

1. Başlangıçta sadece Ātman vardı; başka kıpırdayan hiçbir şey yoktu. O kendi kendine düşündü: "Dünyaları yaratayım."

2. O, Ambhas (Su), Marīçi (Işık), Mara (Ölüm) ve Āpah (Sular) dünyalarını yarattı. Gökyüzünün ötesindeki dünya Ambhas'tır, gökyüzü onu destekler. Işık atmosferdir, Ölüm yeryüzüdür ve yerin altı da Sular dünyasıdır.

3. O düşündü: "İşte dünyalar bunlar. Şimdi de dünya koruyucuları yaratayım." O sulardan bir çekinti yaptı ve ona insan şekli verdi.

4. Onu ısıttı. Onu ısıtınca ondan, bir yumurta gibi, ağız ayrıldı. Ağızdan söz (Vāç), sözden ateş (Agni) ayrıldı. Ondan burun delikleri, burun deliklerinden soluk (Prāna), soluktan hava (Vāyu) ayrıldı.

Gözler ayrıldı, gözlerden görüş (Çakşus) çıktı; görüşten Güneş (Āditya) ayrıldı.

Kulaklar ayrıldı, kulaklardan işitme (Şrotra) çıktı, işitmeden göğün yönleri ayrıldı.

Deri ayrıldı, deriden saçlar çıktı; saçlardan bitkiler ve ağaçlar ayrıldı.

Kalp ayrıldı, kalpten akıl (Manas) çıktı; akıldan da Ay ayrıldı.

Göbek ayrıldı, göbekten yellenme (Apāna) çıktı, ondan da ölüm (Mrityu) ayrıldı.

Erkeklik organı ayrıldı, erkeklik organından meni çıktı, ondan da su (Ap) ayrıldı.

İkinci Khanda

1. Yaratıldıktan sonra bu tanrılar gürültüyle bu geniş denize düştüler. O onu açlık ve susuzlukla kontrol altına aldı. Tanrılar Yaratıcı'ya dediler ki: "Bize barınacağımız ve yemek yiyebileceğimiz bir yer bul."

2. Tanrı onlar için bir öküz getirdi. "Bu bize yetmez" dediler. Tanrı onlara bir at verdi. "Bu bize yetmez" dediler.

3. Tanrı onlara bir insan gönderdi. Onlar, "Bu iyi" dediler. Gerçekten bir insan iyi yapılmış bir şeydir. O onlara dedi ki: "Her biriniz kendi barınağınızın içine girin."

4. Ateş söz oldu ve ağzın içine girdi. Rüzgâr soluk oldu ve burun deliklerinden içeri girdi. Güneş görüş oldu ve gözlerden içeri girdi. Göğün yönleri işitme oldu ve kulaklardan içeri girdi. Bitkiler ve ağaçlar saçlar oldu ve deriden içeri girdiler. Ay akıl oldu ve kalpten içeri girdi. Ölüm yellenme oldu ve göbekten içeri girdi. Sular meni oldu ve erkeklik organından içeri girdi.

5. Açlık ve susuzluk ona (Ātman'a) dediler ki: "Bizim ikimize de bir yer bul." O, o ikisine dedi ki: "İkinizi bu tanrıların arasına yerleştiriyorum. Sizi onların arasında paylaştırıyorum." Bu yüzden hangi tanrıya sunu sunulsa açlık ve susuzluk onu paylaşırlar.

Üçüncü Khanda

1. O kendi kendine düşündü: "İşte dünyalar ve dünya koruyucuları. Şimdi onlar için yiyecek yaratayım."

2. O suları ısıttı. Isıtıldıkları zaman onlardan maddesel bir biçim (Mūrti) ortaya çıktı. Elde edilen bu maddesel biçim besin oldu.

3. Yaratılan bu besin kaçmaya kalkıştı. O, sözle yakalanmaya çalışıldı. O sözle yakalanamadı. O sözle yakalansaydı bir kimse sadece besinden söz etmekle doymuş olacaktı.

4. O solukla yakalanmaya çalışıldı. O solukla yakalanamadı. O solukla yakalansaydı bir kimse sadece besine doğru soluk alarak (koklayarak) doymuş olacaktı.

5. O gözle yakalanmaya çalışıldı. O gözle yakalanamadı. O gözle yakalansaydı, bir kimse sadece besini görmekle doymuş olacaktı.

6. O kulakla yakalanmaya çalışıldı. O kulakla yakalanamadı. O kulakla yakalansaydı, bir kimse sadece besini duymakla doymuş olacaktı.

7. O dokunmayla yakalanmaya çalışıldı. O dokunmayla yakalanamadı. O dokunmayla yakalansaydı, bir kimse sadece besine dokunarak doymuş olacaktı.

8. O akılla yakalanmaya çalışıldı. O akılla yakalanamadı. O akılla yakalansaydı, bir kimse sadece besini düşünmekle doymuş olacaktı.

9. O erkeklik organıyla yakalanmaya çalışıldı. O onunla yakalanamadı. O erkeklik organıyla yakalansaydı bir kimse sadece besin fışkırtarak doymuş olacaktı.

10. O yellenmeyle yakalanmaya çalışıldı. O onu tüketti. Vāyu (rüzgâr) neyse bu yiyecek yakalayan da odur. Rüzgâr neyse bu yiyecekle hayat bulan da odur.

11. O Ātman kendi kendine düşündü: "Şimdi bu şey bensiz nasıl var olabilir?" O düşündü: "Hangi yolla girmeliyim?" O düşündü: "Eğer sözle konuşulduysa, eğer solukla soluklandıysa, eğer gözle görüldüyse, işitmeyle işitildi, deriyle dokunulduysa, eğer akılla düşünüldü, eğer alt solukla yellenildiyse, erkeklik organıyla fışkırtıldıysa, o zaman ben kimim?"

12. Böylece, aynı saçı ayırır gibi, bu kapıdan içeri girdi. Bu kapıya "yarık" adı verilir. O mutluluktur. Onun üç barınma yeri vardır; üç uyuma biçimi vardır. Bu bir barınma yeridir. Bu bir barınma yeridir. Bu bir barınma yeridir.

13. Doğunca çevresindeki varlıklara bakıp düşündü: "Başka birisiyle konuşulması gerekmez mi?" O Purusha'yı (insanı) Brahma olarak gördü. "Ben onu gördüm" dedi.[1]

14. O yüzden onun adı İdandra'dır (O görür). İdandra diye bilinir o. Örtülü olarak İndra denir ona, çünkü tanrılar gizlenmeye çok düşkündürler. Tanrılar doğrudan nitelemeyen isimleri severler.

1 İdam adarşa.

İkinci Adhyāya

Dördüncü Khanda

1. İnsan (Purusha) biçiminde gözüken bu Ātman başlangıçta bir embriyon (Garbha) idi. O meni ve kuvvet birlikte tüm organlara yayıldılar. Benlik kendi benliğini içinde taşır oldu. O onu bir kadına akıttığında onu doğurtur. Bu, kişinin ilk doğumudur.

2. Her bir organı kadına benzer şekilde kendi kendine oluşur. O yüzden o kadına hiç zarar vermez. Kadın kendisine verilen bu özü besler.

3. Bir besleyici olarak kadın da beslenmelidir. Kadın onu cenin olarak taşır. Doğduktan sonra erkek, çocuğa bakar, büyütür. O onu büyütürken kendisini büyütmüş olur, çünkü bu dünyaların devamı için bu gerekir. Böylece dünyalar sürer durur. Bu, kişinin ikinci doğumudur.

4. Bu kişinin özü (oğlu) kişinin erdemli işlerinin ortaya konmasıdır. Kişinin bu öteki özü işlerini yaparak yaşını tamamlar ve ölür. Dünyadan ayrılır ayrılmaz yeniden doğar. Bu onun üçüncü doğuşudur. Bunu ermişler şöyle açarlar:

5. Rahimde yatarken bile, tüm tanrıların doğuşunu bildim!

Yüz demir kale hapsetti beni, yine de bir şahin gibi kaçtım kurtuldum.[1]

Bu sözü rahimde yatan Vāmadeva söyledi.

6. İşte böyle, bunu bilip bedenden ayrılarak yukarı yükselen kişi, göksel dünyada her türlü isteğine kavuşur ve ölümsüz olur, evet ölümsüz olur.

---

1 Şahin (şyena) ve yatan (şāyana) sözcükleriyle küçük bir söz oyunu yapılmaya çalışılıyor gibi gözüküyor.

Üçüncü Adhyāya

Beşinci Khanda

1. Om! Bu kimdir? Bu, Öz (Ātman) olarak taptığımızdır. Hangisi Öz'dür (Ātman'dır)? Aracılığıyla gördüğümüz, aracılığıyla işittiğimiz, aracılığıyla kokladığımız, aracılığıyla konuştuğumuz, aracılığıyla acıyı tatlıyı ayırdığımız.

2. Kalp, akıl, bilinç, kavrama, ayırt etme, akıl, bilgelik, içyüzünü anlama, sebat, düşünce, düşüncelilik, dürtü, hafıza, anlayış, niyet, yaşam, tutku, istek; tüm bunlar Bilinç'i tanımlarlar.

3. O Brahma'dır, o İndra'dır, o Pracāpati'dir. O tüm tanrılardır ve şu beş büyük elementtir: Toprak, rüzgâr, hava, su, ışık. Bu beşinin iyi karışımıyla elde edilenler: Çeşitli tohumlar, yumurtadan doğanlar, rahimden türeyenler, tatlıdan çıkanlar, filizlenenler. Yerde yürüyen, havada uçan, sabit duran, nefes alan her şey.

Tüm bunlar akılla temellenir, akılla yönetilir. Dünya akılla yönetilir. Temel akıldır. Brahma akıldır.

4. İşte böyle, Vāmadeva akıllı özüyle yeryüzünden havalandı ve göksel dünyalarda tüm isteklerine kavuştu ve ölümsüz oldu, evet ölümsüz oldu. Om!

Om, huzur, huzur, huzur.

TAİTTİRĪYA UPANİSHAD

Birinci Vallī

Birinci Anuvāka

Om! Bize lütufta bulun ey Mitra! Ey Varuna, bize lütufta bulun! Bize lütufta bulun ey Aryaman! Ey İndra, ey Brihaspati, bize lütufta bulun! Ey geniş adımlı Vishnu, bize lütufta bulun![1]

Brahma'ya selam olsun! Vāyu, sana selam olsun! Mevcut olan sen gerçekten Brahma'sın. Sadece seni Brahma olarak çağırırım. Seni doğrulukla anarım. Seni doğrulukla çağırırım. O beni korusun. O öğreticiyi korusun. O beni korusun. O öğreticiyi korusun!

Om! Huzur, huzur, huzur!

İkinci Anuvāka

Om! Telaffuz bilimini konuşacağız. Bunlar, alfabe, aksan, ölçü, vurgu, bitiştirme, kaynaştırmadır. Telaffuz dersinde bunlar görülmüştür.

1 Rigveda, I, 90, 9.

Üçüncü Anuvāka

1. Şanımız ikimize de olsun.[1] Kutsal bilgilerdeki üstünlüğümüz bizimle olsun. Şimdi belli başlı beş maddede toplanan mistik anlamı (Upanishad) açıklayalım. Bunlar, dünyalara aitlik, parlayan şeylere, bilgiye, soya ve öze aitliktir. Bunlara büyük kaynaştırma derler. Şimdi de dünyaya ait mistik anlama bakalım: Yeryüzü ilk şekildir, gökyüzü ise ikinci şekildir. Hava bunların kaynaştığı yerdir.

2. Rüzgâr (Vāyu) bitişmedir. Bu şekilde dünyaya aittir. Parlaklıklara gelince; ateş ilk şekildir, güneş ise son şekildir. Su, bunları birleştirendir; parlama da bitişmedir. Parlaklıkların bilgisi böyledir. Bilgi konusuna gelince; öğretici ilk şekildir.

3. Öğrenici son şekildir. Bilgi onları bitiştirendir; eğitim de bitişmedir. Bilgi konusu böyledir. Nesil konusuna gelince; anne ilk şekildir, baba ikinci şekildir. Nesil onların birleşmesiyle olur; dölleme bitişmedir. Nesil konusu böyledir.

4. Birey olmaya gelince; üstçene ilk biçim, altçene son biçimdir. Konuşma onları birleştirendir; dil ise bitişmedir. Birey konusu böyledir. Bunlar büyük kaynaşmalardır. Her kim bu açıklananları bilirse nesile, sığır sürülerine, önemli kutsal bilgilere, yiyeceğe ve göksel bir dünyaya kavuşur.

Dördüncü Anuvāka

1. O Vedik ilahiler arasında en göze çarpandır, o bütün biçimlerdir. O Vedik ilahilerin üstünde, ölümsüzlükten varlığa fırlamıştır. İndra akıl yoluyla beni kurtarsın. Ey Tanrı, ben ölümsüzlük sahibi olabilirim. Bedenim dinç olsun! Dilim fazlasıyla tatlı olsun! Kulaklarımla rahatça duyayım! Sen Brahma'nın kılıfısın, üzerin akıl kaplı. İşittiklerimden koru beni! Bana çoğalan saadet lütfet!

---

1 Yani öğretici ve öğrenen. Hoca ve talebe.

2. Beni onun kendisi yapar; süratle çoğalır giysilerim, ineklerim, yiyecek ve içeceğim. O nedenle bana başarı ihsan et, sürülerle birlikte yün de ver. Svāhā![1] Brahmaçārinler[2] her yerden bana gelsinler. Svāhā! Brahmaçārinler her yolla bana gelsinler. Svāhā! Brahmaçārinler uygun yolla bana gelsinler. Svāhā! Brahmaçārinler itaat etsinler. Svāhā! Brahmaçārinler sakinleşsinler. Svāhā!

3. Ben insanlar içinde ünlü olayım! Svāhā! Ben zenginden daha zengin olayım! Svāhā! Tapılmaya layık tanrı, ben senin içine gireyim! Svāhā! Ey muhterem tanrı, sen de benim içime gir! Svāhā! Ey tapılmaya layık tanrı, senin binlerce çeşidinden biri olarak temizlendim! Svāhā! Suların yukarıdan aşağı aktığı, ayların yıla koştuğu gibi, ey Kurucu (tanrı), öğrenciler de her yönden bana gelsinler! Svāhā! Sen sığınağımsın; parla bana, gel bana!

Beşinci Anuvāka

1. Bhuh, Bhuvah, Suvah! İşte bunlar üç sözdür (Vyāhriti). Bunlardan başka bir de dördüncüsü olan Mahaçamasya vardır ki o Maha (Büyüklük) diye bilinir. O Brahma'dır. O Ātman'dır. Diğer tanrılar uzuvlardır. Bhuh gerçekte bu dünyadır. Bhuvah atmosfer, Suvah öteki dünyadır.

2. Maha güneştir. Güneş sayesinde tüm dünyalar gelişir. Bhuh Agni'dir (ateş). Bhuvah Vāyu'dur (rüzgâr); Suvah Āditya'dır (güneş), Maha Çandra'dır (ay). Ay sayesinde tüm ışıklar gelişir. Bhuh Rigveda'dır, Bhuvah Sāmaveda, Suvah Yacurveda'dır.

3. Maha Brahma'dır. Brahma sayesinde tüm Vedalar gelişir. Bhuh Prāna'dır (iç soluk). Bhuvah Apāna'dır (dış soluk). Suvah Vyāna'dır (vücutta dolaşan soluk). Maha

---

1 Svāhā: "Selam!" Tanrılara sunu verilirken kullanılan bir söz.
2 Kutsal bilgileri edinen öğrenciler.

besindir. Besin sayesinde tüm yaşam solukları gelişir. Bu dördü dört katlıdır. Bu sözler (Vyāhriti) dört kere dörttür. Bunları bilen Brahma'yı bilir. O kişiye tüm tanrılar kuvvet verirler.

Altıncı Anuvāka

1. Bu kalpteki boşlukta, akıldan ibaret bu insan vardır. O ölümsüz ve parlaktır. Damağın arasında meme gibi duran şey İndrayoni'dir.[1] Başı buradan saç kenarına doğru yararak Bhuh sözcüğüyle Agni'ye, Bhuvah sözcüğüyle Vāyu'ya,

2. Suvah sözcüğüyle Āditya'ya, Maha sözcüğüyle Brahma'ya varırız. O kişi kendisinin kralı olur. O kişi aklın efendisi olur. Sözün efendisi, gözün efendisi olur. İşitmenin efendisi, anlamanın efendisi olur. Bundan daha fazlası da olur. Bedeni boşluk olan Brahma olur. Onun ruhu gerçek, zevk yeri soluk alan ruhu, aklı mutluluğu olur. Huzuru bol ve ölümsüz olur. İşte, ey Prāçīnayogya,[2] tapınışını böyle yap.

Yedinci Anuvāka

1. Yer, hava, gök, yönler, orta bölgeler; ateş, rüzgâr, güneş, ay, yıldızlar; su, bitkiler, ağaçlar, boşluk ve bir kimsenin bedeni: Bunlar maddesel varlığa aittirler (Adhibhūta). Şimdi de bireye ait olanlara (Adhyātma) bakalım: Prāna, Vyāna, Apāna, Udāna, Samāna; görme, işitme, akıl, konuşma, dokunma; deri, et, kas, kemik, ilik. Tüm bunları özümseyen ermiş şöyle der: "Bu dünya gerçekten beşli beşli. Bu beşlemeleri kavrayan beşlemeleri kazanır."[3]

---

1 İndra'nın çıkış yeri. Bireysel ruhun bir adı. Brahma'nın yolu.
2 Eski Yoga Adamı.
3 Benzer açıklama Brihadāranyaka Upanishad I, 4, 47'de yapılır.

Sekizinci Anuvāka

Om Brahma'dır. Om bütün dünyadır. Om itaattir. Ünlü "hey, ortaya çıkart" sözüdür, ona uyarlar.[1] Om hecesiyle Sāman şarkılarını söylerler. "Om, Şom" diyerek dua törenleri yaparlar. Adhvaryu rahibi, "Om" diyerek karşılık verir. Brahman rahibi, "Om" diyerek giriş methiyesini yapar. Agnihotra töreni, "Om" diyerek kabul edilir. Tören sırasında Brahman, "Om, kutsal sözü alayım" der. O kutsal sözü alır.

Dokuzuncu Anuvāka

Rita (doğruluk), çalışma ve öğrenme. Satya (gerçek), çalışma ve öğrenme. Tapas (çilecilik), çalışma ve öğrenme. Dama (kendini kontrol), çalışma ve öğrenme. Şama (sessizlik), çalışma ve öğrenme. Kurban ateşi, çalışma ve öğrenme. Agnihotra töreni, çalışma ve öğrenme. Misafirler, çalışma ve öğrenme. İnsanlık, çalışma ve öğrenme. Nesil, çalışma ve öğrenme. Çocuk yapma, çalışma ve öğrenme. Dölleme, çalışma ve öğrenme. Rathitaralardan Satyavaça, "doğru" der. Puruşishtilerden Taponitya "çilecilik" der. Mudgala oğlu Naka da "sadece çalışma ve öğrenme" der. Çünkü bu çileciliktir, çünkü bu çileciliktir.

Onuncu Anuvāka

Ben ağacı hareket ettirenim. Benim ünüm dağlar kadardır. Güneşin muhteşem özü gibi yüksek derecede saf. Ben parıldayan hazineyim; bilge, ölümsüz ve yıkılmaz! Bu Trişanku'nun Veda okuyuşudur.

---

1 Tören sırasında Adhvaryu rahibi kurbanı yapana söyler.

On Birinci Anuvāka

1. Veda öğretilirken öğretmen öğrenciye şunları öğretmelidir. Doğruyu konuş. Erdemli davran. Çalışırken hata yapma. Öğretmene makul bir hediye getir. Neslin sürüşünü kesme. Doğrulukta ihmalci olmamak gerekir, erdemlilikte ihmalci olmamak gerekir. Sıhhat konusunda ihmalci olmamak gerekir; başarı konusunda ihmalci olmamak gerekir. Öğrenme ve öğretme konusunda ihmalci olmamak gerekir.

2. Tanrılara ve atalara karşı ihmalci olmamak gerekir. Anne tanrı gibi olsun. Baba tanrı gibi olsun. Öğretmen tanrı gibi olsun. Misafir tanrı gibi olsun. Kusursuz davranışlar yapılsın, bunun dışındakiler yapılmasın. İyi olan işlerimiz izlensin, diğerleri değil.

3. Oturmaları sağlanarak saygıya layık Brahmanların dinlenmeleri sağlanmalıdır. İnançla vermeli, inançsızlıkla vermemelidir. Çok vermelidir. Alçakgönüllülükle vermelidir. Korkuyla vermeli, dostlukla vermelidir. Bir hareket hakkında veya bir davranış hakkında kuşkunuz varsa...

4. Orada hükmetme yeteneği olan, zeki, bağlı, yumuşak, erdem düşkünü Brahmanlar varsa, kendinizi onların yerine koyup onlar gibi davranın. Buna karşı konuşanlar varsa, hükmetme yeteneği olan, zeki, bağlı, yumuşak, erdem düşkünü Brahmanlar varsa, kendinizi onların yerine koyun ve onlar gibi davranın. Öğreti budur. Bu tembihtir. Bu Vedanın mistik öğretisidir. Bu eğitimdir. Bir kimse böyle tapınmalıdır. Gerçekten böyle tapınmalıdır.

On İkinci Anuvāka

Mitra bize lütufkâr olsun! Varuna lütufkâr olsun! Aryaman bize lütufkâr olsun! İndra ve Brihaspati bize lütufkâr olsun! Geniş adımlı Vishnu bize lütufkâr olsun! Brah-

ma'ya saygılar! Vāyu, sana saygılar! Mevcut olan sen gerçekten Brahma'sın. Sadece seni Brahma olarak çağırdım. Seni doğrulukla andım. Doğrulukla konuştum. Bana lütfedildi. Konuşana lütfedildi. O bana lütfedildi. Konuşana lütfedildi.

Om, huzur, huzur, huzur!

İkinci Vallī

Birinci Anuvāka

Om! Brahma'yı bilen en yükseğe ulaşır. Bunu açıklayan şöyle bir beyit vardır:

Brahma'yı gerçek olarak, bilgi olarak, sonsuzluk olarak bilen, yer edinir
Kalbin gizinde, en yüksek gökte; isteklerine ulaşır, her şeyi bilen Brahma'yla bir olur.

Bu özden (Ātman) boşluk doğar; boşluktan rüzgâr, rüzgârdan ateş, ateşten su, sudan toprak, topraktan bitkiler, bitkilerden yiyecek, yiyecekten meni, meniden insan (Purusha). Bu insan yiyeceğin özünü taşır. Bu onun başıdır. Bu sağ tarafı, bu sol tarafıdır. Bu bedendir, bu da temeli olan aşağı kısımdır. Bununla ilgili şöyle bir şiirsel parça vardır:

İkinci Anuvāka

Yiyecekten yaratıklar oluşur; onlar yeryüzünde yaşarlar.
Yiyecekle yaşamlarını sürdürürler ve sonunda yiyeceğe karışırlar.
Çünkü, gerçekten, yiyecek varlıkların başıdır; bu yüzden ona ilaç da denir.

Brahma'ya yiyecek olarak tapanlar bütün yiyeceği elde ederler.

Çünkü, gerçekten, yiyecek varlıkların başıdır; bu yüzden ona ilaç da denir.

Yaratıklar yiyecekten doğarlar; doğunca yiyecek sayesinde büyürler.

O yediğinden ve yendiğinden dolayı ona yiyecek denmiştir.

Yiyeceğin niteliğinden oluşan bu özün yanı sıra bir de soluğun niteliğinden oluşan öz vardır. Bu onunla doludur. Bu da aynı şekilde bir insan biçimindedir. Bu insan biçimini, önceki insan biçiminden alır. İç soluk (Prāna) onun başıdır; yayılan soluk (Vyāna) sağ yan, dış soluk (Apāna) sol yandır. Boşluk, öz (Ātman), toprak, kurulum sağlayan alt yandır. Bununla ilgili şöyle şiirsel bir parça vardır:

Üçüncü Anuvāka

Tanrılar iç solukla (Apāna) soluk alıp verirler, insanlar ve hayvanlar da öyle.

Gerçekten de iç soluk canlıların yaşamıdır ve bu yüzden ona her şeyin yaşamı denir.

Brahma'ya soluk olarak tapanlar tam bir yaşam sürecine sahip olurlar.

Gerçekten de iç soluk canlıların yaşamıdır ve bu yüzden ona her şeyin yaşamı denir.

Bu, gerçekten, önceki gibi onun bedensel kendiliğidir. Bu soluklu bedenle karşılaştırıldığında, akılla oluşturulmuş bir başka iç-öz bulunur. Onunla bu doldurulmuştur. Bu öz de aynı şekilde bir insan biçimindedir. Bu insan biçimi, şeklini şu insan şeklinden alır. Yacurveda onun başıdır; Rigveda sağ yan, Sāmaveda sol yandır. Öğreti beden (Ātman), Atharvāngirasaların ilahileri alt kısım, kuruluş kısmıdır. Bununla ilgili şöyle şiirsel bir parça vardır:

Dördüncü Anuvāka

Akılla birlikte varamayıp sözcüklerin geri döndüğü yerde,
Brahma'nın mutluluğunu kavramış olan kişi hiçbir zaman korkmaz.

Bu, gerçekten, önceki gibi onun bedensel kendiliğidir. Bu düşünsel bedenle karşılaştırıldığında, anlamayla oluşturulmuş bir öz bulunur. Onunla bu doldurulmuştur. Bu öz de aynı şekilde bir insan biçimindedir. İnanç (Şraddhā) onun başıdır, doğruluk (Rita) sağ yan, gerçeklik (Satya) sol yandır. Düşünceye dalma (Yoga) beden (Ātman), güç (Mahas) alt kısım, kuruluş kısmıdır. Bununla ilgili şöyle bir şiirsel parça vardır:

Beşinci Anuvāka

Bilgi kurbanı yönetir, ayrıca diğer işleri de yönetir,
Bu bilgiyle tüm tanrılar Brahma'ya baş tanrı olarak taparlar.
Eğer bir kimse bilgiyle Brahma'yı kavrar, bir başkası ise onu kavrayamazsa,
Kavrayan tüm günahlarından arınır ve bütün isteklerine kavuşur.

Bu, gerçekten, önceki gibi onun bedensel kendiliğidir. Anlamayla oluşturulmuş özün içinde zevk duyan benlik vardır (Ātmā Ānandamaya). Bu bununla doludur. Bu da, aynı şekilde bir insan biçimindedir. Şu kişinin kişisel biçimine göre bu da bir kişi biçimindedir. Zevk (Priya) onun başıdır. Haz (Moda) sağ yan, büyük haz (Pramoda) sol yandır. Mutluluk (Ānanda) beden, Brahma kuruluşun temelidir. Bununla ilgili şöyle bir şiirsel parça vardır:

Altıncı Anuvāka

Eğer kişi Brahma'yı yok diye bilirse kendisi yokluk haline gelir,
Eğer kişi Brahma'yı var diye bilirse insanlar onu var olarak bilirler.

Bu, gerçekten, önceden olduğu gibi, onun bedensel kendiliğidir. Sorular: Öldükten sonra cahil kişi öteki dünyaya gider mi? Öldükten sonra bilgili insan öteki dünyaya gider mi? O dedi ki: "Çok olayım! Kendimi yaratayım!" Çilecilik yaptı. Çileciliğini bitirdikten sonra bütün dünyayı yarattı. Yarattıktan sonra onun içine girdi. İçine girdikten sonra, şimdi ve sonra, sınırlı ve sınırsız, temelli ve temelsiz, bilinçli ve bilinçsiz, gerçek ve sahte oldu. Gerçek olarak ne varsa o oldu. O yüzden gerçek derler. Bunun için şu şiirsel kısım vardır:

Yedinci Anuvāka

Başlangıçta bu dünya var değildi, ondan varlık (Sat) doğdu.
O kendini bir ruh yaptı, o yüzden ona iyi yapılmış denir.[1]

Bu iyi yapılmış şey varlığın ruhudur. Gerçekten de ruh kazanarak bir kimse neşe dolu hale gelir. Gerçekten de bu ruh boşlukta yoksa kim soluk alabilir, kim yaşar? O yüzden bu ruh mutluluk sebebidir. Kişi korkusuzluğu, görünmez, bedensiz, tanımsız, temelsiz bir kurulum içinde bulursa, o korkusuzluğa ulaşmış demektir. Öte yandan bunların arasında bir boşluk varsa o kişi korkuya kapılır. Fakat kişi bildiğini sanıyorsa o gerçekten korkuda demektir. Bunun için şu şiirsel kısım vardır:

---

1 Asadvā idamagra āsit. Tato vai sadacāyata.
Tadātmānam svayamakuruta. Tasmāttat sukritamuçyate iti.

Sekizinci Anuvāka

Onun korkusuyla rüzgâr eser (Vāyu), onun korkusuyla güneş doğar (Sūrya),

Onun korkusuyla ateş (Agni), İndra ve beşinci olarak da ölüm (Mrityu) devinir.[1]

Mutluluğun değerlendirilmesi şöyledir: Genç bir çocuk düşünelim. Genç, iyi, okumuş, çevik, sağlam ve güçlü. Bu dünya da onun için zenginlikle dolu olsun. Bu, insan mutluluğudur. Yüz insan mutluluğu bir insan-Gandharva[2] mutluluğuna ve keza kutsal yazıları (Vedalar) iyi bilen, istekle çelinmemiş kişinin mutluluğuna eşittir. İnsan-Gandharvaların yüz mutluluğu bir göksel Gandharvanınkine ve keza kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Göksel Gandharvaların yüz mutluluğu, uzun süre katlandıkları dünyalarda yaşayan Ataların bir mutluluğuna, bir de kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişinin mutluluğuna eşittir. Uzun süre katlandıkları dünyalarda yaşayan Ataların yüz mutluluğu, doğumla ortaya çıkan tanrıların bir mutluluğuna ve kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Doğumla ortaya çıkan tanrıların yüz mutluluğu, çalışarak tanrılara giden çalışma tanrılarının (Karmadevāh) bir mutluluğuna ve keza kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Çalışma tanrılarının yüz mutluluğu, tanrıların bir mutluluğuna ve kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Tanrıların yüz mutluluğu İndra'nın bir mutluluğuna ve kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. İndra'nın yüz mutluluğu Brihas-

1 Aynı cümle Kahta Upanishad VI, 3'te vardır.

2 Gandharvalar Hindu mitolojisindeki yarı tanrı topluluklardan biridir. Burada yarısı da insan olan bir şekilden söz edilmesi, bunların İslamdaki cinler gibi düşünülmelerine neden olmaktadır.

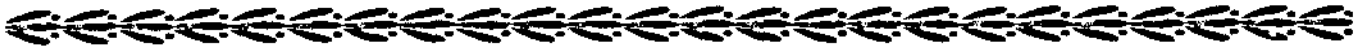
pati'nin bir mutluluğuna ve kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Brihaspati'nin yüz mutluluğu Pracāpati'nin bir mutluluğuna ve keza kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir. Pracāpati'nin yüz mutluluğu Brahma'nın bir mutluluğuna ve kutsal yazıları iyi bilen, istekle çelinmemiş kişininkine eşittir.

İnsandaki O ile güneşteki O, birdir. Bunu bilen, bu dünyadan ayrılırken, bu özün besinden oluştuğunu, bu özün soluktan oluştuğunu, bu özün akıldan oluştuğunu, bu özün anlamadan oluştuğunu, bu özün mutluluktan oluştuğunu anlar. Şöyle şiirsel bir parça vardır:

Dokuzuncu Anuvāka

Sözün akılla birlikte kavuşamayarak dönüp durduğu yerde,
Brahma mutluluğunu bilenler hiçbir şeyden korkmazlar.

Böyle bir kimseyi şöyle düşünceler rahatsız etmez: "Neden iyi olanı yapmadım? Neden kötü olanı yaptım?" Bunu bilen kişi bu iki düşünceden kurtulur. Gerçekten bu ikisinden kendini kurtarır; o bunu bilir! İşte bu Upanishad böyledir!

Üçüncü Vallī

1. Bhrigu Vāruni, babası Varuna'ya yaklaştı ve ona, "Bana Brahma'yı açıklayınız efendim" dedi. O da ona besini, soluğu, görmeyi, işitmeyi, zihni ve konuşmayı öğretti. Sonra o ona dedi ki: "Yani bu canlıların doğduğu, doğduktan sonra yaşadığı, sonra ona doğru yöneldikleri ve nihayet içinde eriyip kayboldukları, işte o Brahma'dır." O çile doldurdu; çile doldurduktan sonra...

2. Anladı ki besin Brahma'dır. Gerçekten canlılar besinden doğarlar, doğunca besinle yaşarlar, ölünce de besin içinde yiterler. Bunları kavradıktan sonra yeniden babası Varuna'ya yaklaştı ve "Efendim, bana Brahma'yı açıklayınız" dedi. O ona dedi ki: "Brahma'yı çilecilikle anlamaya çalış. Brahma çiledir."

3. O çile doldurdu. Çile doldurunca anladı ki Brahma soluktur (Prāna). Gerçekten canlılar soluktan doğarlar, doğunca solukla yaşarlar, ölünce de soluk içinde yiterler. Bunları kavradıktan sonra yeniden babası Varuna'ya yaklaştı ve "Efendim, bana Brahma'yı açıklayınız" dedi. O ona dedi ki: "Brahma'yı çilecilikle anlamaya çalış. Brahma çiledir."

4. O çile doldurdu. Çile doldurunca anladı ki Brahma akıldır (Manas). Gerçekten canlılar akıldan doğarlar, doğunca akılla yaşarlar, ölünce de akıl içinde yiterler. Bunu kavradıktan sonra tekrar babası Varuna'ya yaklaştı ve "Efendim,

bana Brahma'yı açıklayınız" dedi. O ona dedi ki: "Brahma'yı çilecilikle anlamaya çalış. Brahma çiledir."

5. O çile doldurdu. Çile doldurunca anladı ki Brahma bilgidir (Vicnāna). Gerçekten canlılar bilgiden doğarlar, doğunca bilgiyle yaşarlar, ölünce de bilginin içinde yiterler. Bunu kavradıktan sonra tekrar babası Varuna'ya yaklaştı ve "Efendim, bana Brahma'yı açıklayınız" dedi. O ona dedi ki: "Brahma'yı çilecilikle anlamaya çalış. Brahma çiledir."

6. O çile doldurdu. Çile doldurunca anladı ki Brahma mutluluktur (Ānanda). Gerçekten canlılar mutluluktan doğarlar, doğunca mutlulukla yaşarlar, ölünce de mutluluk içinde yiterler. Bu Bhrigu Vāruni'nin en yüce gökte oluşturulmuş bilgisidir. Bunu bilen iyi bilinir. O bir besin yiyici, besin sahibi olur. Onun dölü bol, sığırları çok, kutsal bilgisi görkemli, ünü de yaygın olur.

7. Kimse besini ayıplamamalıdır. Kural budur. Aynı şekilde, soluk besindir. Beden besini yiyendir. Beden soluk üzerine kurulmuştur, soluk da beden üzerine kurulmuştur. Böylece besin besin üzerine kuruludur. Besinin besin üzerine kurulu olduğunu bilen tamam demektir. O bir besin yiyici, besin sahibidir. Onun dölü bol, sığırları çok, kutsal bilgisi görkemli, ünü de yaygın olur.

8. Kimse besini ayıplamamalıdır. Kural budur. Aynı şekilde, su besindir. Işık besini yiyendir. Işık suda kurulur, su da ışıkta kurulur. Böylece besin besin üzerine kurulur. Besinin besin üzerine kurulu olduğunu bilen tamam demektir. O bir besin yiyici, besin sahibidir. Onun dölü bol, sığırları çok, kutsal bilgisi görkemli, ünü de yaygın olur.

9. Çok yiyecek edinmeli. Kural budur. Yeryüzü besindir. Boşluk besini yiyendir. Boşluk yeryüzünde barınır. Yeryüzü boşlukta yer alır. O halde besin besinde yerleşmiş demektir. Besinin besinde yer aldığını bilen kuvvetle barınır. O, besine sahip olan ve onu yiyen haline gelir. Onun dölü bol, sığırları çok, kutsal bilgisi görkemli, ünü de yaygın olur.

10. Eve gelen kimseyi geri çevirmemek gerekir. Kural budur. İşte bunun için kişi çok besin elde etmelidir. Böyle bir kimseye "yiyecekleri hazırda olan" derler. Bu yiyecek yalvarana daha en baştan hazırlanır; verenin en baştan yiyeceği hazırdır. Orta yaşta istenirse onun orta yaşta da yiyeceği hazırdır. Sonunda istenirse onun yiyeceği yaşlılıkta da hazırdır. O bunu bilir.

Şunlar Brahma'yı besin olarak tanıma biçimleridir: Sözünü sakınma, soluk alıp verirken soluğu tutma, üst ve alt kazanma-sakınma, ellerle çalışma, ayak hareketleri, anüsten hava boşaltma. Kutsal olan da şöyle: Yağmura doygunluk, şimşeğin gücü, sığırların ihtişamı, yıldızların parıldaması, dölleme, ölümsüzlük, üretici organdaki zevk, uzaydaki her şey.

Kişi Brahma'ya destekleyici olarak tapınırsa desteklenir. Brahma'yı ululayan kişi ulu bir kişi olur. Ona düşünceyle tapınan düşünme yeteneğine sahip bir kimse olur. Onun önünde eğilerek tapınanın istedikleri önüne gelir. Ona sihir formülü olarak tapınan kişi kendisi sihir formülüne sahip hale gelir. Bir kimse ona "sihir formülü çerçevesinde ölme" yönünde tapınırsa o kişinin nefret dolu düşmanları da ölümle karşılaşır.

İnsanın bedenindeki varlıkla güneşteki varlık bir ve aynı şeydir.

Bunu bilen kişi, bu dünyayı terk ettikten sonra, besinden yapılmış bu öze kavuşur. Buna kavuştuktan sonra soluktan oluşan öze, bundan sonra zihinden oluşan öze, bundan sonra kavramadan oluşan öze, bundan sonra sonsuz mutluluktan oluşan öze kavuşur. İstediğini yiyerek ve istediği biçime girerek dünyalarda dolaşır; şu şarkıyı (Sāman) söyler:

Oh, oh, oh, ne harika! Ben besinim, ben besinim, ben besinim.

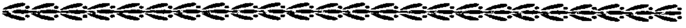
Ben besin yiyiciyim, ben besin yiyiciyim, ben besin yiyiciyim.

Ben ün verenim, ben ün verenim, ben ün verenim.
Ben dünya düzeninde ilk ortaya çıkanım.
Ben tanrılardan önceyim, ben ölümsüzlüğün göbeğiyim.
Kim bana bir şeyler sunarsa o gerçekten bana yardım eder.
Besin olan ben yiyeceği yiyeni yerim.
Ben tüm dünyayı yenerim.
Bunu bilenin çok parlak bir ışığı var demektir.
İşte Upanishad böyledir.

Om, huzur, huzur, huzur.

KAUŞĪTAKI UPANİSHAD

Birinci Adhyāya

1. Çitra Gāngyāyani kurban sırasında kurbanı yöneten din adamı olarak Āruni'yi seçti. O da. "Kurbanı sen yaptırt" diyerek oğlu Şvetaketu'yu gönderdi. O oraya vardığında Çitra ona sordu: "Ey Gautama'nın oğlu, bu dünyada beni koyabileceğin gizli bir yer ya da başka bir yol var mı? Beni başka bir yola götüren bir dünyaya koyabilir misin?" Sonra o dedi ki: "Bunu bilmiyorum. Ama gidip hocama sorayım." Sonra gitti ve babasına sordu: "Çitra bana böyle sordu, ona ne cevap vereyim?" Babası dedi ki: "Bunu ben de bilmiyorum. Çitra'nın evinde Veda çalışalım; başkalarından öğrenmeye çalışalım. Gel, gidelim." Böyle dedikten sonra eline kandil alıp Çitra Gāngyāyani'ye gitti ve ona dedi ki: "Sana öğrenci olarak gelebilir miyim?" O yanıt verdi: "Ey Gautama, sen kibir nedir bilmeyen Brahma bilgisine layık bir kişisin. Gel, sana açık bir şekilde anlatayım."

2. Sonra Çitra dedi ki: "Bu dünyadan göç eden herkes aya gider. Önce ilk yarıda ay onların ruhunu sevindirir; ikinci yarıda ise onları yeniden doğmak için gönderir. Doğrusu ay, göksel dünyalara açılan kapıdır. Ona yanıt verenleri o salıverir. Yanıt vermeyenleri yağmur olarak bu dünyaya geri gönderir. Kişi, yaptığı işlere ve bilgi düzeyine göre solucan, böcek, balık, kuş, aslan, domuz, yılan, kaplan, insan veya şu ya da bu biçimde bir şey olarak yeniden yaşam bulur. Kişi

dünyaya geldiğinde ona Guru sorar: "Kimsin sen?" Şöyle cevap vermek gerekir: "Mevsimlere hükmeden, on beş bölümden oluşan bilge aydan geldim; tohumlarıyla bizi var eden atalarımızın diyarı aydan geldim. Ben de yirminci veya on üçüncü ayda doğan babamın sayesinde yirminci veya on üçüncü ayda doğdum. Böylece Brahma'yı bilmem ya da bilmemem gerekiyordu. O nedenle, ey mevsimler, bana Brahma'yı öğreterek beni ölümsüzleştirin. Bu gerçekler ışığında, bu zahmetin sonunda, ben mevsimim, ben mevsimlere bağlıyım. Ben kimim? Ben senim." O onu salıverdi.

3. Ölüm zamanı kişi tanrıların yoluna varır. Agni'nin dünyasına gelir, sonra Vāyu'nun, sonra Varuna'nın, sonra İndra'nın, sonra Pracāpati'nin, sonra da Brahma'nın dünyasına gelir. Bu Brahma dünyasında Āra gölü, Yeshtiha cevherleri, Vicarā nehri, İlya ağacı, Sālacya şehri, Aparācita sarayı, iki kapı bekçisi İndra ve Pracāpati, Vibhu holü, Viçakshanā tahtı, Amitaucas sediri, sevgili Mānasī ve onun tamamlayıcısı Çakshushī, onların ellerindeki çiçekler, Apsaraslar, Ambālar, Ambāyavīler ve Ambayā nehirleri vardır. Buraya gelen bunları bilir. Brahma ona der ki: "Ona koş! O Vicarā (Yaşlanmazlık) nehrine kavuştu. O artık yaşlanmayacak."

4. Ona beş yüz Apsaras koşar. Yüz tanesinin elinde meyveler vardır; yüz tanesi yağ, yüz tanesi çiçek kolyeler, yüz tanesi giysi, yüz tanesi de güzel kokular tutarlar ellerinde. Onlar ona Brahma'ya tapar gibi taparlar. Kendisine Brahma'ya tapınılır gibi tapınılan, Brahma'yı bilen kişi Brahma'ya gider. Āra gölüne gelir. Onu aklıyla geçer. Gerçeği bilmeyenler orada batarlar. Yeshtiha cevherlerine gelir. Onlar ondan kaçarlar. Vicarā nehrine gelir. Onu aklıyla geçer ve orada iyi ve kötü işlerini silkeler. İyi akrabaları iyi işleri, kötü akrabaları kötü işleri alırlar. Bir araba sürücüsü aşağıya, arabanın iki tekerleğine bakar; aynı şekilde güne ve geceye, iyi ve kötü işlere, her türlü karşıtlığa bakar. İyi işlerden ve kötü işlerden uzak olan, Brahma'yı bilen kişi Brahma'ya gider.

5. O İlya ağacına varır, Brahma'nın kokusu ona ulaşır. Sonra Sālacya şehrine varır, Brahma'nın tadı ona ulaşır. Aparācita sarayına gelir, Brahma'nın parlaklığı ona ulaşır. İki kapı bekçisi olan İndra ve Pracāpati'ye yaklaşır, onlar ondan kaçarlar. Vibhu holüne gelir, Brahma'nın şanı ona ulaşır. Viçakshanā tahtına gelir. Brihad ve Rathantara Sāmanları onun iki ön bacağı, Şyaita ve Naudhasa arka bacaklarıdır. Vairūpa ve Vairaca uzunluğuna parçalar, Şākvara ve Raivata çapraz parçalardır. Bu taht bilgidir, çünkü bilgiyle görülebilir. O Amitaucas sedirine varır. Bu Prāna'dır. Geçmiş ve gelecek onun ön bacakları, başarı ve canlılık arka bacaklarıdır. Bhadra ve Yacnāyacnīya Sāmanları onun iki baş parçası, Brihad ve Rathantara da onun uzunluğuna parçalarıdır. Rig beyitleri ve Sāman şarkıları uzuncana uzanır. Yacus formülleri çapraz geçer; ay ışığı yastıktır. Udgītha uzun süs yastığıdır. Başarı minderdir. Orada Brahma oturur. Bunu bilen kişi tek ayağıyla oraya çıkar. Brahma, "Kimsin sen?" diye sorar. Ona şöyle yanıt vermelidir:

6. "Ben bir mevsimim. Mevsimlere bağlıyım. Sonsuz boşluğun rahminden, ışıktan fırladım çıktım. Işık, yılın özü, geçmiş, gelecek, tüm canlılar ruhtur. Sen de ruhsun. Sen neysen ben de oyum." O ona der ki: "Ben kimim?" O, "Gerçeksin" demelidir. O der ki: "Gerçek ne demek?" O şöyle demelidir: "Duyu organlarından ve yaşam soluğundan başka olana gerçek denir. Ancak duyu organları ve yaşam soluğu Tyam'dır. Bu 'Satyam' sözcüğüyle açıklanır. O bu dünya kadar yaygındır. Sen tüm bu dünyasın." Bu aynı şey şu Rig sözüyle açıklanır:

7. "Karnı Yacus, başı Sāman, biçimi Rig olan o büyük ermiş ölümsüz olarak, Brahma olarak bilinir." Brahma ona der ki: "Benim eril adlarımı nasıl ele geçirdin?" O şöyle demelidir: "Prāna ile." "Dişil adlarımı?" "Vāç ile." "Nötr adlarımı?" "Manas ile."[1] "Kokularımı?" "Burunla." "Biçim-

1 Prāna (soluk) eril, Vāç (söz) dişil, Manas (akıl) nötrdür.

lerimi?" "Gözle." "Seslerimi?" "Kulakla." "Tatlarımı?" "Dille." "Eylemlerimi?" "Ellerle." "Zevk ve acıyı?" "Bedenle." "Mutluluk, haz ve üremeyi?" "Cinsel organla." "Seyahati?" "Ayaklarla." "Düşünceyi, bilmeyi ve istekleri?" "Zekâyla." O ona der ki: "Sular benim dünyamdır, o senindir de." Brāhman ne zafer kazanır, ne güç kazanırsa, onları bunu bilen de kazanır, evet bunu bilen de!

İkinci Adhyāya

1. Yaşam soluğu (Prāna) Brahma'dır; Kaushītaki böyle derdi. Brahma olan bu Prāna'da akıl habercidir, göz bekçi, kulak bildirici, söz de hizmetçidir. Brahma'nın Prānasında aklın haberci olduğunu bilenin habercisi olur; gözün bekçi olduğunu bilenin bekçisi olur, kulağın bildirici olduğunu bilenin bildiricisi olur, sözün hizmetçi olduğunu bilenin hizmetçisi olur. Brahma olan bu Prāna'ya bütün bu tanrılıklar (akıl, göz, kulak, söz) o istemeden sunu taşırlar. Aynı şekilde bu Prāna'ya bütün canlılar, o istemese de, sunu taşırlar. Bunu bilen için öğreti şudur: "Kimse dilenmemelidir." Bu durum, bir köyde dilenip oradan hiçbir şey alamayınca, "buradan hiçbir şey yiyemedim" diye düşünen fakat sonra onu reddeden insanların, "gel sana yiyecek verelim" diye onu çağırmasına benzer. İşte dilenmeyenin yasası budur; yardımsever insanlar, "gel sana verelim" derler.

2. Yaşam soluğu (Prāna) Brahma'dır; Paingya böyle derdi. Brahma olan bu Prāna'daki sözün arkasında göz durur; gözün arkasında kulak durur, kulağın arkasında akıl, aklın arkasında da ruh durur. Brahma olan bu Prāna'ya bütün bu tanrılıklar o istemeden sunu taşırlar. Aynı şekilde bu Prāna'ya bütün canlılar, o istemese de, sunu taşırlar. Bunu bilen için öğreti şudur: "Kimse dilenmemelidir." Bu durum, bir köyde dilenip oradan hiçbir şey alamayınca, "buradan hiç-

bir şey yiyemedim" diye düşünen fakat sonra onu reddeden insanların, "gel sana yiyecek verelim" diye onu çağırmasına benzer. İşte dilenmeyenin yasası budur; yardımsever insanlar, "gel sana verelim" derler.

3. Şimdi özel bir ödül kazanma durumu. Eğer bir kimse özel bir ödül kazanmak istiyorsa, dolunay zamanı, yeniay zamanı veya uğurlu burç zamanı gökte yarımay varken, bu zamanlardan birinde, bir ateş yakmalı, çevresini süpürmeli, etrafı yıkayıp temizlemeli, sağ dizini büküp eğilmeli, bir kaşık, tahtadan bir kap veya metal bir kapla erimiş yağ sunmalı ve şöyle demelidir:

Söz adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Soluk adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Göz adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Kulak adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Akıl adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Zekâ adındaki tanrı kazanıcıdır. Şunu benim için şundan şundan kazansın! Ona svāhā!

Sonra dumanı koklayarak, vücut organlarını erimiş yağ ile ovuşturarak sessizce öne çıkıp isteğini bildirmeli veya bir haberci göndermelidir. O hiç kuşku yok, isteğine kavuşur.

4. Şimdi Daiva Smara durumu. Eğer bir kimse bir erkeğin ya da kadının veya erkeklerin yahut kadınların sevgilisi olmak isterse, yukarıda söz edilen uğurlu zamanların birinde bir ateş yakar, erimiş yağ ile şöyle sunuda bulunur:

Sözünü kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!
Soluğunu kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!
Gözünü kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!
Kulağını kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!

Aklını kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!

Zekânı kendime sunarım, şöyle şöyle! Svāhā!

Sonra dumanı koklayarak, organlarını erimiş yağla ovuşturarak sessizce öne çıkıp yaklaşmak ve dokunmak ister veya sadece oturup rüzgâra doğru konuşur. O hiç kuşku yok sevilen olur; onu gerçekten arzularlar.

5. Şimdi Pratardana'ya göre kendini tutma meselesi; buna gizli Agnihotra kurbanı da derler. Bir kimse konuştuğu süre içinde soluk alamaz. O, soluğunu söze kurban etmektedir. Bir kimse soluk aldığı süre içinde konuşamaz. O, sözü soluğa kurban etmektedir. Bu ikisi hiç bitmeyen, ölümsüz kurbanlardır, tıpkı sürekli olarak birbirine kurban giden uyku ve uyanıklık gibi. Başka kurbanlarda sınır vardır çünkü onlar bazı işler içerirler. Eskiler en iyisini bildiklerinden Agnihotra kurbanını sunmazlar.

6. Uktha (ezberden okuma) Brahma'dır; Şushkabhringāra böyle derdi. Kişi onu Rig olarak yüceltmelidir. Bütün canlılar onu yücelten ilahiler okurlar. Kişi onu Yacus olarak yüceltmelidir; bütün canlılar onun büyüklüğü için bir araya toplanırlar. Kişi onu Sāman olarak yüceltmelidir; bütün canlılar onun büyüklüğü önünde eğilirler. Onu güzellik olarak, ihtişam olarak, parlaklık olarak yüceltmelidir. Uktha, Şastralar içinde en şanlı, en güzel, en parlak olandır. Bunu böyle bilen de, tüm canlılar içinde en güzel, en ihtişamlı, en parlak olur. Böylece, Adhvaryu rahibi, iş içeren ve kurbana ait olan ruhu hazırlar. Yacusları onda kurar. Yacus ne içeriyorsa Hotri rahibi Rig'in içerdiğini ona dokur. Rig ne içeriyorsa Udgātri rahibi Sāman'ın içerdiğini ona dokur. Bu, üçlü bilginin ruhudur. Bunu bilen İndra'nın ruhu haline gelir.

7. Şimdi her şeyi zapt eden Kaushītaki'nin üçlü tapınışı. Her şeyi zapt eden Kaushītaki doğan güneşe tapınırdı. Kutsal ipini takınır, yudum yudum suyunu içer, su kabıyla üç kez su serper ve "Sen yakalayıcısın, benim günahımı yakala!" derdi. Aynı şekilde güneş göğün tepesindeyken tapınır ve

"Sen yakalayıcısın, benim günahımı yakala!" derdi. Aynı şekilde güneş batarken tapınır, "Sen yakalayıcısın, benim günahımı yakala!" derdi. O gündüz gece ne günah işlerse o onu yakalardı. Bunu bilen kişi benzer şekilde güneşe tapınır. Gece gündüz ne günah işlerse o onları yakalar.

8. Sonra her ay, yeniay zamanı, insan aynı şekilde, batıdan görünen aya tapınmalıdır ya da ince, uzun, yeşil iki otu aya doğru savurarak şöyle demelidir: "Ey sen ölümsüz neşenin sahibesi! Benim nazik kalbim ne kadar ayda barınsa da ben asla çocuklarımın başına gelecek musibetlere ağlamayayım." Böyle yakaranın çocukları asla o kişiden önce ölmez. Böyle bir kişinin çocuğu da olur. Çocuğu olmayan için de şu okunur: "Gelişesin; öz sular, besinler seni güçlendirsin! Āditya'nın güçlendirdikleriyle güçlenesin." Bu üç Rigveda beyiti okunur:

"Kendini bizim yaşam soluğumuz, bizim neslimiz ve bizim sığırlarımızla geliştirme! O bizden, biz ondan nefret ederiz. Kendini kendi yaşam soluğun, kendi neslin ve sığırlarınla geliştir. Böylece kendimi İndra'nın yönü olan yöne döndürürüm, güneşin döndüğü yöne dönerim." Sonra o sağ kolunun tarafına döner.

9. Yine aynı şekilde, ay doğudan gözüktüğünde, gece dolunay zamanı şöyle diyerek aya tapın: "Sen kral Soma'sın. Sen parlayansın, beş ağızlısın, Pracāpati'sin. Senin ağızlarından biri Brahma'dır. O ağızla kralları yersin. O ağızla beni de besin yiyici yap. Senin ağızlarından bir diğeri kraldır. O ağızla halkı yersin. O ağızla beni de besin yiyici yap. Senin ağızlarından bir diğeri şahindir. O ağızla kuşları yersin. O ağızla beni de besin yiyici yap. Senin ağızlarından biri de ateştir. O ağızla dünyayı yersin. O ağızla beni de besin yiyici yap. Senin bir de beşinci ağzın var. Onunla tüm canlıları yersin. O ağızla beni de besin yiyici yap. Bizim yaşam soluğumuzu, neslimizi ve sığırlarımızı harcama! O bizden, biz ondan nefret ederiz; kendi yaşam soluğunu, neslini, sığırlarını

harca! Böylece kendimi tanrıların yönüne döndürürüm, güneşin döndüğü yere dönerim." Sonra o sağ kolunun tarafına döner.

10. Bir kimse karısıyla yatacağı zaman şu sözlerle onun kalbini rahatlatmalıdır: "Ey ölümsüzlüğün kraliçesi, Pracāpati sayesinde kalbine sonsuz neşe girsin; çocuklarının acısını çekmeyesin." Bundan sonra çocukları ondan önce ölmeyecektir.

11. Bir kimse evden uzakta olup da eve döner de oğlunu başından öperse şunları söyler: "Sen benim uzuvlarımdan doğdun, kalbimin doğruluğundan doğdun; sen bensin evladım, yüzlerce sonbahar yaşayasın." Ona adını söyler ve der ki: "Taş ol, balta ol, eldesi zor altın ol! Sen ne parlak bir evlatsın böyle! Yüzlerce sonbahar yaşayasın!" Ona adını söyler, ona sarılır ve der ki. "Nasıl Pracāpati yarattıklarını güvende tutmak için onlara sarılırsa ben de öyle sana sarılıyorum." Adını söyler, kulağına fısıldar: "Ey cömert Maghavan, ona bağışla."[1] Sonra sol kulağına fısıldar: "Ey İndra, ona çok çok ver."[2] Sonra başını öper ve der ki: "Neslimizi kesintiye uğratma; yüzlerce sonbahar yaşa! Ey oğul, başını öpüyorum, adını söylüyorum." Sonra başını üç kere öper ve "Adını ineklerin böğürtüsü gibi söylüyorum" diyerek söyler.

12. Şimdi Daiva Parimara, yani tanrıların çevresinde yok olma. Ateş yandığında bu Brahma parlar, yanmadığında yok olur. Onun parlaklığı güneşe gider, yaşam soluğu ise havaya karışır. Güneş görüldüğünde bu Brahma parlar, görülmediğinde yok olur. Onun parlaklığı aya gider, yaşam soluğu havaya karışır. Ay görüldüğünde bu Brahma parlar, görülmediğinde yok olur. Onun parlaklığı şimşeğe gider, yaşam soluğu havaya karışır. Şimşek çaktığında bu Brahma parlar, çakmadığında yok olur. Onun parlaklığı havaya gider, yaşam soluğu da havaya karışır. Bütün bu tanrılıklar yok olduğunda öl-

1 Rigveda X, 36, 10.
2 Rigveda II, 21, 6.

mezler, havada kaybolurlar; bu nedenle de tekrar geri gelirler. Tanrılar çevresinde yok olma böyledir. Şimdi bedenle ilgili durum:

13. Bir kimse söz söylediği zaman bu Brahma parlar, susunca kaybolur. Onun parlaklığı göze gider, yaşam soluğu da yaşam soluğuna karışır. Bir kimse gözüyle baktığında bu Brahma parlar, görmeyince kaybolur. Onun parlaklığı kulağa gider, yaşam soluğu da yaşam soluğuna karışır. Bir kimse kulağıyla duyduğunda bu Brahma parlar, duymadığında kaybolur. Onun parlaklığı akla gider, yaşam soluğu da yaşam soluğuna karışır. Bir kimse aklıyla düşündüğünde bu Brahma parlar, düşünmeyince kaybolur. Onun parlaklığı yaşam soluğuna gider; yaşam soluğu da yaşam soluğuna karışır. Bütün bu tanrılıklar yaşam soluğuna karışarak ölmezler, yaşam soluğunda kaybolurlar; bu yüzden tekrar geri gelirler. Eğer kuzey ve güney dağları birlikte bunları bileni ezmeye kalkışsalar ezemezler. Fakat ondan nefret edenler ve onun nefret ettikleri, hep birlikte onun çevresinde yok olurlar.

14. Şimdi Nihşreyasādāna, yani diğer tanrılıkların soluğun üstünlüğünü kabul edişleri. (Dil, göz, kulak, akıl gibi) Bütün tanrılıklar kendisinin üstün olduğunu iddia ederek bedeni terk ettiler. Beden kuru bir odun gibi kurudu kaldı. Sonra söz onun içine girdi. Beden sözle konuşsa da yattığı yerden kıpırdayamadı. Sonra göz onun içine girdi. Sözle konuşup, gözle görse de beden bulunduğu yerde yatmaya devam etti. Sonra kulak onun içine girdi. Sözle konuşup, gözle görse ve kulakla duysa bile beden yatmayı sürdürdü. Sonra akıl onun içine girdi. Sözle konuşup, gözle görse, kulakla duysa ve akılla düşünse bile beden yattığı yerden kalkamadı. En son yaşam soluğu (Prāna) onun içine girdi. O zaman ayağa kalktı. Bütün bu tanrılıklar yaşam soluğunun büyüklüğünü kabul ettiler ve sadece Prāna'yı bilinçli öz olarak özümseyerek hep birlikte bu bedenden ayrıldılar. Havada dinlendikten sonra boşluğu içlerine sindirip cennete gittiler. İşte tıpkı bunlar gibi bunu bilen de, yaşam soluğunun büyüklüğünü kabul

ederek Prāna'yı bilinçli öz olarak özümser, bu bedenden ayrılır, havada dinlenir, boşluğa karışır, cennete, tanrıların olduğu yere gider. Bunları bilen kişi orada, tıpkı ölümsüz tanrılar gibi ölümsüz olur.

15. Şimdi Baba ile Oğul'un geleneksel törenine bakalım. Öleceği zaman baba oğlunu çağırır. Çağırmadan önce eve taze ot serper, ateşi yakar, onun yanına bir kap su ve yemek koyar, üzerine temiz beyaz elbiseler giyer. Oğlan gelir, başucuna eğilir, ona dokunur. İsterse onu oturtur, yüz yüze görüşür. Sonra şöyle konuşurlar. Baba: "Sözümü sana vereyim!" Oğul: "Sözünü kendime alayım." Baba: "Yaşam soluğumu sana vereyim." Oğul: "Yaşam soluğunu kendime alayım." Baba: "Gözümü sana vereyim." Oğul: "Gözünü kendime alayım." Baba: "Kulağımı sana vereyim." Oğul: "Kulağını kendime alayım." Baba: "Tat almamı sana vereyim." Oğul: "Tat almanı kendime alayım." Baba: "İşlerimi sana vereyim." Oğul: "İşlerini kendime alayım." Baba: "Zevklerimi ve acılarımı sana vereyim." Oğul: "Zevklerini ve acılarını kendime alayım." Baba: "Neşe, mutluluk ve nesil türetmemi sana vereyim." Oğul: "Neşe, mutluluk ve nesil türetmeni kendime alayım." Baba: "Yürüyüşümü sana vereyim." Oğul: "Yürüyüşünü kendime alayım." Baba: "Aklımı sana vereyim." Oğul: "Aklını kendime alayım." Baba: "Bilgimi sana vereyim." Oğul: "Bilgini kendime alayım." Ancak baba hasta ise, konuşamayacak durumdaysa, kısaca şöyle der: "Yaşam soluklarımı sana vereyim." Oğul da şöyle der: "Yaşam solukların benim olsun." Sonra sağına dönerek oğlan doğu yönüne ilerler. Baba arkasından seslenir: "Benim adım, şanım ve kutsal ihtişamım her daim seni izlesin." Öteki sol omzunun üzerinden bakar; yüzünü eliyle gizleyerek veya giysisinin ucuyla kapatarak şöyle der: "Göksel dünyalar ve tüm istekler senin olsun!" Eğer baba iyileşirse oğlunun hükmü altında yaşar veya dinsel bir dilenci olarak dolaşır: Eğer ölürse, olması gerektiği gibi ölüm töreni yapılır, evet öyle yapılır.

Üçüncü Adhyāya

1. Divodāsa oğlu Pratardana, yiğitlik ve savaşçılık sayesinde İndra'nın cennetine gelmişti. İndra ona dedi ki: "Dile benden ne dilersen." Pratardana dedi ki: "İnsanlık için ne yararlıysa benim adıma sen seç." İndra ona dedi ki: "Büyük olan seçmez, küçük olan seçer. O yüzden sen seçeceksin." Pratardana dedi ki: "O zaman ben hiçbir şey istemiyorum." Ancak İndra doğruluktan ayrılmadı, zira İndra doğruluk demektir. Sonra ona dedi ki: "Beni anla. İnsanlık için en yararlı şey beni anlamaktır. Ben Tvashtri'nin üç başlı oğlunu öldürdüm.[1] Çileci Arunmukhaları vahşi köpeklerden kurtardım.[2] Benim sözümü çiğneyen Prahlāda halkını havada, Pauloma halkını gökyüzünde, Kālakāncaları da yeryüzünde mıhladım. Benim olduğum yerde kimsenin kılına zarar gelmez. Kim beni bilir, beni anlarsa bu dünyada işleri yolunda gider; hırsızlığa uğramaz, annesi babası öldürülmez, çocuğu düşmez. Eğer bir kötülük yaparsa yüzündeki karalık asla kaybolmaz."

2. İndra dedi ki: "Ben yaşam soluğuyum (Prāna), bilinçli özüm (Pracnātman). Bana yaşam ve ölümsüzlük olarak tapın. Yaşam Prāna'dır, Prāna yaşamdır. Ölümsüzlük

---

1 Rigveda X, 8, 8-9; X, 99, 6; Şatapatha Brahmana I, 2, 3-2; XII, 7, 1-1 gibi çeşitli yerlerde anlatılmaktadır.

2 Aitareya Brahmana 7, 28'de anlatılmaktadır.

Prāna'dır, Prāna ölümsüzlüktür. Yaşam soluğu bu bedende kaldığı sürece yaşam var demektir. Prāna ile bu dünyada ölümsüzlük kazanılır, akılla da doğru düşünce. Bu dünyada her kim bana yaşam olarak, ölümsüzlük olarak tapınırsa tam anlamıyla yaşam bulur; o ölümsüzlüğü ve göksel dünyalardaki yok olmazlığı elde eder." (Pratardana dedi ki:) "Bu noktada bazıları derler ki: 'Bir kimse aynı anda sözle bir adı, görmeyle bir biçimi, duymayla bir sesi, akılla bir düşünceyi bilmek durumunda olduğuna göre Prānalar bir haldedir. Bir olduktan sonra Prānalar her şeyi birer birer kavrarlar. Söz konuşunca tüm Prānalar konuşurlar. Göz görünce tüm Prānalar görürler. Kulak duyunca tüm Prānalar duyarlar. Akıl düşününce tüm Prānalar düşünürler. Prāna soluk alınca tüm Prānalar soluk alırlar.'" İndra dedi ki: "Evet, gerçekten öyle. Ama yine de Prānalar arasında bir önem sırası vardır."

3. Bir kimse konuşmazsa dilsizi görürüz; görmezse körü, işitmezse sağırı görürüz. Akıldan yoksunsa çocukça davranışlarını görürüz. Kolları yoksa, bacakları yoksa onu öyle görürüz. Sadece Prāna bilinçli özdür, bu bedeni tutan, kaldıran odur. O yüzden insanlar Uktha'ya tapınsınlar. Prāna neyse öz bilinci odur, öz bilinci neyse Prāna odur; çünkü ikisi birlikte bu bedende yaşarlar ve birlikte bu bedenden ayrılırlar. Bu biliştir, bu anlayıştır. İnsan uyur da hiç rüya görmezse bu Prāna ile bir olmuş demektir. O zaman bütün adlarla beraber söz de onunla gider, bütün biçimlerle birlikte göz de onunla gider, bütün seslerle birlikte kulak da onunla gider, bütün düşüncelerle birlikte akıl da onunla gider. Ateşten her yöne fırlayan kıvılcımlar gibi kişi uyandığında, özünden çıkan Prānalar, kendi konumlarına doğru dağılırlar. Prānalardan tanrılar, tanrılardan da dünyalar doğar. Bundan dolayı bu kanıttır, bu anlamadır. Zayıflık ve baygınlık içindeki ölümcül bir hasta için derler ki: "Bunun düşüncesi gitti; işitmiyor, görmüyor, konuşmuyor, düşünmüyor." Sonra o kişi Prāna içinde emilir gider. Sözle birlikte tüm adlar gider;

gözle birlikte tüm biçimler gider; kulakla birlikte tüm sesler gider; akılla birlikte tüm düşünceler gider. O bu vücuttan ayrılırken bütün bunlarla birlikte ayrılır.

4. Söz bütün adları ona teslim eder, öyle ki o bütün adları sözle kazanır. Burun tüm kokuları ona teslim eder, öyle ki o bütün kokuları koklamayla kazanır. Göz tüm biçimleri ona teslim eder, öyle ki o bütün biçimleri gözle elde eder. Kulak bütün sesleri ona teslim eder, öyle ki o bütün sesleri kulakla duyar. Akıl tüm düşünceleri ona teslim eder, öyle ki o bütün düşünceleri akılla kazanır. Bu Prāna'nın her şeyi bütünüyle kazanmasıdır. Prāna neyse Pracnā[1] odur, Pracnā neyse Prāna odur. Zira bu ikisi bedende birlikte kalır, bedenden birlikte ayrılırlar. Şimdi bütün canlıların nasıl Pracnā'da bir olduklarını anlatalım.

5. Söz ondan çıkan bir parçadır; sözcük de dışarıdaki ilişkili öğedir. Burun ondan çıkan bir parçadır, koku da dışarıdaki ilişkili öğedir. Göz ondan çıkan bir parçadır, biçim de dışarıdaki ilişkili öğedir. Kulak ondan çıkan bir parçadır, ses de dışarıdaki ilişkili öğedir. Dil ondan çıkan bir parçadır, tat da dışarıdaki ilişkili öğedir. Eller ondan çıkan bir parçadır, iş de dışarıdaki ilişkili öğedir. Beden ondan çıkan bir parçadır, zevk ve acı da dışarıdaki ilişkili öğedir. Üreme organı ondan çıkan bir parçadır, zevk, haz ve üreme de dışarıdaki ilişkili öğedir. Ayaklar ondan çıkan bir parçadır, yürüme de dışarıdaki ilişkili öğedir. Akıl ondan çıkan bir parçadır, düşünceler ve istekler de dışarıdaki ilişkili öğedir.

6. Pracnā (öz bilinci) sözü edinir, sözle tüm adlar elde edilir. Pracnā burnu edinir, burunla tüm kokular elde edilir. Pracnā gözü edinir, gözle tüm biçimler elde edilir. Pracnā kulağı edinir, kulakla tüm sesler elde edilir. Pracnā elleri edinir, ellerle tüm işler elde edilir. Pracnā bedeni edinir, bedenle tüm acılar ve zevkler elde edilir. Pracnā üreme organını edinir,

---

1 Pracnā: Öz bilinci.

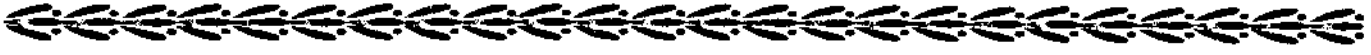
üreme organıyla zevk, haz ve üreme elde edilir. Pracnā ayakları edinir, ayaklarla yürüme elde edilir. Pracnā aklı edinir, akılla tüm düşünceler elde edilir.

7. Çünkü, hiç kuşkusuz, Pracnā olmaksızın söz hiçbir sözcüğü bilinir kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, bu sözcüğü anlayamadım" der. Çünkü, hiç kuşkusuz, Pracnā olmaksızın burun hiçbir kokuyu bilinir kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, bu kokuyu alamadım" der. Pracnā olmaksızın göz hiçbir biçimi görünür kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, biçimi kavrayamadım" der. Pracnā olmaksızın kulak hiçbir sesi bilinir kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, sesi algılayamadım" der. Pracnā olmaksızın dil hiçbir tadı algılar kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, tadı algılayamadım" der. Pracnā olmaksızın eller hiçbir eylemi yapılır kılamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, eylemi algılayamadım" der. Çünkü, hiç kuşkusuz, Pracnā olmaksızın beden hiçbir acıyı ve zevki algılayamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, zevk ve acıyı algılayamadım" der. Pracnā olmaksızın üreme organı zevk, haz ve üremeyi elde edemez. Kişi, "Aklım başımda değildi, zevk, haz ve üremeyi elde edemedim" der. Pracnā olmaksızın ayaklar yürümeyi sağlayamaz. Kişi, "Aklım başımda değildi, yürümeyi algılayamadım" der. Çünkü, hiç kuşkusuz, Pracnā olmaksızın akıl düşünmeyi başaramaz; bilinebilecek hiçbir şey bilinemez.

8. Kişi sözün ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, konuşanı anlamalı. Kişi kokunun ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, koklayanı anlamalı. Kişi biçimin ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, biçimi bileni bilmeli. Kişi sesin ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, işiteni bilmeli. Kişi tadın ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, tadı tadanı bilmeli. Kişi işin ne olduğunu anlamaya çalışmamalı, yapanı bilmeli. Kişi zevk ve acıyı bilmeye çalışmamalı, zevk ve acıyı sağlayanı bilmeli. Kişi zevk, haz ve üremeyi anlamaya çalışmamalı, zevk, haz ve üremeyi sağlayanı bilmeli. Kişi yürümeyi anlamaya çalış-

mamalı, yürüyeni bilmeli. Kişi aklı anlamaya çalışmamalı, düşüneni bilmeli. Bu on varlıksal öğe akla dayanır; on akılsal öğe de varlığa dayanır. Eğer hiç varlıksal öğe yoksa hiç akılsal öğe de olmaz. Aynı şekilde, eğer hiç akılsal öğe yoksa hiç varlıksal öğe de olmaz.

9. Bunlar karşılıklı hayat bulurlar, yoksa olmaz. Bunlar (öz bilinci ve yaşam soluğu, yani Pracnā ve Prāna) birbirinden kopuk da değildirler. Tekerlek çemberinin çubuklara, çubukların tekerlek göbeğine bağlı olması gibi, varlıksal öğeler akılsal öğelere, akılsal öğeler de yaşam soluğuna (Prāna) bağlıdır. Prāna ve Pracnā aynı şeydir; bunlar yaşlanmaz, ölümsüz ve kutludurlar. O kişi iyi ile yücelmez, kötü ile alçalmaz. Zira onun bu dünyalardan yukarı yükselmek istemesi onu iyi iş yapar hale getirir. Aynı şekilde, onun bu dünyalardan aşağı gitmesi de onu kötü iş yapar hale getirir. O dünya koruyucusudur. O dünya hükümdarıdır. O her şeyin efendisidir. "O benim özümdür" diye bilinmelidir; evet, böyle bilinmelidir.

Dördüncü Adhyāya

1. Kutsal metinleri iyi bilmesiyle ünlü Gārgya Bālāki vardı. O, Uşīnaraların, Satvanların, Matsyaların, Kuruların, Pançalaların, Kāşilerin, Videhaların arasında yaşamıştı. O, Kāşi kralı Acātaşatru'ya gelip, "Size Brahma'yı anlatayım" demişti. Acātaşatru da ona şöyle demişti: "Size bin inek veririz! Çünkü sizin bu sözünüzden insanlar, 'Canaka bizim efendimizdir' diye bağırarak kaçıyorlar."

2. (Sonraki konuşma için anahtar sözcükler) Güneşte-büyük; ayda-besin; ışıkta-gerçek; şimşekte-ses; rüzgârda-İndra Vaikuntha; boşlukta-doluluk; ateşte-alt edici; suda-parlaklık. Bunlar tanrılarla ilgili olanlardır. Şimdi de özle ilgili olanlar: Aynada-suret; gölgede-çift; yansımada-yaşam; seste-ölüm; uykuda-Yama; bedende-Pracāpati; sağ gözde-söz; sol gözde-gerçek.

3. Sonra Bālāki dedi ki: "Güneşteki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru ona dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu büyük, beyaz giysili, en yüce ve her şeyin başı olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse en yüce olur, tüm canlıların başı olur.

4. Bālāki dedi ki: "Aydaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu kral Soma olarak, besinin ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse besinin ruhu haline gelir.

5. Bālāki dedi ki: "Işıktaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu gerçeğin ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse gerçeğin ruhu haline gelir.

6. Bālāki dedi ki: "Şimşekteki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu sesin ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse sesin ruhu haline gelir.

7. Bālāki dedi ki: "Rüzgârdaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu, zapt edilmez kahraman İndra Vaikuntha olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse muzaffer olur, düşmanlarını yenen zapt edilmez bir kişi olur.

8. Bālāki dedi ki: "Boşluktaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu doluluk olarak, eylemsiz Brahma olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse nesil, sığır sürüsü ve kutsal ışık yönünden dolu olur; ne kendisi ne de nesilleri vaktinden önce ölmez.

9. Bālāki dedi ki: "Ateşteki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu alt edici olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse o başkalarını alt eden bir kişi olur.

10. Bālāki dedi ki: "Sudaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu parlaklığın ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse o parlaklığın ruhu haline gelir. Şimdi öz hakkında konuşalım.

11. Bālāki dedi ki: "Aynadaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu suret olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse, tıpatıp kendisine benzeyen nesilleri olur.

12. Bālāki dedi ki: "Gölgedeki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu ayrılmaz bir çift olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse, kendi çiftinden ikincisini (karısını) elde eder.

13. Bālāki dedi ki: "Yansımadaki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu yaşam olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse zamanından önce yaşamdan ayrılmaz.

14. Bālāki dedi ki: "Sesteki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu ölüm olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse zamanından önce ölmez.

15. Bālāki dedi ki: "Uyurken uykuda dolaşan kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu kral Yama olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse her şey onun gücüne boyun eğer.

16. Bālāki dedi ki: "Bu bedendeki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu Pracāpati olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse nesil, sığır sürüleri, mukaddes şan, göksel dünya sahibi olur, ömrünü tam yaşar.

17. Bālāki dedi ki: "Sağ gözdeki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu ateşin, parlaklığın ve sözün ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse bütün bunların ruhu haline gelir.

18. Bālāki dedi ki: "Sol gözdeki kişiyi yüceltirim." Acātaşatru dedi ki: "Beni ona karşıt hale getirme! Ben de onu parlaklığın, ışığın ve gerçeğin ruhu olarak yüceltirim." Onu her kim böyle yüceltirse bütün bunların ruhu haline gelir.

19. Bunun üzerine Bālāki sustu. Acātaşatru ona dedi ki: "Bildiğinin hepsi bu mu Bālāki?" Bālāki, "Hepsi bu" dedi. Sonra Acātaşatru dedi ki: "Boş yere 'Sana Brahma'yı açıklayayım' diyerek bana kafa tuttun. Ey Bālāki, senin o dediğin kişileri yaratan odur, tüm işlerin sahibi odur, bilinmesi gereken sadece odur." Bunun üzerine Bālāki eline kandil alıp geldi ve "Beni öğrenciniz olarak kabul edin" dedi. Acātaşatru ona yanıt verdi: "Bir Kshatriyanın bir Brāhmana ders vermesini doğal bulmuyorum. Ama yine de gel! Sana anlatacağım." Sonra onu elinden tutup götürdü. Uyumakta olan bir adamın

yanına geldiler. Acātaşatru adama seslendi: "Hey büyük zat, beyaz elbiseli kral Soma!" Ancak adam uyumasını sürdürdü. Bunun üzerine onu bir sopayla dürttü. Adam uyandı. Acātaşatru sordu: "Ey Bālāki, bu adamın yatıp uyuması nedir? O neredeydi? Nereden geldi? Bālāki cevap veremedi. Acātaşatru yanıtladı: "Ey Bālāki, bu adamın uykusunu, uykuda nerede olduğunu, uyandığında nereden geldiğini sordum. Kalpte Hita denilen ve kişinin kalbinden dışarı yayılan damarlar vardır. Bunlar kıl gibi ince ince binlercesine ayrılırlar. Bunlarda kahverengi, beyaz, siyah, sarı ve kırmızı çeşitli ince özler bulunur. Uyurken kişi bunlardaysa hiç rüya görmez.

20. Sonra o Prāna ile bir olur. Sonra sözle birlikte tüm adlar ona gider. Gözle birlikte tüm biçimler, kulakla birlikte tüm sesler, akılla birlikte tüm düşünceler ona gider. Ve sonra ateşten fırlayan kıvılcımlar gibi uyanınca, bu Ātman'dan fırlayan Prānalar ait oldukları yerlere giderler; yaşam soluklarından tanrılıklar, tanrılıklardan dünyalar çıkar. Bu aynı yaşam soluğu (Prāna), öz bilinciyle (Pracnā) birlikte, saç ve tırnak uçlarından, bedensel özden (Şarīrātman) içeri girerler. Jiletin usturada durduğu veya ateşin ocakta durduğu gibi bu akıllı öz de bedensel öze saçlardan ve tırnak uçlarından girer. Diğer özler, efendisini izleyen ev halkı gibi bu özü izlerler. Efendinin halkını, halkın efendisini destekleyip geçindirmesi gibi bu bilinçli öz de diğer özleri, diğer özler de bu bilinçli özü destekler ve geçindirirler. İndra bu özü anlamadığı için Asuralar onu zapt etmişlerdi. Ne zaman anladı, o zaman Asuraları yendi, bağımsızlığını ilan etti ve tüm tanrılarla tüm canlılar üzerinde hükümran oldu. Aynı şekilde, bunu bilen bir insan da tüm kötülükleri kovar, üstünlüğü, bağımsızlığı ve tüm canlılar üzerindeki efendiliğini elde eder. Evet, bunu bilen böyle olur."

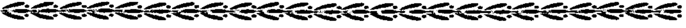
Om, vānme manasīti şānti.[1]

---

1 Söz benim aklımda huzurdur.

KATHA UPANİSHAD

Birinci Vallī

1. Bir zamanlar Vācaşravasa bütün servetini içtenlikle bağışladı. Onun Naçiketas adında bir oğlu vardı.[1]

2. Bir çocuk olmasına rağmen, kurbanlar sunulurken ona bir inanç geldi ve şöyle düşündü:

3. Sularını içmiş, otlarını yemiş, sütlerini sağdırmış bu inekleri sunanların gidecekleri dünyalar ne kadar mutsuz ve boş.

4. Sonra o babasına dedi ki: "Baba, beni kime kurban sunacaksın?" O ikinci kez, üçüncü kez, tekrar tekrar konuştu. Baba da ona, "Seni Ölüm'e sunacağım" dedi.

5. Naçiketas düşündü: "Çokları içinde en üsttekine, çokları içinde en ortadakine yükselmek varken bugün Ölüm'e sunulmanın ne faydası olacak ki?"

---

1 Bu Upanishad ermiş Vācaşravasa ile oğlu Naçiketas ile başlar. Babası kurban zamanı hep yaşlı ve sıska inekleri kurban etmektedir. Bu durum oğlunun canını sıkar ve oğlan babasına, "Beni kime kurban edeceksin?" diye sorar. Baba da sinirlenir, "Ölüm'e" der. Bu aslında, "ölüm tanrısı" demektir. Oğlan üç gün üç gece ölüm tanrısı Yama'yı bekler. Yama oğlanın cesaretinden hoşlanır ve üç dilek dilemesini ister. Oğlan babasının öfkesinin geçmesini, cennete ulaşmayı ve ölümden sonra ruha ne olacağını bilmeyi ister. Yama için ilk iki istek kolay, üçüncüsü zordur. Ama Naçiketas isteğinde ısrar eder. Bunun üzerine Yama, ruhun ölümsüzlüğünü ve tanrıdan gelen özünü anlatır.

6. Atalarının nasıl davrandığına bak, nasıl davranacaklarına bak. İnsanlar tarladaki ürün gibi yok olup onlar gibi yeniden hayat buluyorlar.[1]

7. Bir Brahman, misafir olduğu evlere bir ateş gibi girer. Onun için onu yatıştırmak gerekir. Ey Ölüm, su getir!

8. Bir Brahman misafir, bir kimsenin evinde hiçbir şey yemeden kalırsa, o Brahman bilinci zayıf olan o kişinin tüm umut ve beklentilerini, tatlı ilişkilerini ve hoşlanmalarını, kurban sunma ve diğer kutsal işlerini yapmasını, evlat ve sığır sürüsü edinmesini sona erdirir.

9. Ey Brahman, yüceltilmesi gereken bir insan olan sen benim evimde üç gece yemeden kaldığın için sana saygılar olsun! Benim de iyiliğim çoğalsın! Benden üç dilekte bulun.[2]

10. Naçiketas: "Ey Ölüm, senden ilk dileğim şudur: Senden kurtulan babam Gautama'nın bana karşı öfkesi geçsin, endişeden uzak olsun, sakin bir kafaya kavuşsun ve benimle konuşsun."

11. Ölüm ona dedi ki: "O da tıpkı Auddalaki Āruni'nin başına geldiği gibi, benden kurtulup mutlu olacak. Sen onun ölümün pençelerinden kurtulduğunu göreceksin ve o acıdan uzak, huzurlu pek çok gece geçirecek."

12. Naçiketas: "Cennette, ki sen orada yoksun, korku yoktur. Kimse yaşlılıktan korkmaz; açlık ve susuzluk derdi yoktur. Tasayı kederi aşmış insan cennet dünyasında mutluluk içinde olur.

13. Ey Ölüm, sen göksel ateşin ne olduğunu bilirsin. Onu inançlı bir kimse olan bana anlat. Cennet halkı ölümsüz olur. Seçtiğim ikinci istek budur."

14. Ölüm: "Ey Naçiketas! Benden istediğini sana öğreteceğim, göksel ateşin ne olduğunu bileceksin. Cennete ulaş-

---

1 Kuran'daki bir ifadeye benziyor.

2 Ölüm tanrısı Yama, üç gün sonra Naçiketas'a görünür ve ondan üç dilekte bulunmasını ister.

mayı sağlayan ve onu ayakta tutan ateş, bil ki senin kalbinin gizli köşelerindedir."

15. Ölüm ona, dünyanın başlangıcındaki ateşi, onun niceliğini, niteliğini ve nasıl oluşturulduğunu anlattı. O da öğrendiklerini ona tekrarladı. Onu memnun eden Ölüm tekrar konuştu.

16. Hoşnut haldeki Yüce Ruhlu ona dedi ki: "Bugün senin burada bir dileğini daha gerçekleştirdim. Bu ateş senin adınla anılsın. Şu çok biçimli kolyeyi de kabul et.

17. Üçlü Naçiketas ateşini yakarak, üçlüyle bir olarak,[1] üç yönlü iş yaparak[2] kişi ölümün ve doğumun ötesine geçer. Brahma'dan doğan her şeye kadiri bilen, duaya layık tanrıyı bilen ve ona saygı duyan huzura erişir.

18. Üçlü Naçiketas ateşini yakan, bu üçlemeyi bilen, Naçiketas ateşini yükseltir. Böylece kederi yok eder; ölüm bağlarını bir kenara atıp göksel dünyalarda mutlu olur.

19. Ey Naçiketas, bu senin ikinci dilek olarak seçtiğin, senin göksel ateşindir. İnsanlar bu ateşin sana ait olduğunu kabul edecekler. Şimdi üçüncü bir dilekte bulun, ey Naçiketas!"

20. Naçiketas: "İnsan öldüğü zaman bazıları 'var' der, bazıları 'yok' der. İnsana ne olur? Senden üçüncü isteğim bunu öğrenmektir?"

21. Ölüm: "Tanrılar bile bu ikilemden çıkamamışlardır; bu kolay anlaşılır bir konu değildir. Bu ince bir konudur. O yüzden bana baskı yapma, beni mazur gör ve başka bir dilekte bulun, ey Naçiketas!"

22. Naçiketas: "Madem tanrılar bile ikilemde kalıyor ve sen anlaşılması hiç de kolay değil diyorsun, o halde isteğimde ısrar ediyorum; üstelik bu konuyu senden daha iyi anlatacak başka biri de yok, ey Ölüm!"

---

1 Bunun, anne, baba ve öğretmen olduğu şeklinde yorumlar var (Hume, 344).

2 Kurban, dinsel metinleri ezberleme, sadaka alma (Hume, 344).

23. Ölüm: "Yüzlerce yıl yaşayacak oğullar, torunlar iste; sığır sürüleri, filler, atlar, altınlar iste; yeryüzünde kocaman bir evin olsun ve mevsimler boyunca dilediğin gibi yaşa.

24. Eğer isteğine denk geliyorsa zenginlik ve uzun yaşam iste! Yeryüzünde büyük biri olursun, seni isteklerinden hoşlanan biri haline getiririm, ey Naçiketas!

25. Ölümlülerin dünyasında zevk veren isteklere ulaşmak çok zordur. Arabaları ve müzikleriyle erkekler tarafından kolay elde edilmeyen genç kızlar... Tüm bunları verebilirim ama ne olur bana ölümü sorma, ey Naçiketas!"

26. Naçiketas: "Ey Yaşam Sonlandırıcı, bunlar geçici şeyler! En fazlanın fazlası bile olsalar tükenirler. Tüm yaşam boştur. Bütün araç gereç senin olsun, bütün dans ve müzik senin olsun!

27. İnsan zenginlikle doyuma ulaşmaz. Seni gördüğümüzde zenginliğimiz mi olacak? Sen hüküm sürmeye başladığında daha ne kadar yaşayabileceğiz? O yüzden isteğimde ısrar ediyorum.

28. Yok olmayan ölümlüleri gördüğümde, aşağıda yaşayan ve yok olan ölümlüler, güzellik ve zevkin bir işe yaramadığını bile bile uzun bir yaşamı isterler mi sanıyorsun?

29. Ey Ölüm, böyle bir şüphe içindeyken insan nasıl öteki tarafa göçebilir, söyle! Bu gizli sırrı öğrenmedikçe bil ki Naçiketas'ın başka bir dileği olmayacak."

İkinci Vallī

1. Ölüm: "İyi olan ile güzel olan ayrı şeylerdir. Farklı amaçları olan bu ikisi kişiyi bağlar. Bu ikisinden kim iyiyi tercih ederse o onun için daha iyidir. Güzel olanı seçen amaca ulaşamaz.

2. İyi ve güzel insana yaklaşırlar. Akıllı insan bunlara bakıp ayrımını yapar. Akıllı kişi iyiyi güzele tercih eder. Budala kişi ise kazanma ve saklama hırsı yüzünden güzeli seçer.

3. Ey Naçiketas! Sen güzel ve güzel görünüşlü istekler üzerinde iyice düşünüp onları bertaraf ettin. Sen pek çok insanın mahvına neden olan zenginlik kolyesini takmadın.

4. Bilgi (Vidyā) olarak bilinenle bilgisizlik (Avidyā) birbirinden korkunç derecede farklıdır. Birçok isteğin baştan çıkaramadığı Naçiketas, sanmam ki bilgi edinmek istemesin!

5. Kendilerini akıllı ve bilgili zannederek cehalet içinde yaşayanlar, yanılgı içinde oradan oraya koşarlar. Bunlar, körlerin yol gösterdiği körlere benzerler.

6. Çocukça davranana, pervasız olana, zenginlik yanılgısının hayali içinde olana, öteki tarafa göçmek mümkün değildir. 'Sadece bu dünya var, öteki yok' diyen bu kişiler tekrar tekrar benim ellerime düşerler.

7. Öz (Ātman), çok işitmeyle elde edilmez; çok işitilse bile o bilinmez. Onu açıklayan muhteşemdir, onu kazanan da ustadır. Onu ustalıkla öğrenen harika bir kimsedir.

8. Öz'ü sıradan bir insanın anlatması uygun değildir, çünkü o çok yönlü düşünülür. Onu, onunla özdeşleşmiş bir kimse anlatırsa fazlasına gerek kalmaz. Çünkü o kimse her türlü tasavvurun ötesinde, inceden daha ince bir kimsedir.

9. Sevgili dostum, bu düşünceye mantıksal çıkarımlarla varılmaz. Başkası tarafından açıklanırsa daha kolay anlaşılır. Sen buna ulaşmışsın, sen gerçekten sebatkârsın. Bize soru soranların hepsi senin gibi olmalı, ey Naçiketas!"

10. Naçiketas: "Sebatla kazanılanın ne kadar değerli olduğunu bilirim. Zaten sebatkâr olmayanlar amaçlarına erişemezler. Naçiketas ateşini o yüzden yaktım ve böylece kararsız araçlarla kararlılığı elde ettim."

11. Ölüm: "Ey Naçiketas, sen aydınlanmış birisi olarak isteğin, dünyalar kurmanın, sınırsız tutkunun ötesinde, korkusuzluğun emniyetli kıyısındasın. Sen sebatkârlığınla büyük övgülere değer vermezsin.

12. Kalbin derinliklerinde saklanan ilksel maddeyi görmek zordur. Yoga pratikleriyle öze ait olanı tanrı olarak gören bilge kişi, mutluluğu da kederi de bırakır.

13. Bir insan bunu işitir ve bütünüyle anlarsa, doğru diye bildiği şeyleri bırakır ve onu en ince olarak algılar. Mutlu olunması gerekene kavuştuğu için mutlu olur. Ben Naçiketas'ın kalbinin Ātman için tamamıyla açık olduğunu düşünüyorum.

14. Doğrudan ve yanlıştan farklı olarak, etkiden ve tepkiden farklı, geçmişten ve gelecekten farklı olarak gördüğünü söyle bana!

15. Bütün Vedaların naklettiği, bütün çileciliklerin gereksinim duyduğu, dinsel öğrencilik hayatı (Brahmāçārya) yaşayanlara elzem olan sözcüğü sana açıklıyorum: Bu sözcük Om'dur!

16. Bu hece gerçekten de Brahma'dır! Bu hece gerçekten de en yücedir! Bu heceyi bilenin her isteği yerine gelir!

17. O en iyi dayanaktır. O en yüce dayanaktır. Bu dayanağı bilen, Brahma dünyasında mutlu olur.

18. Bu derindeki bilinçli varlık ne doğar ne de ölür. Hiçbir yerden kök almaz, hiçbir şey de ondan doğmaz. Doğmamıştır, değişmez, ölümsüzdür ve ilktir. O, beden ölse bile öldürülemez.

19. Öldüren öldürdüğünü düşünse, ölen de öldüğünü düşünse her ikisi de bunu anlayamaz. O ne öldürür ne de ölür.[1]

20. En küçükten daha küçük, en büyükten daha büyüktür ve bu ruh her canlının kalbindedir. Eylemden (istekten) uzak duran kişi onu kavrar ve kederden uzak olur. Yaratıcının lütfuyla Ātman'ın büyüklüğünü fark eder.

21. Dururken uzağa gider, yatarken her yere gider. Hem neşeyle dolu hem de neşesiz olan başka hangi tanrı vardır?

22. Bedenler içinde bedensizdir, ölümlüler içinde ölümsüzdür. Her şeyi kaplayan ruhtur (Ātman). Onu bilen akıllı kişi keder nedir bilmez.

23. Bu Ātman eğitimle kazanılmaz. Akılla ya da çok okumayla kazanılmaz. O, ancak kendisini seçen tarafından kazanılır. Ātman kendi doğasını böyle bir kişiye açık eder.

24. Kötü davranıştan vazgeçmeyen, sakin ve kendi halinde olamayan, aklını huzur içinde tutamayan kimse onu akılla kavrayamaz.

25. Onun için din adamlığı ve askerlik, her ikisi de besindir. Ölüm de sos gibidir. Onun nerede olduğunu kim gerçekten bilebilir.

---

1 Bhagavadgītā, II, 19.

Üçüncü Vallī

1. İyi işlerin dünyasında doğruluk iki şekilde içilir. Bunların ikisi kalbin gizli yerine ve göğün en yüksek katına girerler. Brahma'yı bilenler buna "ışık" ve "gölge" derler. Beş kutsal ateşi sürdüren ev sahipleri ve üçlü Naçiketas ateşini sürdürenler de öyle derler.

2. O, kurban sunanlar için bir köprüdür. O en yüce, ölümsüz Brahma'dır. O, en uzaktaki korkusuzluk kıyısını arayanların rehberidir. Naçiketas ateşi bizim efendimiz olsun!

3. Bil ki ruh (Ātman) bir arabaya binmiş gibidir. Beden arabadır. Bil ki bilinç (Buddhi) araba sürücüsü, akıl da (Manas) dizginlerdir.

4. Duyular (İndriya) atlardır derler ki onlar duyu nesneleri üzerinde gezinirler. Duyularla ve akılla karışmış durumdaki benliğe bilge kişiler "hoşlanan" (Bhoktri) derler.

5. Aklını sürekli sağlam tutamayıp cehalet içinde olanların duyuları, araba sürücüsünü dinlemeyen hırçın atlar gibi kontrolsüzdür.

6. Öte yandan aklını sürekli sağlam tutup cahilliğini gideren kişinin duyuları, araba sürücüsünü dinleyen uysal atlar gibi kontrollüdür.

7. Bilinçsiz olan, aklı kontrolsüz olan ve saf olmayan kişi amaca ulaşamaz. O, doğum-ölüm yolunda (Samsāra) gider durur.

8. Öte yandan bilinçli olan, aklı kontrollü olan ve saf olan kişi amaca ulaşır. O artık bir daha hiç doğmaz.

9. Böyle bilinçli bir araba sürücüsü gibi aklı olan ve aklının dizginlerini iyi idare eden kişi, yolculuğunun sonu olan Vishnu'nun en yüce mekânına ulaşır.

10. Duyulardan daha yukarıda olan duyu nesneleridir. Duyu nesnelerinden daha yukarıda olan akıldır. Akıldan daha yukarıda olan bilinçtir. Bilinçten daha yukarıda olan, Büyük Öz Ātman'dır.

11. Gözle görülmeyen Büyük'ten daha yukarıdadır. Gözle görülmeyenden daha büyük olan İnsan'dır (Purusha). İnsan'dan daha büyük olan yoktur. Amaç budur. Bu en yüksek noktadır.

12. O Ātman, canlıların içinde saklı olduğu halde parlaklığı dışarıya yayılmaz. Ancak O, ince görüş ve ince akıl sahibi üstün kişiler tarafından görülebilir.

13. Akıllı kişi sözüne aklıyla hâkim olmalıdır. Aklına bilinçli özle, bilinçli özüne Büyük Öz'le, ona da Huzurlu Öz'le (Şānta Ātman) hâkim olmalıdır.

14. Uyan! Kalk! İyiliklerini kazan ve onları anla! Bu yol bıçak sırtı gibi yürümesi zor bir yoldur; böyle söyler bilge kişiler.

15. Sessiz olanı, dokunulmayanı, biçimi olmayanı, ölümsüzü, tadı olmayanı, kokusuz ve değişmez olanı, başlangıcı ve sonu olmayanı, en büyükten daha büyük olanı, sarsılmaz olanı bilen kişi ölümün pençesinden kurtulur.

16. Ölüm'ün kadim öğretisi olan bu Naçiketas öyküsünü anlatan ve dinleyen bilge kişi, Brahma dünyasında yüceltilir.

17. Eğer bir kimse Brahmanların toplandığı yerde ya da ölüm töreni zamanında bu en yüce sırrı içtenlikle anlatırsa, o kişi ölümsüz olur. Evet, o kişi ölümsüz olur!

Dördüncü Vallī

1. Kendi kendine var olan, dışarı doğru açılımlar yapar. Bu yüzden kişi dışarı doğru bakar, kendi içine bakmaz. Ölümsüzlük arayan bilge kişi kendi kendini araştırırcasına Ātman ile yüz yüze gelir.

2. Saçma sapan insanlar zevklerin peşinden koşarlar. Onlar, ölümün genişçe açılmış ağına doğru giderler. Ama ölümsüzlüğü bilen bilge kişiler, bu dünyanın fani şeylerinde ölümsüzlüğü aramazlar.

3. Kişi içindeki öz sayesinde tat alır, koklar, işitir ve dokunma zevkleri alır. Tüm bunları algılayan gerçekte odur, başka hiçbir şey değil!

4. Kişi uyku ve uyanıklık durumunda ne algılarsa bu her şeyi saran öz (Ātman) sayesinde algılar. Bunu bilen kişi keder nedir bilmez.

5. Bu her şeyi tadan, olmuş olan ve olacak olan her şeyin efendisi Ātman'ı yakından tanıyan kişi artık ondan hiç ayrılmak istemez. Bu gerçekten odur.

6. O, eski zamanda çilecilik yoluyla doğdu; O, sulardan önce doğdu; O, kalbin gizli bölgelerinde barınır, tüm canlılara oradan bakar. Bu gerçekten odur.

7. O, yaşamla birlikte doğar; tanrısallığı yaratan Aditi'dir (Sonsuzluk). O kalbin gizli bölmesine girip orada durur. O, canlılar ile doğar. Bu gerçekten odur.

8. Hamile kadında gizli embriyon gibi, ateş çubuklarında saklı her şeyi bilen ateş (Agni), sunaklarla uyanık insanın günden güne tapınmaya değer bulduğudur.[1] Bu gerçekten odur.

9. Güneş doğduktan dinlenmeye çekilene kadar bütün tanrılar onda bulunurlar. Hiçbiri ondan öteye gidemez. Bu gerçekten odur.

10. Buradaki neyse oradaki de odur; oradaki neyse buradaki de odur. Bunda bir farklılık gören ölümden ölüme gider.

11. Akılla bu gerçeğe varıldı mı artık ayrı gayrı hiç kalmaz. Bunda bir farklılık gören ölümden ölüme gider.

12. Bir başparmak büyüklüğündeki Purusha (Varlık), kişinin özünde (Ātman) barınır. Olmuş olan ve olacak olanın efendisini bilen artık ondan hiç ayrılmak istemez. Bu gerçekten odur.

13. Bir başparmak büyüklüğündeki Purusha, dumansız bir ateş gibidir. Olmuş olan ve olacak olanın efendisi; bugün de yarın da var olan sadece odur.

14. Yağmur gökten pürüzlü araziye yağıp, dağların arasından nasıl boş boş akarsa, tıpkı bunun gibi, karakterleri farklı farklı gören kişi, onların peşinden boşuna koşar.

15. Saf su saf suya akarsa onunla bir olur. Ey Gautama, anlayış sahibi eren kişinin ruhu da böyledir.

1 Rigveda III, 29, 2'de geçen bir cümle.

Beşinci Vallī

1. Bilinci çarpık olmayan doğmamış kişi, on bir kapılı kalede[1] hüküm sürer. O kimse keder duymaz. Bedenden ayrılınca gerçek anlamda kurtulmuş olur. Bu gerçekten odur.

2. O parlak güneştir, atmosferde Vasu'dur; sunağın din adamı, evin misafiridir. O insanda, geniş boşlukta, doğrulukta, göktedir. O suda doğmuştur, sığır sürülerinde, dürüstlükte, kayalarda doğmuştur. O doğrudur, gerçektir.[2]

3. Üst soluğu (Prāna) yukarıya o yöneltir; alt soluğu (Apāna) aşağıya o iter. O ortada duran bir cücedir; tüm tanrılar ona saygı gösterirler.[3]

4. Bu birleşik, vücutta durduğunda onun içine nüfuz eder. O vücuttan ayrıldığında ise geride başka ne kalır? Bu gerçekten odur.

5. Hiçbir ölümlü dış soluk (Prāna) veya iç soluk (Apāna) ile yaşıyor değildir. Bütün insanlar bu ikisinin desteğiyle yaşarlar.

6. Gel sana şunu açıklayayım: Ey Gautama, gizli ve ölümsüz Brahma'ya ölüm olduğunda Ātman nasıl karışır?

---

1 Şvetāşvatara Upa. III, 18 ve Bhg. V, 13'te "dokuz kapılı" yazar. Bununla vücut kastediliyor.

2 Bu cümlenin hemen hemen aynısı şu daha eski eserlerde geçmektedir: Rigveda IV, 40, 5. VS. X, 24, 12. TS. III, 2, 10, 1. Şat Brah. VI, 7, 3, 11 (Hume, 356).

3 Vücudun ortası, tanrılar da bedensel güçler (Hume, 356).

7. Bazıları cismani varlığın biçimlenmesi için rahimlere gider. Bazıları ise yaptıkları işlere (Karman) ve bilgi düzeylerine göre değişmez maddeye gider.

8. İstek ardına istek gerçekleştiren Purusha, herkes uyurken uyanık kalır. O doğrusu saftır; O Brahma'dır. ona, "Ölümsüz" denir. Bütün dünyalar onda barınır, ondan öte hiçbir şey yoktur. Bu gerçekten odur.

9. Nasıl tek olan ateş yayıldığı her cismin şeklini alırsa, onun gibi her varlığın içindeki ruh da (Antarātman) içine girdiği şeklin biçimini alır.

10. Nasıl tek olan hava içine girdiği her cismin şeklini alırsa, onun gibi her varlığın içindeki ruh da içine girdiği şeklin biçimini alır.

11. Tüm dünyanın gözü olan güneş, gözlerin dış kusurlarından dolayı lekelenmezse, tıpkı bunun gibi, tüm varlıkların içinde barınan ruh da bu dünyanın kötülüklerinden lekelenmez.

12. Tek idareci olan her şeyin içindeki ruh (Antarātman) tekten çoğu çıkarandır. Onun bir ve tek olduğunu algılayan bilge kişiler sonsuz mutluluğa ulaşırlar, başkaları ulaşamazlar.

13. O akıllıların akıllısı, değişkenlerin değişmezidir. O istekleri gideren, çokluk içinde tekliktir. Onun bir ve tek olduğunu anlayan bilge kişiler sonsuz mutluluğa ulaşırlar, başkaları ulaşamazlar.

14. O en yüksek, tarifi olanaksız mutluluğu, "işte budur" diye tanırlar. Şimdi ben bunu nasıl anlayacağım? O doğrudan parlar mı yoksa yansımayla mı görünür?

15. Parlayan güneş değildir, parlayan ay veya yıldızlar değildir. Yeryüzünün ateşi de parlamaz aslında. Tüm bunları parlatan, tüm dünyayı aydınlatan onun ışığıdır.[1]

---

1 Aynı cümle Mundaka Upa. II, 2, 10 ve Şvetāşvatara Upa. VI, 14'te var.

Altıncı Vallī

1. Bu ölümsüz incir ağacının kökü yukarıda, dalları ise aşağıdadır. O kök gerçekten saftır. O Brahma'dır. ona, "Ölümsüz" denir. Bütün dünyalar onda barınırlar, kimse ondan öteye gidemez. Bu gerçekten odur.[1]

2. Tüm dünya o büyük korkudan, yukarı kalkmış şimşekten yaratılıp yaşama geçti. Bunu bilenler ölümsüz olurlar.

3. Onun korkusundan Agni doğdu, onun korkusundan Sūrya ışık saçtı. Onun korkusundan hız aldı İndra, Vāyu ve beşinci olarak da Mrityu (Ölüm).

4. Eğer bir kimse, beden çözülmeden önce yeryüzünde onu kavrayabilirse özgür olur. Aksi halde bu onun canlılar dünyasında cisimleşmesiyle sonuçlanır.

5. O aynada görüldüğü gibi vücutta görülür. Rüyada görüldüğü gibi atalar dünyasında, suda görüldüğü gibi Gandharvalar dünyasında görülür. Brahma dünyasında da ışık ve gölge olarak görüldüğü gibi görülür.

6. Duyuların farklı niteliği ve onların doğuşu ve batışı ile canlılar farklı farklı var olurlar. Bunu anlayan bilge kişi keder nedir bilmez.

7. Duyulardan (İndriya) daha büyük olan düşüncedir (Manas). Düşünceden daha büyük, gerçek varlık'tır (Sattva).

---

1 Bhg. XV, 1-3.

Gerçek varlıktan daha üstün, Büyük Bilinç'tir (Buddhi). Ondan da daha üstünü Görünmeyen'dir (Avyakta).

8. Görünmeyenden daha üstün Purusha'dır. Her şeyi saran ve işaretsiz olandır. Bunu bilen kişi kurtuluşa erer ve ölümsüz olur.

9. Onun biçimine bakılmaz, kimse onu gözleriyle göremez. O kalp, akıl ve düşünceyle kavranır. Onu bilen ölümsüzlüğe kavuşur.

10. Beş duyu organı düşünceyle birlikte kaybedildiğinde bilinç de canlanmaz. Bunun en yüksek yol olduğunu söylerler.

11. Bu duyuları kuvvetle geri tutma yolunu Yoga olarak görürler. Böylece kişi aklıselim hale gelir. Doğrusu Yoga başlangıç ve sondur.

12. O, ne konuşmayla, ne düşünceyle ne de görüşle idrak edilebilir. Onun "var" olduğunu söyleyenden başka onu nasıl kavrayabiliriz?

13. Doğrusu o, "var" düşüncesiyle kavranabilir. Onun kavranabilir ve kavranamaz niteliğine izin verilir. O "var" düşüncesiyle karşılandığında, kendi niteliğini ortaya çıkartır.

14. Kalpte yapışık olan bütün istekler atıldığında ölümlü kişi ölümsüz olur. Böylece o, Brahma'ya erişir.

15. Dünyadaki tüm bağlarını kalbinden söküp atan kişi ölümlüyken ölümsüz olur. Tüm öğreti budur işte!

16. Kalpte yüz bir tane damar vardır. Onlardan biri başın üstüne kadar uzanır. Onu izleyen kişi ölümsüzlüğe gider. Başkaları ise başka yolları izlerler.

17. Bir başparmak büyüklüğündeki Purusha iç ruh olarak her zaman varlıkların kalbindedir. Kişi onu kalbinden, kamıştan bir oku çıkarır gibi çıkarmalıdır. Onu saf ve ölümsüz bilmek gerekir. Evet, onu saf ve ölümsüz bilmek gerekir.

18. Naçiketas, Ölüm'den bu bilgileri aldıktan ve Yoga yolunu izledikten sonra Brahma'ya kavuştu. Tutkudan ve ölümden kurtuldu. Bunu bilen başkaları da böyle olabilir.

Om, huzur, huzur, huzur.

MUNDAKA UPANİSHAD

Birinci Mundaka

Birinci Khanda

1. Tanrılar içinde ilk olarak, her şeyi yapan ve tüm dünyayı koruyan Brahma doğdu. O, tüm bilgilerin kaynağı olan Brahma bilgisini en büyük oğlu Atharvan'a öğretti.

2. Brahma'nın Atharvan'a anlattığı Brahma bilgisini, eski zamanlarda Atharvan Angir'e anlattı. O, onu Bhāradvāca Satyavāha'ya; Bhāradvāca da, yüksek ve alçak bilgi olmak üzere bunu Angiras'a anlattı.

3. Büyük bir aile reisi olan Şaunaka, kurallar uyarınca Angiras'a yaklaştı ve sordu: "Efendim, bütün her şeyi anlaşılır kılan bilgi hangisidir?"

4. O ona yanıt verdi: "Brahma bilgisini bilenlerin hep söylediği iki bilgi çeşidi vardır: Yüksek (para) ve alçak (apara) bilgi.

5. Bunlardan alçak olan Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda ve Atharvaveda ile Şiksha (Telaffuz), Kalpa (Ayin), Vyākarana (Gramer), Nirukta (Etimoloji), Çhandas (Şiir Ölçüsü) ve Cyotisha'dır (Astroloji). Yüksek bilgi "Ölümsüz Olanı" kavratır.

6. O, görülmez, kavranmaz olandır. Ailesi, kastı yoktur. Görme ve işitmesi yoktur. Elleri ve ayakları yoktur. O Ölümsüz Olan'dır. Bilge kişi onu tüm varlıkların kaynağı olarak bilir.

7. Örümceğin ağını çekip salması gibi, bitkilerin yeryüzünde açması gibi, kafadaki saçların çıkması ya da yaşayan bir kimsenin bedeni gibi, Ölümsüz Olan da her şeyi doğurtur.

8. Brahma çilecilikle gelişip ortaya çıkar; ondan besin türer; besinden yaşam soluğu, akıl, gerçek, dünyalar ve işlerdeki ölümsüzlük ortaya çıkar.

9. Bu çile tüm bilgileri kapsar, onunla her şey bilinir. Ondan Brahma türer, ad ve biçim ile besin ortaya çıkar.

İkinci Khanda

1. Şu gerçektir: Bilge kişilerin kutsal mantralarda gördükleri sözler, çok yönlü olarak üç Vedaya dağılır gider. Ey gerçeği sevenler, daima onu izleyin! Bu, sizin iyi işlerinizin dünyasına giden yoldur.

2. Adak ateşi yakılıp da alevler parladığında iki parça halindeki erimiş yağın arasında durup sunakları inançla ateşlere atmak gerekir.

3. Eğer Agnihotra kurbanını yeniay ve dolunay kurbanları izlemiyorsa, dört ay kurbanı, hasat mevsimi kurbanı izlemiyorsa, eğer misafirler çağırılmamış ve onlara sunu sunulmamışsa, tüm tanrılar olmaksızın, kurallara uygun olarak yapılmamışsa o kurban töreni o kişinin yedi dünyasını yok eder.

4. Kara, korkunç, ruh gibi hızlı, koyu kırmızı, duman renkli, kıvılcım saçan, her şekle giren: Bunlar kutsal ateşin yedi parlayan dilidir.

5. Eğer bir kimse bu alevler parıldarken uygun zamanda adak sunarsa, güneşin ışınları gibi olan bu alevler onu, tanrıların efendisinin evine götürür.

6. Görkemli sunular, "gel, gel" diyerek kurban sunanı güneşin ışınlarıyla beraber taşır. Ona güzel sözlerle, dualarla hitap eder ve şöyle der: "Bu senin iyi işlerinle kazandığın kıymetli Brahma dünyasıdır."

7. Bununla beraber bu kurban biçimleri, aşağı işler olarak açıklanan on sekiz bilgi, emniyetsiz araçlardır. Bunları en iyisi olarak gören budalalar yaşlılık ve ölüme geri dönerler.

8. Böylesine bir cehaletin içinde kalıp kendilerini akıllı ve bilge kimseler gibi görenler, yedikleri sert darbenin etkisiyle iyice cehalete batarlar. Bunlar kör bir kimsenin yol gösterdiği körlere benzerler.

9. Cehaletin içinde türlü biçimlerde yaşarken kendi kendilerine çocukça, "amacımıza ulaştık" diye düşünürler. İş işleyenler, oluşan tutku yüzünden gerçeği anlayamazlar. Tükenen dünyaları yüzünden kendileri de felakete sürüklenirler.

10. Kurban sunmanın en yüce iş olduğunu düşünenlerin aslında en iyi bildikleri şey "aldanış"tır. İyi işler sonucu kazandıkları göğün en yüksek katındaki eğlence dünyası yüzünden bu dünyaya veya daha aşağı bir dünyaya geri dönerler.

11. Ormanda inanç ile çile dolduranlar, dilendikleriyle huzur içinde yaşamayı bilenler tutkudan uzaklaşmış bir biçimde güneşin kapısından geçerler ki orada ölümsüz varlık (Purusha) ve ölümsüz ruh (Ātman) vardır.

12. Çalışmayla oluşturduğu dünyaları iyice araştıran Brahman, kayıtsız bir kimse haline gelmelidir. Karma'nın sonucunda olmayan hiçbir şey yoktur. Bunu bilen insan, elinde meşaleyle, kutsal yazıları iyi bilen ve Brahma'nın içinde kaybolmuş bir Guru'ya gitsin.

13. Böyle düşüncesini saflaştırıp huzura ermiş bilgili bir Guru'ya gidenler ondan gerçek Brahma bilgisini öğrenirler. Bu yolla gerçeği, ölümsüz Purusha'yı kavramış olurlar.

İkinci Mundaka

Birinci Khanda

1. Şu gerçektir: Güzel yanan ateşten nasıl binlerce kıvılcım çıkarsa, tıpkı bunun gibi, Ölümsüz Olan'dan da binlerce yaşam fışkırır dostum.

2. Purusha gökseldir, biçimi olmayandır. İçeridedir ve dışarıdadır. Doğmamıştır, soluksuzdur, akıl ötesidir, saftır; en yüceden daha yüce ölçüde ölümsüzdür.

3. Ondan yaşam soluğu (Prāna) doğdu. Akıl ve bütün duyular doğdu. Boşluk, rüzgâr, ışık, su ve toprak doğdu. O her şeyi destekleyendir.

4. Ateş onun başıdır; gözleri Güneş ve Ay'dır. Boşluktaki yönler onun kulakları, bildirilen Vedalar onun sesidir. Rüzgâr onun soluğudur. Kalbi tüm dünyadır. Ayakları toprağın içine geçmiştir. Doğrusu O, her şeyin içindeki Ātman'dır.

5. Ondan, yakıtı güneş olan ateş çıkar. Aydan yağmur bulutu, ondan da yeryüzündeki bitkiler doğar. Erkek kadına tohumunu verir. Purusha'dan da birçok yaratık ortaya çıkar.

6. Ondan Rigveda beyitleri, Sāman şarkıları, Yacur formülleri, Dīksha törenleri çıkar. Bütün kurbanlar, törenler, kurban hediyeleri ondan çıkar. Yıl, kurbancı ve ay ile güneşin parıldadığı dünyalar da ondan çıkar.

7. Ondan türlü türlü tanrılar doğar. Sādhyalar, insanlar, sığır sürüleri, kuşlar doğar. İç soluk ve dış soluk, pirinç ve arpa, çilecilik doğar. İnanç, doğruluk, iffet ve adalet doğar.

8. Ondan yedi yaşam soluğu doğar; yedi alev, onların yakıtları ve yedi adak doğar. Yedi kere yedi defa kalbin gizli yerinde barının yaşam soluğunun hareket ettiği yedi dünya doğar.

9. Ondan bütün denizler ve bütün dağlar doğar. Ondan türlü türlü nehirler doğar. Bütün bitkiler ve de öz doğar. Onun aracılığıyla bütün varlıklar içlerinde ruh edinirler.

10. Purusha her yerdedir; iş (Karman), çile (Tapas) ve ölümsüz Brahma ondandır. Onun kalbin gizli köşesinde bulunduğunu bilen kişi, bu dünyada tüm cehalet bağlarını kopartır dostum.

İkinci Khanda

1. O açıktır ve gizlidir; ona, "gizli hareket eden" denir. O büyük barınaktır; hareket eden, soluk alan, göz kırpan her şey onda yer alır. Onu varlık (Sat) ve yokluk (Asaṭ) olarak bil. Onu, anlamanın ötesindeki tutku olarak, yaratıkların en iyisi olarak bil.

2. O parlaktır, inceden daha incedir. Dünyalar ve dünyalarda yaşayanlar onda kurulur. O ölümsüz Brahma'dır. O yaşamdır, sözdür, akıldır. O gerçektir. O ölümsüzdür. O idrak edilmesi gerekendir, idrak et onu dostum!

3. Upanishad'dan bir yay yap; ona meditasyonla sivriltilmiş bir ok koy ve onu düşünceyle gererek onun özüne nişanla ve ölümsüz hedefin içine sok dostum.

4. Mistik Om hecesi yaydır. Ātman ise oktur. Brahma'nın hedef olduğunu söyleyebiliriz. Hedefe isabet ettiren yanılmaz kişidir. Kişi, tıpkı bir ok gibi, onunla birleşmelidir.

5. Gökyüzü, yeryüzü ve boşluk birbirine örülüdür; akıl ve bütün yaşam solukları da öyle. Bil ki o biricik ruh-

tur (Ātman). Başka sözleri boş ver. O ölümsüzlüğe giden köprüdür.

6. Çubukların tekerlek göbeğinde birleşmesi gibi damarlar da bir araya toplanır. O orada türlü türlü biçimlerde hareket eder. Om! Ātman üzerinde derin düşün. Karanlığın ötesindeki kıyıya geçmekte sana başarılar.

7. Kutsal Brahma şehrinde ve gökyüzünde barınan o her şeyi bilen, tümüyle bilge kişi yeryüzünün en ulu kişisidir. Akıldan ibaret olan, bedenin ve yaşam soluğunun idarecisi Ātman'dır. O besindedir, kalbi kontrol eder. Bilge kişi bunları bilerek, parıldayan mutluluk dolu ölümsüzlüğü idrak eder.

8. Yüksek ve alçak olmak üzere Öz'ü gören kişi bütün işleri (Karman) bırakır, kalbini bağlayan bağlar çözülür ve tüm şüpheleri ortadan kalkar.

9. En yüce altın kılıfın içinde, lekesiz, parçasız Brahma vardır. O ışıkların ışığıdır, çok parlaktır. Ātman'ı bilenler bunu bilirler.

10. Parlayan güneş değildir, ay ve yıldızlar değildir. Işıklar kendileri parlamazlar, dünyalık ateş bile! Parlayan odur, O parladıktan sonra tüm ışıklar parlar. Tüm dünya onun ışığıyla aydınlanır.

11. Brahma ölümsüz olandır; Brahma önde, Brahma arkadadır, sağdadır ve soldadır. Yukarıya da aşağıya da uzanır. Doğrusu en yüce biçimiyle Brahma bütün bu dünyadır.[1]

---

1 Brahmaivedamamritam purastādbrahma paşçādbrahmadakshinataşçottarena, Adhaşçordhva ça prasritam brahmaivedam vişvamidam varishtham.

Üçüncü Mundaka

Birinci Khanda

1. Birbirine çok bağlı iki dost kuş aynı ağaçta tüner. Birisi ağacın tatlı meyvesini yerken diğeri yemez, sadece bakar.

2. Aynı ağaçta kedere batmış, âciz durumdaki kişi, ötekini, yani Tanrı'yı gördüğünde, onun büyüklüğünden hoşnut olur ve kederinden kurtulur.

3. Gören kişi; parlak yaratıcı, efendi ve Brahma'nın kaynağı olan Purusha'yı gördüğünde, iyi ve kötüyü bir kenara atar, lekesiz hale gelip en yüce kimliğe kavuşur.

4. Doğrusu tüm canlılarda parıldayan yaşamdır. Bunu anlayan, "bilen kişi" olur. Daha fazla söze gerek kalmaz. Ruhunda haz ve mutluluk duyan, törenleri yerine getiren kişi, Brahma'yı bilenlerin en iyilerinden biridir.

5. Bu Ātman gerçekle, çilecilikle, uygun bilgiyle, Brahmāçārya yaşamıyla kavranabilir. Bedendeki ışığı, kusurlarından arınmış saf çileciler görebilir.

6. Gerçek kazanır, yalan değil. Tanrılara giden yol gerçekle ele geçer. İstekleri doyurulmuş bilgeler sayesinde gerçeğin en yüce hazinelerine ulaşılabilinir.

7. Geniş, göksel, düşünülemez olan, parlayarak öne çıkan O, en küçükten daha küçüktür; en uzaktan daha uzaktır ama aynı zamanda elimizin altındadır. Görmeyi bilenler onun kalbin gizli yerinde olduğunu bilirler.

8. O, bakarak, konuşarak, herhangi bir duyu organıyla, çilecilikle ya da çalışarak kavranamaz. Kendini saflaştırmış ve bilgi huzuruna ermiş olan kişi, üzerinde düşüncesini yoğunlaştırarak yekvücut olan onu kavrar.

9. Duyuları, içinde beş biçimde barındıran ruh, düşünceyle bilinebilir. İnsanların düşünceleri duyularıyla karışık haldedir. Saflaşıldığında Ātman parlayarak öne çıkar.

10. Aklını saflaştıran kişi, istediği dünyaları ve istediği şeyleri o saflıkla kazanır. O yüzden refaha kavuşmak isteyen kişi, Ātman'ı bilene dua etmelidir.

İkinci Khanda

1. O kişi tüm dünyanın parıl parıl parladığı yerde kurulmuş olan En Yüce Brahma barınağını bilir. İstekten kurtulmuş olanlar Purusha'ya taparlar; bilge kişi yeniden doğuş çarkının ötesine geçer.

2. Şurada burada ortaya çıkan istekleri yüzünden hayalin peşinden koşar. Tüm istekleri doyurulmuş kişinin ruhu huzura erer, bu dünyadaki tüm istekleri kaybolur.

3. Ātman eğitimle, düşünceyle veya çok öğrenmeyle kavranır bir şey değildir. O, ancak onun seçtiği tarafından kavranabilir. Ātman kendisini ancak böyle bir kimseye gösterebilir.

4. Bu Ātman tahammülden yoksun olanlar tarafından algılanamaz; düşüncesizler ve çilecilik hayali içinde olanlarca algılanamaz. Fakat bunu bilen kişi bu sayede Brahma ülkesine girebilir.

5. Bilgiye doymuş ermişler, mükemmel bir ruhla, tutkudan uzak ve sakin halde ona ulaşırlar. Evrenin her yerinde var olan ona ulaşarak bilge kişiler dindar ruhlarıyla o bütünün içine girerler.

6. Vedānta bilgisini doğru anlayanlar, terk ve feragat yoluyla kendilerini saflaştıran çileciler, zamanın sonunda ölümün ötesine geçip Brahma dünyasına erişirler.

7. On beş parça kendilerine denk gelen kendi yerlerine çekilirler. Bütün duyu organları kendi tanrılıklarını kazanırlar. Bir kimsenin eylemleri ve bilinçli özü en yüce Ölümsüz Varlık'la bir olur.

8. Akarsuların okyanusa vardıklarında ad ve biçimlerini kaybetmeleri gibi, aydınlanmış ruh da ad ve biçimini bırakarak en yüceden daha yüce olan göksel Purusha'ya karışır.[1]

9. En yüce Brahma'yı bilen kişi, Brahma'ya gider. Onun neslinde Brahma'yı bilmeyen kimse olmaz. O keder ve günahtan kurtulur. Kalbini bağlayan bağlardan kurtulur ve ölümsüz olur.

10. Bu öğreti şu sözlerle açıklanır: Disiplin uygulamaları yapanlara, Vedaları bilenlere, Brahma'ya bağlı olanlara, inançla Ekarshi ateş kurbanı sunanlara ve başında ateş taşıma sözü verenlere[2] Brahma bilgisi açıklanabilir.

11. Bu gerçektir. Ermiş Angiras bunu eski zamanlarda açıkladı. Sözü yerine getirmeyenler bunu okumazlar. Büyük ermişlere selam olsun! Büyük ermişlere selam olsun!

Om, huzur, huzur, huzur.

---

1 Yathā nadyah syandamānāh samudre'stam gaççhanti nāmarūpe vihāya. Tathā vidnānnāmarūpadvimuktah parātparam purushamupaiti divyam

2 Atharvavedacıların arasında yaygın bir sözmüş. Bunun, "saçları traş etmek" olması da mümkünmüş (Hume, 377).

ŞVETĀŞVATARA UPANİSHAD

Birinci Adhyāya

1. Brahma'yı bilenler şöyle derler: O neden neydi? Brahma mı? Biz ne zaman ortaya çıktık? Ne yolla yaşıyoruz? Neyin üzerinde kurulduk? Onun sayesinde mi acılar ve zevklerle türlü türlü hayatlar yaşıyoruz, ey Brahma'yı bilenler?

2. Zaman (kāla), kendi kendine var oluş (Svabhāva), gereklilik,[1] şans, elementler, rahim (Yoni) ya da erkek (Purusha) neden olarak düşünülür. Bunların birleşimi de olmaz çünkü bunlar ruh için vardır. Doğrusu ruh, zevk ve acının nedeni üzerinde kudretsizdir.

3. Yoga'yı ve meditasyonu (Dhyāna) izleyenler, Tanrı'nın öz gücünün (Ātmaşakti) kendi niteliklerinde saklı olduğunu görürler. O kişi, zamandan ruha, bütün nedenler üzerinde hüküm sürer.

4. Biz onu, üç tekerlekli bir çark olarak,[2] on altı bitim parçası,[3] elli tekerlek parmağı,[4] yirmi zıt parmak,[5] sekizli altı set,[6] çok yönlü tek bir ip[7] olarak, üç ayrı yo-

---

1 "Niyati" sözcüğü "gereklilik" anlamının yanı sıra "kader" anlamı da taşır.

2 Sāmkhya felsefesindeki üç nitelik: Sattva (saflık), Racas (tutku) ve Tamas (karanlık) (Hume, 394).

3 Beş element, beş anlama organı, beş eylem organı ve akıl.

4 Sāmkhya'daki elli oluş (bhāva).

5 On duyu (indriya) ve onlara denk gelen on duyu nesnesi.

6 Bunlar: 1) Prakriti'nin meydana getiren nedenleri olan beş element, akıl, bilinç, benlik, 2) Bedenin sekiz unsuru, 3) İnsanüstü güçlerin sekiz biçimi, 4) Sekiz oluşum, 5) Sekiz tanrı, 6) Sekiz niteliktir.

7 İstek.

lu olan[1] iki neden oluşturan[2] tek bir hayal (Moha) olarak anlarız.

5. Biz onu sert ve kıvrık şekilde beş kaynaktan çıkan[3] beş kollu[4] bir nehir olarak anlarız. Onun dalgaları beş yaşam soluğu, gerçek kaynağı beş katlı kavramadır (Buddhi). Beş kat felaket getiren seliyle beş girdap yaratır.[5] Beş koldan beş kere bölünür.

6. Ruh (Hamsa) her canlıya hayat veren, her canlıda görülen bu Brahma Çarkı'nda kanat çırpar. O, kendini ayrı harekete geçireni ayrı olarak düşünür. Onun tarafından kabul edildiğinde de ölümsüzlüğü elde eder.

7. Ona en yüce Brahma dediler. Onda üçlü[6] vardır. O en güçlü destektir; ölümsüzdür. Onun farkını anlayan, Brahma'yı bilen kişiler, sürekli olarak doğmaktan kurtulup Brahma'ya karışırlar.

8. Birbirine bağlı olan ölümlü-ölümsüz, görülür-görülmez her şeyi Tanrı (Īşa) destekler. Tanrı olmadan Ruh (Ātman), tutkuları yüzünden, bağlıdır. Tanrı'yı bilerek kişi bütün bağlarından kurtulur.

9. Her şeyi bilen, Kadiri Mutlak Tanrı ile bilgisiz ve âciz Bireysel Ruh, her ikisi de doğmamıştır. Doğmamış olan O, zevk alana ve zevk nesnelerine bağlıdır. Ātman sonsuz, evrensel ve eylemsizdir. Bu üç özelliği bilen Brahma olmuş demektir.

10. İlk Madde (Pradhāna) değişkendir, Tanrı ise değişken değildir ve ölümsüzdür. Değişken olanı ve ruhu Tanrı yönetir. Düşüncesini ona yoğunlaştıran, onunla birlik olur ve onun varlığına karışır. Böylece bütün yanılgılar kesilmiş olur.

---

1 Dindarlık (dharma), dinsizlik (adharma) ve bilgi (cnāna) olarak.
2 İyi ve kötü işler.
3 Beş element.
4 Beş duyu.
5 Beş duyu nesnesi.
6 Dünya, bireysel ruh, kozmik ruh. (16. hariç, tüm dipnotlar için, Hume 394-395).

11. Tanrı'yı bilince tüm bağlardan kurtulunur; keder kaybolur, doğum-ölüm döngüsü ortadan kalkar. Onu derin düşünmekle vücudun ortadan kalktığı üçüncü aşama, istekleri tamamlanmış, mutlak, evrensel efendilik durumu gerçekleşir.

12. Haz alan bireysel ruhu, haz veren duyu nesnelerini ve evrensel Eyleme Geçirici'yi bilenin, bilmesi gereken daha yüksek bir bilgi yoktur. Bu üç yönlü Brahma'dır. Bütün söylenecek budur.

13. Maddesel biçimiyle görülen ateşin kökendeki hali nasıl görülmezse ve nasıl görmek için sürtüştürmek gerekirse, işte bunun gibi Om hecesinin yardımıyla bedendeki bireysel ve evrensel Brahma da görülebilir.

14. Kişi kendi bedenini alt sürtme çubuğu olarak, Om hecesini de üst sürtme çubuğu olarak kullanır ve meditasyon sürtünmesi uygularsa, o kişi saklı olduğu yerdeki Tanrı'yı görür.[1]

15. Susam tohumundaki yağ, kremadaki kaymak, nehir yatağındaki su, sürtme çubuklarındaki ateş gibi ruh da kendi özünü benimser. Kişi, doğru çilecilik yoluyla bakarsa bunu görür.

16. Ātman, yağın kremada bulunması gibi, kökenini öz bilinci ve çilecilikten alarak her canlının içine yayılır. Bu Brahma'dır, en yüce gizemli öğretidir (Upanishad). Bu Brahma'dır, en yüce gizemli öğretidir.

1 Veda dönemindeki ateş çubuklarına gönderme yapılıyor.

İkinci Adhyāya

1. Gerçeği arayan aklı ve düşünceyi ilk kontrol eden Sāvitrī[1] ateşi (Agni) ışık olarak ayırdı ve onu yeryüzüne getirdi.

2. Cennet ve güç için akılları kontrol edilmiş olan bizler, tanrı Sāvitrī'nin canlandırması altındayızdır.

3. Akılla güçleri kontol eden, parlak cennete doğru gitmeyi düşünen Sāvitrī onlara ilham versin. Böylece onlar güçlü bir ışık yapabilsinler.

4. Büyük bilgelerin bilgeleri akıllarını ve düşüncelerini kontrol ederler. Din adamlarına özgü kuralları uygulamayı bilen kişi, tanrı Sāvitrī'ye yapılan toplu dualarda güçlü olur.

5. Senin eski duana sunularımla katılırım! Dualarım güneşlerin yollarında gitmesi gibi, doğruca gider. Göksel yerlere yükselen ölümsüzlüğün bütün çocukları bunu dinlesinler.

6. Ateşin yakıldığı yerde, rüzgârın estirildiği yerde, Soma'nın taşırıldığı yerde esin ortaya çıkar.

7. Canlandırıcı Sāvitrī'yle kişi eski dualardan zevk alır. Orada kökenini oluşturursan eski işler seni asla kirletemez.

8. Kişi vücudunu üç noktadan[2] dik tutar ve aklının yardımıyla duyuları kalbine çekerse, böyle yapan bilge kişi Brahma kayığıyla korku veren tüm nehirleri geçer.

---

1 "Canlandırıcı." Bu, Güneş de olabilir. Burada yine Rigveda ağzıyla konuşuluyor.

2 Baş, boyun, göğüs.

9. Soluğunu vücutta tutan, hareketlerini kontrol eden kişi, burun deliklerinden, azalttığı nefesiyle solumalıdır. Hırçın atların koşulu olduğu bir arabayı zapt eder gibi kişi aklını zapt etmelidir.

10. Temiz bir yerde, çakıldan, kumdan, ateşten arındırılmış, su sesi veya benzeri seslerin ve göze çirkin gelen şeylerin olmadığı, rüzgârdan korunmuş, düşünmeye uygun gizli bir yerde kişi Yoga uygulaması yapmalıdır.

11. Sis, duman, güneş, ateş, rüzgâr, ateşböceği, billuri şeyler, ay: Bunlar Yoga sırasında Brahma'nın kendini açığa vurmasından önce görülen şeylerdir.

12. Toprak, su, ateş, hava ve boşluktan hareketle Yoga'nın beş katlı niteliği ortaya çıktığında kişi, Yoga ateşiyle hastalığın, yaşlılığın ve ölümün olmadığı bir beden elde eder.

13. Parlaklık, sağlıklılık, metanet, yüz temizliği, ses güzelliği, koku güzelliği, az dışkılama: Derler ki bunlar Yoga uygulamasından sonra ilk görülen belirtilerdir.

14. Tozla kaplanmış bir ayna temizlendiği zaman nasıl pırıl pırıl parlarsa, onun gibi, Ātman'ın tabiatını gören cisimleşmiş kişi de onunla bir olur ve artık kederden kurtulur.

15. Yoga uygulayan kişi tıpkı bir lamba gibi olur ve öz niteliği sayesinde Brahma'nın niteliğini kavrar. Onun doğmamış, değişmez ve niteliksiz olduğunu bilir. Tanrı'yı bilen her türlü bağdan kurutulur.

16. Bu Tanrı göğün her yönüne bakar. İlk doğmuş olan odur ve yine, rahimlerde olan odur. Yine doğmuştur ve yine doğacaktır. Yüzünü tüm yönlere dönerek farklı farklı yaratıklarda barınır.[1]

17. Ateşte olan, suda olan, tüm dünyanın içine işlemiş olan, bitkilerdeki, ağaçlardaki Tanrı'ya selamlar olsun!

---

1 Bu sözler VS. 32, 4'ten alınmış.
Esha ha devah pradişo'nu sarvāh pūrvo ha cātah sa u garbhe antah,
Sa eva cātah sa canishyamānah pratyan canāstishthati sarvatomukhah.

Üçüncü Adhyāya

1. Ağını yayan O, yönetim güçleriyle yönetir. O tüm dünyayı yönetim güçleriyle yönetir. O, ortaya çıkan ve süregiden varlıklarda tek başına durur. Onu bilenler ölümsüz olurlar.

2. İkincisi olmayan, tek olan, doğrusu, Rudra'dır. Yönetim güçleriyle tüm dünyaları yönetir. O, zıt canlılarda durur. O koruyucudur. Tüm canlıları yarattıktan sonra zamanın bitimine kadar onların içine karışır kaybolur.

3. Her yerde gözü olan, her yerde yüzü olan, her yerde kolu, her yerde ayağı olan Tek Tanrı, göğü ve yeri yaratarak her şeyi elleriyle, kanatlarıyla birlikte kurdu.[1]

4. O kökendir, tanrıların kaynağıdır. O büyük kâhin, her şeyin yöneticisi Rudra'dır. O eski zamanda Altın Tohum'u yaratandır. O bize büyük akıl bahşetsin!

5. Ey Rudra, ey dağlar arasında yaşayan! Bize nazik (Şiva), korkutucu olmayan, kötü yönünü ortaya koymayan, şefkatli biçimini göster!

6. Ey dağlar arasında yaşayan, atmak için elinde tuttuğun okla bize karşı nazik ol. Ey dağı koruyan, insanları ve hayvanları incitme![2]

7. Bundan daha büyük olan Brahma'dır. O en büyük, en yücedir. Beden beden her canlının içinde saklıdır. O evreni sarandır. Onu tanrı olarak bilen insanlar ölümsüz olurlar.

---

1 RV. X, 81, 3 (VS. 17, 19; AV. 13, 2, 26).

2 VS. 16, 2-3.

8. Ben bu güçlü Purusha'yı biliyorum; karanlığın ötesinde, güneşin renginde. Sadece onu bilenler ölümün ötesine geçerler, oraya giden başka bir yol yoktur.

9. Ondan daha yücesi yoktur. ondan daha küçük ya da büyük yoktur. O gökyüzünde kurulu sabit bir ağaç gibi durağandır. Tüm dünya bu Purusha ile doludur.

10. O şekilsizdir; ona hastalık bulaşmaz. O bu dünyanın ötesindedir. Bunu bilenler ölümsüz olurlar, bilmeyenler ise kedere batarlar.

11. O her şeyin boynu, başı ve yüzüdür. O her canlının kalbinde barınır. O her şeyi saran, cömert olandır.[1] O merhametlidir (Şiva), her yerde her zaman hazırdır.

12. Purusha güçlü tanrıdır (Prabhu); en yüce varlığı en saf erime kışkırtandır. O yöneticidir, ölümsüz ışıktır.

13. Purusha iç ruhta (Antarātman) bir parmak büyüklüğündedir. Her canlının kalbinde barınır. O kalple, düşünceyle, hafızayla tasarlanır. Bunu bilenler ölümsüz olurlar.

14. Purusha'nın bin başı, bin gözü, bin ayağı vardır. Dünyayı her yönden sarar; beş parmak genişliğinde öteye uzanır.[2]

15. Purusha gerçekten tüm bu dünyadır; olmuş olan ve olacak olan her şeydir. Besin yoluyla büyüyen her şeydir. O ölümsüzlüğün hükmedicisidir.[3]

16. Onun elleri ve ayakları her yerdedir. Gözleri, başları ve yüzleri her yerdedir. Kulakları her yerdedir. O her şeyi sarar.[4]

17. O bütün duyulardan özgürdür ama bütün duyu organlarının niteliğine sahipmiş gibi görünür. O her şeyin hâkimi ve efendisidir. Her şeyin en büyük koruyucudur.

---

1 RV. X, 81, 3 ve X, 90, 1.

2 RV. X, 90, 1 (VS. 31, 1; SV. I, 618; AV. 19, 6, 1).

3 RV. X, 90, 2 (VS. 31, 2; SV. I, 620; AV. 19, 6, 4).

4 Bhg. XIII, 13.

18. O duran ve hareket eden her şeyiyle bütün dünyanın yöneticisidir. Dokuz kapılı şehirde[1] barındığı halde ruhuyla dışarıda ileri geri hareket eder.

19. Elsiz ve ayaksız olduğu halde hız yapar ve kavrar. Gözsüz görür, kulaksız duyar. Bilinmesi gereken her şeyi bilir ama kimse onu bilmez. İnsanlar ona en büyük İlk İnsan (Purusha) derler.

20. En küçükten daha küçük, en büyükten daha büyük olan Ātman, her canlının kalbindedir. Kişi onun istekten uzak olduğunu anlarsa kederden uzak olur ve Tanrı'nın lütfuyla Tanrı'yı ve onun büyüklüğünü görür.

21. Ben bu ölümsüz ve her şeyin içindeki kadim ruhu biliyorum; o her yerde hazır ve nazırdır, doğumdan muaftır. Brahma'yı bilenler onun ölümsüz olduğunu söylerler.

---

1 Katha Upa. 5, 1; Bhg. V, 13.

Dördüncü Adhyāya

1. Renksiz olan O, gücünün çok sayıdaki uygulamasıyla gizli amacı içinde, çok sayıda renk saçar. Başlangıcı ve sonuyla tüm dünya onda çözülür. O Tanrı'dır. Bize saf bir düşünce versin!

2. O kuşkusuz Agni'dir. O Āditya'dır. O Vāyu'dur. O Ay'dır. O kuşkusuz saftır. O Brahma'dır. O Sular'dır. O Pracāpati'dir.[1]

3. Sen kadınsın. Sen erkeksin. Sen oğlan çocuğusun ve sen kız çocuğusun. Sen elinde bastonuyla sendeleyen yaşlı adamsın. Doğup her yöne bakansın.[2]

4. Sen uçan mavi kelebek ve kırmızı gözlü yeşil kuşsun. Kucağında şimşeği taşırsın. Sen mevsimlersin ve sen denizlersin. Dünyaların çıktığı ve başlangıcı olmayan sen, her yerde her zaman hazırsın.

5. Hiç doğmamış o tek olan dişi, kırmızı, beyaz ve siyah, kendine benzer birçok yaratık meydana getirir. Orada zevk süren hiç doğmamış bir erkek vardır. Zevkini almış bir başka doğmamış erkek o dişiden ayrılır.

6. Can ciğer dost iki kuş aynı ağaca tünerler. Bunlardan birisi tatlı meyveler yerken diğeri hiçbir şey yemeden bakar.[3]

---

1 VS. 32, 1.
2 AV. X, 8, 27.
3 RV. I, 164, 20; Mundaka Upa. 3, 1, 1.

7. Aynı ağaçta kişi, aldanmış, başı derde batmış olarak durur. Orada ötekini, yani memnun haldeki ulu Tanrı'yı gördüğü zaman kişi, kederinden kurtulur.

8. Kutsal ilahi hecesinin olduğu en yüce gök katında tanrılar oturur. Kutsal ilahiyi bilmeyene ne fayda var? Bunu bilenler ise işte orada toplanırlar.

9. Kutsal şiirler, kurban törenleri, ayinler, kurallar; geçmiş, gelecek ve Vedaların söylediği her şeyi bu dünyada hayal yapıcısı (Māyā) Brahma'dan çıkartır. Māyā sayesinde birey de belirlenir.

10. Kişi doğayı (Prakriti) hayal (Māyā) ve Güçlü Efendi'yi (Maheşvara) de hayal yapıcısı olarak bilmelidir. Tüm canlılarıyla yayılmış olan bu yeryüzünün onun parçalarından ibaret olduğunu bilmek gerekir.

11. O her bir kaynağı yönetendir; tüm dünya onda bir araya gelir ve onda çözülür. Nimet bahşeden Tanrı, tapınılası Tanrı! Ona bakarak kişi sonsuz huzura erişir.

12. O tanrıların kaynağı, kökenidir; her şeyi yönetendir. Rudra'dır, büyük ermiştir. Ortaya çıktığında Altın Tohum'u (Hiranyagarbha) gözetendir. Bize temiz düşünce versin!

13. O tanrıların efendisidir. Tüm dünyalar onda barınırlar. O iki ayaklı ve dört ayaklıların tanrısıdır. Sunularla tapınacağımız tanrı kim?[1]

14. En küçükten daha küçük olan Yaratıcı, karışıklık içinde tüm çeşitleriyle bütün her şeyi yarattı. O evreni yegâne sarandır. Onun merhametini bilen kişi sonsuz huzura erişir.

15. O, zaman dilimlerinde dünyayı koruyandır. O her şeyin yöneticisidir; her canlının içinde saklıdır. Brahma ermişleri (Brahmarshiler) ve tanrılar onda bir araya gelirler. Onu böyle bilenler ölüm bağlarından kurtulur.

1 Bu son cümle RV. X, 121'den (kasmai devāya havishā vidhema).

16. Her canlıda saklı olanın, tereyağından daha iyi olan krema gibi, fazlasıyla güzelleşmiş Şiva (şefkatli) olduğunu ve evrenin tek sarıcısı olduğunu bilen, yani Tanrı'yı bilen, tüm bağlarından kurtulur.

17. O Tanrı'dır; tüm işlerin sahibidir; en yüce ruhtur (Mahātman). Kalple, akılla, düşünceyle çerçevelenmiş halde daima canlıların kalbinde yaşar. Bunu bilenler ölümsüz olurlar.

18. Karanlık olmadığı zaman gece ve gündüz de olmaz, varlık-yokluk da olmaz, sadece müşfik olan (Şiva) var olur. O ölümsüzdür. O Sāvitrī'nin (Güneş) en görkemli halidir.[1] En eski bilinç ondan çıkmıştır.

19. Kimse onu yukarıda, karşıda ya da ortada kavrayamaz. Onun eşi benzeri yoktur. Onun adı "Büyük Ün"dür.

20. Onun biçimi görülmez, kimse onu gözle algılayamaz. Kalpte barınan onu aklıyla ve kalbiyle algılayanlar ölümsüz olurlar.

21. Korku içindeki insanlar, "O ölümsüzdür" deyip ona sığınırlar. Ey Rudra, merhametli yüzünle beni daima koru!

22. Çocuklarımıza, torunlarımıza, yaşamımıza yıkım verme! Sığırlarımıza, atlarımıza yıkım verme! Ey Rudra, öfkeye kapılıp yiğit insanlarımızı öldürme; sunularımızla her zaman sana yakarırız.[2]

---

1 RV. III, 62, 10. (Gāyatrī Mantra'dan; Hume, 405).

2 RV. I, 114, 8; TS. 4, 5, 10, 3; VS. 16, 16 (Hume, 406).

Beşinci Adhyāya

1. Yüce Brahma sonsuz ve ölümsüz olarak iki şey saklar bilgi ve cehalet onda gizlidir. Cehalet ölümlü, bilgi ise ölümsüzdür. O, cehaleti ve bilgiyi ayrı ayrı yönetir.

2. Her bir kaynağı yöneten O, her biçim ve her güç üzerinde hâkimdir. Başlangıçta ortaya çıkan ermiş Kapila'ya çeşit çeşit bilgi veren odur.

3. Tanrı bu dünyada türlü türlü hayal ağını atar ve sonra onları geri toplar. Böylece tekrar düzenleyicilerini (Yatiler) yaratan Tanrı, Büyük Ruh, evrensel yöneticiliğini gerçekleştirir.

4. Parlak güneş, yukarı aşağı, orta her bölgeyi aydınlatır. Tapınılası görkemli Tanrı da bir rahimden doğan her canlıyı yönetir.

5. O her şeyin kökenidir. O kendi doğasını geliştirir. Olgunlaşan her şeyin ham halini O yapar. Bütün nitelikleri O dağıtır. Bütün dünyayı yöneten O Tek Olan'dır.

6. O, Vedaların gizemli bir parçası olan Upanishadlarda saklıdır. Brahma onu kutsal sözün kökeni olarak bilir. Eskinin tanrıları ve ermişleri de onu bilir. Onun doğasına kavuşanlar gerçekten ölümsüz olurlar.

7. O ayırt edici özellik sahibidir, karşılık getiren işleri ayarlar. Böyle eylemlerin sonuçlarını belirler. Bütün biçimle-

re girerek üç nitelik[1] ve üç yaşam yolu[2] ile bireyin yaptığı işlere göre yaşam yaşam dolaşmasını sağlar.

8. O parmak ölçüsündedir ve güneş gibi görünür. Düşünce ve benlik çiftiyle yüklüdür. Düşünce ve benliğin niteliğine bakıldığında benlik bir iğne ucu gibi durur.

9. Bu yaşayan benlik, yüzlerce kez bölünmüş bir saç ucunun yüzüncü parçası kadar küçük bilindiği halde yine de sonsuz ölçüdedir.

10. O ne dişi ne de erkektir; nötr de değildir. Beden kendisine hangisini alırsa o onunla ilgili hale gelir.

11. Hayal oyunlarıyla, dokunma ve görmeyle; yeme, içme ve döllenmeden sonra doğan özün gelişimiyle bedenlenmiş olan kişi, yaptığı işlere göre sıralı olarak çeşitli durumlara uyan çeşitli biçimler edinir.

12. Bedenlenen kişi, iyi veya kötü, çok sayıda biçimi niteliğine göre kendine seçer. Kişinin yaptığı işlerin ve karakterinin niteliği, bir sonraki birleşimlerinin belirleyici nedenleri olur.

13. O başlangıçsız ve sonsuzdur; karışıklık içinde her şeyi yaratandır. Sayısız biçimi vardır. Evrenin yegâne sarıcısıdır. Tanrı'yı bilen kişi tüm bağlardan kurtulur.

14. Varlığı kavranan ona, "bedensiz" derler. O, varlığı ve yokluğu yapan merhametli (Şiva) tanrıdır. Yaratılışı ve onun bölümlerini yapan Tanrı'dır. Onu bilenler, bedenlerinden vazgeçerler.

---

1 Sattva (saflık), Racas (tutku) ve Tamas (karanlık, cehalet).

2 Dharma (dindarlık), Adharma (dinsizlik) ve Cnāna (bilgi).

Altıncı Adhyāya

1. Bazı düşünürler kendi kendine var oluştan (Svabhāva), bazıları da zamandan söz ederler. Bunlar yanılgı içindedirler. Bu dünyada var olan, Brahma çarkını döndüren Tanrı'nın büyüklüğüdür.

2. O, bu dünyayı sürekli sarar. Akıllıdır; zamanın yazarıdır; niteliklerle dolu olandır; her şeyi bilendir. O, çalışmasıyla işleri döndürür; böylece toprak, su, ateş, hava ve boşluk baki kalır.

3. O bu işi yaratır ve yine dinlenir. Öze ait ince nitelikler ve zaman ile, bir, iki, üç veya sekiz diyerek, ilke üstüne ilke koyarak bir birlik içine girer.[1]

4. O, niteliklerine bağlı olan işlerine başlar ve tüm varoluşu dağıtır. Bu nitelikler yok olduğunda yapılmış olan iş de kaybolur. İş yok olduğunda ise O, kaçınılmaz olarak devam eder.

5. O başlangıçtır, birleşimlerin etkin nedenidir. O başka bölümleri olmaksızın üç zamanın ötesindedir.[2] Her şeyin kökeni olan ve sayısız yönlü olan ona tapın. O, herkesin düşüncesinde barınan kadim Tanrı'dır.

6. O dünyasal ağaç[3], zaman ve biçimden gayrı en yüksek olarak genişleyip gider. O, iyiliği getiren, kötülüğü götüren

---

1 Bu satırların daha iyi anlaşılması için Sāmkhya felsefe sistemini bilmek gerekmektedir (Hume, 408).

2 Üç zaman: Geçmiş, şimdi ve gelecek.

3 Katha Upa. VI, 1'de anlatılan ağaç (Hume, 409).

refahın efendisidir. Bir kimsenin özünde duranı (Ātmastha) her şeyin ölümsüz barınağı olarak bil.

7. O, efendilerin en yüce efendisidir (Maheşvara). O, tanrıların tanrısıdır. O, yöneticilerin yöneticisidir. O harikulade olandır. O dünyanın efendisini tapınılacak tanrı olarak bilelim.

8. Onun bir eylemi ya da organı olduğu bilinmez. Ona eşit ya da ondan üstün de bulunmaz. Onun müthiş gücü çeşitli biçimlerde ortaya konulur. Onun aklının ve gücünün çalışma şekli tanrısaldır.

9. Bu dünyada onun bir yöneticisi yoktur. Onun bir efendisi, ona ait bir işaret yoktur. O, neden olandır; duyu organlarının efendilerinin efendisidir. Onun bir varlığa getireni, amili efendisi yoktur.

10. Ağını kullanan bir örümcek gibi O tek Tanrı da kendini kaplar. Kendi doğasına uygun olarak İlksel Madde'den oluşur. O bize Brahma'ya girmeyi nasip etsin!

11. O her canlının içinde saklı olan Tanrı'dır. Her şeyi sarar, her canlının içindeki iç ruhtur (Antarātma). Tüm canlıların içinden tüm işleri kontrol eder. O, niteliklerden sıyrılmış, gözlemci, şahittir.

12. Bir tohumdan çok yapan çok sayıdaki hareketsizliğin tek kontrolcüsü! Bir kimsenin özünde onun var olduğunu bilen bilge kişiler; işte onlara sonsuz mutluluk vardır.

13. O değişkenler içinde değişmez olandır; akıllıların akıllısıdır. O istekleri giderendir, çokluk içinde tektir.[1] Bu etken ancak Sāmkhya-Yoga ile anlaşılabilir. Tanrı'yı bilen tüm bağlardan kurtulur.

14. Parlayan, güneşin, ayın ya da yıldızların ışıkları değildir. Parlayan, yeryüzünün ateşi de değildir. Önce O parlar, diğerleri ondan sonra parlar. Tüm dünya onun ışığıyla aydınlanır.

---

1 Aynısı Katha Upa. V, 13'te.

15. Bu evrende sadece tek bir ruh vardır, o da suya düşen ateştir. Onu bilen kişi ölümün ötesine geçer. Oraya gitmek için başka hiçbir yol yoktur.

16. O her şeyi yaratandır, her şeyi bilendir, kendinden köken alandır. Akıllıdır, nitelik sahibidir, zamanı yazandır, mutlak bilendir. İlksel Madde'yi (Pradana) ve ruhu yönetendir. Niteliklerin efendisidir. Doğum-ölüm döngüsünün (Samsāra), süreklilik ve bağlılıktan kurtulmanın (Moksha) nedenidir.

17. Her şey ondan ibarettir. O ölümsüzdür. Tanrı olarak vardır. Akıllıdır, her yerde her zaman hazırdır; bu dünyanın koruyucusudur. O bu dünyayı hiç durmadan yönetir. Bu yönetimin başka hiçbir nedeni yoktur.

18. O başlangıçta Brahma'yı yarattı ve ona Vedaları verdi. Kendi aklıyla aydınlanan bu tanrı kendisini "Ben" diye açıklayarak kurtuluş isteğiyle sığınak aradı.

19. Parçasız, eylemsiz, huzur dolu, kusursuz, lekesiz, ölümsüzlüğe giden en yüce köprü durumunda olan ve dumansız yanan saf bir ateş gibi olan bu tanrıda da ben sığınak ararım.

20. Tanrı'yı bilmeden kötülüğe bir son vermek, göğü bir deri kumaşı katlar gibi katlamak kadar olanaksızdır.

21. Tanrı'nın lütfu ve çilecilik gücünün etkisiyle bilge Şvetāşvatara, çilecilerin en önde gidenlerine, uygun biçimiyle Brahma'yı en yüce saflaşma aracı olarak açıkladı.

22. Eski zamanlarda açıklanmış olan Vedaların Sonu'ndaki (Vedānta) en yüce giz, sükûna ermemiş kimselere, bir oğlu ya da bir öğrencisi olmayanlara verilmemelidir.

23. Tanrı'ya en büyük inanç bağlılığı sunan, ruhsal önderine (Guru) tanrıymış gibi bağlılık sunan ve bu konuların kendisine açıklandığı kişi, büyük bir ruh (Mahātman) olarak görülür; evet, büyük bir ruh olarak!

Om, huzur, huzur, huzur.

PRAŞNA UPANİSHAD

Birinci Praşna

1. *Sukeşan Bhāradvāca, Şaibya Satyakāma, Sauryāyani* Gārgya, Kausalya Āşvalāyana, Bhārgava Vaidarbhi, Kabandhin Kātyāyana. Bunlar Brahma'ya bağlı, Brahma'yı düşünen, Brahma'yı arayan insanlardı. Ellerinde kandillerle kendilerine bu bilgiyi vereceğine inandıkları soylu Pippalāda'nın yanına geldiler.

2. Ermiş onlara şöyle dedi: "Burada çilecilik (Tapas), saflık (Brahmāçarya) ve inanç (Şraddha) içinde benimle bir yıl kalın. Sonra istediğinizi sorun. Eğer biliyorsam söylerim."

3. Sonra Kabandhin Kātyāyana gelip sordu: "Efendim, canlılar nereden doğdular?"

4. O da ona yanıt verdi: "Yaratıcı Tanrı Pracāpati nesil (Pracā) istiyordu. O çile doldurdu. Çilenin sonunda madde (Rayi) ve enerji (Prāna) çiftini[1] oluşturdu ve 'bunlar çeşit çeşit yaratılsınlar' diye düşündü.

5. Güneş, doğrusu, enerjidir; Ay ise maddedir. Madde, şekilli-şekilsiz, her yerdedir. O yüzden özdeksel biçim maddedir.

6. Güneş doğduğu zaman doğu yönünden girer. Sonra ışınlarıyla doğunun canlılarını sarar. Güneye, batıya, kuzeye, yukarı, aşağı ve ara yönlere ulaşarak her yeri aydınlatır; ışınlarıyla tüm canlıları sarar.

---

1 Rayi dişil, prāna erildir.

7. Böylece o, evrensel ve her biçime girmiş ateş olarak ortaya çıkar. Bu durum aşağıdaki Rig'de şöyle belirtilir:

8. O bütün biçimlerdir, altından olandır, her şeyi bilendir; en son amaç, tek ışık ve ısı verendir.

Bin ışınlıdır, yüzlerce devir yapandır; işte böyle, canlıların yaşamı olan güneş doğar.

9. Yıl, yaratıcı tanrı Pracāpati'dir. Onun iki yolu vardır: Güney ve Kuzey. Vedik kurban ve hayırseverlik bizim işimizdir diyerek tapınanlar Ay dünyasını kazanırlar ve daha sonra buraya geri dönerler. O yüzden nesil isteyen ermişler Güney yönünden giderler. Madde, atalara götüren bu aynı yoldur.

10. Fakat Ātman'ı çilecilikte, saflıkta, inançta ve bilgide arayanlar Kuzey yönünden Güneş'e ulaşırlar. Bu yaşam kaynağıdır. Bu, ölümsüz ve korkusuz olandır. Bu en son amaçtır. Buradan dönüş yoktur, öyle derler. Burası son noktadır.[1] Bununla ilgili şu dizeler vardır:

11. Bazı bilgeler onun için beş ayaklı, on iki biçimli derler,

Göğün en yüksek parçasından yağmur veren derler,

Bazıları ise aşağı yarıda yedi tekerlekli, altı tekerlek parmaklı derler.[2]

12. Ay gerçekte Pracāpati'dir. Onun karanlık yarısı madde, aydınlık yarısı yaşamdır. O yüzden ermişler aydınlık yarıda kurban sunarlar, başkaları ise karanlık yarıda.

13. Gün ve gece gerçekte Pracāpati'dir. Gün yaşam, gece ise maddedir. Gündüz vakti cinsel birleşme yapanlar enerjilerini boşa harcarlar. Geceleyin birleşenler doğru yaparlar.

14. Besin gerçekte Pracāpati'dir. Bundan tohum çıkar. Bundan da yaratıklar meydana gelir.

1 Yeniden doğuştan söz ediliyor. Son nokta, bir daha doğum olmayacak anlamı taşıyor.

2 Beş ayak beş mevsim, on iki biçim on iki ay, yedi tekerlek güneşin yedi rengi, altı tekerlek parmağı altı Hint mevsimi olarak yorumlanıyor.

15. Bu yüzden, Pracāpati'nin bu kuralını uygulayanlar bir çift oluştururlar. Çift uygulayıp saf kalanlar, doğruluk içinde olanlar gerçekten Brahma dünyasını kazanmışlardır.

16. Bu kusursuz Brahma dünyası, yalan, dolan, hile, aldatma nedir bilmeyenlerindir."

İkinci Praşna

1. Sonra Bhārgava Vaidarbhi ona (Pippalāda) sordu: "Kutlu efendim, canlıları destekleyen kaç güç (Deva) vardır? Onların kaçı bu bedeni aydınlatır? Onların en büyüğü hangisidir?"

2. O da ona yanıt verdi: "Boşluk böyle bir güçtür; rüzgâr, ateş, su, toprak, konuşma, düşünme, görme ve işitme de öyledir. Aydınlatılmış olan bunlar şöyle derler: 'Biz bu bedeni ayakta tutar ve destekleriz.'

3. Onların en büyüğü olan yaşam soluğu (Prāna) dedi ki: 'Hayale kapılmayın! Doğrusu kendini beşe bölüp bu bedeni tutan, destekleyen benim!'

4. Onlar inanmadılar. Gurura kapılan Prāna, yukarıya doğru kalktı. O yukarı kalkınca diğerleri de yukarı kalktılar; o yere inince diğerleri de onunla birlikte yere indiler.

Tıpkı kral arı[1] kalktığında bütün arıların kalkması, oturduğunda hepsinin oturması gibidir konuşma, düşünme, görme ve işitmenin durumu. Onlar ikna olmuşlar ve yaşam soluğuna (Prāna) dua etmişler.

5. O ateş (Agni) olarak ısı yayar. O güneştir (Sūrya). O bereketli yağmurdur (Parcanya). O rüzgârdır (Vāyu). O top-

1 Madhukararācā eril bir sözcük olup "kral arı" anlamına gelse de aslında sözcüğün "kraliçe arı" olması gerekirdi.

raktır (Prithivī), maddedir (Rayi), tanrıdır (Deva), varlıktır (Sat), yokluktur (Asat) ve ölümsüzlüktür (Amritam).

6. Teker göbeğine bağlı parmaklıklar gibi her şey yaşam soluğuna (Prāna) başlıdır: Rig ilahileri, Yacus formülleri, Sāman şarkıları, kurban, askerler ve din adamları.

7. Yaratılışın Efendisi Pracāpati gibi sen de rahimlerde gezersin ve yeniden doğarsın. Ey yaşam soluğu, canlılarda barınan sana tüm canlılar minnetlerini sunarlar.

8. Sen sunakları tanrılara taşıyan baş taşıyıcısın. Sen atalara sunulan ilk sunaksın. Sen ermişlerin doğru çabasısın; sen Atharvan ve Angiraların neslindensin.

9. Ey yaşam soluğu, parlaklığınla sen İndra'sın. Koruyucu olarak Rudra'sın. Gök boşluğunda Güneş (Sūrya) olarak gezinirsin, sen ışıkların efendisisin.

10. Ey yaşam soluğu, üstlerine yağmur yağdırdığında senin canlıların mutlu olurlar ve 'dilediğimizce yiyeceğimiz olacak' diye sevinirler.

11. Ey yaşam soluğu, sen Vrātya'sın, biricik ermişsin, her şeyin gerçek tanrısısın, yiyip bitirensin; bizler senin besinini verenleriz; sen babamız olan Hava'sın (Mātarişvan).

12. Senin biçimlerin konuşmada, işitmede, görmede yaşar ve düşünceye kadar uzanır. Var ol, hiç yok olma!

13. Tüm dünya yaşam soluğunun kontrolündedir, üç dünyada var olanlar bile! Bir annenin oğlunu koruduğu gibi koru bizi. Bize bolluk bereket ve anlama gücü ver."

Üçüncü Praşna

1. Sonra Kausalya Āşvalāyana ona (Pippalāda) sordu: "Efendim, bu yaşam soluğu nereden doğdu? Bu bedene nasıl geldi? Kendisini nasıl yaydı ve yerleştirdi? Ne yolla terk eder? Kendisini nasıl dış dünyaya ait sayar? Nasıl öze ilişkin olabilir?"

2. O da ona yanıt verdi: "Zor sorular soruyorsun. Ama sen Brahma'ya çok bağlı birisi olduğun için sana hepsini açıklayacağım.

3. Yaşam soluğu Ruh'tan (Ātman) doğar. Bir insanın gölgesi gibi uzun bir hale gelir. Aklın hareketleriyle de vücut bulur.

4. Bir derebeyinin yöneticilerine, 'şu şu köyü yönetin' demesi gibi bu yaşam soluğu da diğer yaşam soluklarını birer birer yönetir.

5. Dış soluk (Apāna) boşaltım ve üreme organlarındadır. Yaşam soluğu (Prāna) ise gözde, kulakta, ağız ve burundadır. Ortada da eşitleyen soluk (Samāna) vardır, çünkü bu soluk besin olarak dağıtılanı eşit dağıtır. Bundan yedi alev doğar.[1]

6. Ātman kalpte yaşar. Burada yüz bir damar vardır.[2] Her birinde yüzlerce küçük damar vardır. Bunların da her bi-

1 Yedi alev, Mundaka Upa. II, 1, 8'de de geçiyor.
2 Çhand. Upa. 8, 6, 6.

rinde yetmiş iki bin[1] kılcal damar bulunur. Bunların içinde, yaygın soluk (Vyāna) hareket eder.

7. Bunlardan birinin aracılığıyla üst soluk (Udāna) iyi işlerin sayesinde insanı iyilerin dünyasına taşır. Kötü işlerin sayesinde kötülerin dünyasına, her ikisinin de etkisiyle insanların dünyasına taşır.

8. Güneş dıştan Prāna'dır çünkü yaşam soluğunu gözlere verir. Toprakta bulunan tanrısallık kişinin dış soluğunu (Apāna) destekler. Bu ikisinin[2] arasında var olan da dengeleyen soluktur (Samāna). Hava (Vāyu) yayılmış soluktur (Vyāna).

9. Isı, üst soluktur (Udāna). O yüzden bir kimse ısısını yitirdi mi, duyularını zihnine batırarak yeniden doğuşa gider.

10. Kişi ölüm anında ne düşünürse onunla yaşam soluğunun içine girer. Ateşle birleşik durumdaki Prāna, Ātman'la birlikte arzulanan dünyaya gider.

11. Yaşam soluğunun (Prāna) ne olduğunu bilenin soyu yok olmaz, kendisi ölümsüz olur. Bununla ilgili şu beyit vardır:

12. Kaynak, giriş, yer, beş katlı yayılış ve yaşam soluğunun öze ait bilgisi,

Bunları bilen ölümsüzlüğe kavuşur; evet, bunları bilen ölümsüz olur."

1 Brih. Upa. 2, 1, 19.

2 Güneşin ve toprağın.

Dördüncü Praşna

1. Sonra Sauryāyani Gārgya ona (Pippalāda) sordu: "Efendim, uyuduklarında insanlara ne olur? Uyanıklık halinde ne olur? Rüya gördüren nasıl bir tanrılıktır? Mutluluk kimdedir? Tüm bunlar kimde yer etmiştir?"

2. O da ona yanıt verdi: "Ey Gārgya, nasıl ki güneş ışınlarını batarken kendi küresinde toplar, doğacağı zaman da geri salarsa, işte bunun gibi her şey, en büyük tanrı olan Akıl'da toplanır.

Bu durumda o kişi duymaz, görmez, koku almaz, tatmaz, dokunmaz, konuşmaz, almaz, hoşlanmaz, salgılamaz, hareket etmez. Ona, 'uyuyor' deriz.

3. Prāna ateşi bu şehirde (bedende) canlı kalır. Üst soluk (Apāna) Gārhapatya ateşidir. Yaygın soluk (Vyāna) Anvāhāryapaçana (Güney Kurban) ateşidir. İç soluk (Prāna) Āhavanīya (adak) ateşidir ki bu Gārhapatya ateşinden alınmadır.

4. Dengeleyici soluğa (Samāna) böyle denir çünkü o iç ve dış solukları dengeler. Doğrusu akıl, kurban sunandır. Kurbanın meyvesi üst soluktur (Udāna). O, kurban sunanı günden güne Brahma'ya yaklaştırır.

5. Uyku durumunda bu tanrılık büyüklüğünü gösterir. Görülmüş olanı tekrar görür, duyulmuş olanı tekrar duyar. Farklı bölgelerdeki ve yerlerdeki olayları tekrar tekrar yaşar. Görülmüş olanı ve görülmemiş olanı, duyulmuş olanı ve du-

yulmamış olanı, yaşanmış olanı ve yaşanmamış olanı, gerçeği ve gerçek olmayanı, hepsini görür. O, kendisi bunların hepsi olarak hepsini görür.

6. Zihin bir kuvvetle zapt edildiğinde[1] tanrılık rüya görmez. Bu durumda beden huzur içindedir.

7. Ey dostum, tıpkı kuşların ağaçlarında dinlenmeleri gibi, bütün her şey en yüce ruhta (Ātman) dinlenir.

8. Toprak ve toprak elementleri, su ve su elementleri, ısı ve ısı elementleri, hava ve hava elementleri, boşluk ve boşluk elementleri, görüş ve görülen, duyuş ve duyulan, koklayış ve koklanan, tadış ve tadılan, deri ve dokunulan, konuşma ve konuşulan, eller ve alınan, üreme organı ve hoşlanılan, anüs ve boşaltılan, ayaklar ve yürünen, akıl ve anlaşılan, zekâ ve kavranan, bencillik ve benliğe bağlı olan, düşünce ve düşünülen, parlaklık ve aydınlanan, yaşam soluğu ve desteklenen.

9. Gerçekten de, bu gören, dokunan, işiten, koklayan, tadan, düşünen, kavrayan, yapan, ben bilinci olan kişinin barınağı, ölümsüz en yüce Ātman'dır.

10. Ey dostum! İşte böyle, her kim bu gölgesiz, cisimsiz, renksiz ve saf olanı kavrarsa, Saf Olan'ın kendisine kavuşur. Her şeyi bilen 'Her şey' olur. Bununla ilgili şu beyit vardır:

11. Ey dost! Bilinçli özü ve onun güçlerini barındıran, yaşam soluğunu ve elementleri içeren,

O Ölümsüz Olan'ı kim kavrarsa, her şeyi bilen olarak Bütün'e karışır."

---

1 Derin uyku durumu.

Beşinci Praşna

1. Sonra Şaibya Satyakāma ona (Pippalāda) sordu: "Efendim, bir insan hayatının sonuna kadar Om hecesi üzerinde derin düşünceye dalarsa hangi dünyayı kazanır?"

2. O da ona yanıt verdi: "Ey Satyakāma, Om hecesi hem yüksek hem de alçak Brahma'yı belirtir. Bu nedenle onu bilen bu ikisinden birini kazanır.

3. Eğer sadece bir hece üzerinde derin düşünürse, bunun yol göstericiliğinde hemen bu dünyaya geri gelir. İlahiler (Rigler) onu insanların dünyasına taşır. Orada çilecilik, saflaşma ve bağlılıkla büyüklüğü deneyimlerler.

4. Eğer sadece iki hece üzerinde derin düşünürse, Yacur formülleri onu orta boşluğa, Ay dünyasına taşır. Ay dünyasında büyüklüğü tattıktan sonra buraya geri döner.

5. Eğer üç heceyle (AUM) birlikte en yüce Purusha üzerine yoğunlaşırsa, o zaman güneşin parlaklığıyla birleşir. Bir yılanın derisini atması gibi o da günahtan sıyrılır. O, Sāman şarkılarıyla Brahma'nın dünyasına taşınır. O, yüceden de yüce olan özden bu bedende yaşayan insana bakar. Bununla ilgili şu iki beyit vardır:

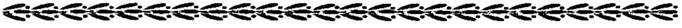
6. Üç hece ayrı ayrı kullanılırsa ölümcül olur; iç, dış ve ara eylemler

Uygun olarak kullanılırsa, bunu bilen kişinin korkmasına gerek kalmaz.

7. Rig beyitleriyle bu dünyaya, Yacur formülleriyle orta boşluğa,

Sāman şarkılarıyla bilgelerin bildiği yere ulaşılır.

Om hecesi bir destektir; onu bilen huzura, güvene, ölümsüzlüğe ve korkusuzluğa kavuşur."

Altıncı Praşna

1. Sonra Sukeşan Bhāradvāca ona (Pippalāda) sordu: "Efendim, Koşalaların kralı gelip bana şu soruyu sordu: 'Ey Bhāradvāca, on altı parçalı Purusha'yı biliyor musun?' Ben de ona şöyle dedim: 'Bilmiyorum. Bilsem söylemez miydim? Yalan söyleyen köküne kadar kurur. O yüzden doğru olmayan bir şey söylersem hiç güzel olmaz.' Sonra o sessizce arabasından indi ve uzaklaştı. Şimdi ben sana soruyorum: Purusha nerededir?"

2. O da ona yanıt verdi: "Ey dostum, on altı parçalı Purusha bu bedendedir.

3. Purusha kendi kendine düşündü: 'Ayrılınca benim de ayrılacağım, kalınca benim de kalacağım şey nedir?'

4. O Prāna'yı yarattı. Ondan inanç, boşluk, hava, ışık, su, toprak, duyu yetisi, akıl ve besin doğdu. Besinden erkeklik, çilecilik, kutsal dualar, kurban ve dünyalar doğdu. Dünyalardan Ad (birey) doğdu.

5. Nasıl ki okyanusa doğru akan nehirler ona ulaştıklarında kaybolurlar, ad ve biçimlerini (Nāmarūpa) de kaybederlerse ve ona sadece 'okyanus' denirse, işte tıpkı bunun gibi, Purusha'ya ulaşan on altı parça, ad ve biçimlerini de kaybederek kaybolur ve ona sadece 'Purusha' denir. O kişi parçasız ve ölümsüz olur. Bununla ilgili şu beyit vardır:

6. Nasıl tekerleğin çubukları tekerleğin ortasında birleşirse,

Purusha'yı da öyle bilirim; artık ölüm sana ulaşmasın!"

7. Pippalāda onlara dedi ki: "Doğrusu ben en yüce Brahma'yı biliyorum. Ondan daha büyük bir şey yoktur."

8. Onlar da ona övgü düzüp şöyle dediler: "Doğrusu sen bizim babamızsın. Sen bizi cehaletten kurtarıp öteki kıyıya ulaştıransın. En yüce ermişler kutlu olsun! En yüce ermişler kutlu olsun!

Om, huzur, huzur, huzur.

MĀNDUKYA UPANİSHAD

1. Bütün bu dünya Om hecesinden ibarettir. Onu şöyle açıklarız: Geçmiş, bugün ve gelecek. Her şey sadece Om'dur. Bu üç zaman parçasından fazlası da Om'dur.

2. Aynı şekilde, her şey Brahma'dır. Bu Ātman denilen öz Brahma'dır. Ātman'ın dört yönü vardır.

3. Birinci yön, dıştan kavrayan ve yedi uzuv, on dokuz ağızla[1] büyük nesnelerden zevk sağlayan uyanık yaşam alanındaki Vaişvānara'dır.

4. İkinci yön, içten kavrayan ve yedi uzuv, on dokuz ağızla ince nesnelerden zevk sağlayan uyuyan yaşam alanındaki Taicasa'dır.

5. Uyurken rüya görmeyen, hiçbir şey hissetmeyen kişi, derin uykuda demektir. Üçüncü yön, tatların birleştiği, hazla dolu ve hazdan zevk alan, belirsiz çoklukları kavrayan ve belirli kavrayışların yolunu açan Pracnā yaşam alanıdır.

6. Bu, onları bilen, onları içten kontrol eden, onların kaynağı olan, onları başlatan ve çözen Tanrı'dır.

7. Dördüncüsü ne içten ne de dıştan kavranan, ne uyku ne de uyanıklıkla kavranan, ne belirsiz bir kavrama yığını ne de ortak bir kavrama veya kavramama değildir; bilge kişi böyle söyler. O görülmeyen, ilişkisiz, kavranamaz, anlaşıla-

---

1 Vaişvānara'nın başı gökyüzü, gözleri güneş, soluğu hava, bedeni boşluk, alt organları su, ayakları yeryüzüdür. On dokuz ağzın beşi duyu organları, beşi çalışma organı, beşi nefes organı, dördü de zihin organıdır (Mandukyopanishad, S. Şarvananda, Madras, 1976, s. 10).

maz, hayal edilemez, tarif edilemezdir. O bilincin her durumuna uyan kendini kavramış bir özdür. Tüm olgular onda biter. O huzurdur, o mutluluktur, o ikiliksizliktir. Bu Ātman'dır ve onu kavramak mümkündür.

8. Ātman, Om hecesi tek bir hece olduğunda onunla özdeştir. Om hecesi parçalardan oluştuğunda ise Ātman'ın yönleri parçalarla, parçalar yönlerle özdeştir. Om'un parçaları A, U ve M'dir.

9. Alanındaki uyanma durumunda Vaişvānara Om hecesinin ilk parçası A'dır. Çünkü bunların ikisi de her şeyi saran ve bir başlangıcı olandır. Bunu bilen kişi her isteğine kavuşur ve ilk olur.

10. Alanındaki rüyalı uyku durumunda Om hecesinin ikinci parçası U'dur; o yüksek ve arada olandır. Bunu bilen bilgisini yükseltir ve dengede olur. Ailesinde doğup da Brahma'yı bilmeyen olmaz.

11. Alanı derin uyku durumunda Om hecesinin üçüncü parçası M'dir; o diğerlerinin sınırı ve sonudur. Bunu bilen kişi bilgisiyle her şeyi ölçer ve her şeyi içine alır.

12. Om hecesinin parçalanmadan görünümü dördüncüsüdür. Doğaüstü, görüntüsüz, sevecen ve ikincisizdir. Bu Om Ātman'ın ta kendisidir. Bunu bilen kişi benliğiyle kendi özüne karışır.

MAİTRİ UPANİSHAD

Birinci Prapāthaka

1. Eskiden yakılan tüm kurban ateşleri sadece Brahma için yakılırdı. O yüzden bu kurban ateşleri yakılırken kurbanı sunanın Ruh'a (Ātman) düşüncelerini yoğunlaştırması gerekirdi. Böylece kurban gerçekten kusursuz ve eksiksiz olmuş olurdu. Fakat düşüncelerin üzerinde yoğunlaştığı nedir? Ona yaşam soluğu (Prāna) denir! Bununla ilgili şöyle bir öykü vardır:

2. Brihadratha adında bir kral, oğlunu krallığın başına getirdikten sonra, bedeninin gelip geçiciliğini fark etmiş, dünyadan el etek çekerek ormana gitmiş. Orada kollarını yukarı kaldırıp öylece tutarak güneşin altında şiddetli bir çileye dalmış. Bir gün sonra çilecinin yanına Ātman'ın ne olduğunu iyi bilen Şākāyanya, dumansız bir ateş gibi pırıl pırıl halde çıkagelmiş. Krala, "Kalk ve bir dilekte bulun" demiş. Kral ona saygı gösterip şöyle söylemiş: "Efendim, ben Ātman'ı bilen bir kimse değilim. İşittik ki siz onun ne olduğunu iyi biliyormuşsunuz. Lütfen bize anlatın." "Bunu hep sorarlar ama bu cevabı çok zor olan bir sorudur. Başka bir şey isteyin, ey Aikshvaka!"[1] Şākāyanya böyle demiş. Kral başıyla ayaklarına dokunarak şu konuşmayı yapmış.

---

1 İkshvāku soyundan gelen kişi.

3. "Efendim, bu kötü kokan, kemik yığınlarından, deriden, kaslardan, et, ilik, kan, meni, mukustan; gözyaşı, sümük, bok ve sidikten, osuruk, safra ve balgamdan oluşan değersiz bedende durarak tutkulardan zevk almanın ne yararı var? İsteğe, öfkeye, açgözlülüğe, hayale, korkuya, kedere, hasete maruz kalan, istenenden ayrı düşen, istenmeyenle birleşen, açlık, susuzluk, hastalık, acı ve benzerlerini çeken, ihtiyarlayan ve ölen bu bedende durarak tutkulardan zevk almanın ne yararı var?

4. Şu sinekler, sivrisinekler ve benzerleri gibi doğup ölen şu çimler ve ağaçlar gibi olan tüm dünyanın ne kadar geçici olduğunu görüyoruz. Daha başka mı? Bir sürü olağanüstü insan, büyük savaşçılar, dünya hükümdarları, Sudyumna, Bhūridyumna, İndradyumna, Kuvalayāşva, Yauvanāşva, Vadhryaşva, Aşvapati, Şaşabindu, Harişçandra, Ambarīsha, Nahusha, Şaryāti, Yayāti, Anaranya, Ukshasena ve diğerleri; Marutta, Bharata ve benzeri krallar. Birçok akrabalarının bakışları arasında bu dünyadan göçüp gittiler. Daha mı? Bir sürü olağanüstü yaratıklar. Gandharvalar, Asuralar, Yakshalar, Rākshasalar, Bhūtalar, ruhlar, hayaletler, yılanlar, hortlaklar vs. Daha mı? Kuruyan büyük denizler, dağların doruklarının kopup düşmesi, kutupyıldızlarının sapması, yıldızların kaybolması, yeryüzünün batması, göksel varlıkların çekilip gitmeleri. Böylesi varoluşların tutkulardan zevk almadaki yararı nedir? Bir kimse buna kanarsa tekrar tekrar bu yeryüzüne dönmez mi? Beni kurtar ve mutlu ol. Bu varlık çemberinde kendimi susuz bir kuyudaki kurbağa gibi hissediyorum. Efendim, siz benim kurtarıcımsınız, evet, siz benim kurtarıcımsınız."

İkinci Prapāthaka

1. Bu konuşmadan memnun olan soylu Şākāyanya krala yanıt vermiş: "İkshvāku soyunun bayrağı, büyük kral Brihadratha, Marut gibi hızlı diye bilinen sen Ātman'ı da hızla öğrenerek amacına ulaşasın. Bu aslında senin içindedir."

"Nedir o efendim?"

O ona anlatmış:

2. "O, yani Ātman, hiç solumayı bırakmadan yukarı çıkar, hareket eder veya etmez, karanlığı dağıtır. Böyle derdi soylu Maitri. Şöyle de derdi: 'O yüce şey, bu bedenden ayrılır, en yüksekteki ışığa kavuşur ve onunla aynılığını görür; işte o Ātman'dır.' O ölümsüzdür, korkusuzdur. O Brahma'dır."

3. İşte böyle kral, bu tüm Upanishadlarda bulunan Brahma bilgisidir; bunu bana soylu Maitri açıklamıştı. Ben de sana anlatayım. Kötülükten uzak, temiz ve şanlı yaşamlarıyla ünlü Vālakhilyalar, Kratu Pracāpati'ye dediler ki: "Efendim, bu beden akıldan yoksun bir arabaya benziyor. Böylesi bir varlık nasıl bir akıl aracılığıyla böyle bir güce sahip olabilir? Başka bir deyişle, bu arabanın sürücüsü kimdir? Efendim, bize bildiğinizi anlatın!"

Sonra o onlara demiş ki:

4. "Ayrı durmasıyla özelleşen O, tüm nitelikler arasında onlara karışmadan durur. O saftır, temizdir, ayrıdır, sessizdir, sakindir, soluksuzdur, bensizdir, sonsuzdur, yok olmaz, değişmez, ölmez, doğmaz ve bağımsızdır. O kendi büyüklüğü içinde barınır. Onun sayesinde bu beden bir akla sahip olur. Başka deyişle, sürücü işte tam budur." Ona demişler ki: "Efendim, böyle bir akıl sahibi olup da böyle bir kayıtsızlık nasıl olabilir? Başka deyişle, bu nasıl sürücülüktür?"

O onlara yanıt vermiş:

5. "Bu, ince, kavranmaz, görünmez olan ve Purusha diye adlandırılan, önceki durumundan hiçbir şey hatırlamaksızın kendinden bedene dönüşür; tıpkı uyuyan bir kimsenin uyanınca önceki durumunu hatırlamaması gibi. İnsanlarda bulunan akıl ondan bir parçadır; O ruh, düşünce, maksat ve bencillik işaretlerine sahiptir ve Pracāpati'den bir parça olarak bir birey adıyla anılır. Bedenin sahip olduğu akıl ondan gelir. Başka deyişle, sürücü onun ta kendisidir." Sonra onlar demişler ki: "Efendim, böylesi kayıtsız bir varlık böyle bir bedende akla sahip oluyorsa, nasıl O, onun sürücüsü oluyor?"

O onlara demiş ki:

6. "Başlangıçta Pracāpati yalnızdı. Yalnız olduğu için sıkılıyordu. Sonra kendi üzerinde (Ātmānam) derin düşünceye dalıp sayısız varlıklar türetti. Sonra onların cansız-soluksuz taş gibi öylece durduklarını gördü. Bu hoşuna gitmedi. Şöyle düşündü: 'Bunların içine girip onlara can vereyim.' Kendini hava gibi yapıp girmenin yollarını aradı. Önce başaramadı. Sonra kendini beşe böldü. Böylece Prāna soluğu, Apāna so-

luğu, Samāna soluğu, Udāna soluğu ve Vyāna soluğu haline geldi. Üstten çıkan soluğa Prāna, alttan çıkan soluğa Apāna denir. Bu ikisi tarafından desteklenen soluğa Vyāna denir. Apāna soluğunu yöneten, kaba besin ve elementleri incelterek organlara taşıyan soluğa Samāna adı verilir. O, Vyāna soluğundan daha yüksektir ve Udāna soluğunun ürünü onların arasındadır. Yenilen, içilen şeyleri yutan veya püskürten soluğa da Udāna soluğu denir. Upāmşu kabının karşısında Antaryāma, Antaryāma kabının karşısında Upāmşu vardır.[1] Tanrı o ikisinin arasından ısı çıkardı. Bu ısı insandır, insan da evrensel ateştir. O yüzden derler ki: 'Bu evrensel ateştir, çünkü insanın yediği besinler, içinde pişmiş olur. Kulağa gelen onun gürültüsüdür. Kişi öleceği zaman bu ses kaybolur, işitilmez.' O yine kendini beşe böldü. Akıl edindi, bedene can koydu, biçime ışık oldu; kavramı gerçek, ruhu da boşluk oldu. Amacına ulaşamayınca içinden düşündü: 'Nesnelerden zevk alayım.' Açtığı deliklerden çıktı ve beş idare aracıyla nesnelerden zevk aldı. Bu idare araçları onun algılama organları idi. Atlar hareket organları, araba beden, arabacı akıl, kamçı bir kimsenin kişiliği idi. O, bu bedeni, çömlekçinin çarkı gibi döndüre döndüre kullanır. O yüzden bu beden bilince sahiptir; başka deyişle sürücü bu aynı varlıktır.

7. Bilgeler derler ki bu ruh (Ātman) yeryüzünde iyi ve kötü işlere göre bedenden bedene dolaşır. Gizlilik, incelik, görünmezlik, anlaşılmazlık ve özgecilik içindeki O, yapan gibi gözükür ama gerçekte o yapan değil barınandır. O saftır, sağlam ve sapmazdır, lekesizdir, sarsılmazdır, istek barındırmaz; O içerde bir izleyici gibi barınır. Doğruluktan hoşlanır, kendisini niteliklerden oluşan bir örtü ile kaplar. Sarsılmaz olarak kalır; evet, sarsılmaz olarak kalır."

---

1 Soma kurbanı sırasında merkezdeki kurban yerinin iki yanında duran kaplar. İnsan, bu iki kabın arasından çıkan ısıyla kıyaslanıp değerlendiriliyor (Hume, 416).

Üçüncü Prapāthaka

1. Sonra onlar demişler ki: "Efendim, madem bu Ruh'un (Ātman) büyüklüğünden söz ediyorsunuz, o halde başka bir tane daha olmalı. O, iyi ve kötü işlere göre iyi ve kötü rahimlerden tekrar doğar; yönü yukarı ya da aşağı doğru olur ve karşıtlıklar tarafından çelinerek dolaşır."

2. Sonra o demiş ki: "Doğrusu Maddesel Ātman (Bhūtātman) denilen bir başka ruh vardır. İşte o, iyi ve kötü işlere göre iyi ve kötü rahimlerden tekrar doğar; yönü yukarı ya da aşağı doğru olur ve karşıtlıklar tarafından çelinerek dolaşır. Bunun daha fazla açıklamaları şöyledir: Beş hafif maddeye[1] Bhūta denir. Beş ağır maddeye de Bhūta denir. Bunların birleşimine ise 'beden' (Şarīra) denir. Bu bedenin içinde var olana da 'maddesel ruh' adı verilir. Onun ölümsüz ruhu (Ātman) lotus yaprağındaki bir su damlasına benzer. Bu maddesel ruh, Doğa'nın (Prakriti) nitelikleriyle zapt edilir. Bu zapt edilme yüzünden kişinin aklı karışır, aklı karışınca o, yaratıcı olan, canlıların içinde barınan Tanrı'yı (Prabhu) göremez. Bu niteliklerin oluşturduğu dalgalar onu uzaklara sürükler, görüşü karanlıklaşır, kararsız olur, istekle dolar, aklı başından gider ve bencilliğe kapılır. 'Ben' der, 'Be-

1 Duyma, dokunma, biçim, tat alma, koku alma (Max Müller, Part II, 296).

nim' der ve tıpkı tuzağa yakalanmış bir kuş gibi kendi özüyle kendisini bağladıkça bağlar. Bunun sonucunda, eylemlerinin getirdiklerine yenik düşer. Buna göre iyi veya kötü rahimlerden tekrar doğar, yönü yukarı veya aşağı doğru olur, karşıtlıklar tarafından çelinerek dolaşır."

Onlar sormuşlar: "O nasıl bir şeydir?" O onlara yanıt vermiş:

3. "Onun bir yerde şöyle olduğu söylenir: 'O maddesel ruhun davranıcısıdır; o kişinin içinden organları hareket ettirendir. Nasıl ki bir demir parçası kızgın hale getirilir ve bir demirci ona vura vura değişik şekiller verirse, tıpkı bunun gibi, maddesel ruh içteki Öz tarafından ele geçirilir ve nitelikler tarafından dövülerek başka bir biçime geçirilir. Bu başka biçim, dört tabakada, on dört ve seksen dört çeşit canlı türü haline dönüşebilir. Bu dönüşümler, çömlekçi ve çömlekçi çarkı gibi, Purusha (insan) tarafından yapılır. Ama nasıl ateşte çekiçlenirken demir değişir ateş değişmezse, bunun gibi Purusha da değişmez. Bu maddesel ruh (Bhūtātman), niteliklere olan bağlılığından dolayı yenik duruma düşer.

4. Onun için şöyle de derler: 'Bu beden cinsel ilişki sonucu oluşur. Karanlıkta (rahimde) gelişir ve nihayet üre yapılan yerden dışarı çıkar. Onun çatısı kemiklerle kurulur, etle sıvanır, deriyle de kaplanır. Dışkı, sidik, safra, balgam, ilik, yağ ve hastalıklarla doludur, tıpkı tıka basa dolu bir hazine gibi.

5. Yine şöyle derler: 'Karanlık niteliğin (Tamas) özellikleri şunlardır: Korku, ümitsizlik, uyuma, yorgunluk, pervasızlık, yaşlılık, keder, açlık, susuzluk, perişanlık, öfke, tanrıtanımazlık, cehalet, kıskançlık, zalimlik, aptallık, utanmazlık, dini savsaklama, kibir, düzensizlik. Öte yandan tutku niteliğinin (Racas) özellikleri de şunlardır: İç susuzluk, sevgi,

duygusallık, açgözlülük, kötü niyetlilik, şehvet, nefret, gizlilik, düşmanlık, doymazlık, döneklik, sebatsızlık, şaşkınlık, ihtiras, hırs, dostları kayırma, çevreye bağlılık, kötü şeylerden kaçma, güzel şeylere düşkünlük, ters ters konuşma, oburluk. Bu maddesel ruh bunlarla doludur, bunlara teslim olmuştur. O yüzden çeşit çeşit biçimlere girer, evet çeşit çeşit biçimlere girer."

Dördüncü Prapāthaka

1. Tutkuları bastırılan Vālakhilyalar hayranlık içinde bir araya gelip sormuşlar: "Efendim, size saygılar sunarız! Bize daha çok öğretin! Bizim rehberimiz sizsiniz, bir başkası olamaz. Bu maddesel ruhun gerçek ruhla (Ātman) birleşmesinin yolu nedir?"

Kratu Pracāpati onlara anlatmış:

2. "Şöyle derler: 'Büyük nehirlerin dalgaları gibi, daha önce olanlara geri dönüş yoktur; denizin kabarması gibi ölümün yaklaşmasını durdurmak imkânsızdır. Topal bir insan gibi iyi ve kötü işlerin zincirine bağlı kalınır. Bu bağlılık, özgürlükten yoksun bir mahkum gibi, ölümün pençesindeki bir insanın korkusu gibidir. Bu bağlılık içindeki insanlar, alkolden sarhoş olmuş gibi hayalle sarhoşturlar. Sanki kötü bir yaratık yüzünden oraya buraya kaçar gibidirler. Duyu organları onları öyle bir ısırır ki bir yılan tarafından ısırılmış gibi olurlar. Tutku karanlıkları büyük bir karanlıktır. Hayalleri sihir yapan bir hokkabaz gibidir. Yanıltıcı bir rüya içindedirler. Hayalleri, yumuşak muz ağacı gövdesi gibi, moda elbiseleri içinde bir dansçı gibi, güzel zannedilen boyalı bir sahne gibidir. Ayrıca şöyle derler: İşitme, dokunma ve diğer duyular eğer maddesel ruh onlarla temasa geçmemişse, boştur; o En Yüce Mekânı hatırlamayacaktır.

3. Doğrusu şu, maddesel ruh için bir çaredir: Vedaları iyi öğrenmek, kendi görevini iyi yapmak. Bir kimsenin kendi dinsel yaşamına uygun düzeydeki görevine düşkünlüğü ona kuraldır. Diğer kurallar bir tutam ot gibi kalırlar. Buna göre bazıları yukarı bazıları aşağı doğru meylederler. Bu kişinin Vedalarda açıklanmış olan her zamanki görevidir. Bir dinsel yaşam düzeyine gelip de bu rutin görevi savsaklamak olmaz. Bazıları der ki: 'Bunun dinsel bir yaşam düzeyi yoktur; fakat o bir çile uygulayıcısıdır! Bu doğru değildir. Öte yandan bir kimse çile doldurmuyorsa onun ne Ātman hakkındaki bilgi ediniminde ne de çalışmalarında başarılı olması mümkündür. Zira derler ki:

İyilik (Sattva) çilecilikle elde edilir, iyilik yoluyla akla varılır, akılla ruh kazanılır ve onu kazanan bir daha geri dönmez.

4. Brahma bilgisini bilenler 'Brahma' derler. Çilecilikle kötülükten kurtulanlar, 'Bu Brahma'ya açılan kapıdır' derler. Üzerinde derin düşünerek tamamen özümsemiş olanlar, 'Om hecesi Brahma'nın büyüklüğüdür' derler. O yüzden Brahma, bilgiyle (Vidyā), çileyle (Tapas) ve düşünceyle (Çintā) kavranabilir. Kişi bütün tanrıların kutsallığının ve Brahma'nın ötesine geçer. Bu üçünü bilmek suretiyle, hastalıktan uzak, hiç yok olmayan, ölçüsüz bir mutluluğa kavuşur. O halde bu araba sürücüsü gibi olan ruh, o saat Ātman ile birleşebilir."

5. Vālakhilyalar demişler ki: "Efendim, siz açıklayıcısınız, siz öğretmensiniz! Söylediğiniz her şeyi aklımıza yazıyoruz. Size bir sorumuz daha olacak: Agni, Vāyu, Āditya, Zaman, Soluk, Yiyecek, Brahmā, Rudra, Vishnu; bazıları bunlardan birine, bazıları diğerine taparlar. Söyleyin bize, bunlardan hangisi en iyisidir?"

O onlara yanıt vermiş:

6. "Doğrusu bunlar ölümsüz, cisimsiz, en yüce Brahma'nın[1] çeşitli biçimleridir. Hangisini seçerseniz seçin mutlu olursunuz. Zaten boşuna, 'Bu dünya sadece Brahma'dır' dememişler. Kişi onun temel görünüşlerinden olan bu biçimleri düşünebilir, onlara tapabilir ya da vazgeçebilir. Onlar sayesinde bu dünyada yükseklere varabilir. Ama evrensel çözülüm gerçekleştiğinde kişi Purusha ile bir olur, evet Purusha ile bir olur."

1 Brahmā ile Brahma farklıdır.

Beşinci Prapāthaka

1. Şu, Kutsāyana'nın dua ilahisidir:

Sen Brahma'sın, sen Vishnu'sun,
Sen Rudra'sın, sen Pracāpati'sin,
Sen Agni'sin, sen Varuna ve Vāyu'sun,
Sen İndra'sın, sen Ay'sın,
Sen besinsin, Yama'sın, Yeryüzü'sün,
Sen her şeysin, Sen Ölümsüz Olan'sın.

Doğa uğruna ya da kendileri için,
Tüm varlık sende çokluk olur.
Ey her şeyin efendisi, selam olsun sana!
Her şeyin ruhu, her eylemin sebebi,
Her şeyden hoşlanan; tüm yaşam sensin!
Tüm zevk ve sefanın efendisi!

Ey Huzur Ruhu, selam sana!
Ey gizli olan, selam sana!
Düşünülemez olan, sınırsız olan,
Başlangıçsız olan ve sonsuz olan!

2. Başlangıçta bu dünyada sadece karanlık (Tamas) vardı. O kuşkusuz En Yüksek'teydi. En Yüksek onu sevk etti ve

o ayrımlaştı. Bu biçim, tutku (Tamas) idi. Tutku sevk etti ve o ayrımlaşmaya zorladı. Bu biçim ise saflık (Sattva) idi. Bu saflık zorladı ve ondan Öz (Rasa) çıktı. Bu, her insanda görülen saf akıldır; o, anlayış, sebat ve kendini beğeni özelliklerini barındıran ruh, Vişva diye adlandırılan Pracāpati'dir. Onun bu biçimlerinden daha önce söz edilmişti. Kuşkusuz onun bir yönü Karanlık (Tamas) diye nitelendirilir, ey müritler, o Rudra'dır. Kuşkusuz onun bir yönü Tutku (Racas) diye nitelendirilir, ey müritler, o Brahmā'dır. Kuşkusuz onun bir yönü Saflık (Sattva) diye nitelendirilir, ey müritler, o Vishnu'dur.

Böylece Bir Olan, üç olur. O gelişir sekiz, on bir, on iki ve sayısız parça olur. Böyle gelişmesinden canlı varlık olur, canlıların içine girer ve onların arasında yaşar. O canlıların sahibi haline gelir. İçte olsun dışta olsun O Ātman'dır, evet O Ātman'dır.

Altıncı Prapāthaka

1. Ātman kendisini iki türlü taşır: Yaşam soluğu olarak ve güneş olarak. Aynı şekilde onun yolu da iç ve dış olarak ikidir ve onlar da kendilerine gündüz ve gece olarak dönerler. Güneş dış ruhtur, yaşam soluğu da iç ruhtur. İç ruhun ölçüsü dış ruhun ölçüsüyle belirlenir. Zira derler ki: "Bilen kişi, kötülükten kurtulmuş, duygularına hâkim, saf akıllı, özüne tutunmuş kişi, Ātman ile aynıdır." Dış ruhun (Bahirātman) ölçüsü, iç ruhun (Antarātman) ölçüsüyle belirlenir. Bunun için derler ki: "Güneşte yer alan ve altından mekânında oradan yeryüzüne bakan altın kişi ile kalbin lotusunda yerleşmiş yemek yiyen kişi aynıdır."

2. Kalbin lotusunda yerleşmiş yemek yiyen kişi ile gökyüzünde yer alan ateş saçan güneş aynıdır; bu güneşe Zaman denir ve o her şeyi besiniymiş gibi yer, tüketir.

Bu lotus nedir ve neden oluşur?

Bu lotus boşlukla aynı şeydir. Dört yön ve dört arayön onun yapraklarıdır.

Bu ikisi, yani yaşam soluğu ve güneş birbirine yaklaşır.

Kişi Om hecesiyle, mistik Vyāhriti sözleriyle ve Sāvitrī duasıyla onlara tapınmalıdır.

3. Doğrusu Brahma'nın iki türü vardır: Biçimi olan ve biçimi olmayan. Biçimi olan gerçek değildir, biçimi olmayan gerçektir; o Brahma'dır, ışıktır. Bu ışık güneşle aynıdır. Bu güneş Om hecesinin özüdür. O kendisini üçe böler. Om üç sesten oluşur (a+u+m). Buna göre tüm dünya örülü, dokulu, bezelidir. Derler ki: "Bir kimse Om'un güneş olduğunu düşünerek kendisini özümsemelidir."

4. Yine derler ki: "Udgītha Om'dur, Om Udgītha'dır. Aynı şekilde Udgītha güneştir ve o Om'dur." Yine derler ki: "Om denilen Udgītha parlaktır, uykusuzdur, yaşsızdır, ölümsüzdür, üç bacaklıdır, üç hecelidir; beşli olarak bilinir; kalbin gizli yerinde saklıdır." O yüzden derler ki: "Üç yönlü Brahma'nın kökü yukarıdadır. Dalları boşluk, rüzgâr, ateş, su, toprak ve benzeridir. Bu Brahma 'ıssız incir ağacı' adına sahiptir. O, güneşin ve kutsal Om hecesinin ihtişamına sahiptir. O yüzden kişi ona sürekli olarak Om hecesiyle tapınmalıdır. O insanın tek aydınlatıcısıdır." Çünkü şöyle derler: "Sadece bu hece kutsaldır, sadece bu hece en yücedir. Bu heceyi bilen kişinin tüm istekleri yerine gelir."

5. Bir yerde yine denilir ki: "A, u ve m'den oluşan bu Om hecesi, Ātman'ın sesli biçimidir. Cins biçimi olarak eril, dişil ve nötrdür. Işık biçimi olarak ateş, rüzgâr ve güneştir. Tapınılacak biçim olarak Brahmā, Rudra ve Vishnu'dur. Ağız biçimi olarak Gārhapatya, Dakshināgni ve Āhavanīya kurbanlarıdır. Anlama biçimi olarak Rigveda, Yacurveda ve Sāmaveda'dır. Dünya biçimi olarak yeryüzü (Bhūr), hava (Bhuvas) ve gökyüzüdür (Svar). Zaman biçimi olarak geçmiş, şimdi ve gelecektir. Isı biçimi olarak soluk, ateş ve güneştir. Şişme biçimi olarak besin, su ve aydır. Akıl biçimi olarak mantık, düşünme ve bencilliktir. Soluk biçimi olarak Prāna, Apāna ve Vyāna soluklarıdır. İşte Om deyince tüm bunlar kapsanır ve hepsi onurlandırılır, hepsine dua edilir." Çünkü derler ki: "Bu Om hecesi en yüksek ve en alçak Brahma'dır, ey Satyakāma."

6. Başlangıçta bu dünyada söz yoktu. Ātman, ki o gerçektir, o Pracāpati'dir; çile doldurdu ve bhūr (yeryüzü), bhuvas (hava) ve svar (gökyüzü) sözcüklerini çıkardı. Bu, Pracāpati'nin en kaba biçimi, dünyalık biçimidir. Onun başı gökyüzüdür. Göbeği havadır. Ayakları da yeryüzüdür. Göz güneştir, çünkü kişinin madde dünyası göze dayanır, kişi maddeleri gözüyle yoklar. Göz gerçektir, göze yerleşmiş olan kişi tüm nesneler arasında gezinir. O yüzden bir kimse bhūr, bhuvas ve svar'a saygı duymalıdır; her şeyin ruhu olan, her şeyin gözü olan Pracāpati de bu yüzden saygı görmelidir. Zira derler ki: "Doğrusu bu, Pracāpati'nin her şeyi destekleyen biçimidir. Tüm dünya bunda gizli, bu da tüm dünyada gizlidir. Bu yüzden ona tapınmalıdır."

7. Tat savitur varenyam. O Sāvitrī'nin mükemmelliğidir! Güneş Sāvitrī'dir. "Ātman'ı isteyen onu arar." Brahma bilgisini bilenler böyle derler.

Bhargo devaysa dhīmahi. Tanrının ihtişamını düşünelim!

Tanrı Sāvitrī'dir. "Bu yüzden onu düşünmem gerekir." Brahma bilgisini bilenler böyle derler.

Dhiyo yo nah praçodayāt. O, düşüncelerimizi harekete geçirsin!

Düşünce meditasyondur. "O, bizim için onu uyandırsın." Brahma bilgisini bilenler böyle derler.

Şimdi bharga (parlaklık) sözcüğü.

Doğrusu güneşte saklı olan "parlaklık"tır ve gözbebeğindeki de odur. Ona bhar-ga derler, çünkü ışık huzmeleri (bhā) kendi yönünde gider (gati). Rudra (korkunç) da "bharga" diye adlandırılır, çünkü o kurutmaya neden olur (bharcayati); Brahma bilgisini bilenler böyle söyler.

Bha dünyaları aydınlatır (bhāsayati); ra canlılara neşe verir (rancayati); ga, canlılar ona gider ve ondan gelir (gaççhanti) anlamındadır. Bu nedenle bha-ra-ga "bharga"dır.[1]

Sūrya (güneş) devamlı sıkmadan (sūyamāna) dolayı bu adı alır.[2] Sāvitrī (güneş) devamlı uyardığı (savana) için bu adı alır. Āditya (güneş) kendini yukarı kaldırdığı (ādāna) için bu adı alır. Pāvana saflaştırıcı (pavana) olduğu için bu adı alır. Ayrıca Āpas (su) kabarmaya neden olduğu (āpyāyana) için bu adı alır.

Zira derler ki: "Bir kimsenin ruhunda özümlenmiş Ātman'a 'Ölümsüz Yolgösterici' denir. Bu Ātman kavrayan, düşünen, giden, boşaltan, doğurtan, yapan, eden, konuşan, tat ve koku alan, gören, işiten ve dokunan olarak vücuda girmiştir."

Zira derler ki: "Bilgi, bildiren ve bilen olarak iki türlü olunca kişi işitir, görür, koklar, tadar ve dokunur, ruh da her şeyi bilir. Bilgi iki türlü olmayınca, yani eylem, neden ve etkiden uzak, konuşulmayan, kıyaslanmayan, tanımsız olunca bu ne olur? Bunu söylemek olanaksız!"

8. Ātman doğrusu İşāna'dır (Efendi), Şambhu (Lütufkâr), Bhava (Varlık), Rudra (Korkunç), Pracāpati (Yaratılışın Efendisi), Vişvasric (Her Şeyin Yaratıcısı), Hiranyagarbha (Altın Tohum), Satya (Gerçek), Prāna (Yaşam), Hamsa (Ruh), Şāstri (Öğreten), Vishnu (Kaplayan), Nārāyana, Arka (Parlayan), Sāvitrī (Canlandıran), Dhātri (Yaratıcı), Vidhātri (Takdir Edici), Samrac (Hükümdar), İndra, İndu'dur (Ay). O ısı verir, bin gözle kaplıdır; ateşle kaplı altından bir toptur. Kişi onu bilmek ister. Onu araştırmak gerekir. Tüm canlılara huzur aşılayan, ormana çekilen, duyu organlarından kaçınan onu kişi dışarıdan bakarak kavramalı-

---

1 Burada, Upanishadlarda geçen etimolojik açıklama yapma çabalarına birçok örnek verildiğini görüyoruz.

2 Güneşe adanarak sıkılan Soma bitkisi (Hume, 428).

dır. Tüm biçimlere sahip, altından olan, her şeyi bilen; en son amaç, yegâne ışık, ısı veren, bin ışınlı, yüzlerce kez dönen yaratıkların hayat vericisi Güneş doğuyor.

9. O nedenle, bu ikisini, yani Yaşam Soluğu ve Güneş'i Ātman olarak bilen, kendi kendini düşünmüş, kendine kurban sunmuş olur. Eylemin içinde özümsenmiş bir aklın böylesi bir derin düşünce içinde olması bilgeler tarafından övülen bir durumdur.

Kişi aklının kirliliğini şu özel "artıklar" mantrasını tekrarlayarak gidermelidir:

Artıklar, kalan yemeklerin kirli artıkları,
Kötü insan tarafından verilen yemek, ölüden kalan yemek,
Vasu, Agni ve Sāvitrī'nin ışınları tarafından temizlensin,
Ve onlar kötü olan her şeyi temizlesinler.

Yemeden önce ağız (daki soluk) bir yudum suyla çalkalanır. Sonra, "Prāna'ya selam (Svāhā), Āpana'ya selam, Vyāna'ya selam, Samāna'ya selam, Udāna'ya selam!" denir. Bu beş selamla adak sunulur.

Sonra o sessizce yemeğini yer. Yemekten sonra yine ağız çalkalanır.

Yıkamadan, Ātman'a sunulan adaktan sonra kişi iki mantra ile Ātman'a dua eder. Bunlar "soluk ve ateş" (prānah agnih) ve "sen her şeysin" (vişvah asi) dualarıdır.[1]

En yüce ruh Ātman soluk ve ateş olarak, beş yaşamsal solukla birlikte bedene girdi.

Kendisi doydu, her şeyi doyursun, O herkesi mutlu edendir.

---

1 Prāno'gnih ve Vişvo'si.

Sen her şeysin, sen tüm evrensin! Doğmuş olan her şey senin sayende desteklenir.
Tüm adaklar sana girsin, ölümsüz olan senin olduğun yerde canlılar yaşam bulurlar.

Bu kurala göre yiyen kişi bir daha yemek durumuna düşmez.

10. Bilinmesi gereken bir şey daha var. Yiyecek ve yiyene ait daha yüksek bir Ātman-kurbanı gelişimi vardır. Bununla ilgili açıklama şöyledir:

Bilinçli Purusha maddenin (Pradhāna) içinde durur. O hoşlanandır ve Prakriti'nin (doğanın) besininden hoşlanır. Bu maddesel ruh (Bhūtātman) bile onun besinidir; onun yapıcısı maddedir. O yüzden besin üç niteliğe sahiptir ve hoşlanan durumdaki insan onların arasında yiyicidir. Bunun kanıtı açıktır. Çünkü hayvanlar tohumdan türerler, tohum besindir, dolayısıyla besin açık bir şekilde hoşlanılandır. O nedenle Purusha (insan) yiyici, Prakriti (doğa) yenilendir – hoşlanan hoşlanılan. İçerde kalarak beslenir. Üç niteliğin katılımıyla değişime uğrayan Prakriti'den türeyen besin, ince bedeni oluşturur. Bu, akıldan itibaren ayrı ayrı bütün duyuları kapsar. O yüzden on dört yönlü doğa açıklaması getirilir.[1]

Bunlar zevk, acı ve hayal görmedir.
Gerçekte tüm dünya besinden var olmuştur.

Bir üretim olmadığından kaynağın tatlılığı da idrak edilmez. Doğa da şu üç durumla besin durumu kazanır: Çocukluk, gençlik ve yaşlılık. Besin durumu değişim nedeniyledir. Böylece madde görünür hale geçince onu kavrama gerçekle-

1 Akıl, mantık, düşünce, bilinç, beş duyu organı, beş hareket organı (Hume, 431).

şir. Tatlılığı tadarken de zihin harekete geçer ve niyet, anlayış, kendini beğenmişlik de ortaya çıkar. Duyu nesnelerine karşı onların tadını almak için beş duyu organı doğar.

Besinin belirmesi ve kaybolması durumu böyledir.

Hoşlanan, niteliklerden uzaktır. Fakat onun hoşlanmasından bir bilince sahip olduğu bellidir. Tanrılar arasında Agni besin yiyicidir, Soma besindir; o onun besinleri ateşle yediğini bilir. Maddesel ruha (Bhūtātman) Soma denir. O, Agni denilen ağızla belirsizlik sahibidir, zira şöyle derler: "Doğrusu kişi, ağzının belirsizliğiyle üç nitelikten hoşlanır." Bunu bilen gerçek bir çileci (Sannyāsin) ve mürittir (Yogin) ve Ātman'a kurban sunandır. Kişi ıssız bir evde karşılaştığı fahişeye dokunmazmış gibi rastladığı duyu nesnelerine de öyle kayıtsız kalabilirse o, gerçek bir çileci, mürit ve Ātman'a kurban sunan bir kişidir.

11. Bu, yani besin, Ātman'ın en yüksek biçimidir, çünkü Prāna besin içerir. O yüzden derler ki: "Bir kimse yemezse düşünemez, işitemez, dokunamaz, göremez, konuşamaz, koklayamaz, tat alamaz ve yaşam soluğunu yitirir." Yine derler ki: "Bir kimse yerse, yaşam soluğu olur ve düşünür, işitir, dokunur, konuşur, tat alır, koklar, görür." Bu nedenle şöyle derler: "Besinden yeryüzünde yaşayan yaratıklar oluştu. Bunlar besin sayesinde yaşarlar, ölünce de besine dönüşürler."

12. Bir başka yerde şöyle denir: "Hiç kuşku yok tüm canlılar gece gündüz yiyecek bulmak için uğraşırlar. Güneş besinini ışınları aracılığıyla alır. O sayede ışık saçar. Besin alan canlılar onu hazmederler. Ateş besinle parıldar." Brahma besin isteğiyle bu dünyaya şekil vermiştir. O yüzden kişi besine Ātman olarak değer vermelidir. Bunun için derler ki: "Yaratıklar besinden doğdular, besinle büyüdüler. Canlıları yediğinden ve kendisi yenildiğinden dolayı ona besin denir."

13. Bir başka yerde şöyle denir: "Bu besin, Vişvabhrit[1] denilen kutlu Vishnu'nun biçimidir. Yaşam soluğu besinin özüdür; akıl yaşam soluğunun, bilgi aklın, hoşlanma bilginin özüdür. Bunu bilen kişi besin, yaşam, akıl, bilgi ve haz sahibi olur. Bu dünyada besin yiyen birçok canlının besin olduğunu bilen kişi besin yer. Besine 'hiç kaybolmayan' derler, 'tapınılası' derler; besin hayvanların yaşamıdır, en önemlisi de şifa vericidir."

14. Bir başka yerde şöyle denir: "Besin, tüm dünyanın temelidir; zaman da besinin. Güneş zamanın temelidir. Zamanın görünür biçimi, çeşitli ölçekleri ve on iki ayıyla yıldır. Yılın yarısı Agni'ye, yarısı Varuna'ya aittir. Maghā yıldızlanmasından Şravishthā yıldızlanmasının yarısına kadar[2] güneşin güney yönden seyahati Agni'ye aittir. Sarpa yıldızlanmasından Şravishthā'nın yarısına kadar güneşin kuzey yönden gezisi Soma'ya aittir.[3] Ātman'ın her bir ayının yıldız kümeleri, kendini karşılayan kursa göre dokuz çeyrek içerir. Zaman duyularla kavrạnamayacağından güneş onun kanıtı durumunda olmaktadır. Zamanın varlığı onunla kanıtlanmaktadır. Bu kanıt olmazsa başka hiçbir şey zamanı kanıtlamaz. Öte yandan kanıtı da bilinir kılan onun içerdiği parçalardır." O yüzden derler ki: "Zamanın çok parçası vardır. Onların hepsi de güneşten gelir." Her kim zamana Brahma olarak tapınırsa zaman ondan uzaklaşır. Derler ki: "Canlılar zamandan akıp gelirler; zamanla büyürler, zaman içinde kaybolup giderler. Zaman görülebilirdir ve görülemezdir."

15. Brahma'nın iki biçimi vardır: Zaman ve Zamansızlık. Güneş var olmadan önceki dönem Zamansızlıktır ve parçasızlıktır. Güneş var olduktan sonraki dönem Zaman'dır ve parçalıdır. Onun biçiminde yer alan parçalar yıldır. Yıldan

---

1 Her şeyi destekleyen.
2 Yani Haziran'dan Aralık'a kadar.
3 Varuna yerine Soma.

bütün canlılar doğar. Yıldan çıkan canlılar büyürler ve yıl içinde kaybolurlar. O nedenle yıl Pracāpati'dir, zaman besindir, Brahma'nın barınağıdır, Ātman'dır. Şöyle derler: "Zaman her canlıyı Büyük Ruh'un (Mahātman) içinde pişirir; Zaman kendisi de pişer, olgunlaşır. Bunu bilen Vedayı biliyor demektir."

16. Bu somutlaşmış zaman canlıların büyük okyanusudur. Sāvitrī denilen güneş onda barınır ve o ayın, yıldızların, yılın ve öteki şeylerin ortaya çıkmasına neden olur. Bütün dünyada iyi kötü ne varsa hepsi de bunlardan gelir. O yüzden Brahma güneşin ruhudur. Birisi kalkıp güneşe Zaman adıyla tapınabilir de. Bazıları, "Brahma güneştir" derler. Ayrıca şunu da derler: "Kurban sunan, kurbandan hoşlanan tanrı, kurban, ilahi, sunak, Vishnu, Pracāpati; bunların hepsi de ötedeki parlayarak gözleyen Efendi'dir."

17. Başlangıçta bu dünya sınırsız Brahma idi; doğudan sınırsız, güneyden sınırsız, batıdan sınırsız, kuzeyden sınırsız, yukardan, aşağıdan, her yönden sınırsız. Onun için doğu ve diğer yönler, ne aşağı, ne yukarı, ne de çaprazlama yoktur. Bu En Yüce Öz (Ātman) kavranamaz, sınırsızdır, doğmamıştır, usa vurulamaz, düşünülemez. O hava gibidir. Dünya yok olurken sadece O kalacaktır. Boşluktan bir düşünce yığını halinde bu dünyayı uyandırır. Sadece O düşünür ve sadece onda yok olunur. Güneşte parlayan onun biçimidir. Dumansız ateşte parlayan da, midede besinleri yakan da odur. Şöyle derler: "Ateşte, kalpte ve güneşte bulunan O, bir ve aynıdır." Bunu bilen, Tek olan onunla bir olur.

18. Bu birliği sağlamak için şu uygulanır: Nefes tutulur, duyu zevklerinden kaçınılır, derin düşünceye dalınır, dikkat yoğunlaştırılır, erilir (Samādhi). Buna altı basamaklı yoga derler. Görebilen kişi parlayan Yapıcı'yı, Efendi'yi, İnsan'ı, Brahma'yı, Kaynak'ı görürse, bilen birisi olarak iyiyi ve kötüyü silkeler ve her şeyi en yüce Ölümsüz Varlık'la birlik haline getirir. Derler ki: "Kuşlar ve geyikler nasıl yanmakta

olan dağa yaklaşamazlarsa, Brahma'yı bilen kişiye de günahlar öyle yaklaşamaz."

19. Bir başka yerde şöyle denir: "Bilen kişi, Prāna'yı dinlenmeye alıp aklını duyu nesnelerinden geriye çektiğinde o hiçbir şey düşünmeden kalır. 'Soluk alan ruh' denilen canlı birey (Cīva) soluk almayan ruhtan doğduğu için, birey kendini dördüncü durum olan 'kendindelikten' geri çeksin." Bunun için derler ki: "Düşüncesizlik, düşünülemeyen en yüce giz olan düşüncenin içinde yatar. O nedenle kişi, düşüncesini ve narin bedenini zahmetsizce yoğunlaştırmalıdır."

20. Başka yerde şöyle denir: "Kişi bundan daha yüksek bir yoğunlaşmaya da erişebilir. Sesini, aklını ve soluğunu tutarak dilinin ucuyla damağına bastırıp düşünürse kişi Brahma'yı görür." Aklını baskı altına alarak kendi özü, inceden daha ince olan parlak özü görürse, böyle özün Öz'ü görmesiyle kişi Özsüz (Nirātman) olur. Özsüz olmak demek, sayılamayan (Asamkhya) olmak, kökensiz olmak kurtuluşa ermek demektir. Bu en yüce sırdır (Rahasya). Derler ki: "Düşüncenin saflaştırılmasıyla kişi, iyi veya kötü bütün eylemleri ortadan kaldırır. Ātman'da barınan saf özle de sonsuz mutluluğu elde eder."

21. Başka yerde şöyle denir: "Sushumna adlı damar, soluğu da taşıyarak damağı delip yukarı doğru gider. Solukla, Om hecesiyle ve zihinle birleşen bu damar sayesinde kişi yükselmelidir. Dilin ucunu damakta geri döndürerek kişi, hiçbir duyu organını kullanmadan yüceliğiyle yüceliği görür. Buradan özsüzlüğe ulaşır. Özsüzlükle kişi acı ve zevki hissetmez; o mutlak birlik (Kevalatva) haline kavuşur." Derler ki: "Soluğu tutarak sessiz sakin kalınma sağlandıktan sonra, sınırsızlıkla sınırlılığın ötesine geçen kişi sonunda kafasının içinde tekliği sağlamalıdır."

22. Başka yerde şöyle denir: "Üzerinde düşüncelerin yoğunlaştırıldığı iki Brahma vardır: Ses ve Sessizlik. Sessizlik sadece sesle açığa vurulabilir." Bu durumda ses Brahması

Om'dur. Onunla yükselen kişi sessizliğe ulaşır. Bunun yol olduğunu, ölümsüzlük, bütünüyle birleşme, huzurluluk olduğunu söylerler.. Nasıl örümcek, ağı sayesinde kendini yukarı çekip boş ortama ulaşırsa, tıpkı bunun gibi, derin düşünen kişi de Om hecesinin sayesinde yükselir ve bağımsızlığa kavuşur. Başkaları sesi (Brahma'yı) başka türlü yorumlarlar. Kulaklarını parmaklarıyla kapatıp kalplerindeki boşluğun sesini dinlerler. Yedi tür sesi karşılaştırırlar: Nehirlerin sesi, çan sesi, pirinç kabın sesi, tekerlek sesi, kurbağa vıraklaması, yağmur sesi ve mağarada yankılanan ses. Her türlü nitelikte sesin ötesine geçen insanlar sessizlikte, en yüce ve görünmeyen Brahma'da kaybolurlar. Onlar orada, nasıl çeşitli çiçeklerin özü balda karışırsa, öyle niteliklerini kaybederler. Derler ki: "İki tür Brahma vardır: Söz Brahması ve en yüce Brahma. Söz Brahmasını iyi bilenler en yüce Brahma'ya kavuşurlar."

23. Başka yerde derler ki: "Ses Brahması Om hecesidir. Onun son noktası sessizliktir, sükûnettir; korkusuzluktur, kedersizliktir, doygunluktur; mutluluktur, sağlamlıktır, eylemsizliktir; ölümsüzlük, sarsılmazlık, süregiderliktir. Vishnu diye çağırılır. Kişi bunların ikisine de tapınır ve her şeyden yüce olanı kazanır." Derler ki: "Om diye bilinen tanrı hem en yüksek hem de en alçaktır. O sessiz ve varlıktan aridir. O yüzden kafanda ona yoğunlaş."

24. Bir başka yerde şöyle denir: "Beden bir yaydır. Om ise oktur. Akıl onun sivri ucudur. Karanlık hedeftir. Karanlığı delip geçerek kişi karanlıkla sarılmamış olana ulaşır. Karanlığı delip geçtikten sonra kişi, bir ateş tekerleği gibi kıvılcımlar saçan Brahma'yı görür. O güneş gibi parlaktır; güçlüdür, karanlığın ötesindedir; güneşte, ayda, ateşte ve şimşekte barınır. Onu gören ölümsüz olur." Derler ki: "Düşünce içerdeki en yüksek varlığa ve dışarıdaki nesnelere yoğunlaştırıldığında, belirsiz anlama belirli anlamaya dönüşür. Ancak aklın işleri kaybolduğunda, tek tanığı kişinin kendi özü olan

mutluluk oradadır. O Brahma'dır, ölümsüzdür, saftır. O yoldur; O gerçekten dünyadır."

25. Bir başka yerde derler ki: "Kişi uyku halindeymiş gibi duyularını içeri çektiğinde, duyularla dolu bir çukurda olduğu halde onlar tarafından yönetilmiyorsa, Om denilen yön gösteren, aydınlık, uyanık, yaşlanmayan, ölmeyen, kedersiz gerçeği görür. Kendisi bizzat yön gösteren, aydınlık, uyanık, yaşlanmayan, ölmeyen, kedersiz Om olur." Derler ki: "Prāna yaşam soluğuna ve Om kutsal hecesine, dünyadaki tüm çeşitlilikle birlikte karışanlara Yoga yapmış denir. Soluğun, aklın ve duyuların bir olması ve her türlü yaşam durumundan geri çekilmeye Yoga denir."

26. Başka yerde derler ki: "Balıkçıların ağlarıyla çektikleri balıkları mide ateşlerinde kurban etmeleri gibi, kişi çektiği Om hecesini kusursuz ateşte (Brahma) kurban eder. Bundan başka, o bir ısıtılmış kazan gibidir. Isıtılmış kazandaki yağ nasıl ot ve odunla temas ederek yanarsa, bunu gibi, soluksuz olan solukla temas ettiğinde yanar. Bu yanan şey Brahma'nın biçimidir; o Vishnu'nun en yüce mekânı, Rudra'nın Rudralığıdır. Bu kendini sonsuz yollara bölerek bütün dünyaları doldurur." Derler ki: "Ateşten kıvılcımlar çıkar, güneşten ışınlar fışkırır; soluk alan tüm canlılar, her biri kendi düzeninde bu dünyaya gelip dururlar."

27. Başka bir yerde derler ki: "Bu vücut sıcaklığı, en yüce, ölümsüz, bedensiz Brahma'nın sıcaklığıdır. Bu vücut ısıdan erimiş yağdır. O her ne kadar görünür hale gelse de aslında kalpteki boşlukta saklıdır. Yoğun konsantrasyon sonucu bu boşluktan parlayarak yayılır ve ısı ortaya çıkar. O yüzden kişi hemen o ışıkla özdeşleşmelidir; bir demir parçası da yeryüzünde onun bir parçası haline gelir. Bu durumda ateş ve demirciler ona hiçbir şey yapamazlar. Düşünce de, işte böyle, destekleyicisinin içinde kaybolup gitmelidir." Derler ki: "Kalbin içindeki boşluk mabedi mutluluktur, en yüce barınaktır. Bu kendimiziz, bu bizim Yogamız. Bu ateşin ve güneşin parlaklığı ve sıcaklığı."

28. Başka yerde derler ki: "Varlıkların, duyuların ve duyu nesnelerinin ötesine geçen kişi, sopası sebattan oluşan dinsel dilencilik yaşamından yayını alıp, ona kendini beğenmişlikten kurtulmuşluğun okunu takarak onunla Brahma'ya giden kapıdaki ilk muhafızı (bencillik) vurmalıdır. O muhafız ki kafa karışıklığını başına taç yapmıştır; açgözlülük ve kıskançlık kulaklarında küpedir; bitkinlik, sarhoşluk ve kirlilikten oluşan bir asası vardır; yol göstericisi şehvettir ve canlıları öldürdüğü isteklerden okları vardır. İşte onu öldürerek kişi Om hecesinden kayığıyla kalpteki boşluğun öte kıyısına geçmeli, tıpkı bir madencinin maden ocağına girmesi gibi Brahma'nın salonuna girmelidir. Sonra ruhsal bir önderin (Guru) yardımıyla Brahma'nın dört katlı biçimini yaymalıdır. Bu andan itibaren saf, temiz, sessiz, sakin, soluksuz, benliksiz, sonsuz, ölümsüz, metin, doğmamış ve bağımsız bir biçimde kendi büyüklüğü içinde kalır. Kendi büyüklüğü içinde kalırken aşağıya, tıpkı dönmekte olan bir araba tekerleğine bakar gibi, doğum ölüm çemberine bakar." Derler ki: "Eğer insan duyularından uzak olarak altı ay Yoga yaparsa, bu sonsuz, esrarlı ve en yüce Yoga mükemmelen başarıya ulaşmış demektir. Ama eğer kişi tutku (Racas) ve cehalet (Tamas) tarafından çelinir, kadın, çocuk ve ev bağlılığı gösterirse o zaman Yoga başarıya ulaşamaz."

29. (Kral Brihadratha'ya) Böyle konuşan Şākāyanya onun önünde saygıyla eğilerek demiş ki: "Ey kral, bu Brahma bilgisiyle Pracāpati'nin oğulları Brahma yoluna yükseldiler." Yoga uygulamasıyla kişi gönül rahatlığına, karşıtlıklara dayanma gücüne ve huzura kavuşur. Kişi bu çok gizli sırrı oğlu olmayana, öğrencisi olmayana ya da huzurlu bir aklı olmayana vermemelidir. Kişi bunu hocasına bağlı olana ve her türlü olumlu niteliğe sahip olana vermelidir.

30. Om! Kişi temiz bir yere oturmalı, kendisi temiz olmalı, saflık içinde kalmalıdır; gerçeği çalışmalı, gerçeği konuşmalı, gerçeği düşünmeli ve gerçeği kurban etmelidir. Gerçe-

ğe susamış gerçek Brahma'da tamamen başkalaşmalıdır. Onun ödülü zincirlerinin koparılmasıdır; hem kendisi hem başkaları için korkudan, beklentiden, tutkudan uzak olmaktır. O kişi ölümsüz, ölçüsüz ve sürekli mutluluğa ulaşır. İstekten kurtulmuş kişi, en seçkin hazinenin en seçkin numunesidir. Çünkü isteklerden kurtulamayan, onları hayal eden, bencilce bunları düşünen kişi bir esirdir. Bunun karşıtı ise özgür insandır. Bu noktada bazı kimseler derler ki: "O özü kararlılıkla bağlayan şey, doğanın farklılaşmasıyla oluşan bir özelliktir. Kurtuluş kötü niyetin ortadan kaldırılmasıyla gerçekleştirilir." Fakat bir kimse gördüğünde, gören akıldır; işittiğinde işiten akıldır. İstek, kavrama, şüphe, inanç, inançsızlık, metanet, metanetsizlik, utanç, düşünce yoğunlaştırma, korku; bunların hepsi de gerçekte akıldır. Özelliklerden oluşan akıntıya kapılarak, metanetini kaybetmiş, çalkalanan, istek dolu, aklı hayalle kaplı, şaşkın halde iyice bencilleşir. "Benim" veya "bu benimdir" diye düşünerek, bir kuşun ağa takılması gibi, kendi kendini esir eder. Çünkü isteklerden kurulamayan, onları hayal eden, bencilce bunları düşünen kişi esirdir. Bunun karşıtı ise özgür insandır. O nedenle kişi isteklerden, onların hayalinden ve bencillikten kendini kurtarmalıdır. Kurtuluşun (Moksha) işareti budur. Bu dünyada Brahma'ya giden yol budur. Bu, bu dünyada açılan kapıdır. Kişi onunla karanlığın ötesindeki kıyıya ulaşır ve orada bütün istekleri doyurulur. Bu noktada şunu söylerler: "Aklın beş duyusal bilgisi akılla birlikte sonlanırsa, bilinç kıpırdamazsa, derler ki bu en yüce yol olur."

Bunları söyleyen Şākāyanya düşünceye dalmış. Eceli gelmiş olan Marut (kral Brihadratha) ona gerekli saygıyı gösterdikten sonra, başka hiçbir yolu olmayan güneşin kuzey rotasından göçüp gitmiş. Bu, bu dünyada Brahma'ya giden yoldur. Güneşin kapısını delerek yukarılara yükselmiş. Bu noktada derler ki: "Kalpte bir lamba gibi duran özün (öz benliğin) ışınları sayısızdır. Bunlar siyah, beyaz, kahverengi,

mavi, koyu kırmızı, açık kırmızıdır. Onlardan biri güneş küresini delerek yukarı gider. Brahma dünyasına vararak en yüce yola ulaşır. Diğer yüzlerce ışın da yukarı yönelir ve her biri bu yolla bir tanrının barınağına ulaşır. Öte yandan çok sayıdaki zayıf renk veren ışınlar aşağı doğru gider; kişi orada çaresiz bir şekilde işlerini tüketerek dolaşır durur." O yüzden güneş, yeni yaşamların ve nihai kurtuluşun nedenidir.

31. Sorarlar: "Bu duyuları salan nasıl bir mayadır? Onları salan veya tutan kimdir?" Yanıt şöyledir: "Bu ruhun mayasıdır; ruh onları salar veya tutar. Ayartıcı nesneler ve böyle ışınlar vardır. O beş ışınıyla nesnelerle beslenir." "Hangi ruh?" "O saf, temiz, sessiz, sakin ve benzeri özelliklerle tanımlanır." O özel belirteçleriyle açıklanabilir. Onun belirtecinin belirleyici hiçbir şey olmadığı söylenir; o ateşi çevreleyen ısı ya da suyun saf tadı gibidir. Bazıları onun konuşma, işitme, görme, düşünme, soluma olduğunu, bazıları da akıl, metanet, hafıza ve bilgi olduğunu söylerler. İşte nasıl filiz tohumun, duman, parlaklık ve kıvılcım ateşin belirteçleriyse, bunlar da onun belirteçleridir. Bu konuda şunu söylerler: "Ateşten kıvılcımların, güneşten ışınların çıkması gibi, soluk alan her canlı da, sırasıyla ondan çıkıp yeryüzüne gelirler."

32. Bu Ātman'da barınan özden tüm soluk alan canlılar, tüm dünyalar, tüm Vedalar, bütün tanrılar, bütün varlıklar meydana gelir. O, gerçeğin gerçeği olan Upanishaddır. Yakıldığında yaş odundan nasıl bulutlar dolusu duman çıkarsa, bunu gibi o büyük varlık soluduğunda Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvaveda, Angiraslar, Destanlar, Purānalar, Bilimler, Upanishadlar, Beyitler, Sūtralar, Açıklamalar ve Yorumlar ortaya çıkmışlardır. Ondan tüm canlılar türemiştir.

33. Beş tuğlasıyla kurban ateşi[1] (Gārhapatya) yıldır. Bu ateşin tuğlaları, ilkbahar, yaz, yağmur mevsimi, sonbahar ve

1 Bu ateşlerin birincisi yere ait olan Gārhapatya ateşi, ikincisi havaya ait olan Dakshina, üçüncüsü de Āhavanīya ateşidir.

kıştır. Onun bir başı, iki kanadı, bir gövdesi ve bir kuyruğu vardır. Purusha'yı bilenler için bu kurban yeri, Pracāpati'nin ilk kurban yeri olan yeryüzüdür. O elleriyle kurban sunanı havaya kaldırır ve Vāyu'ya sunar. Bu Vāyu, Prāna'dır (Soluk). Prāna, Agni'dir; onun tuğlaları Prāna soluğu, Vyāna, Āpana, Samāna, Udāna soluklarıdır. Onun bir başı, iki kanadı, bir gövdesi ve bir kuyruğu vardır. Purusha'yı bilenler için kurban yeri, Pracāpati'nin ikinci kurban yeri olan havadır. O elleriyle kurban sunanı havaya kaldırır ve İndra'ya sunar. İndra uzaktaki güneştir (Āditya). İndra üçüncü ateştir; onun tuğlaları Rigveda, Yacurveda, Sāmaveda, Atharvaveda ve Angiraslar, Efsaneler (İtihāsa) ve Eski Öyküler (Purānalar) dir. Onun bir başı, iki kanadı, bir gövdesi ve bir kuyruğu vardır. Purusha'yı bilenler için kurban yeri, Pracāpati'nin üçüncü kurban yeri olan gökyüzüdür. O elleriyle Ātman'ı bilen kurbancıya bir hediye verir. Ātman'ı bilen onu yukarı kaldırır ve Brahma'ya sunar. O orada mutluluk ve neşe içinde olur.

34. Gārhapatya ateşi yeryüzüdür. Dakshina ateşi havadır. Āhavanīya ateşi de gökyüzüdür. Bunlar saflaşma (Pavamāna), saflaştırıcı (Pāvaka) ve saf (Şuçi) diye adlandırılırlar. Böylece üç ateşin kurbanı görülür hal kazanır. Sindirici ateş Pavamāna, Pāvaka ve Şuçi'nin toplamıdır. O yüzden bu ateşe sunaklarla tapmak, onu oluşturmak, ona dua edip onda düşünceyi yoğunlaştırmak gerekir. Kurban sunucu kurban yağını alarak düşüncesini tanrı üzerinde şöyle yoğunlaştırmaya çalışır: "Altın renkli kuş kalpte de güneşte de barınır; görkemli dalgıçkuşu, kuğu kuşu, ateşte buna tapınalım." Kişi böylece duaların anlamını kavrar. Düşüncede barınan görkemli Sāvitrī'nin üzerine yoğunlaşmak gerekir. Bu dünyada kişi akıl huzuruna erişir, huzuru özüne yerleştirir. Bu noktada şu beyitler söylenebilir:

Yağı olmayan ateş, yerinde nasıl sessizce yanarsa,
Eylemsiz düşünce de yerinde öyle yatışmış durur.

Gerçeği arayan akıl, kaynağında öylece sönmüş olarak kalır,
Çünkü eylemin yanlış kontrolü duyu nesneleriyle kişiyi yanıltır.

Düşünce yeniden doğuşların nedenidir, kişi onu temizlemelidir,
Düşüncesi neyse kişi odur, bu ölümsüz bir sırdır.

Düşüncede huzuru bulunca iyi-kötü bütün işler yok olur,
Huzurlu düşünceyle Özünde barınan sonsuz mutluluğa kavuşur.

Eğer kişi düşüncesini duyu nesnelerine olduğu kadar
Brahma'ya yoğunlaştırsa, neden bağlarından kurtulmasın ki?

Düşüncenin saf ve kirli diye iki çeşit olduğunu söylerler,
Kirli olan istekle doludur, saf olan ise bütünüyle özgürdür.

Kişi aklını tembellik, şaşkınlık ve tereddütten kurtarır,
Eylemsiz hale getirirse, bu gelinecek en yüksek nokta olur.

Düşünce son demine kadar kalpte tutulmalıdır,
Bu bilgi ve özgürlüktür; gerisi sözlerden oluşan bir bağdır.

Aklın lekelerinin yoğunlaşmayla yıkandığı, kişinin Ātman'a girerek mutlu olduğu,
Dille anlatılmaz; bu içsel olarak kavranır.

Sudaki suyu, ateşteki ateşi, havadaki havayı kimse ayırt edemez,
Bunun gibi, düşüncesini özüne sokan kişi özgürlüğe kavuşur.

İnsanı bağlayan da özgür bırakan da sadece düşüncesidir. Dünyaya bağlanırsa esir olur, dünyaya bağlanmazsa özgür olur.

O nedenle Agnihotra kurban töreni yapmayanlar, ateşi yakıp yükseltmeyenler, Brahma'nın göksel barınağını bilmeyenler ve onun üzerine yoğunlaşmayanlar engellenirler. O bakımdan ateş yakılmalı ve ona sunaklarla tapınılmalıdır, dua edilmeli ve düşünceyi yoğunlaştırmalıdır.

35. Dünyada barınan, dünyayı hatırlayan Agni'ye tapınalım! Dünyayı bu tapınıcıya bağışla! Havada barınan, dünyayı hatırlayan Vāyu'ya tapınalım! Dünyayı bu tapınıcıya bağışla! Gökyüzünde barınan, dünyayı hatırlayan Āditya'ya tapınalım! Dünyayı bu tapınıcıya bağışla! Her yerde barınan, her şeyi hatırlayan Brahma'ya tapınalım! Her şeyi bu tapınıcıya bağışla!

Gerçeğin yüzü altın bir kapla kaplıdır,
Ey Pūshan, aç onu ki o her şeyi saran gerçeğe ulaşabilelim.

Güneşteki kişi benim.

Güneşin güneşliği Ölümsüz Gerçek'tir. O saftır, özeldir, cinssizdir. Onun ışığının bir parçası havayı sarar; o sanki güneşin ortasında, gözde ve ateştedir. O Brahma'dır. O ölümsüzdür. O Görkemlidir. O Sonsuz Gerçek'tir. Onun göğü saran ışığının parçası güneşin ortasından Yacurveda olarak parlar. O Om'dur, sudur, ışıktır, özdür; O ölümsüz Brahma'dır. Bhūh, Bhuvah, Svar! Om! Sekiz ayaklı, lekesiz, kuğu, üç düğümlü, inceden ince, değişmez, iyiye ve kötüye karşı kör, çok parlaktır. Onu gören her şeyi görür.[1]

---

1 Sekiz ayak sekiz yöndür. Kuğu güneştir. Üç düğüm üç Vedadır. (Max Müller, Maitrayana Br. Upa. 335).

Güneşin ortasından çıkan ve göğü saran güçlü bir ışın parçası iki parlak ışın demeti haline gelir. O tekliği bilendir, O Ölümsüz Gerçek'tir. O Yacurveda'dır. O ısıdır. O ateştir. O rüzgârdır. O soluktur. O sudur. O Ay'dır. O parlaklıktır. O sonsuzdur. O Brahma ülkesidir. O ışık okyanusudur. Tapınıcıları o okyanusta küçük tuz topları gibi çözülür kaybolurlar. Bu Brahma tekliğidir; tüm istekler bunda doyurulur. Bu noktada şunu derler: "Tanrıların arasında duran kişi hafif bir esintiyle kıpırdayan lamba alevi gibidir. Oysaki tekliği ve ikiliği bilen kişi Teklik'e kavuşur ve orada onunla özdeşleşir." "Püskürtü damlaları gibi sayısız doğanlar, en yüksek gökte saklı şimşeklere benzerler. Bunlar hepsi de muhteşem ışık kaynağından türeme bükümlü alev parçalarına benzerler."

36. Brahma ışığının iki türlü görünüşü vardır: Sakin ve kaynaşan. Sakin olana hava destektir, kaynaşana besin destektir. O nedenle kişi (birincisi için) dualar eşliğinde ateşe bitki, yağ, et, kurban pastası, haşlanmış pirinç ve benzerlerini kurban sunmalıdır. İkincisi için, et ve içecekleri ağza atmalıdır, çünkü ağız Āhavanīya ateşidir. Bu kuvvet kazanmak için, kutsal dünyayı kazanmak ve ölümsüzlük için gereklidir. Bu noktada derler ki: "Bir kimse cenneti istiyorsa Agnihotra kurbanı yapmalıdır. Agnishtoma kurbanıyla Yama'nın, Uktha kurbanıyla Soma'nın, Shodaşin ile Sūrya'nın, Atirātra ile İndra'nın dünyaları kazanılır. Yirmi gece kurbanıyla başlayıp binlerce yıl süren kurbanla da Pracāpati'nin dünyası kazanılır.

Bir lamba nasıl kap, fitil ve yağın birleşiminden oluşursa,
Bu öz ve parlak güneş de, dünya yumurtası ve içindekinden oluşur.

37. O yüzden kişi Om ile bu sınırsız parlak güce saygı göstermelidir. O üç şekilde kendini gösterir: Ateşte, güneşte ve nefeste. Bu güneşe yükselen ateşe sunulan ve yiyece-

ğin çoğalmasını sağlayan bir kanaldır. Oradan dökülen nem ilahi gibi yağar. Böylelikle canlılar var olur. Onlardan nesiller türer. Burada şunu aktarırlar: "Ateşe sunulan sunaklar onun tarafından güneşe ulaştırılır. Güneş onları ışınlarıyla yağdırır. Böylece besin oluşur, besinden canlılar türer." Çünkü derler ki:

Ateşe uygun biçimde atılan sunu güneşe yükselir,
Güneşten yağmur çıkar, yağmurdan besin, besinden canlılar çıkar.

38. Agnihotra kurbanını yapan istek ağını yırtar. Kafa karışıklığını gideren bir daha hiç öfkelenmez. İsterse kişi Brahma'nın dört katlı kılıfını deler geçer. Böylece en yüksek göğe erişir. Orada güneşin, ayın, ateşin ve saf varlığın dünyalarını yarıp kendini saflaştırır; saf varlıkla beraber olan aklı görür; kıpırdamayan, sarsılmaz, ölümsüz olan, adı Vishnu olan, en yüksek barınak, gerçek isteklerle dolu, her şeyi bilen, bağımsız olan, kendi büyüklüğü içinde barınan. Burada derler ki:

Güneşin ortasında ay, ayın ortasında ateş vardır,
Ateşin ortasında Saf Varlık, onun da ortasında Sarsılmaz Olan vardır.

Vücutta bir parmak ya da karış kadar olan, en küçükten daha küçük olan ona yoğunlaşan kişi, en yüce duruma kavuşur, bütün istekleri doyurulur. Bu noktada şöyle derler:

Vücutta bir parmak veya karış olan, iki veya üç kat parlak
Şanlı Brahma, büyük tanrı, tüm canlıların içindekidir.

Om! Brahma'ya tapalım! Ona tapalım!

Yedinci Prapāthaka

1. Gāyatrī ölçüsü, Trivrit ilahisi, Rathantara şarkısı, bahar mevsimi, Prāna soluğu, yıldızlar, Vasu tanrıları doğudan doğarlar. Bunlar parlar, yağar, dua okur, içine girer ve bir açıklıktan bakarlar.[1] O (güneş) düşünülemez, biçimsizdir, derindir, gizlidir, masumdur, yoğundur, içine nüfuz edilemez, niteliksizdir, saftır, parlaktır, renkten hoşlanır, korkunçtur, üretilmemiştir, baş sihirbazdır, her şeyi bilendir, cömerttir, ölçülemez, başlangıcı ve sonu olmayandır, şanlıdır, doğmamıştır, bilgedir, tanımlanamaz, her şeyi yaratandır, her şeyin özüdür, her şeyden hoşlanandır, her şeyin efendisidir, her şeyin içindekidir.

2. İndra, Trishtubh ölçüsü, Pançadaşa ilahisi, Brihad şarkısı, yaz mevsimi, Vyāna soluğu, ay, Rudra tanrıları güneyden doğarlar. Bunlar parlar, yağar, dua okur, içine girer ve bir açıklıktan bakarlar. O (güneş) başlangıçsız ve sonsuzdur, ölçülemez, sınırsızdır, başka bir şey onu kıpırdatmaz, bağımsızdır, işaretsizdir, biçimsizdir, sonsuz güç sahibidir, yaratıcıdır, aydınlatıcıdır.

3. Marutlar, Cagatī ölçüsü, Saptadaşa ilahisi, Vairūpa şarkısı, yağmur mevsimi, Āpana soluğu, Venüs gezegeni, Āditya tanrıları batıdan doğarlar. Bunlar parlar, yağar, dua

1 Güneşe dua okur, güneşe girer, güneşten bakarlar (Max Müller, 339).

okur, içine girer ve oradan bakarlar. O huzurlu, sessiz, korkusuz, kedersiz, mutluluk dolu, doygun, sağlam, kımıldamaz, ölümsüz, süre gidendir; Vishnu adlı en son barınaktır.

4. Vişvadevalar, Anushtubh ölçüsü, Ekavimşa ilahisi, Virāca şarkısı, sonbahar mevsimi, Samāna soluğu, Varuna, Sādhya tanrıları kuzeyden doğarlar. Bunlar parlar, yağar, dua eder, içine girer ve oradan bakarlar. O saftır, saflaştırıcıdır, ıssızdır, sessizdir, soluksuzdur, benliksizdir, sonsuzdur.

5. Mitra ve Varuna, Pankti ölçüsü, Trinava ve Trayastrimşa ilahileri, Şākravara ve Raivata şarkıları, kış mevsimi ve nemli mevsim,[1] Udāna soluğu, Angiraslar, Ay, yukardan doğarlar. Bunlar parlar, yağar, dua eder, içine girer ve oradan bakarlar... O Om'dur, liderdir, ışık içerir, uykusuzdur, yaşlılık, ölüm ve kederden uzaktır.

6. Şani (Satürn), Rāhu ve Ketu, yılanlar, Rākshasalar, Yakshalar, insanlar, kuşlar, geyikler, filler ve benzerleri aşağıdan doğarlar. Bunlar parlarlar, yağarlar, içine girerler ve oradan bakarlar. O bilgedir, her şeyi doğru yerde tutar, her şeyin içindedir, ölümsüzdür, saftır, temizdir, parlaktır, sabırlıdır, huzurludur.

7. O gerçekten kalpteki Ātman'dır; inceden ince, ateş gibi yanan, her şekle giren. Tüm dünya onun besinidir. Tüm canlılar onda örülüdürler. O, kötülükten soyutlanmış özdür, yaşlanmaz, ölmez, kederlenmez, tereddüt etmez, bağsızdır, gerçeğe susamıştır. O en yüce efendidir, tüm varlıkların yöneticisidir. O tüm canlıları koruyandır. O ayıran settir. Bu Ātman gerçekten İşana'dır (Efendi), Şambhu'dur (Lütufkâr), Bhava'dır (Varlık), Rudra'dır (Korkunç), Pracāpati'dir (Yaratılışın Efendisi), Vişvasric'dir (Her Şeyi Yaratan), Hiranyagarbha'dır (Altın Tohum), Satya'dır (Gerçek), Prāna'dır (Yaşam Soluğu), Hamsa'dır (Ruh), Şastri'dir (Öğretici-Cezalan-

1 Kış (Hemanta) Hindistan'da Kasım ortasından Ocak ortasına kadar iki aydır. Nemli mevsim (Şişira) Ocak ortasından Mart ortasına kadar iki aydır.

dırıcı), Sarsılmaz Olan'dır, Vishnu'dur (Kaplayan), Nārāyana'dır (Adam Oğlu). Ateşte bulunan, kalpte bulunan ve güneşte bulunan O, bir ve aynıdır. O boşlukta barınır, her şekle girer; O sensin; kutlu olsun!

8. Ey kral, şimdi bilginin önündeki engellere bakalım. Bu hayal ağı cenneti hak edenlerle cenneti hak etmeyenlerin birlikte yaşamasına neden olur. Bu odur. Onların önünde bir orman varken onlar çalıya tutunurlar. Bazıları hep şen şakraktır, hep ortalıkta, hep dilenir durumda, hep el sanatlarıyla yaşar haldedirler. Değersiz şeylere kurban uygulayan kasaba dilencileri vardır; bunlar kutsal yazıtları bilen Şūdraların müritleridirler. Bir de hırsızlar vardır, bunlar saçlarını düğümlerler; dansçılar, paragözler vardır, din adına para toplayanlar, oyuncular, krallık hizmetinde hainler ve benzerleri vardır. Bazıları da "ücret karşılığı Yakshaları, Rākshasaları, Bhūtaları, ruh topluluklarını, gulyabanileri, yılanları, hortlakları ve benzerlerini uzaklaştırabileceklerini" söylerler. Bir kısım tip de yanlışlıkla kırmızı giyer, küpe takar ve kafatası taşır.[1] Ayrıca Vedalara inananlar arasında bilmeden tartışanlar, saçma sapan örnekler vererek ortalığı bulandıran çıkıntılar vardır. Bunlarla bir araya gelmemek gerekir. Bunlar cenneti asla hak etmeyen hırsızlardır. Şöyle derler:

Ruhu reddeden öğretileri tartışarak, yanlış kanıtlar sunup kıyaslar yaparak,
Bilgiyle cehaletin farkı nasıl anlaşılabilir?

9. Brihaspati Şukra[2] olarak ortaya çıktı ve İndra'nın emniyeti, ifritlerin kötülüğü için cehaleti yarattı. Bu cehalet iyinin kötü, kötünün iyi görünmesini sağladı. Vedaları ve diğer

1 Bu kırmızı giyenler Budist olamazlar. Olasılıkla Buddha'dan önce kırmızı giyen dinsel topluluklar vardır.
2 Brihaspati: Tanrıların hocası; Şukra: İfritlerin hocası.

kutsal yönergeleri devirip yeni düzeni izlemek gerektiğini söylediler. Buna uymamak gerekir. Bu yanlıştır. Bu boştur. Bunun sonucu, ödülü, sadece zevktir, bu kastından atılmak gibidir. Bu yanlış öğreti izlenmemelidir. Derler ki:

1. Cehalet ve bilgi birbirinden çok farklıdır,
   Sanırım Naçiketas bilgi edindi; istekler seni çekmesin.

2. Bilgi ve cehalet ikilisini bilen,
   Bilgiyle ölümün ötesine geçip ölümsüz olacağını da bilir.

3. Cahillerin arasında yaşayanlar kendilerini bilgili sanır; bunlar çok yanılırlar,
   Bunlar körlerin yol gösterdiği körlere benzerler.

10. Tanrılar ve ifritler Ātman'ı öğrenmek için Brahma'nın huzuruna çıkmışlar. Ona hürmet gösterip demişler ki: "Efendim, biz Ātman'ı merak ediyoruz, bize onu anlatır mısınız?" Uzun süre düşündükten sonra kendi kendine şöyle demiş: "Bu ifritler gerçeğinden başka bir Ātman duymak istiyorlar anlaşılan." O nedenle onlara tamamen başka bir öğreti anlatıldı. Bu budalalar da yanlışa tapmaya, kurtarılanı batırmaya pek düşkün bir hayat yaşar oldular. Bir hokkabaz gibi doğruyu yanlış gördüler. Demek ki Vedalarda ne öne sürüldüyse o doğrudur. Vedalarda ne söylendiyse bilge kişi ona göre yaşar. O nedenle bir Brāhman Vedalarda olmayan hiçbir şeyi talim etmez. Amaç bu olmalıdır.

11. Doğrusu kalbin boşluğunun niteliği en yüce parlak gücünküyle aynıdır. Bu üç biçimde gözükür: Ateşte, güneşte ve yaşam soluğunda. Aynı şekilde, kalbin boşluğunun niteliği Om hecesiyle aynıdır. Bu heceyle parlak güç derinliklerden çıkar, yukarı yükselir ve ileri nefes verir. Bu Brahma üzerine yoğunlaşmada sürekli bir destektir. Heyecanlanma anında

kalpteki bu parlak güç canlılığını yitirir. Heyecanlanma duman hareketi gibidir; gökteki büyük bir ağaca yükselip daldan dala atlar: Bu, suya atılan tuza, ısıyla eriyen yağa, meditasyon yapanın düşünce alanına benzer. Bu noktada derler ki. "O zaman niçin 'parlama gibi' derler? Çünkü öne çıkar çıkmaz tüm vücudu yakar." O yüzden kişi Om hecesine sınırsız bir parlak güçle tapınmalıdır.

1. Gözde bulunan kişi sağ gözde yerini alır; bu İndra'dır,
   Onun karısı da sol gözde yerini alır.

2. İkisinin birleşme yeri kalbin boşluğudur,
   Oradaki kan topu bu ikisine yaşam gücü verir.

3. Kalpten göze kadar yayılıp orada sıkıca bağlanır,
   Tek oldukları halde her ikisine de hizmet eden bir kanaldır.

4. Akıl vücudun ateşini canlandırır, ateş de soluğu,
   Soluk göğüse doğru hareket eder ve hoş sesler oluşturur.

5. Sürtünme ateşi gibi kalpte canlanma olunca oluşan zerre,
   Boğazda çift olur; dil ucunda üç kat olur, sonra da alfabe oluşur.

6. Bunu gören kişi ölümü, hastalığı ve kederi görmez.
   Gören kişi her şeyi görür, tekliği ve bütünlüğü kazanır.

7. Gözüyle gören, rüyalarda gezen, derin uykuya giren, derin uykunun da ötesine giden; bunlar kişinin dört durumudur; bunlardan dördüncüsü hepsinden büyüktür.

8. Brahma bir ayağıyla üçte, üç ayağıyla geri kalanda dolaşır.
   Doğru ve yanlışı tadayım derken Büyük Ātman çift karakterli olur.
   Evet, Büyük Ātman çift karakterli olur.

Kaynaklar

Bayur, Y. Hikmet, Hindistan Tarihi, Cilt I, TTK Basımevi, Ankara, 1987.

Chāndogya Upanishad, Yorum: Şankarāçārya, Çeviren: S. Gambhīrānanda, Advaita Ashrama, Calcutta, 1997.

Chāndogya Upanishad, Çeviren: Swami Swahananda, Sri Ramakrishna Matlı, Chennai.

Çağdaş, Kemal, Upanishadlar, A.Ü. DTCF Dergisi, Cilt XIX, Sayı 3-4, Ankara, Temmuz-Aralık, 1961.

Dr. Radhakrishnan, Upanishadon Ka Sandeş, Delhi, 2001.

Eight Upanişads, I, (Aitareya, Mundaka, Māndukya, Praşna) ve II (Īşā, Kena, Katha, Taittirīya) Yorum: Şankarāçārya, Çevrien: S. Gambhīrānanda, Advaita Ashrama, Calcutta, 1998.

Güven, Rasih, Vedānta and Sufism, Şankarāçārya and Mawlana Jalalu'ddin, (Şantiniketan, 1957), Ankara, 1991.

Kaya, Korhan, Buddhistlerin Kutsal Kitapları, İmge Kitabevi, Ankara, 1999.

Kena Upanishad, Yorum: Şankarāçārya, Çeviren: S. Gambhīrānanda, Advaita Ashrama, Calcutta, 1990.

Māndūkyopanisad, Çeviren: Swami Şarvananda, Sri Ramakrishna Matlı, Madras, 1976.

Oldenberg, Hermann, The Doctrine Of The Upanishads

And The Early Buddhism, Translated by Shidhar B. Shrotri, Motilal Banarsidass, Delhi, 1997.
Praşnopanişad, Çeviren: Swami Şarvananda, Sri Ramakrishna Math, Madras, 1981.
Ranade, R.D., A Constructive Survey of Upanishadic Philosophy, Oriental Book Agency, Poona, 1926.
Senart, Emile, Brihadāranyaka Upanishad, Paris, 1934.
Sırr-ı-Akbar (Sırr-ul-Asrar), The Oldest Translation of the Upanishads from Sanskrit into Persian by Dara Shukoh, edited by Dr. Tara Chand, S.M. Reza Jalali Naimi, first edition, Tehran, 1957.
Şri Vyathit, Upanishadon Ki Şreshtha Kahaniyan, New Delhi, 2000.
Şvetāşvatara Upanişad, Yorum: Şankarāçārya, Çeviren: S. Gambhīrānanda, Advaita Ashrama, Calcutta, 1986.
Taittirīya Upanişad, Yorum: Şankarāçārya, Çeviren: S. Gambhīrānanda, Advaita Ashrama, Calcutta, 1986.
The Thirteen Principal Upanishads, Sanskritten Çeviren: Robert Ernest Hume, Oxford University Press, New York, 1930.
The Thirteen Principal Upanishads, Translation by Max Müller, revised by Suren Navlakha, Wordsworth Classics of World Literature, Great Britain, 2000.
The Upanishads, Translated by Max Müller, Sacred Books of the East, Part I-II, Motilal Banarsidass, Delhi, 1993 ve 1995. (İlk baskı Oxford, 1900 ve 1884).
Upanişadlar, Tanrının Soluğu, Derleyen: Mehmet Ali Işını, Dergâh Yayınları, İstanbul, Şubat 1976.
http://www.gatewayforindia.com/upanishad/upanishads.htm